

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

KARAKOÇAN İLÇESİNDEN (ELAZIĞ)
BELÇİKA'YA GÖÇLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Zeki BOYRAZ

HAZIRLAYAN
İbrahim GÜNEŞ

ELAZIĞ -2016

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

KARAKOÇAN İLÇESİNDEN (ELAZIĞ)
BELÇİKA'YA GÖÇLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Zeki BOYRAZ

HAZIRLAYAN
İbrahim GÜNEŞ

Jürimiz,tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

- 1.
- 2.
- 3.

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih vesayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Zahir KIZMAZ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****Karakoçan İlçesinden Belçika'ya Göçler****İbrahim GÜNEŞ****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Coğrafya Anabilim Dalı****Elazığ-2016, Sayfa: XIII + 153**

İnsanların ve toplumların yaşamlarında önemli değişikliklere neden olan göçler toplumsal açıdan basit bir olay olarak görülmemelidir. Gönüllü veya zoraki göç olayının içinde yer alan insanların amacı daha iyi yaşam olanaklarına kavuşmaktır. Bireylerin ve toplumların sosyal, siyasal, hukuksal, yönetsel, kültürel ve ekonomik yapısında önemli değişikliklere neden olan göç coğrafya biliminin vazgeçilmez inceleme alanlarından birisidir.

Bu bağlamda 1961'de başlayan Karakoçan İlçesinden yurt dışına meydana gelen göçün hala devam etmesinin nedenleri ve sonuçları yanında insanlar ve toplum üzerindeki etkisi araştırıldı. Özellikle son dönemlerde Belçika'ya yönelen bu göç hareketinin temelinde ekonomik sebeplerin yattığı saptandı.

Başlangıçta iş kuracak kadar parayı biriktirip dönmeyi düşünerek yola çıkan işçilerimizin, geri dönmedikleri gibi yaşadıkları Belçika Devletine zor da olsa uyum sağlayarak Belçika yurttaşı oldukları görüldü. Ekonomik olarak Karakoçan İlçesine faydalı olan göç hareketinin, toplumsal açıdan kültürel değişim gibi olumsuz etkilerinin de olduğu tespit edildi.

Anahtar Kelimeler: Dış Göç, Göç, Nüfus, Belçika, Karakoçan, Coğrafya,

ABSTRACT

Master Thesis

Migrations From Karakoçan District to Belgium

İbrahim GÜNEŞ

Firat University

The Institute of Social Science

Geography Department

Elazığ-2016, Page: XIII + 153

Migration causing significant changes in the lives of people and communities should not be seen as a simple event socially. The aim of people whom is within the voluntary or forced migration is to attain beter living opportunities. Migration is causing significant changes in social, political, legal, administrative, cultural and economic structure of people and society is one of the indispensable study areas of geography.

In this context, We investigated the effects on people and society alongside the causes and consequences of still continuing of the migration occurred from Karakoçan District to abroad starting in 1961. we found out that economic reasons especially lie under a migration towards Belgium in recent times.

We have seen that the employees who initially depart with the thought of coming back after earning enough Money to establish a business become Belgium citizens by adapting there hardly. We found out that negative effects of migration that is economically beneficial to Karakoçan District, such as socially cultural degeneration.

Key Words: External Migration, Migration, Population, Belguim, Karakoçan, Geography,

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
TABLolar LİSTESİ.....	VII
HARİTALAR LİSTESİ	IX
GRAFİKLER LİSTESİ	X
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	XII
ÖNSÖZ	XIII

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırma Sahasının Lokasyonu ve Başlıca Özellikleri.....	3
1.2 Araştırmanın Amacı ve Metodu	9
1.2.1. Tezin Amacı	9
1.2.2. Materyal.....	9
1.2.3. Tezin Yöntemi	10

İKİNCİ BÖLÜM

2. KARAKOÇAN İLÇESİNİN BEŞERİ VE EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ.....	13
2.1. Karakoçan İlçesi'nin Nüfus Özellikleri	13
2.1.1. Nüfus Gelişimi.....	13
2.1.2. Kırsal ve Kentsel Nüfus	16
2.1.3. Nüfusun Yaş ve Cinsiyet Yapısı.....	27
2.1.4. Eğitim ve Sağlık Durumu.....	32
2.2. Karakoçan İlçesinin Ekonomik Özellikleri.....	37
2.2.1. Genel Arazi Kullanım Özellikleri.....	37
2.2.2. Tarım	39
2.2.3. Hayvancılık.....	39
2.2.4. Sanayi ve Ticaret	41
2.2.5. Diğerleri(Ulaşım, Turizm).....	42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	44
3.1. Nüfus Kavramı	44
3.2. Göçün Tanımı.....	45
3.3. Göç Nedenleri.....	46
3.4. Göçün Türleri	48
3.5. Küreselleşme ve Göç İlişkisi.....	49
3.6. İç Göç ve Uluslararası Göçler Arası İlişkiler	51

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. TÜRKİYE’DE DIŞ GÖÇLERİN GENEL YAPISI.....	54
4.1. Yurt Dışından Türkiye’ye Yapılan Göçler.....	54
4.2. Türkiye’den Yurt Dışına Yapılan Göçler.....	55

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BELÇİKA’NIN GENEL ÖZELLİKLERİ VE KARAKOÇAN İLÇESİNDEN VERİLEN GÖÇ	63
5.1. Belçika’nın Genel Özellikleri.....	63
5.2. Türkiye’den Belçika’ya Yaşanan Göç	68
5.3. Karakoçan’dan Belçika’ya Yaşanan Göç	83
5.4. Belçika’ya Yaşanan Göçün Sonuçları	87

ALTINCI BÖLÜM

6. BULGULAR VE YORUM.....	95
6.1. Karakoçan İlçesinde Yaşanan Yurtdışı Göç Olgusu	95
6.2. Başlangıcı ve Nedenleri	97
6.3. Göçün Gelişim süreci ve Günümüzdeki Durumu	101
6.4. Evlilik Yolu İle Belçika’ya Gerçekleşen Göç Olayı.....	107
6.5. Belçika’ya Olan Göçün Karakoçan İlçesine Etkileri.....	113
6.6. Belçika’ya Göç Eden Nüfusun Entegrasyonu ve Yaşadıkları Sorunlar	120
6.7. Göç Eden İnsanların Türkiye’ye Bakış Açıları ve Beklentileri	132
SONUÇ VE ÖNERİLER	136
KAYNAKÇA.....	141

EKLER	144
Ek 1. Orjinallik Raporu.....	144
Ek 2. Göç Anketi 1	145
Ek 3. Göç Anketi 2	148
Ek 4. Göç Anketi 3	151
ÖZGEÇMİŞ	153

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Karakoçan İlçesi Nüfusunun Yıllara Göre Gelişimi.....	14
Tablo 2. Karakoçan İlçesi Kır ve Şehir Nüfusunun Yıllara Göre Seyri	23
Tablo 3. Türkiye, Elazığ ve Karakoçan'ın Yıllara Göre Nüfus Artış Hızları	26
Tablo 4. Karakoçan İlçesi Nüfusunun Yıllara Göre Kadın-Erkek Cins Oranı	28
Tablo 5. Karakoçan'da Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılışı (1990-2000)	31
Tablo 6. Karakoçan İlçesindeki Okul Sayıları	34
Tablo 7. Karakoçan İlçesinde Okur Yazar Oranı (2008-2014).....	35
Tablo 8. İlçedeki Okul, Derslik ve Öğrenci Sayısı.....	35
Tablo 9. Karakoçan İlçesinde Kırsal ve Merkezdeki Okul, Derslik, Öğretmen ve Öğrenci Sayısı	36
Tablo 10. Karakoçan İlçesi'nde Arazi Bölünüşü	38
Tablo 11. Karakoçan İlçe Hayvan Varlığı	40
Tablo 12. Cumhuriyet devrinde Türkiye'ye olan göçler(1923–1989).....	55
Tablo 13. Türkiye'de İşgücü, İstihdam ve İşsizlik (1962-1978) (Bin kişi)	56
Tablo 14. Türkiye'den Yurtdışına İşgücü Göçü.....	57
Tablo 15. Yurtdışında Bulunan İşçi ve Vatandaşlarımız	59
Tablo 16. Yabancı ülke uyruğuna geçen vatandaşlarımız	60
Tablo 17. Yurtdışında bulunan vatandaşlarımızın ülkelere göre dağılımı (2005)	61
Tablo 18. Belçika Devletinin Bölgelere Göre Nüfusu(2010-2014)	66
Tablo 19. Belçikalı ve Yabancı Uyruklu Nüfusun Bölgelere Göre Dağılışı(2013)	67
Tablo 20. Belçikalı ve Yabancı Uyruklu Nüfusun Bölgelere Göre Dağılışı(2014)	68
Tablo 21. Belçika'da Yaşayan Türkler ve Türk Kökenliler.....	74
Tablo 22. Belçika Genel Nüfusu, Yabancı ve Türk Nüfus Miktarı.....	75
Tablo 23. 1985–2005 Döneminde Belçika Vatandaşlığına Geçen Türklerin Sayısı.....	75
Tablo 24. Türklerin Belçika'da Dağılımı.....	77
Tablo 25. Belçika'da Yaşayan Türklerin Vatandaşlık Oranları	79
Tablo 26. 1996–1999 Yılları Arası Ücretli Çalışan Türklerin Sayısı.	80
Tablo 27. Ücretli Çalışan Vatandaşlarımızın İşkollarına Göre Dağılımı	81
Tablo 28. Serbest Çalışan Türk Vatandaşları.....	81
Tablo 29. Türkiye'de İkamet Edip Belçika Hükümetinden Aylık Alanlar	82
Tablo 30. Okula Devam Eden Türk Çocuklarının Sayısı ve Dağılımı.	83

Tablo 31. Karakoçan Nüfusuna Kayıtlı İnsanların lkelere Göre Dağılımı	85
Tablo 32. Belçika’da Yaşayan Karakoçanlıların lkedeki Dağılımı	86
Tablo 33. Karakoçan İlçe Nüfusu 1960-2014	88
Tablo 34. Karakoçan İlçe Merkezinde İnşaa Halindeki Konut Sayıları.....	89
Tablo 35. Karakoçan İlçesinde Evlenerek Yurt Dışına Gidenlerin Sayıları	92
Tablo 36. Karakoçan İlçesinde Evlenerek Belçika’ya Gidenlerin Sayıları	93

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1. Araştırma Sahasının Lokasyon Haritası	4
Harita 2. Karakoçan ve Çevresinin Topografya Haritası	5
Harita 3. Karakoçan ve Çevresinin Fiziki Haritası	7
Harita 4. Karakoçan İlçesi'nde Nüfusun Dağılışı Haritası (1940).....	17
Harita 5. Karakoçan İlçesi'nde Nüfusun Dağılışı Haritası (1960).....	18
Harita 6. Karakoçan İlçesi'nde Nüfusun Dağılışı Haritası (1980).....	19
Harita 7. Karakoçan İlçesi'nde Nüfusun Dağılışı Haritası (2000).....	20
Harita 8. Karakoçan İlçesi'nde Nüfusun Dağılışı Haritası (2007).....	21
Harita 9. Karakoçan İlçesi'nde Nüfusun Dağılışı Haritası (2014).....	22
Harita 10. Karakoçan'da Nüfus Büyüklüğü ile Nüfusun Cinsiyete Göre Dağılışı (1990)	29
Harita 11. Belçika Lokasyon Haritası	64

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Elazığ ve Karakoçan Nüfusunun Yıllara Göre Seyri	15
Grafik 2. Karakoçan İlçesi Kır ve Şehir Nüfusunun Yıllara Göre Seyri.....	25
Grafik 3. Türkiye, Elazığ ve Karakoçan'ın Yıllara Göre Nüfus Artış Hızları	27
Grafik 4. Karakoçan İlçesi Nüfusunun Yıllara Göre Kadın-Erkek Cins Oranı	30
Grafik 5. Karakoçan İlçesi'nde Arazi Bölünüşü.....	38
Grafik 6. Karakoçan İlçesi Hayvan Varlığı, 2013-2014	41
Grafik 7. Yıllara Göre Belçika Vatandaşlığına Geçen Türklerin Sayısı	76
Grafik 8. Türklerin Belçika içerisindeki dağılımı.	77
Grafik 9. Karakoçan Nüfusuna Kayıtlı İnsanların Avrupa Ülkelerine Göre Dağılımı ..	86
Grafik 10. Belçika'da Yaşayan Karakoçanlıların Ülkedeki Dağılımı.....	87
Grafik 11. Karakoçan İlçe Merkezinde İnşa Halindeki Konut Sayıları	90
Grafik 12. Karakoçan İlçesinde Evlilik Yoluyla Yurt Dışına Gidenlerin Oranı	92
Grafik 13. Karakoçan İlçesinde Evlilik Yoluyla Belçika'ya Gidenlerin Oranı	93
Grafik 14. Kırsal Kesim Temel Geçim Kaynağı Dağılımı	96
Grafik 15. İlçe kırsal Kesim Arazi Dağılımı	97
Grafik 16. Karakoçan İlçesinden Yurt dışına göç etme Sebepleri.....	98
Grafik 17. Yurt dışına İlk Gidenlerin Gitme Şekilleri	99
Grafik 18. İlçeden Yurt Dışına İlk Göçlerin Gerçekleştiği Ülkeler	100
Grafik 19. Köyünüzden Belçika'ya İlk Gidenlerin Gitme Şekilleri	101
Grafik 20. Karakoçanlıların Belçika'ya Gidiş Şekilleri	102
Grafik 21. Evlilik Yolu İle Belçika'ya Gidenlerin Akrabalık Durumları	103
Grafik 22. Belçika'ya Göç Edenlerin Ailelerini Götürme Zamanları	104
Grafik 23. Yurt Dışından Kesin Dönüş Yapanların Oranı	105
Grafik 24. Karakoçan İlçesinden Ülkelere Göre Göç Dağılımı.....	106
Grafik 25. Almanya'ya Göçün Fazla Oluşunu Etkileyen Nedenlerin dağılımı	107
Grafik 26. Evlilik Yolu İle Belçika'ya Gidenlerin Akrabalık Durumları	108
Grafik 27. Belçika'daki Karakoçanlılarla Evliliklerin Gerçekleşme yolları	108
Grafik 29. Belçika'ya Gittikten Sonra Evliliklerin Durumu	110
Grafik 30. Evlilik Yoluyla Belçika'ya Gidenlerin Eşleri İle Uyum Durumu	111
Grafik 31. Evlilik Kararının Doğruluk Oranı	112
Grafik 32. Türkiye'ye Kesin Dönüş Yapma Konusunda Ne Düşündüklerinin Oranı ..	112
Grafik 33. Belçika'ya Gidenlerin Yaşadıkları Sorunların Dağılımı	113

Grafik 34. Belçika’da İkamet Edenlerin Nazarında Göçün Karakoçan İçin Oluşturduğu Durum	114
Grafik 35. Günümüzde Köylerden Belçika’ya Gerçekleşen Göç Olayının Durumu...	115
Grafik 36. Günümüzde Belçika’ya Olan Göçün Gerçekleşme Yolları	116
Grafik 37. Belçika’ya Olan Göçün Karakoçan İlçesine Katkısı	116
Grafik 38. Karakoçan’da Kalan İnsanlar Açısından Belçika’ya Olan Göçün Sonuçları.....	117
Grafik 39. Karakoçan’da Yaşayanların Göçün Devamı Konusundaki Tutumu	118
Grafik 40. Karakoçan’da Yaşayanlara Göre Belçika’ya Olan Göçün Sonlanma Durumu.....	119
Grafik 41. Belçika’da Yaşayanlara Göre Göçün sonlanma durumu	120
Grafik 42. Göçün İlçeye Olan Zararının Dağılımı	121
Grafik 43. Türkiye’ye Kesin Dönüş Yapmayı Düşünenlerin Oranı	122
Grafik 44. Göç Eden İnsanların Belçika’ya Uyum Sağlama Oranları	123
Grafik 45. Belçika’ya göç Etmiş İnsanların Kendilerini Tanımlama Oranları.....	124
Grafik 46. Belçika’ya Göç Etmiş Karakoçanlıların Eğitim Durumu	125
Grafik 47. Göç Eden İnsanların Belçika’da Eğitim görme Durumu	125
Grafik 48. Belçika’da Yaşayan Karakoçanlıların Bildikleri Dillerin Oransal Dağılımı.....	126
Grafik 49. Belçika’ya Göç Eden Karakoçanlıların Çalıştıkları Sektörlerin Dağılımı .	127
Grafik 50. Belçika’da Yaşayan Karakoçanlıların Meslek Seçiminde Etkili Olan Faktörler	128
Grafik 51. Belçika’da Yaşayan Karakoçanlıların İkametgâh durumu	128
Grafik 52. Belçika’da Bulunan Karakoçanlıların Örgütlük Durumu	129
Grafik 53. Belçika’da Yaşayan Karakoçanlıların En Çok Güvendiği Türk Kurumları.....	130
Grafik 54. Belçika’da Yaşayan Karakoçanlıların Çocuklarının Türkçeyi Bilme Seviyeleri.....	131
Grafik 55. Belçika’ya Göç Eden İnsanların Tatil Yeri Tercihleri.....	132
Grafik 56. Göç Eden İnsanların Karakoçan’a Yatırım Konusuna Bakış Açıları.....	133
Grafik 57. Karakoçan’a Geri Dönüşü Etkileyen Faktörlerin Dağılımı	134
Grafik 58. Belçika’ya göç Eden İnsanların Resmi Makamlardan Beklentileri	134
Grafik 59. Belçika’da Yaşayanların Türkiye’de Meydana Gelen Olayları Takip Etme Durumu.....	135

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1. Türk Maden İşçileri 1963	69
Fotoğraf 2. Belçika’da Madende Çalışan Türk Kadını (Anvers Başkonsolosluğu) 1963.....	70
Fotoğraf 3. Zamanla Belçika’ya Uyum Sağlayan Kadın İşçilerimiz (Brüksel Başkonsolosluğu) 1973	71
Fotoğraf 4. 1973 Yılında Temse Grevine Katılan Türk İşçileri (Bürüksel Başkonsolosluğu).....	72

ÖNSÖZ

Göç sadece insanların yaşamlarını değiştiren bir olay değildir. İnsanların yaşamlarıyla birlikte kültürlerini, fiziki yaşam alanlarını, yeteneklerini, insani ilişkilerini ve sermaye birikimlerini de etkiler. Bu yönüyle göç olayı göç alan ve göç veren yerleri çok çeşitli şekillerde etkiler. 1960'lı yıllarda başlayan yurt dışı iş gücü göç olayını gerçekleştiren insanlar ve göç olayının gerçekleştiği çevreler üzerinde büyük değişiklikler meydana gelmiştir. Ülkemizden çeşitli nedenlerle yurt dışına olan işçi göçü günümüzde de varlığını sürdürmektedir. Araştırma sahamız olan Karakoçan ilçesinden de yurt dışına göç olayı hala devam etmektedir.

Bu araştırmada, göçün nedenlerini araştırmanın yanında yurtdışına göçün yaşandığı yerleşmelerde ve göç eden ailelerdeki sosyal, ekonomik ve kültürel özellikleri incelemek ve karşılaştırmalar yapmak hedeflenmiştir. Araştırma kapsamında uygulanan anket çalışmaları göç eden aileler ile göç olaylarının yaşandığı yerlerde aynı dönemde yapılmıştır.

Araştırma alanında yaşanan yurtdışı göç olayının başlangıcında kırsal alanın iticiliği ve ekonomik sebepler en önemli rolü oynarken, zamanla diğer sebepler (özent, sosyal haklar, evlilik, güvenlik vb.) etkili olmuştur. Başka bir deyişle yurtdışı göç üzerinde başlangıçta kişilerin topraksızlık, toprak yetersizliği, köydeki iş imkânlarının azlığı gibi nedenler etkili olurken, daha sonraları zengin olmak, yaz aylarındaki tatile gelen insanlara özent ve evlilik olayları ön plana çıkmıştır. Araştırma alanındaki göç olayı erkek işçi göçü şeklinde başlayıp aile göçü ve aile birleşmesi şeklinde devam etmektedir. Belçika'ya göç eden kişilerin önemli bir bölümü bugün de memleketleriyle olan ilişkilerini devam ettirmektedirler.

Bu çalışma süreci boyunca maddi, manevi desteklerini benden esirgemeyen babam Kamil GÜNEŞ'e, annem Esmer GÜNEŞ'e ve ağabeylerim İrfan GÜNEŞ başta olmak üzere Murat GÜNEŞ, Burhan GÜNEŞ ve Mehmet GÜNEŞ'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışmada yardımlarını ve birikimlerini benden esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. ZEKİ BOYRAZ'a ve 12.07 İSBF'nolu proje kapsamında vermiş olduğu desteklerden dolayı Fırat Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri birimine sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Göç denilince genellikle akla bir mekândan/yerden bir diğerine gitmek, insanların coğrafi manada bir yerden başka bir yere belli bir süreliğine ya da sürekli olarak gitmesi gelmektedir. Ulusal ve uluslararası göç olgusu tarih boyunca toplumların ve bireylerin yaşamını etkilemiştir. İnsanlık tarihi ile özdeş olan bu göç olgusu demografik, coğrafi, ekonomik, siyasi, psikolojik, antropolojik ve sosyolojik içeriklere sahip olması nedeniyle çok yönlüdür. Göçün bu özelliği ona evrensel bir yaklaşımdan ziyade yerel yaklaşım ve incelemeleri gerekli kılmıştır(Yalçın, 2004:3).

İnsanoğlu tarihinin ilk dönemlerinden beri sürekli göç etmiştir. Yeryüzünde prehistorik göçler bir tarafa bırakılacak olursa, ilk kitlesel göç hareketlerinin Amerika kıtasının keşfinden sonra meydana geldiğini görürüz. Bu göç hareketinde Avrupa'nın her yerinden milyonlarca insan, Amerika kıtasına göç etmiştir. İspanyol ve Portekizlilerin öncülüğünü yaptığı göç dalgası giderek diğer Avrupa ülkelerine yayılmış, İngilizler, Fransızlar, İtalyanlar, Almanlar, Hollandalılar, Belçikalılar, Polonyalılar, Macarlar, Ruslar ve Yunanlılar bu göçlere katılmışlardır. Yaklaşık iki yüzyıl içerisinde Amerika kıtasının yanı sıra Güney ve Kuzey Afrika'ya, Avustralya, Yeni Zelanda'ya, Hindistan'a ve Çin'e de göçler yaşanmıştır(Tümertekin-Özgüç, 1998:316).

Yeryüzündeki ilk kitlesel göçlerin temel nedeni keşiflere öncülük eden ülkelerin içsel ekonomik sıkıntılarını gidermek amacıyla yeni hammadde kaynakları yaratmak olmuştur. Daha sonra macera arayışları, ekonomik kaygılar ve Avrupa'daki dinsel baskılar kitlesel göçlerin nedenleri arasına girmiştir. Avrupa ülkelerinde deniz aşırı bölgelere yapılan göç hareketine katılan insan sayıları hakkında farklı rakamlar ileri sürülmektedir. Weiner' atfen Abadan (2002:31). 1981–1924 yılları arasında 55 milyon Avrupalının göç ettiğini ifade ederken, Tümertekin/Özgüç (1998) bu rakamın 65 milyon civarında olduğunu belirtmektedir.

Bu ilk küresel ölçekli göç hareketi sonrasında esir ticareti ile yeni bir boyut kazanmıştır. Bu göç hareketi göç edenlerin ekonomik kaygılarından değil, zor kullanılarak bulundukları bölgelerden göç ettirilmişlerdir. 1740–1810 yılları arasında köle ticareti en yoğun dönemini yaşamıştır. Söz konusu yıllar arasında her yıl yaklaşık

olarak 60 bin köle Amerika'ya götürülerek burada çalıştırılmıştır (Tümertekin /Özgüç, 1998:319).

1950'lerden itibaren Batı Avrupa ülkelerine ihtiyaç oranında insan gücü alımı özellikle bu ülkeleri çevreleyen Güney Avrupa ülkelerinden ve İngiltere, Fransa, Hollanda ve Belçika'nın eski sömürgeleri olan Uzak Asya ve Afrika ülkelerinden yapılmıştır. Batı Avrupa ülkeleri II. Dünya savaşının ardından gelişen ekonomilerinin insan gücünü karşılayabilmek için 1961 yılında, Türk hükümeti Federal Almanya ile ilk dışgöç ve işgücü alışverişi anlaşmasını imzaladı. Bu anlaşmayı 1964 yılında Hollanda, Belçika, Danimarka ve Avusturya ile imzalanan anlaşmalar izledi. 1965 yılında Fransa, 1967 de İsveç bu anlaşmalara dahil edildi (Onulduran, van Renselaar, 1975:30). Yalnız göç eden erkek işçileri izleyen kadınlar ve çocuklar, 1970'li yıllarda göçmen işçilerin düzenli aile yerleşimine geçmesine olanak sağlamıştır.

Göç hareketlerini kamçılayan değişimler kırsal kesimlerde yaşanan sosyal ve ekonomik çalkantılara dayanır. 1950–1960 dönemlerinde Türkiye'de özel sektörün gelişmesi, birçok sosyal ve ekonomik etkinin yanında, tarımda yeniliklere ve mekanik gelişmelere de imzasını attı. Salt ırgat gücünün teknolojik yeniliklerin gölgesinde silinmesi, kırsal kesimlerden büyük şehirlere toplu göçlere neden oldu. Hızla artan nüfusu barındırabilme emelleriyle birlikte, kırsal kesimin çocuklarına sunulabilecek yeni eğitim ve iş imkânları ve diğer nice arzular gibi umutların yeşermesi, köylülerin gözünde büyük şehirleri cazip kıldı. 1950'li yıllarda köylerden küme küme göçen halk, büyük şehirleri mekân seçiyordu. Ve neticede, 60'lı yıllardan günümüze uzanan süre zarfında artış gösteren iş göçü ve aile göçü yurtdışına yöneldi, Batı Avrupa'yı, Kuzey Afrika, Ön Asya ve Avustralya'ya bağlayan çok geniş coğrafi bir alanda hızla artmaya başladı (Manço, 2000:230).

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın coğrafi kökenleri ile ilgili olarak yapılan araştırmalarda, ülkemizin bazı il ve ilçelerinin yurt dışında yoğunlukla temsil edildiği saptanmıştır. Bu durum özellikle hemşerilik ve akrabalık ilişkilerinin –ki başka sosyo-psikolojik unsurları da buna eklemek mümkündür- dış göçlerin oluşmasında önemli bir faktör olduğu sonucunu doğurmuştur (Mutluer, 2003:1).

Günümüzde Belçika Devleti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında işçi alımı ile ilgili anlaşma bulunmamakla birlikte, Karakoçan İlçesinden insanlar aile birleşmesi yolu ile ya da kaçak bir şekilde Belçika Devletine çalışmak için gitmektedirler. Bu olay, göç eden insanları ve Karakoçan İlçesini her yönü ile etkilemektedir. Göçün insanlar ve

yaşanılan çevre üzerine ekonomik açıdan olumlu etkileri görülürken, sosyolojik açıdan giderek olumsuzlukları ön plana çıkmaktadır.

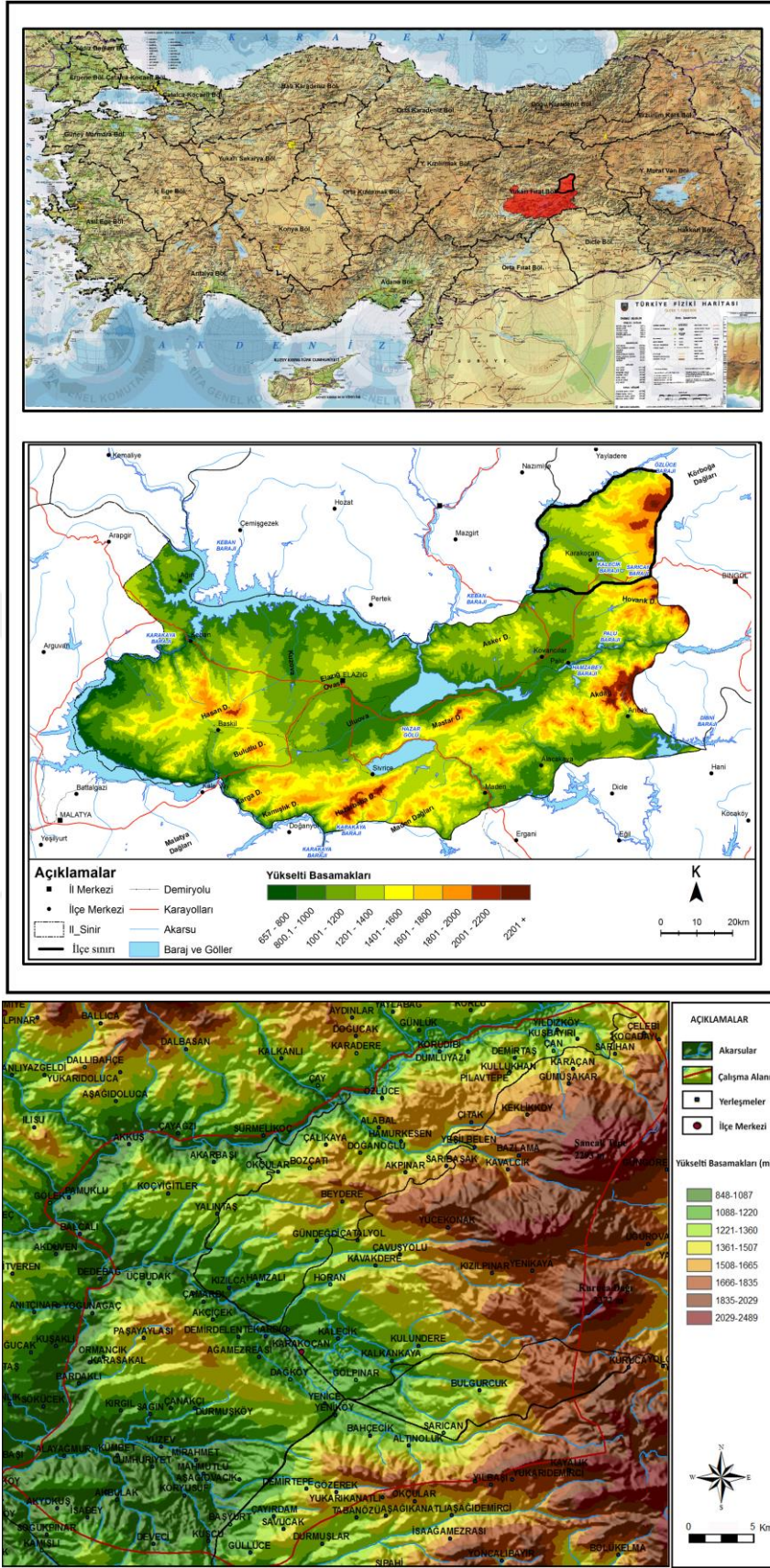
Türkiye Cumhuriyeti halkının yurt dışı göç arayışları devam ederken bu konu ile ilgili coğrafi yaklaşım daha çok göçlerin kaynaklandığı ve yöneldiği alanlarla ilgilidir. Bu konu ile ilgili sorulması gereken sorular; göç veren yerler nerelerdir? Niçin bu alanlar diğer yerlere göre daha fazla göç vermektedir? Göçler nereye yönelik olarak gerçekleşmektedir. Göç ilişkileri nelerdir? Göçlerin yöre ekonomisine katkıları nelerdir? Küreselmeye bağlı olarak Türk dış göçünün yeni eğilimleri nelerdir? İşte bu ve benzeri bazı sorular bizi böylesi bir araştırma yapmaya itmiştir.

Bu araştırmada, Elazığ ili Karakoçan ilçesinden Belçika'ya yaşanan yurtdışı göç olgusu ve göçün sosyo-ekonomik analizinin yapılması amaçlanmıştır. Araştırmada yurtdışı göçün nedenleri ve sosyo-ekonomik etkileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu çalışma kırsal kalkındırmayı sağlamak ve yurtdışına göç eden nüfusun sorunlarını çözmek için bir alt yapı oluşturacaktır.

Araştırma altı ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde nüfus ve göç olgusu değerlendirilerek göç türleri, göçün nedenleri, sonuçları açıklanmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde Türkiye'de yaşanan dış göçler ve yıllara göre dağılımı, üçüncü bölümde Karakoçan ilçesinin nüfus hareketleri ve özellikleri, dördüncü bölümde araştırmada uygulanan yöntemler, altıncı bölümde Belçika devletinin özellikleri açıklanmaya çalışılmıştır. Yedinci bölümde ise Karakoçan ilçesinden Belçika devletine olan göçün sosyo-ekonomik analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda göç eden insanlar ve göç olayının yaşandığı yerleşmede meydana gelen değişimler açıklanmaya çalışılmıştır.

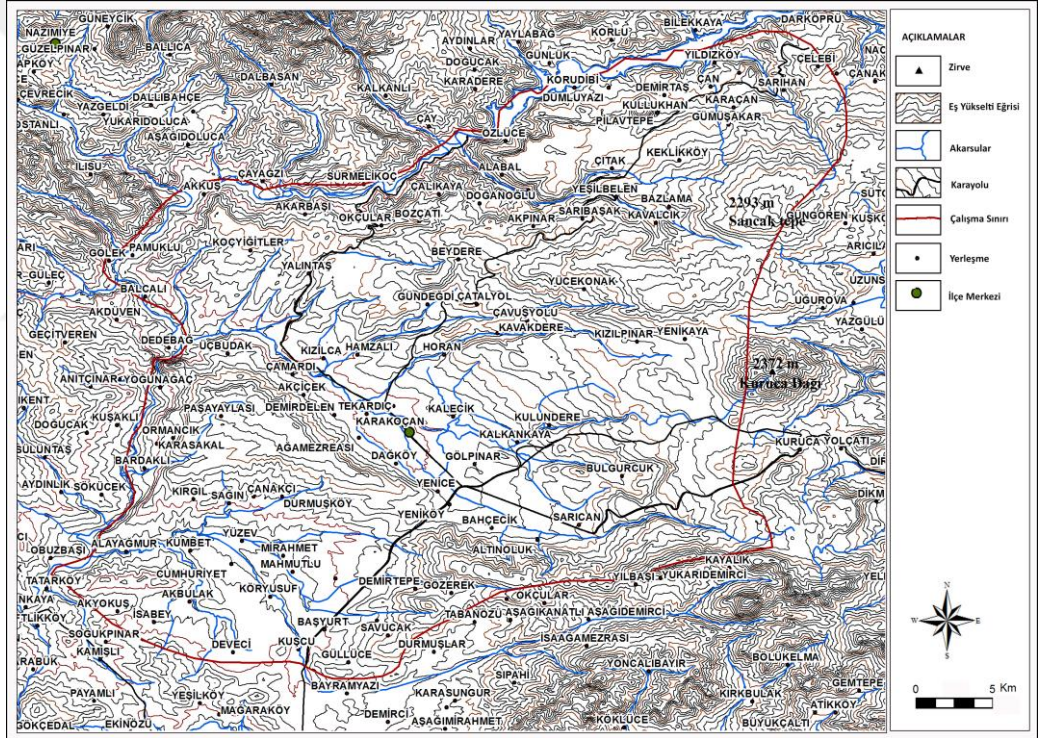
1.1. Araştırma Sahasının Lokasyonu ve Başlıca Özellikleri

İnceleme sahamız olan Karakoçan ilçesi, Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Fırat Bölümü'nde yer almaktadır. Elazığ ili'ne bağlı olan Karakoçan ilçesi, ilin kuzeydoğusunda olup, doğusunda Bingöl Merkez ilçe, kuzeyinde Yayladere ve Kiğı (Bingöl), kuzeybatısında Nazimiye (Tunceli), batısında Mazgirt (Tunceli), güneyinde Kovancılar (Elazığ) ilçeleri bulunmaktadır(Harita 1).Türkiye'de il, ilçe, köy sınırları genellikle doğal unsurlarla belirlenmiştir. İnceleme sahamız olan Karakoçan İlçesi'nin de sınırları doğal unsurlara dayandırılmıştır. Bu sınırlar Peri Suyu ile Mazı Dağı, Heserek Dağı, Kurucadağ ve Körboğa Dağları'nın su bölümü çizgisini izlemektedir.

Harita 1. Araştırma Sahasının Lokasyon Haritası

İnceleme alanının toplam sınır uzunluğu 174,25 km.dir. Bunun 70,2 km.'si Peri Suyu ve 104,05 km.'si dağların su bölümü çizgisi ile diğer sınırlar oluşturur. Sınır uzunluğunun çok fazla olmasında doğal sınırlar etkilidir. Çünkü doğal sınırlar genellikle girintili ve çıkıntılı olmaktadır. Sınır kavramı içerisinde yapay ve doğal olma özelliklerini dikkate aldığımızda, ilçemizin sınırları saat ibresi istikametindeki gidişatı şöyledir: Peri Suyu vadisinde başlayan kuzey sınırimız Taf Tepe'nin (1391 m) yamaçlarını takip ederek kuzeye yönelir. Taf ile Küçükkurudağ (1525 m) Tepeleri arasındaki boyun bölgesinde mantara benzerdir. Buradan Saruhan Deresi'nin doğusunda kuzeybatı – güneydoğu istikametinde devam eder ve Bingöl Dağları yakınlarında yer alan Aktaş Tepe'ye kadar devam eder. Aktaş Tepe ile Çelebi Köyü arasında kuzey güney yönünde uzanır(Harita 2).

Harita 2. Karakoçan ve Çevresinin Topografya Haritası

Kaynak: 1/25.000 Ölçekli Topografya Haritası

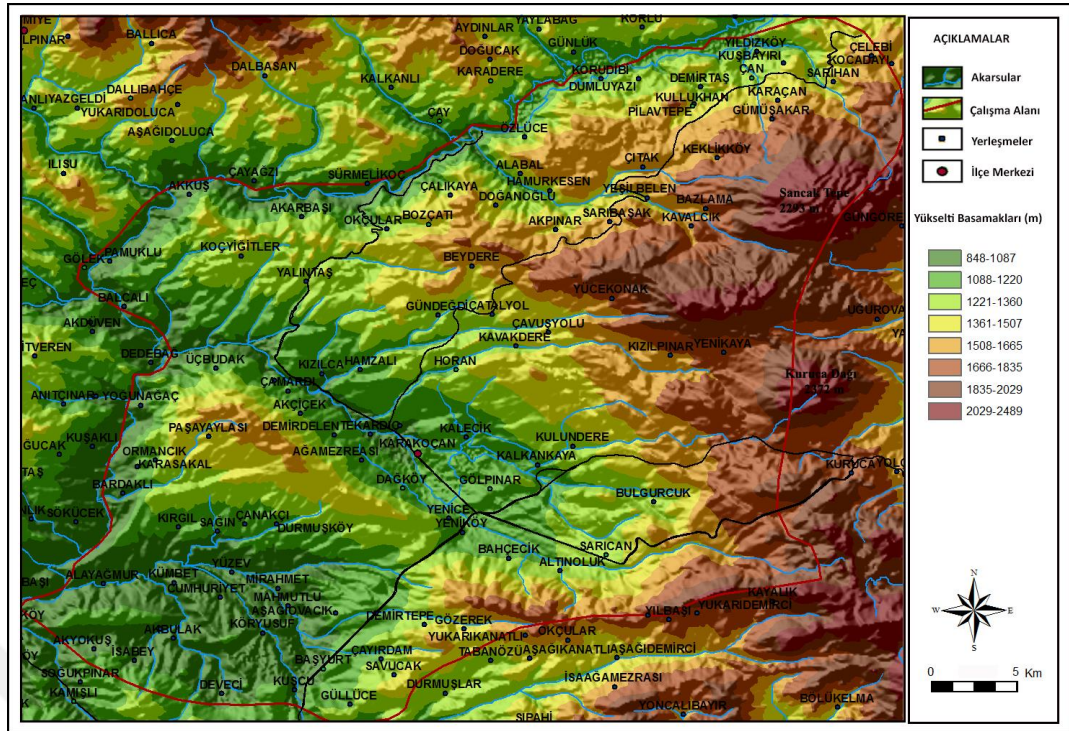
Buradan itibaren Körboğa Dağlarının su bölümü çizgisini takip ettiği için yükselti değeri genellikle 2000 m.'nin üstündedir. Körboğa Dağlarının güneyinde yer alan Kurucadağ volkan konisinden geçen sınırimız burada dış bükey bir hareket oluşturur. Harami Tepe (1885m)'den itibaren 1,9 km kadar kuzeybatıya yönelir ve

oradan da ani dirsekle Kale Tepe'nin batısına kadar devam eder. Buradan itibaren güney sınırımız başlar. Güney sınırımız da doğu sınırımız gibi genellikle yüksek kesimlerden geçip, girintili ve çıkıntılı bir özellik gösterir. Akyokuş Köyü'nün kuzeyinden itibaren batı sınırımız başlamaktadır. Batı sınırımızı, kuzeydoğu – güneybatı doğrultusunda akan Peri Suyu oluşturur.

Karakoçan ilçesi, Uluova, Kovancılar, Başyurt, Karakoçan ve Bingöl depresyon ovalar serisi kuşağı üzerinde yer almaktadır. Kovancılar Ovası ile Bingöl Ovası arasında genellikle plato sahasına karşılık gelen araştırma alanımızın yeryüzü şekilleri genellikle D-B yönünde uzanış göstermektedir. İnceleme sahasının batı ve kuzey sınırı kuzeydoğu – güneybatı doğrultusunda akan Peri Suyu'nu takip etmektedir. Peri Suyu vadisi genellikle fay hatlarına yerleşmiştir. Peri Suyu kuzeydoğu – güneybatı doğrultusunda akmakla birlikte yer yer kuzey – güney ve doğu – batı doğrultusunda da akış özelliği göstermektedir(Harita 3).

Bu nedenle inceleme sahasının batı ve kuzey sınırında kavisler oluşturur. İlçenin doğu sınırı dağların su bölümü çizgisini izlemektedir. Bu nedenle doğu sınırı kavisler çizmektedir. Karakoçan ile Bingöl sınırında güneyden kuzeye doğru Heserek Dağları (2114), Kurucadağ (2372 m), ve Körboğa Dağları (2293m) yer almaktadır. 2000 metreyi aşan yükseltisi ile Kurucadağ, tipik bir volkan konisidir. Buradan çıkmış olan bazalt lavları, güneybatıya doğru akarak, Karakoçan çevresinde alçak bir platonun oluşmasına yol açmıştır. Güney sınırı da tıpkı doğu sınırı gibi dağların zirvelerini takip etmektedir. Güneyde Karakoçan ile Kovancılar arasında Mazı Dağları bulunmaktadır(Harita 3).

İnceleme sahasının iç kesimlerinde Cobur ve Gaz Dağları vardır. Bu dağlar doğu sınırında yer alan Körboğa Dağları ile birlikte doğu – batı doğrultusunda uzanan dağlık seriyi oluşturmaktadır. Bu dağlık seriden itibaren inceleme sahası iki bölüme ayrılır. Dağlık serinin kuzeyinde ortalama yükseltisi fazla olan platolar sahası ve güneyinde ise yükseltisi daha az olan ovalar sahası uzanır. Karakoçan ve Başyurt Ovaları, Karakoçan fay zonu denetiminde gelişmiş tektonik çöküntü ovalarıdır. Dağların üst kısımları genellikle (Kurucadağ hariç) plato görünümündedir(Harita 3).

Harita 3. Karakoçan ve Çevresinin Fiziki Haritası

Kaynak: 1/25.000 Ölçekli Topoğrafya Haritası

İnceleme sahasının suları Peri Suyu tarafından drene edilmektedir. Peri Suyu'nu besleyen Ohi Çayı ile Kuşçu ve Değirmendere bölgedeki diğer önemli akarsulardır. Karakoçan'da, fay tektoniği ile drenaj sistemi arasında sıkı bir ilişki vardır. Akarsuların çoğu, sağ yanal doğrultulu atımlı fay hatlarını takip etmektedir. Bu nedenle inceleme alanında paralel veya yarı paralel drenaj sistemi egemendir. Ancak dar sahalarda diğer drenaj tiplerine de rastlamak mümkündür. Genellikle dar ve derin olan Peri Suyu vadisi üzerinde çok sayıda baraj yapılmıştır. Kuzeyden güneye doğru Uzunçayır, Kığı (ikisi inceleme sahamızın dışında yer almaktadır), Özlüce, Pembelik, Seyrantepe ve Tatar barajları Peri Suyu üzerinde yer alan barajlardır(Mor, 2007:4).

İnceleme sahasının içerisinde yer aldığı bölge makro klima olarak karasal iklimin özelliklerine sahiptir. Ancak yöresel klima açısından farklı özellikler gösterir. Elazığ ve çevresinde daha ılıman iken, Başyurt'tan itibaren iklimin özellikleri daha sertleşir. Gerçekten de bu iki farklı iklim arasındaki sınır Başyurt'tur. Çünkü Başyurt'un kuzeyi ile güneyi arasında iklimin elemanları büyük değişiklikler gösterir. Bu durum aslında morfolojik ünitelerle ilgilidir. Çünkü Başyurt'un güneyi ile Murat Nehri arasında önemli bir yükselti farkı yoktur. Dar ve kavisli olan Peri Suyu vadisi, Akdeniz üzerinden gelebilecek hava sirkülasyonunu daha kuzeye nakledecek özellikte değildir.

İnceleme sahasının ortalama yükseltisi fazladır. Sahanın yükseltisi 900 m.den itibaren başlamaktadır. Bu nedenle inceleme alanı bütünüyle orman sahasına karşılık gelmektedir. 900 m.den itibaren başlayan meşe ormanları 2200 m yükseltisine kadar çıkmaktadır. Ancak meşe ormanları büyük ölçüde tahribata uğramıştır. Hatta bazı mevkii adları, orman ve ağaçla ilgili olduğu halde, tek bir ağacın olmadığı sahalara da vardır. Örneğin Bağli ağaç Mervii ve Mazı Dağı ormanların ortadan kaldırıldığı ve antropojen step sahasının genişlediği yerlerdir.

İnceleme sahasında volkanik araziler çok geniş yer tutmaktadır. Başlangıçta yarık erüpsiyonuyla yayılan bazaltlar, andezitler, tüfler ve tüfitler daha sonra merkezi püskürme özelliği göstermiştir. Volkanik arazilerin altında kalker ve marn formasyonları bulunmaktadır. Bazalt ve andezitler kaba bloklu ve kırıklı bir yapıya sahiptir. Bu şartlar altında bazaltik topraklar ile zengin yeraltı su kaynaklarının oluşmasına olanak tanımıştır. Ancak verimli topraklara ve güre su kaynaklarına sahip olduğu halde tarım faaliyetleri yörede ikinci planda gelmektedir. Bu durum karasal iklimin özellikleri ile açıklanabilir.

İlçe idarî sınırları içerisinde çalışma alanımızın yüzölçümü 1085 km²'dir. Bu alan, Elazığ yüzölçümünün(9.153 km²)% 12'sini kapsamaktadır. 1936 yılında Kiğı'nın Çan Bucağı ve Palu'nun Ohi ve Başyurt (Leğan) Bucakları birleştirilerek Karakoçan adı ile Elazığ'a bağlı bir ilçe kurulmuştur. Karakoçan, bugün 3 bucak (Merkez, Başyurt, Çan) ve 89 köyü ile 28.884 nüfuslu bir ilçedir. Yurtdışında çalışan gurbetçilerin sağladıkları imkânlarla gelişerek büyüyen Karakoçan, 2000 yılından sonra şehir statüsünü elde etmiştir.

Sahanın beşerî açıdan dikkat çeken özelliği, çok mahalleli köylerin yerleşmede daha fazla yer tutmasıdır. Tarım ve hayvancılık faaliyetlerini birlikte yürüten köyler, genellikle çok mahalleli köylerden oluşmaktadır. İnceleme sahasında plato yüzeyleri geniş yer kaplamaktadır. Bu dağlık ve engebeli araziler bol su kaynaklıdır. Bu nedenle köyleri oluşturan mahalleler ikişer üçer haneler şeklinde araziye dağılmıştır. Hatta bu mahallerin 12 tanesi farklı tarihlerde köy tüzel kişiliğine kavuşmuştur. Böylece Elazığ merkezden sonra, il sınırları içinde Karakoçan, köy sayısının en fazla olduğu ilçe özelliğini elde etmiştir. Karakoçan'da tarım ve hayvancılık, esas geçim kaynağını oluşturur.

Sahanın coğrafi özelliklerinden dolayı hayvancılık, tarıma göre daha önde gelmektedir. Sadece hayvancılıkla geçinen köylerin sayısı da bir hayli yüksektir.

Karakoçan İlçesi'nin idarî merkezi olan Karakoçan ehri ise hizmet sektörünün ağırlıkta olduğu bir yerleşmedir. Tarihin ilk çağlarından itibaren önemli yol güzergâhı üzerinde bulunan Karakoçan, bugün Elazığ – Bingöl karayolunun güzergâhında yer almaktadır. Yakın çevresinde büyük şehirler olmadığı için sürekli gelişmektedir. Karakoçan, yakın çevresinin(Tunceli, Bingöl, Kığ, Yayladere, Kovancılar, Palu, Adaklı) de çeşitli ihtiyaçlarını(Özellikle hayvan ihtiyacını) karşılayacak düzeydedir. Böylece Karakoçan merkezi yer özelliğı taşıyan bir yerleşmedir.

1.2 Araştırmanın Amacı ve Metodu

1.2.1. Tezin Amacı

İnsanlık tarihiyle özdeş olan göç olgusu demografik, siyasi, psikolojik, antropolojik ve sosyolojik içeriklere sahip olması nedeniyle çok yönlüdür. Göçün bu özelliğı ona evrensel bir yaklaşımdan ziyade yerel yaklaşım ve incelemeleri gerekli kılmıştır (Yalçın, 2004:3).

Göç sadece insanların yaşamlarını değıştiren bir olay değildir. İnsanların yaşamlarıyla birlikte kültürlerini, fiziki yaşam alanlarını, yeteneklerini, insani ilişkilerini ve sermaye birikimlerini de etkiler. Bu yönüyle göç olayı göç alan ve göç veren yerleri çok çeşitli şekillerde etkiler. 1960'lı yıllarda başlayan yurt dışı iş gücü göç olayını gerçekleştiren insanlar ve göç olayını gerçekleştirdiğı çevreler üzerinde büyük değışikliklere yol açmıştır. Ülkemizden çeşitli nedenlerle yurt dışına olan işçi göçü günümüzde de varlığını sürdürmektedir.

Bu çalışmada amaç Belçika'ya olan yurtdışı göçün, hem göç eden insanlar üzerindeki, hem de göç olayının yaşandığı sahadaki insanlar üzerindeki sosyo-ekonomik etkisini analiz etmektir. Çalışmamızda Belçika'ya olan göçün nedenlerini bu olaya bağılı olarak nüfusun eğitimi, aile yapısı, meslek durumu, sağık, yaş gibi özellikleriyle göç arasındaki ilişki incelenecektir.

1.2.2. Materyal

Araştırma alanı olarak Elazığ ilinin Karakoçan İlçesi seçilmiştir. Bu araştırmada, yapılan anketler ana kaynağı oluşturmaktadır. Dışişleri Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Türkiye İstatistik Kurumunun verilerinden yararlanılmıştır. Bunun yanında yörede

yapılan gezi ve gözlemler sırasında elde edilen veriler ile çeşitli demografya çalışmaları da araştırmamıza kaynaklık etmiştir.

1.2.3. Tezin Yöntemi

Araştırmamızda; göçün sosyo-ekonomik analizini yapabilmek amacıyla, hem göç eden hem de, göçün yaşandığı yerlerdeki nüfus için anket formları düzenlenmiştir. Hazırlanan anket formları göç eden kişiler ve göç olayının yaşandığı yerlerde bulunan insanlar için iki farklı grupta oluşturulmuştur.

Anketler Karakoçan İlçe merkezi ve köylerine gidilerek tez yazarı tarafından uygulanmıştır. Belçika’da uygulanacak olan anketler de tez yazarı tarafından uygulanmıştır.

Araştırma yapılırken Belçika Devletine ilk giden insanlar, kesin dönüş yapanlar ile köy öğretmenleri, muhtarlar, belediye yetkilileri ve esnaflar ile görüşmelerde bulunulmuştur. Bu çalışmanın ana kaynağını oluşturan verilerin değerlendirilmesinde daha sağlıklı ve kolay yorumlar yapmak için öncelikle elde edilen veriler tablolara dönüştürülmüştür. Kapsamı ve amacı doğrultusunda gruplara ayrılarak grafikler oluşturulmuştur. Yetkililerden alınan veriler ve görüşler diğer veriler ile karşılaştırılıp bu sonuçlar ışığında değerlendirmeler yapılmıştır.

Belçika’ya göç olayının yoğunlukla yaşandığı yerlerde insanlarla yapılan mülakatlar ve bilgiler uygun şekilde yazıya aktarılıp, özellikle Belçika Devletine ilk göç olayının başlangıcını saptamak için, göç etmiş ya da akrabası Belçika’ya göç etmiş insanlarla görüşülüp elde edilen veriler karşılaştırılarak yetkili kişilere veya mercilere teyit ettirilmiştir.

Ön Araştırma ve Anket uygulaması

Araştırma konusu ile ilgili olarak hazırlanan anketlerin uygulaması yapılmadan önce belli sayıdaki kişiler üzerinde soruların uygunluk derecesi denetlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre sorularda düzenlemeler yapılmıştır.

Anket formlarının uygulanması aşamasında elde edilen bilgilerin doğruluğu görüşülen kişilerin beyanına dayanmaktadır. Ancak anketin amacı anket yapılırken açıklandığından ve kişi isimlerinin isteğe bırakılmasından dolayı cevapların amaca uygun verildiği saptanmıştır.

Karakoçan’dan Belçika’ya olan yurtdışı göçle ilgili olarak Karakoçan ilçesinde çeşitli anket uygulamaları yapılmıştır. İlk olarak Karakoçan’da Yurtdışı göçün en yoğun

yaşandığı kırsal kesimde 85 köy muhtarı ile göç konulu anket yapılmıştır. İkinci olarak Belçika’da yaşayan 100 kişiye anket çalışması yapıldı. Son olarak ilçeden en fazla evlilik yolu ile Belçika’ya göç olduğundan bu insanlarla ilgili ayrıca anket hazırlanılıp uygulanmıştır. Karakoçan ilçesinden evlilik yolu ile Belçika’ya giden 80 (50 kadın–30 erkek) kişide eklendiğinde toplam 265 adet anket uygulanması yapılmıştır. Anket formları ile birlikte köy muhtarları için ayrıca bir form hazırlanarak köy ve göç ile ilgili bilgiler ve görüşler alınmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Bu çalışmanın ana kaynağını oluşturan verilerin değerlendirilmesinde daha sağlıklı ve kolay yorumlar yapmak için öncelikle elde edilen veriler tablolara dönüştürülmüştür. Kapsamı ve amacı doğrultusunda gruplara ayrılarak grafikler oluşturulmuştur. Muhtarlardan alınan veriler ve görüşler diğer veriler ile karşılaştırılmıştır. Bu sonuçların ışığında değerlendirmeler yapılmıştır.

Belçika’ya göç olayının yoğunlukla yaşandığı yerlerde insanlarla yapılan mülakatlar ve bilgiler uygun şekilde yazıya aktarılmıştır. Özellikle Belçika Devletine ilk göç olayının başlangıcını saptamak için göç etmiş ya da akrabası Belçika’ya göç etmiş insanlarla görüşülmüş elde edilen veriler karşılaştırılmış ve doğruluğu muhtarlara teyit ettirilmiştir.

Konu İle İlgili Seçilmiş Diğer Çalışmalar

Akkayan (1979) “Göç ve Değişme” adlı eserinde göç olgusunun önemi ve mahiyetini açıklamaya çalışmıştır. Göçün nedenlerini ve gelişimini örneklerle açıklamaya çalışmıştır. Gelişmeye paralel olarak meydana gelen göç olayını göç alan ve göç veren yerler şeklinde incelemiştir.

Abadan-Unat (1975) “Göç ve Gelişme” adlı kitabında önce Akdeniz ülkelerinden yurt dışına olan işçi göçleri ile başlamıştır. Kitabın ikinci bölümünde ise Türk işçi göçünün tarihsel devrelerini incelemiş ve işgücü göçünün siyasi partiler, işçi sendikaları, işveren birlikleri ve bürokrasi tarafından nasıl algılandığını açıklamıştır. Sonuç olarak göç modellerinin Boğazlayan ilçesine uygulanmasını yapmıştır.

RenselaarvePenninx (1975) “ Göç ve Gelişme” adlı ortak çalışmada bugünkü Avrupa ekonomisindeki durgunluktan önceki ve sonraki Türk işçi göçünün gelişimini istatistikî verilerle açıklamışlardır. Türkiye’den yurtdışına olan işçi göçünün başlangıcını ve gelişim sürecini sayısal veriler ve resmi belgelerle açıklamışlardır.

Şen ve Koray (1999) “ Türkiye’den Avrupa Topluluğu’na Göç Hareketleri” adlı çalışmasında Avrupa Topluluğunda bulunan işçiler ile Avrupa Topluluğu dışından olan işçileri karşılaştırmış ve burada önemli bir paya sahip olan Tük işçilerinin 1961 yılından günümüze olan değişimlerini açıklamıştır.

Tezcan (2000) “Dış Göç ve Eğitim” adlı kitabında göç konusunu beş ana başlıkta incelemiştir. Dış göç olgusunun açıklanmasıyla başlayan eserinde işçi göçünün yanında Beyin Göçü olarak da adlandırılan eğitilmiş insanların yurtdışına göçlerine değinmektedir. Ayrıca işçi çocuklarının yurtdışında karılaştıkları eğitim sorunlarını ortaya koymaktadır.

Toksöz (2006) “ Uluslararası Emek Göçü” adındaki eserinde küreselleşme ile göç arasındaki bağı açıkça ortaya koymuştur. Göçün tarihi ile başlayan kitapta göçün nedenlerini açıklamaya yönelik teoriler yer almaktadır. Göçün demografik yapıda meydana getirdiği değişiklikleri açıklamıştır.

Kaya ve Kentel(2005) “ Euro-Türkler Türkiye ile Avrupa Birliği Arasında Köprü mü, Engel mi? Adlı çalışmalarında Almanya ve Fransa da bulunan Türkler üzerinde yaptıkları karşılaştırmalı bir çalışmadır. Bu çalışmada Avrupa Birliği yolundaki Türkiye için bu ülkelerde bulunan işçilerin faydalı ya da zararlı olup olmadıklarını dile getirmektedirler.

Mutluer (2003) “ Uluslararası Göçler ve Türkiye” adlı kitabında 1960’lı yılında Avrupa ülkelerine başlayan yurtdışı göç olayını Denizli-Tavas örneği ile açıklamaya çalışmıştır.

Köktepe (2008) “ Emirdağ İlçesinden Belçika’ya Olan Göçler ” adlı yüksek lisans tez çalışmasında hem göç eden insanlar üzerindeki, hem de göç olayının yaşandığı sahadaki insanlar üzerindeki sosyo-ekonomik etkisini analiz etmiştir.

Özgen (2010) “ Avrupa Birliği Göçmenlik Politikaları: Tarihsel, Geçmiş ve Mevcut Durum ” adlı yüksek lisans tez çalışmasında Avrupa Birliği’nin göçe ve göçmene yönelik izlediği politikaları saptamak ve Avrupa Birliği düzeyinde ortak bir göç politikasının geliştirilip geliştirilmediğini belirlemektir. Bu amaçla öncelikle göç ve göçmen kavramlarının işaret ettiği anlam ve bunlarla ilgili tartışmalara, daha sonra da göçe neden olan faktörleri anlayabilmek için göç teorilerine kısaca değinilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KARAKOÇAN İLÇESİNİN BEŞERİ VE EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

2.1. Karakoçan İlçesi'nin Nüfus Özellikleri

2.1.1. Nüfus Gelişimi

Karakoçan ve Başyurt ovaları ile yakın çevrelerinin tarih öncesi devirlerdeki nüfus ve yerleşme ile ilgili bilgileri bulunmamaktadır. Ancak geniş ovalarla birlikte meraların da geniş yer tutması ilk dönemlerden beri sahanın nüfus ve yerleşme açısından çok önemli bir yer olduğunu göstermektedir.

Saha, coğrafi konumu nedeniyle en eski yerleşim yerlerinden biridir. Sahanın tarihi, Tunç Çağı'na kadar gitmektedir. Saha, tarihî devirleri boyunca sırasıyla, Hurriler, Hititler, Urartular, Medler, Persler, Romalılar, Bizanslılar, Sasaniler, Artukoğulları, Selçuklular, Akkoyunlular, Osmanlılar olmak üzere birçok devletin egemenlik sahasına girmiştir. Adı geçen devletlerin egemenlik dönemleri boyunca inceleme alanımızda yaşayan nüfus hakkında bilgiler yoktur. Bu tür bilgiler Osmanlı İmparatorluğu döneminde, özellikle 16. yy.'da yapılan tapu – tahrir kayıtlarında bulunmaktadır. 16. yy.'da farklı tarihlerde tutulan tapu-tahrir kayıtlarına göre nüfus; sosyal, ekonomik ve siyasi olaylara bağlı olarak bazen artmış ve bazen de azalmıştır.

Karakoçan ilçesinde 1940 yılından 2000 yılına kadar nüfusun gelişim seyrine baktığımız zaman kadın nüfusunun erkek nüfusundan fazla olduğunu görmekteyiz. Bu durum yörenin göç vermekte olduğunu göstermektedir. İlçenin yaş nüfus yapısı itibarıyla oldukça genç ve aktif olması ve ilçede iş imkânlarının kısıtlı olmasından dolayı göç hareketine katılan genç nüfus 2007 yılına kadar gün geçtikçe artış göstermiştir. Bu yıldan sonra ilçede göç eden nüfus eskiye nazaran kısmen de olsa durağanlaşıp belli bir seyir göstermiştir.

Karakoçan ilçesinin yıllara göre nüfus gelişimi incelendiğinde nüfusun 1940 yılından 1975 yılına kadar sürekli bir artış gösterdiği gözlenmektedir. Bu sonucun altında yatan en önemli faktör yüksek doğurganlık oranıdır. 1940 yılında 16.479 olan ilçe nüfusu 1975 yılına gelindiğinde %16,9 oranında artarak 39.459'a yükselmiştir. Aynı yılda Türkiye ve Elazığ nüfuslarına baktığımızda artış olduğu görülmektedir. İlçe nüfusu 1975 ile 1980 yılları arasında %1'lik bir düşüş ile 39.373'e gerilemiştir. İlçede

1975-80 yılları arasında nüfus azalışının nedeni, 1961’de başlayan yurt dışı göçlerinin bu dönemler arasında artarak devam etmesidir(Tablo 1).

İlçe nüfusu 1980 ile 2000 yılları arasında %2,7’lik bir artış ile 45.023’e yükselmiştir. Türkiye’de sağlık hizmetlerinin iyileşmesi sonucu bebek ölümlerinin azalması ve yurt dışına göç eden yöre insanının geride bıraktıkları ailelerine ekonomik yardımlarda bulunması bu dönemdeki artışın temel sebepleri arasında gelmektedir. 2000 ile 2007 yılları arasında ilçedeki nüfus % 8,1’lik bir düşüş ile 30.020’ye düşmüştür(Tablo: 2.1.).

Bu düşüşün temel sebebi adrese dayalı nüfus kayıt sisteminde herkesin nüfus sayımı sırasında bulunduğu yerin nüfusundan sayılmasından kaynaklanmıştır. 2007 yılında Türkiye ve Elazığ nüfus artış oranına bakıldığında aynı düşüş özelliği gösterdiği görülmektedir. İlçedeki nüfusun genel seyri 2007 yılından sonra genel olarak bir yıl artış gösterirken ertesi yıl azalış gösteren bir gidişat göstermiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Karakoçan İlçesi Nüfusunun Yıllara Göre Gelişimi

Yıl	Türkiye Nüfus	Türkiye(%)	Elazığ Nüfusu	Elazığ(%)	İlçe Nüfusu	Karakoçan(%)
1940	17.820.950	10,3	190366	-5,9	16479	...
1945	18.790.174	5,4	198081	0,8	17595	1,3
1950	20.947.188	11,5	213330	1,5	20622	3,2
1955	24.064.763	14,9	242279	2,5	22496	1,7
1960	27.754.820	15,3	278332	2,8	26726	3,4
1965	31.391.421	13,1	322727	3,0	30.850	2,9
1970	35.605.176	13,4	376915	3,1	34.825	2,4
1975	40.347.719	13,3	417924	2,1	39.459	2,5
1980	44.736.957	10,9	440808	1,1	39.373	0,0
1985	50.664.458	13,2	483715	1,9	42.036	1,3
1990	56.473.035	11,5	498225	0,3	43.523	0,7
2000	67.803.927	20,1	569616	1,9	45.023	0,7
2007	70.586.256	4,1	541258	-1,0	30.020	-8,1
2011	74.724.269	1,4	558556	3,1	29.022	-0,3
2015	78.741.053	1,4	574304	2,8	28.075	-0,3

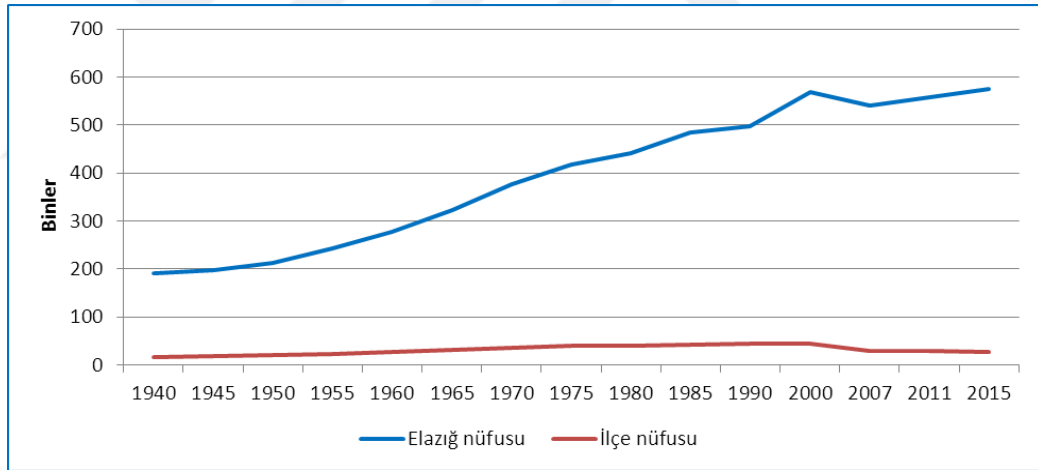
Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

İlçedeki nüfusun 2000 yılı ile 2007 yılları arasında %-8,1’lik bir oranla 45.023’ten 30.020’ye belirgin bir düşüş göstermesinin sebebi 2007 yılında adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre herkesin bulunduğu yerin nüfusundan sayılmasından

kaynaklanmaktadır. Bu durum yurt içine ve yurt dışına fazla göç veren ilçenin aleyhine olmuştur(Tablo: 2.1.).

İlçede 1980'li yıllarda başlayan göç hareketine kadar nüfus sürekli artmıştır. 1980'den sonra nüfusun azaldığı veya tekrar arttığı dönemler birbirini takip etmiştir. Özellikle 1970'den sonraki nüfus artış temposu çok yavaş olmuştur. İnceleme sahasında nüfusun doğurganlık oranı çok yüksek olduğu halde doğal nüfus artış hızı oldukça yavaştır. Çünkü 1960'lı yıllardan başlayarak 1975'e kadar çok hızlı bir şekilde görülen yurt dışı göçleri, nüfus artışı temposunu yavaşlatmıştır.

İlçe nüfusunun artış oranında en belirgin dalgalanma 2007 yılında ki düşüşle meydana gelmiştir. İç ve dış göç veren ilçede adrese dayalı nüfus kayıt sisteminde nüfus sayımı sırasında herkesin bulunduğu yerde sayılmasından dolayı belirgin düşüş gerçekleşmiştir. Genel olarak ilçenin nüfus seyrine bakılırsa son yıllarda azalma eğiliminde olduğu gözlenmektedir. Bunun temel sebebi de yurt dışına verilen göçtür(Grafik 1).

Grafik 1. Elazığ ve Karakoçan Nüfusunun Yıllara Göre Seyri

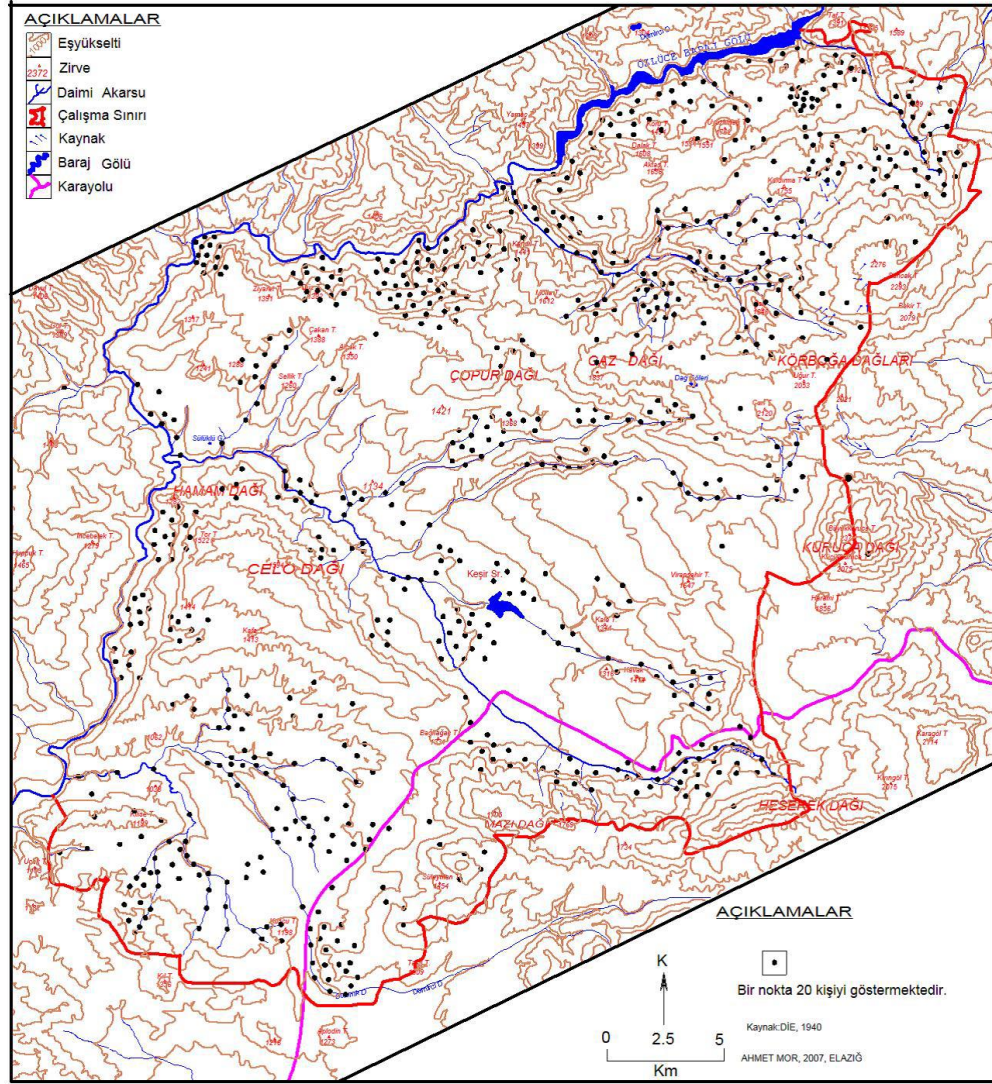
Yurt dışı göçleri ile birlikte yurt içi göçleri de kendini belirgin bir şekilde göstermiştir. Özellikle 1990'lı yıllarda bölgede yoğunlaşan güvenlik olayları nedeniyle yurdun çeşitli yörelerine yoğun bir göç olayı başlamıştır. 1960 yılından sonra yurtdışı göçleri ile nüfus artış hızı yavaşlamış ve 1990 yılında güvenlik olaylarının yaygınlaşmasından dolayı 1997 yılı nüfusu bir önceki sayıma göre azalmıştır. İnceleme alanında iç göç hareketi ile en çok göç İstanbul'a olmuştur. Bununla birlikte iş imkânları daha geniş olan diğer şehirlere(İzmir, Bursa, Adana, Mersin) de göçler olmuştur.

2.1.2. Kırsal ve Kentsel Nüfus

Karakoçan İlçesi'nde nüfusun dağılışında çeşitli doğal şartlar ve uygulanan ekonomik faaliyet türlerine bağlı olarak farklılıklar görülmektedir. Bu faktörler arasında en çok dikkatimizi çekenler, yükselti, yeryüzü şekilleri, hidrografik özelliklerdir. Bu nedenlerden dolayı nüfusun dağılışı ile doğal çevre arasında çok sıkı bir ilişki vardır.

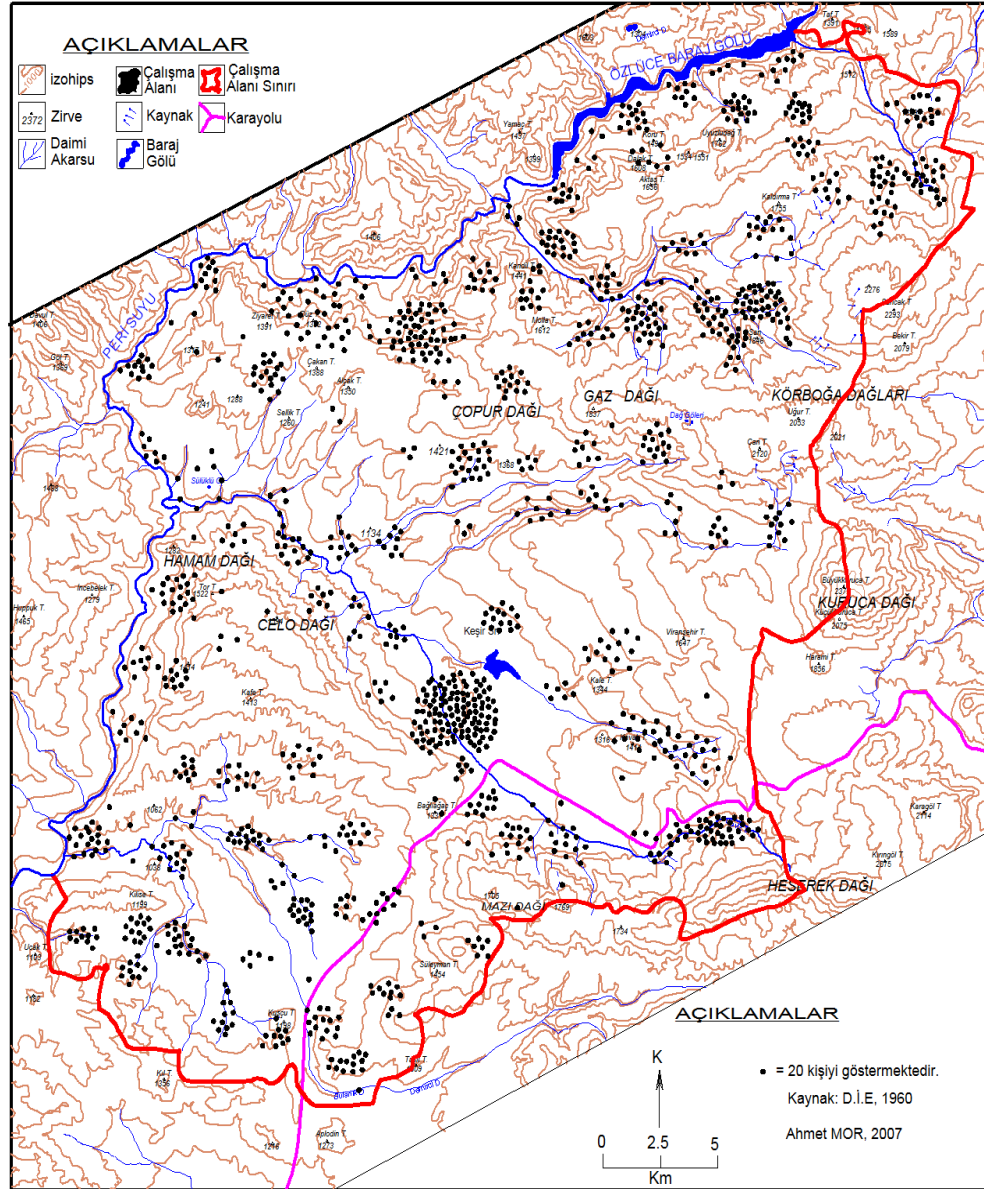
1940 yılındaki nüfus dağılışıma baktığımızda, akarsu vadilerinin dağılışına uyan bir durum görülmektedir. 1940 yılında nüfus Peri Suyu, Kuşçu, Ohi, Hamurkesen derelerinin taşkın sahası dışında kalan muhtemelen eski yatak ile yeni yatak arasındaki vadi yamaçları üzerinde bulunan verimli tarım arazilerinin kenarlarında kümeler oluşturacak şekilde dağılmışlardır. Ayrıca çevredeki dağlık sahadan, Karakoçan ve Başyurt ovalarına açılan hemen her vadinin ağzında, tarımsal faaliyetler ve su kaynakları açısından elverişli şartlar sunan birikinti konileri nüfusun sıklaştığı alanlar olarak dikkatimizi çekmektedir(Harita 4).

İnceleme sahasının coğrafi potansiyeli daha çok hayvancılığa elverişli olduğu için 1940 yılında ovalar, engebeli arazilere göre nüfus dağılışı açısından daha tenhadır. 1940'lı yıllarda köylerin tamamına yakınında hayvansal ekonomi ön plandadır. Tarımsal faaliyetler daha çok kendi ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Bu nedenle geniş mera arazileri bulunan köyler, nüfusun yoğunlaştığı yerler olarak kendini göstermektedir.

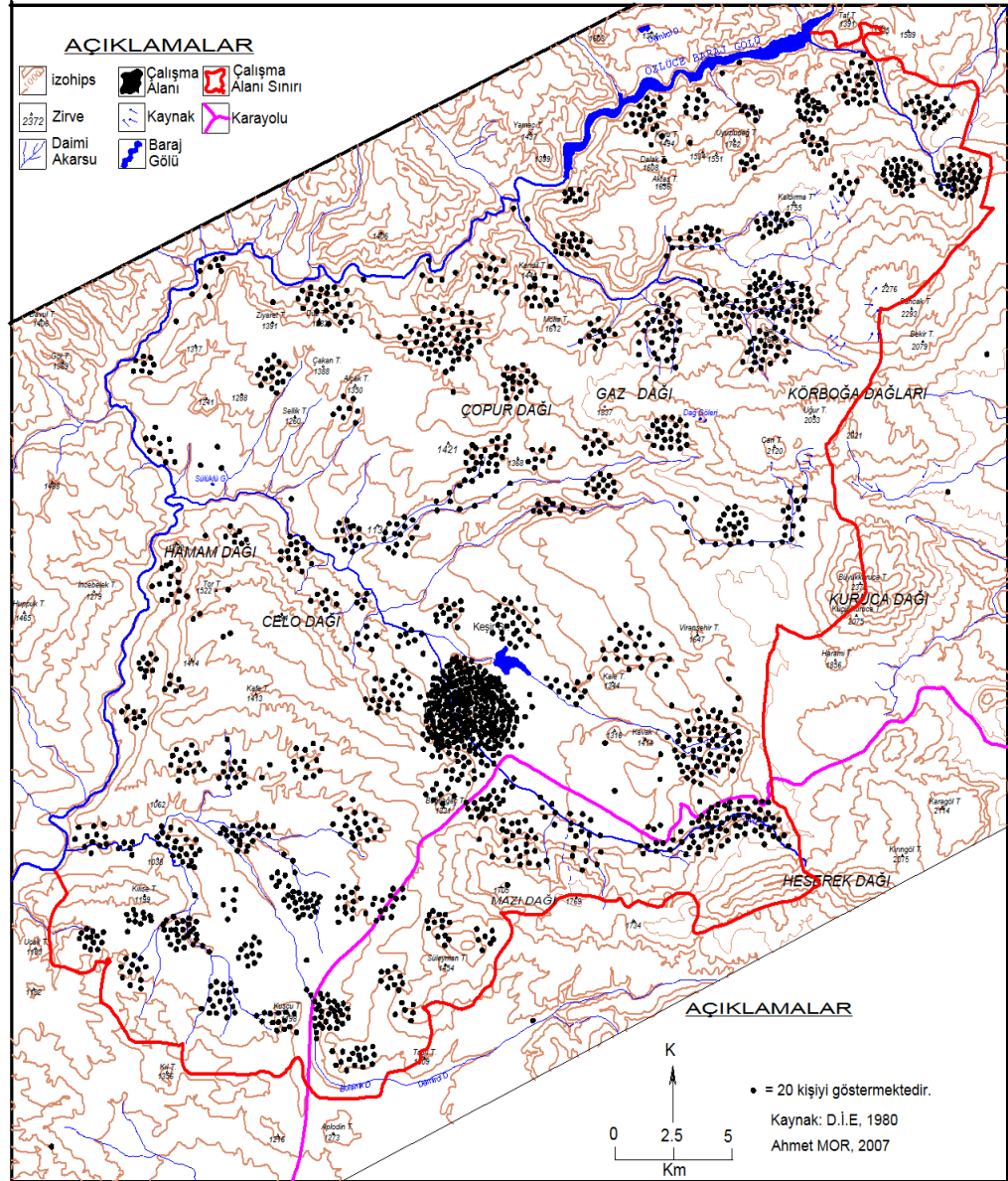
Harita 4. Karakoçan İlçesi'nde Nüfusun Dağılışı Haritası (1940)

1960 yılı nüfus dağılışı haritası daha düzenli dağılışı ile dikkatimizi çekmektedir. Doğal nüfus artışı ile köylerin nüfusu arttığı için 1960 yılında nüfus dağılışı özellikle kümeler şeklinde kendini göstermektedir. Bununla birlikte Karakoçan ilçe merkezinde nüfus sıklığı artmıştır. 1960 yılında görülen düzenli nüfus dağılışı 1980 yılında hat safhaya ulaşmıştır. Ancak Karakoçan şehri ile yakın çevresinde yoğun bir nüfus artışı görülmektedir. Bunda ilçe merkezinde ki sulu tarım imkânları ve sağlanan ulaşım imkânlarının payı vardır(Harita 5).

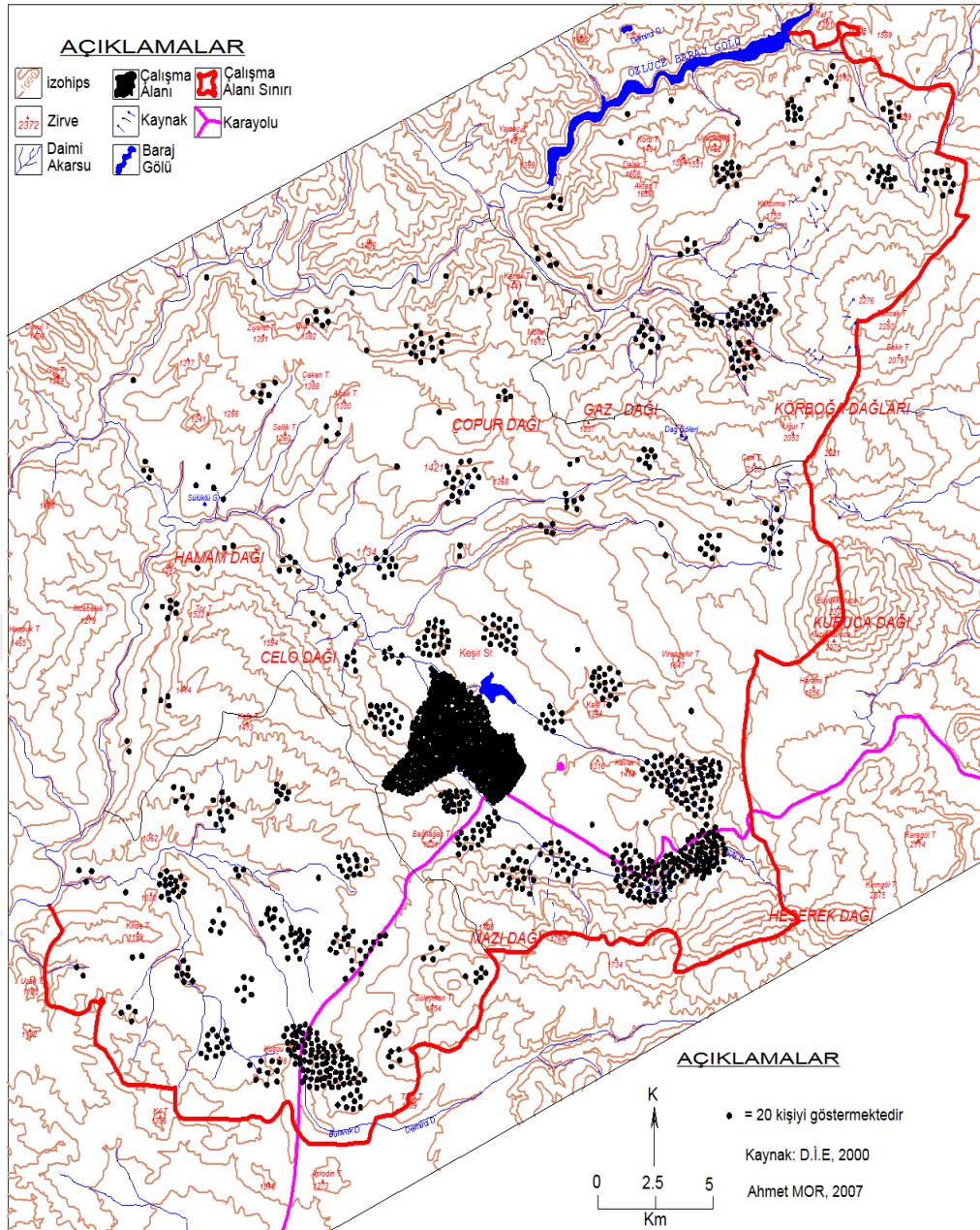
Harita 5. Karakoçan İlçesi'nde Nüfusun Dağılışı Haritası (1960)

İnceleme alanı nüfus yoğunluğu ve dağılışı açısından 1980 yılı bir dönüm noktasıdır. 1980 yılına kadar kırsal nüfus yoğunluğu ve dağılışı sıklığı artarken, 1980 yılından sonra iç göçlerin etkisiyle bu durum belirgin bir şekilde çözülmeye başlamıştır. Özellikle düzenli olan kırsal nüfus dağılışı göçlerin de etkisiyle 1980 yılından sonra (2000 yılı nüfus dağılışı haritasında da görüldüğü gibi) belirgin bir şekilde düzensiz bir karaktere bürünmüştür(Harita 6).

Harita 6. Karakoçan İlçesi'nde Nüfusun Dağılışı Haritası (1980)

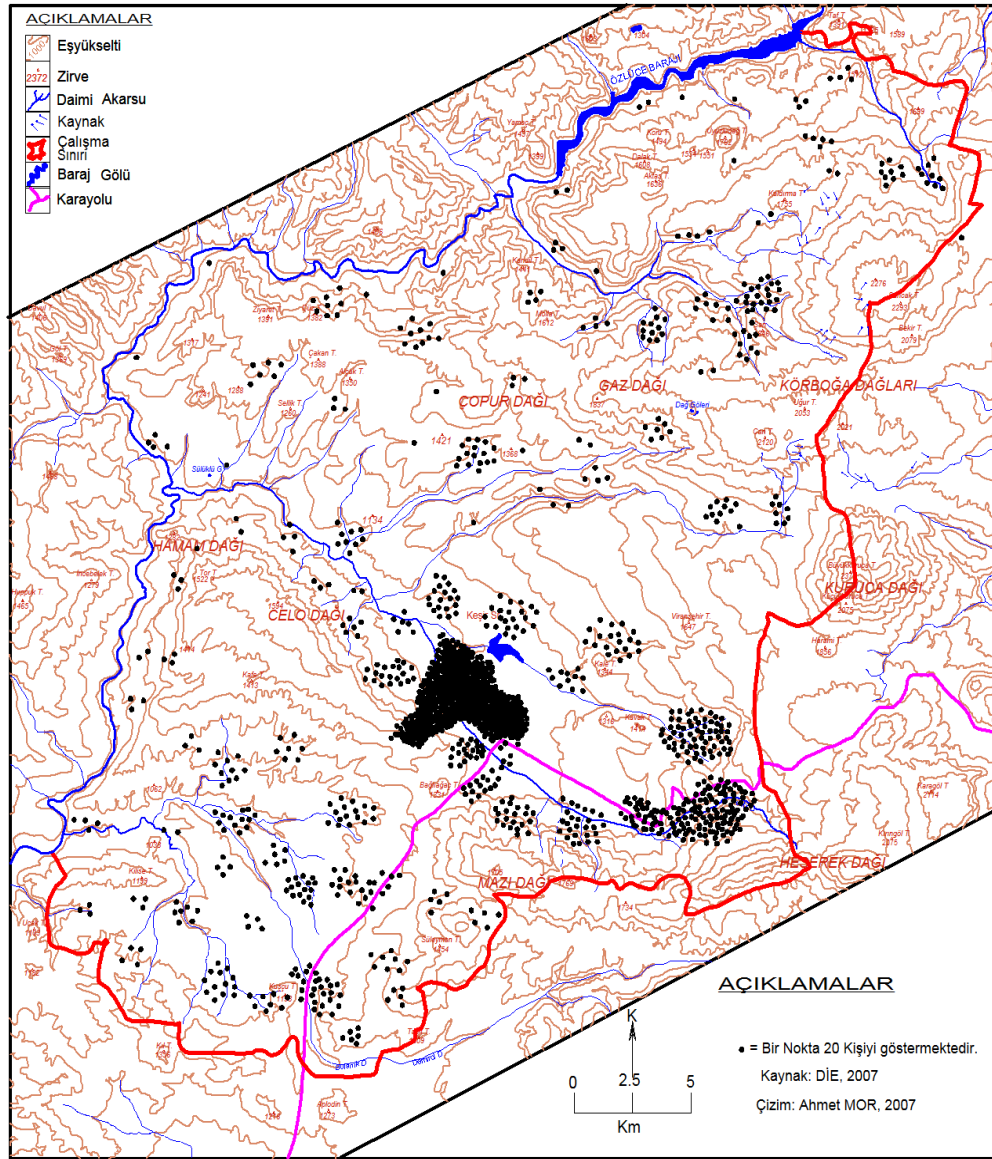
2000 yılında inceleme alanının nüfus dağılışı düzeninde çok dengesiz bir durum ortaya çıkmıştır. İnceleme alanının dağlık olan kuzey kesiminde nüfus aşırı seyrek iken, Karakoçan şehri ile yakın çevresi nüfusun aşırı yoğunlaştığı yerler olmuştur. 2000 yılında ikinci derecede nüfusun yoğunlaştığı yerler, tarımsal faaliyetlerden dolayı Başyurt Ovası'nda bulunan köyler olmuştur(Harita 7).

Harita 7. Karakoçan İlçesi'nde Nüfusun Dağılışı Haritası (2000)

2007 yılı nüfusu dağılışı karakteri 2000 yılı nüfus dağılışı karakterine benzemekle birlikte, yerleşmelerin çoğunda nüfusun azalışı söz konusudur. Sonuç olarak 1940 yılında vadilerin etek kısımları tarım ve hayvancılık faaliyetlerinden dolayı nüfusun yoğunlaştığı yerler iken, 2007 yılında ise durumun tamamen değişmiş olduğu görülmüştür. 2007 yılında nüfus Karakoçan şehri, Sarıcan ve Başyurt gibi birkaç merkezde toplanmış durumdadır. Denilebilir ki 1980 yılına kadar inceleme alanının en

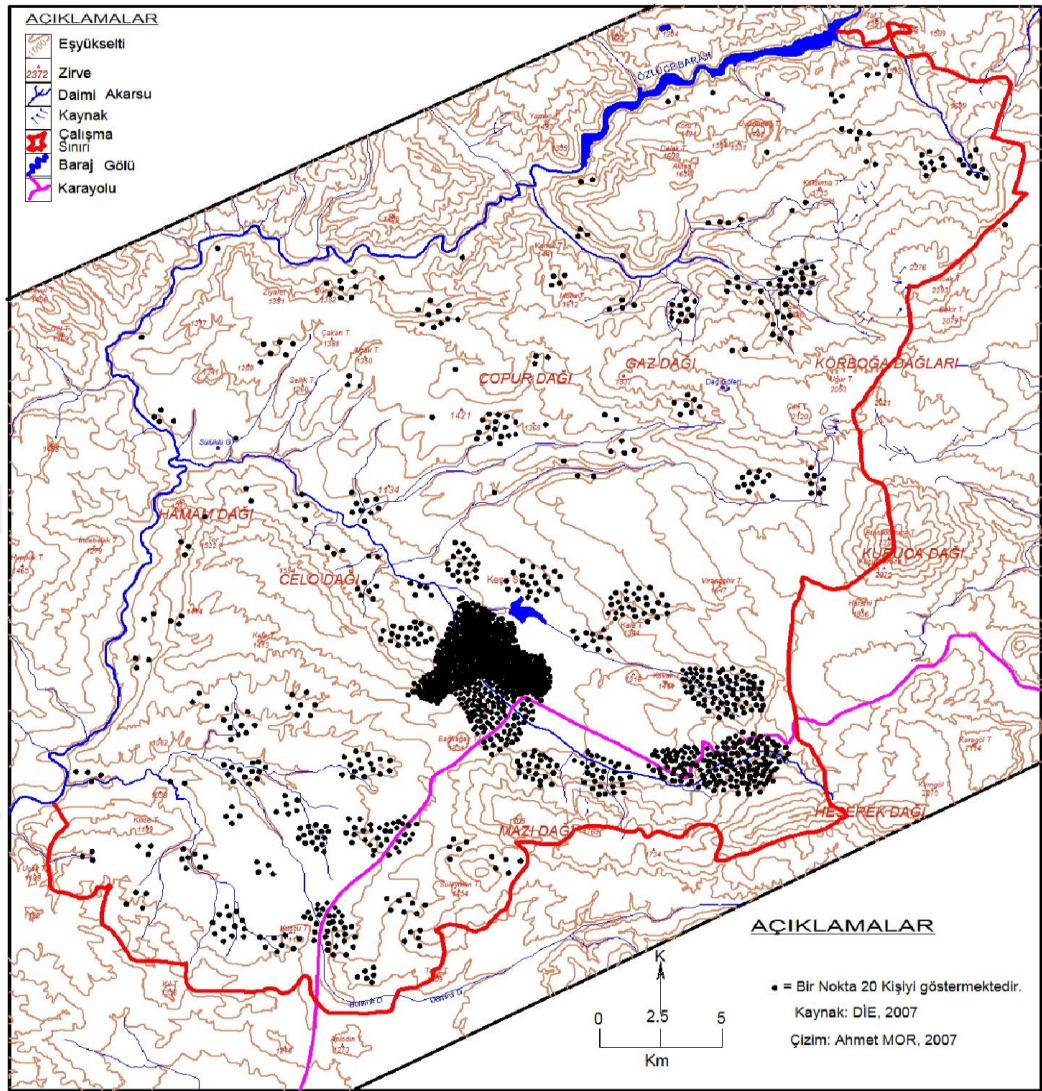
sık nüfuslu sahaları olan akarsu vadilerinin etekleri, 1980 yılından sonra yerini Karakoçan ve Başyurt ovalarına terk etmiş durumdadır(Harita 8).

Harita 8. Karakoçan İlçesi'nde Nüfusun Dağılışı Haritası (2007)

Karakoçan İlçesi 2014 yılı nüfus dağılışı haritasına bakıldığında zaman 2007 yılında olduğu gibi nüfus kırsal alanlardaki vadi ve dağ eteği yerleşmelerinden ilçe merkezine ve ilçe merkezine yakın olan Bulgurcuk, Sarıcan ve Başyurt gibi ovalık alanlara doğru yer değiştirmeye devam etmektedir. Avrupa'da çalışıp Karakoçan'daki yakınlarına ekonomik yardımda bulunan Karakoçanlılardan dolayı İlçede tarım ve hayvancılık gerilemektedir. Özellikle ekonomik durumu iyileşenler kırsal alanlardan şehir

merkezine veya şehir merkezine yakın alanlara göç etmektedirler. Buda özellikle kırsal alanda yapılmakta olan hayvancılığı olumsuz etkilemektedir(Harita 9).

Harita 9. Karakoçan İlçesi'nde Nüfusun Dağılışı Haritası (2014)

Kaynak: Ahmet Mor'dan Değiştirilerek

Sonuç olarak Karakoçan İlçesinde nüfus 1980'lere kadar kırsal alanda yoğunluktaydı. Kırsal alanda yoğun olan bu nüfusun temel geçim kaynağı hayvancılık ve tarım olduğu için özellikle akarsu vadileri çevresinde yoğunlaşmıştı. Zahmetli bir şekilde yapılan hayvancılığın gerektiği gibi ekonomide karşılığını bulamaması, Avrupa'ya gidenlerin geride kalanlara yaptığı ekonomik yardımlar ve 1990'larda artan güvenlik sorunlarından dolayı kırsal kesimlerden ilçe merkezine ve ilçe merkezine yakın yerlere hızlı bir göç olayı yaşanmıştır. Nitekim 1980 ile 2014 yılları nüfus dağılışı

haritaları karşılaştırıldığında durumun kırsal kesimin aleyhine olduğu açık bir şekilde görülmektedir.

Karakoçan İlçesi'ne bağlı olan 89 yerleşim yerinin sayım yıllarındaki nüfuslarını ele alarak 1940 yılından günümüze kadar irdelediğimizde farklı üç dönem karşımıza çıkmaktadır.

Dinamik artış dönemi: 1940-1975 yılları arasında geçen dönemdir. Bu dönemde Karakoçan'ın kırsal nüfusu sürekli artmıştır. Yani 1940 yılında 14.872 kişi olan nüfusa, 35 yılda 19.784 kişi eklenerek 1975 yılında 34.656 kişiye yükselmiştir(Tablo 2).

Dinamik azalış dönemi: 1975-2007 yılları arasında geçen dönemdir. Bu dönemde kır nüfusu genellikle azalmıştır. Yani 1975 yılında 34.656 kişi olan nüfus 2007 yılına kadar hep azalmış ve 13.990 düşmüştür(Tablo 2).

Statik dönem: 2007-2014 yılları arasında geçen dönemdir.2008'den itibaren tekrar artan kır nüfusu 2011'den sonra daha az dalgalı bir azalma seyri göstermiştir(Tablo 2).

Tablo 2. Karakoçan İlçesi Kır ve Şehir Nüfusunun Yıllara Göre Seyri

Yıllar	Şehir	Kır	Toplam
1940	324	14872	15196
1945	546	15572	16118
1950	1012	18415	19427
1955	1 515	20782	22297
1960	2 266	24264	26530
1965	2.965	27647	30612
1970	4.703	29909	34612
1975	5.604	34656	40260
1980	6.491	32721	39212
1985	9.618	32283	41901
1990	14.953	28526	43479
2000	23.994	17162	41156
2007	12.903	13990	26893
2008	13.487	16851	30338
2009	12.708	16353	29061
2010	13.279	16209	29488
2011	12.999	16023	29022
2012	13.140	15603	28743
2013	13.255	15806	29061
2014	13437	15447	28884
2015	13.353	14722	28075

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

Özellikle 1960 ve 1970 yıllarına kadar Türkiye'deki temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılık idi. Dolayısıyla toplam nüfusun önemli bir kısmı kırlarda toplanmış durumdadır. Özellikle 1950 yılından sonra savaşlar döneminin sona ermesinden dolayı devlet her alanda yatırımlara girişmiş ve Türkiye 1950 – 1960 yılları arasında adeta bir şantiye halini almıştır. Karayolu ulaşım alanında önemli gelişmeler sağlanmıştır. Temel geçim kaynağı çeşitlenmeye başlamıştır. Bu nedenlerden dolayı 1960 yıllarında başlayan dış göç hareketine 1975'ten sonra başlayan iç göç hareketi eklenmiş ve 1980'li yıllarda yaygınlaşan terör olayları kır nüfusunu daha da küçültmüştür. Günümüzde de Türkiye'nin gelişmekte olan ülke konumuna gelmesiyle kırlar iyice boşalmış durumdadır. Karakoçan İlçesi'nin toplam nüfusunun değişimi de anlatılan bu olaylar doğrultusunda gerçekleşmiştir (Mor, 2007:250).

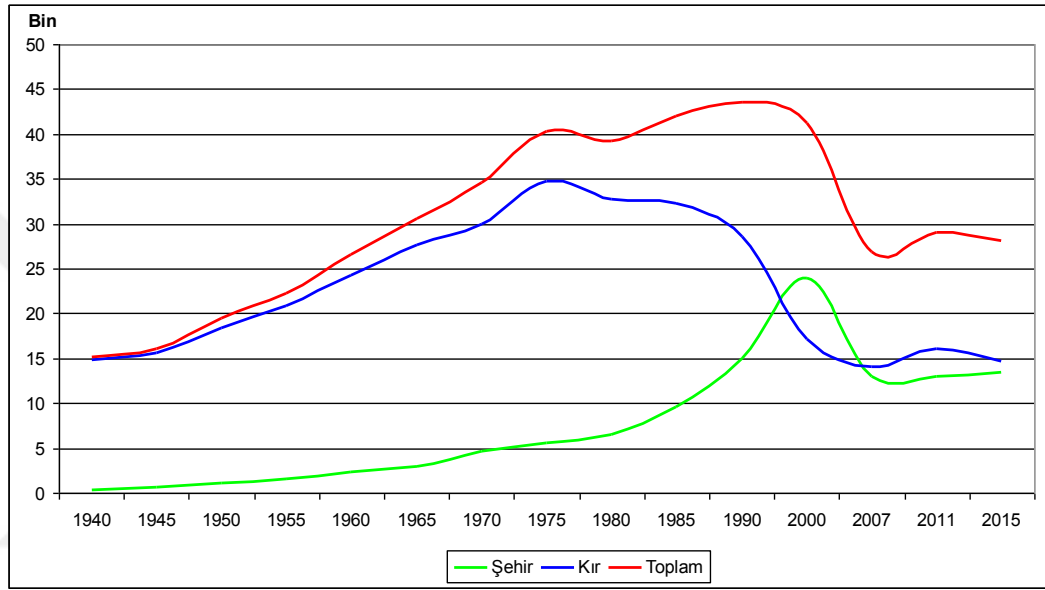
İlçe nüfusunun sayısal artışında ve değişimindeki temel sebepler şu şekilde özetlenebilir: 1960 yılına kadar ülke genelinde görülen siyasî ve ekonomik bunalımlar kırsal kesimleri daha çekici kılmıştır. Kırsal kesimde tarım ve hayvancılık halkın en çok uğraştığı faaliyetlerdir. Tarım ve hayvancılık insan gücüne olan gereksinimi fazlaştırdığı için doğal nüfus artışını da beraberinde getirmektedir. Bu nedenlerden dolayı inceleme sahasında 1960'lı yıllara kadar çok hızlı bir doğurganlık vardır. Özellikle 1960 yılından sonra başlayan yurtdışı göçlerine daha çok erkeklerin katılmasıyla doğurganlık hızında gevşemeler görülmüş ve bu durum nüfus artış hızına yansımıştır.

Bu genel açıklamalardan sonra Karakoçan kır nüfusu 1935-1975 yılları arasında sürekli bir artış göstermiştir. Kırsal alandaki bu nüfus artışının temel sebebi toprağa bağlılık ve kırsal alandaki doğurganlık oranının yüksek olmasıyla alakalıdır. 1975-2007 yılları arasında Karakoçan kır nüfusundaki sürekli azalış dikkat çekmektedir. Bu sürekli azalışın temel sebebi, topraktan kopuş, 1990 yıllarında güvenlik olaylarının artması sonucu iç ve dış göçün yoğun bir şekilde yaşanmasıdır. 2007'den sonra Karakoçan kırsal nüfusunda hafif dalgalanmalar göze çarpmaktadır (Tablo 2).

Bu hafif dalgalanmaların sebebi, 2000 yılından sonra kırsal alanlarda güven ortamının sağlanması, iç ve dış göç olaylarının yavaşlayıp kısmen azalması, devlet tarafından çiftçiye sağlanan teşvik kredileri etkili olmuştur.

Karakoçan kentsel nüfusuna baktığımızda iki önemli dönem karşımıza çıkmaktadır. Birincisi, 1940-2000 yılları arasında sürekli artışın gözlemlendiği dönemdir. İkinci dönem ise; 2000 yılından sonra azalış ve artışların yaşandığı dönemdir.

Karakoçan kent nüfusu özellikle yurt dışına giden insanların geride bıraktıkları ailelerine ekonomik olarak yardım etmesinden dolayı refah seviyesi artan insanların kentlere göç etmesine sebep olmuştur. 1990’da artan güvenlik olaylarının kırsal alanda yaptığı baskı sonucu kırsal kesimin kentlere göç etmesine neden olmuştur. Sağlık hizmetleri, eğitim durumu, kırsal alandaki toprak daralması nedeniyle kırsal alanlardan kentlere göç verilmiştir. Yani kentlerin çekiciliği, kırsal alanın itici faktörleri etkili olmuştur(Grafik 2).

Grafik 2. Karakoçan İlçesi Kır ve Şehir Nüfusunun Yıllara Göre Seyri

Bu durum, Türkiye ve Elazığ kentsel nüfus özelliği ile aynı paralelliği göstermektedir. 2000 yılından sonra ADNK(Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) ile nüfusta azalış yaşandığı görülmektedir. Nedeni ise; nüfus sayımı sırasında mevcut kişilerin bulunduğu yerde sayılmasından dolayı Karakoçan kentsel nüfusunda azalış meydana gelmiştir. Bu durum aşırı derecede i ve dış g veren Karakoçan kentsel nüfusunun azalış göstermesine neden olmuştur.

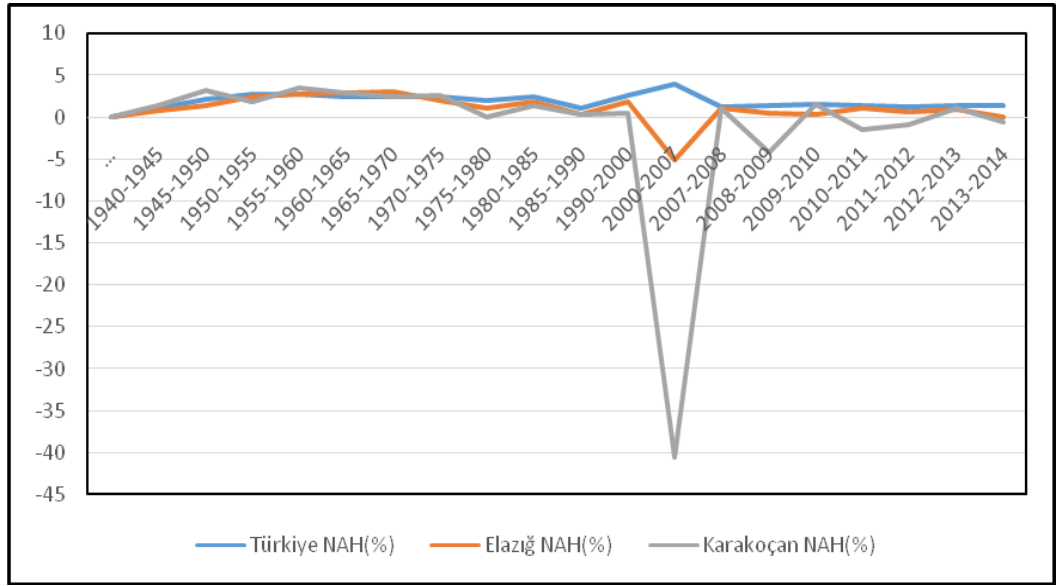
Tablo 3. Türkiye, Elazığ ve Karakoçan'ın Yıllara Göre Nüfus Artış Hızları

Yıllar	Türkiye Nüfus	Türkiye NAH(%)	Elazığ Nüfusu	Elazığ NAH(%)	İlçe Nüfusu	Karakoçan NAH(%)
...	17820950	...	190366	...	16479	...
1940-1945	18790174	1,1	198081	0,8	17595	1,3
1945-1950	20947188	2,2	213330	1,5	20622	3,2
1950-1955	24064763	2,8	242279	2,5	22496	1,7
1955-1960	27754820	2,9	278332	2,8	26726	3,4
1960-1965	31391421	2,5	322727	3,0	30850	2,9
1965-1970	35605176	2,5	376915	3,1	34825	2,4
1970-1975	40347719	2,5	417924	2,1	39459	2,5
1975-1980	44736957	2,1	440808	1,1	39373	0,0
1980-1985	50664458	2,5	483715	1,9	42036	1,3
1985-1990	56473035	1,1	498225	0,3	43523	0,3
1990-2000	67803927	2,6	569616	1,9	45023	0,5
2000-2007	70586256	4,0	541258	-5,1	30020	-40,5
2007-2008	71517100	1,3	547562	1,2	30338	1,1
2008-2009	72561312	1,4	550667	0,6	29061	-4,3
2009-2010	73722988	1,6	552646	0,4	29488	1,5
2010-2011	74724269	1,3	558556	1,1	29022	-1,6
2011-2012	75627384	1,2	562703	0,7	28743	-1,0
2012-2013	76667864	1,4	568239	1,0	29061	1,1
2013-2014	77695904	1,3	568753	0,1	28884	-0,6

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

Grafik ve tablo 3’de görüldüğü gibi Karakoçan Türkiye ve Elazığ ilinin nüfus artış hızları paralellik göstermektedir. En büyük farklılık 2000-2007 yılları arasında meydana gelmiştir. Böyle bir değişimin oluşmasında etkili olan faktör nüfus sayım yönteminin değişimindendir. Çünkü yaşayan her birey ikamet ettiği adreste sayılmıştır (ADNKS). 2008 den sonra Türkiye ve Elazığ ili nüfus artış hızında paralellik gösterirken Karakoçan ilçesinde dalgalanmalar meydana gelmiştir. Bu dalgalanmanın temel sebebi Karakoçan’da meydana gelen iç ve dış göçlerdir.

Karakoçan ilçesinin 2007 yılından sonraki nüfus dönemlerine bakıldığında genel olarak nüfusun bir yıl artıp bir yıl azaldığı görülmektedir. Bu artış ve azalışın temel nedeni iç göçle beraber yurt dışına meydana gelen dış göç olayıdır(Grafik 3).

Grafik 3. Türkiye, Elazığ ve Karakoçan'ın Yıllara Göre Nüfus Artış Hızları

Karakoçan ilçesinde yaz ve diğer mevsimler arasında belirgin bir nüfus farklılığının olmasının temel sebepleri arasında; yazın yurt dışından akrabalarını ve memleketini ziyarete gelenler ve ilçede iş imkanı olmadığından dolayı yazdan sonra büyük şehirlere çalışmaya giden genç nüfustur. 2007 yılında yapılan nüfus sayımında herkesin bulunduğu yerde sayılması, yazdan sonra adeta boşalan Karakoçan ilçesinin aleyhine olmuştur.

2.1.3. Nüfusun Yaş ve Cinsiyet Yapısı

Bir yerin nüfus büyüklüğü kadar, bu nüfusu oluşturan insan topluluğunun gösterdiği cins ve yaş yapısı da oldukça önemlidir. Nüfusun cins bileşiminde, kadın ve erkek nüfus oranlarının yüksek olması, mutlak suretle demografik nedenlere bağlanamaz. Bu durum daha çok doğumlarla ilgilidir. Belirli bir zamanda doğan bebek sayısının kız ya da erkek olması, belirli bir süre sonra nüfusunun genel cins yapısını kadın veya erkek nüfus fazlalığı yönünden etkiler. Ancak sorunun, savaşlar ve göçler gibi birtakım olaylarla da ilgisi vardır (Doğanay, 1994: 157).

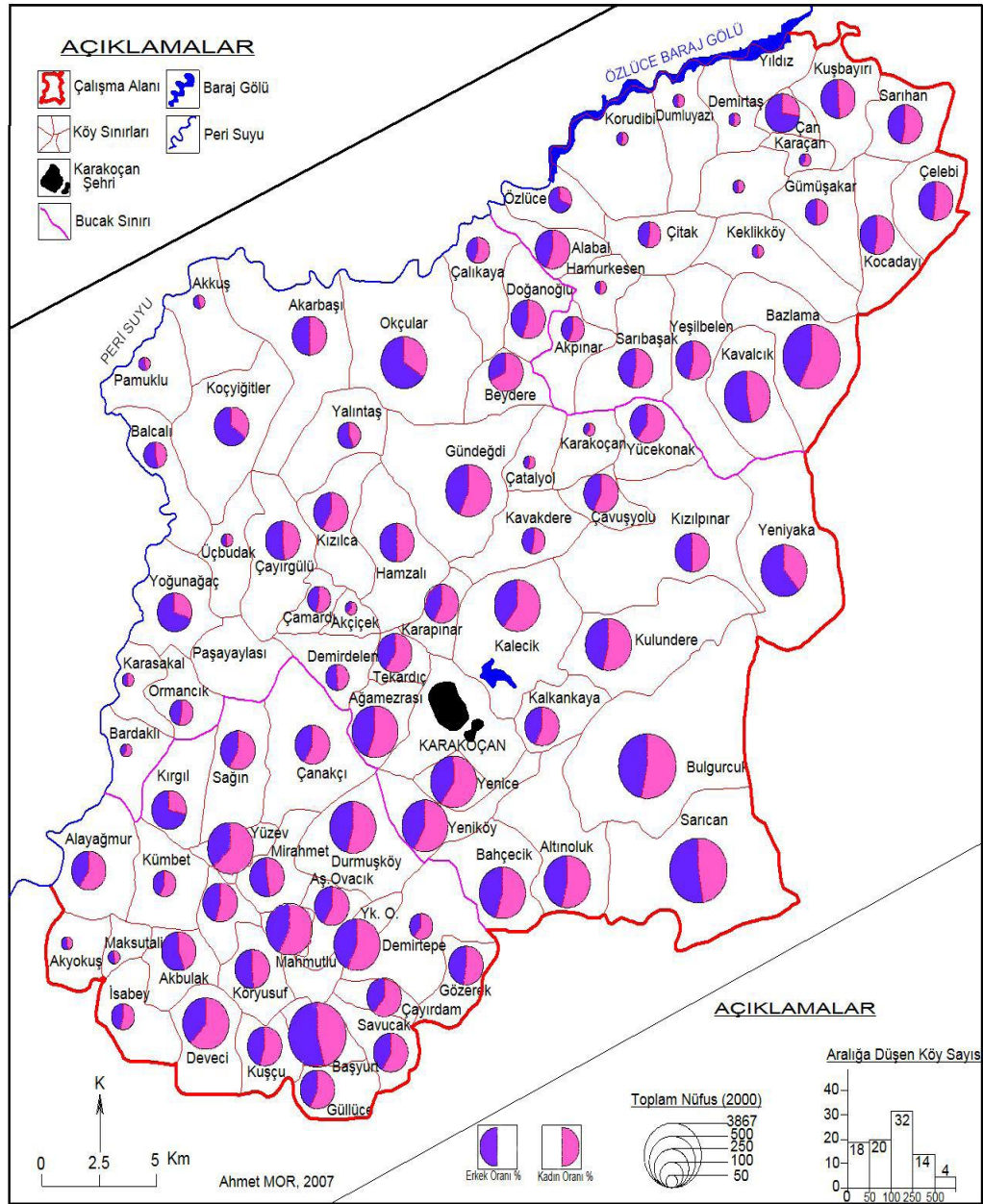
Karakoçan ilçesi nüfusunun cinsiyet yapısı incelendiğinde 1940-2000 yılları arasında kadın nüfusunun fazlalığı söz konusudur. Araştırma alanının genel itibarıyla göç veren bir karakter göstermesinden dolayı, 1940-2000 yılları arasında kadın sayısının erkek sayısından fazla olması doğal bir sonuçtur. Bilindiğı gibi, göç alan yerlerde erkek nüfus fazlalığı göç veren yerlerde ise kadın nüfus fazlalığı görülmektedir(Tablo 4).

Tablo 4. Karakoçan İlçesi Nüfusunun Yıllara Göre Kadın-Erkek Cins Oranı

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam	Cins Oranı
1940	8185	8294	16479	99
1945	8757	8838	17595	99
1950	10262	10360	20622	99
1955	11181	11315	22496	99
1960	13434	13292	26726	101
1965	15331	15519	30850	99
1970	16901	17924	34825	94
1975	19744	19715	39459	100
1980	18950	20423	39373	93
1985	20640	21576	42036	96
1990	21301	22222	43523	96
1997	15230	15500	30730	98
2000	24734	20289	45023	122
2007	15168	14852	30020	102
2008	15381	14957	30338	103
2009	14192	14869	29061	95
2010	14697	14791	29488	99
2011	14308	14714	29022	97
2012	14230	14513	28743	98
2013	14601	14460	29061	101
2014	14518	14366	28884	101

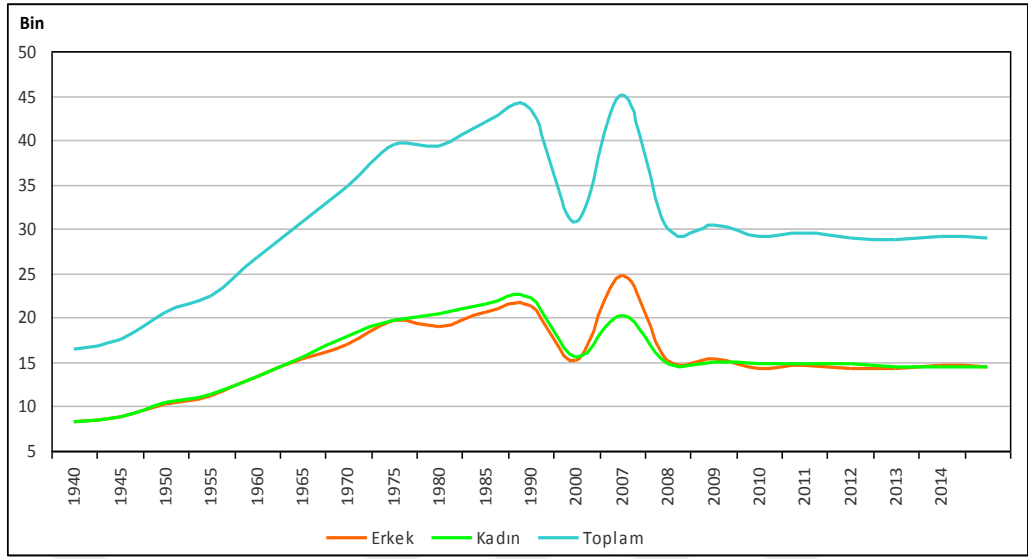
Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

Harita 2.7’de de görüldüğü gibi kırsal kesimdeki bazı köylerde erkek nüfusu kadın nüfusundan fazladır. Bunun temel sebebi 1990’lardan sonra evlilik yoluyla kadınlarında göç olayında aktif rol alması ve 2000 yılı ve sonrasında Karakoçan’dan yurt içine ve yurt dışına gerçekleşen göçlerde kısmen de olsa bir azalmanın meydana gelmesidir.

Harita 10. Karakoçan'da Nüfus Büyüklüğü ile Nüfusun Cinsiyete Göre Dağılışı (1990)

2000-2008 yılları arasında erkek nüfusu kadın nüfusundan fazladır. Bu durumun temel sebebi özellikle 1990'dan sonra kadınların evlilik yoluyla göç olayına aktif olarak katılmasından kaynaklanmaktadır. 2008 yılından sonra kadın-erkek nüfusu arasında çok belirgin bir farkın olmamasıyla birlikte erkek nüfusu kadın nüfusundan fazladır. Bu durumun temel sebebi 2007 yılından sonra Karakoçan'dan yurt dışına gerçekleşen göç olayının eskiye göre kısmen durağanlaşmasından kaynaklanmaktadır(Grafik 4).

Grafik 4. Karakoçan İlçesi Nüfusunun Yıllara Göre Kadın-Erkek Cins Oranı

Nüfusun bağımlılık oranı ile çalışma çağındaki nüfusu ortaya koyabilmek, nüfusu yaş gruplarına göre ayırmak gerekir. Genelde 15 – 64 yaş grubundaki nüfus çalışabilir nüfus, 0 – 14 ve 65+ grubundaki nüfus ise çalışmayan nüfus olarak nitelendirilmektedir (Tümertekin,1994:177). İnceleme konularımızdan birini oluşturan çalışabilir nüfusun 15 – 64 yaş grubuyla sınırlandırılması hatalı sonuçlara yol açabilir. Çünkü kırsal kesimde, 5 – 6 yaşından itibaren üretime katılmakta ve bu durum 70 – 80 yaşına kadar da devam etmektedir. Ancak milletler arası kriterlere uyması bakımından 15 – 64 yaş dilimi kullanılmaktadır (Doğanay, 1994:158 – 159).

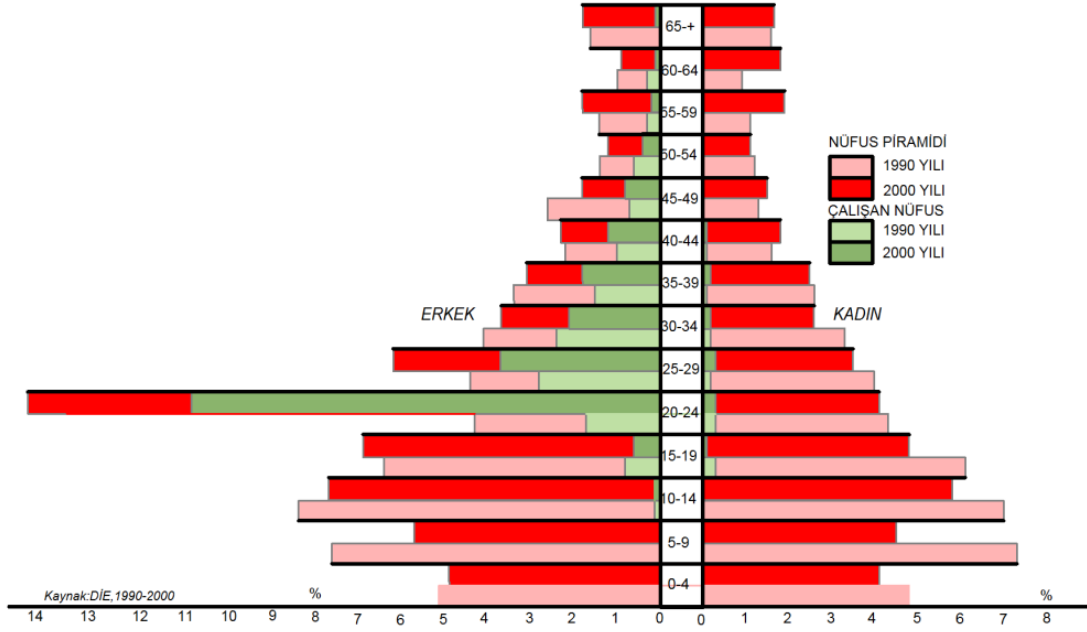
Nüfusun dar aralıklı yaş gruplarına göre dağılışı ilk olarak 0 – 4 yaş grubu değerlendirilir. Karakoçan'da 0 – 4 yaş grubunun toplam nüfus içindeki oranı azalmaktadır. Bu azalışın temel nedeni göç ve doğurganlık oranında yaşanan düşüştür. Bu yaş grubunda toplam nüfusun %9,9'u bulunurken, 2000'de %9 ve 2007'de %8,7'ye gerilemiştir. Bu oranlar nüfusun doğumlarla da azaldığı izlenimini vermektedir. 0 – 4 yaş grubunun toplam nüfus içindeki oranının bu şekilde azalması, son 17 yılda uygulanan aile planlamasının başarılı sonuçlar verdiğini göstermektedir. Çünkü 15 – 44 yaş aralığında bulunan kadın nüfusu hep bir önceki döneme göre arttığı halde, doğumlar azalmıştır. Bu durum toplumun bilinçlendiğini göstermektedir(Tablo 5).

Karakoçan nüfusunun geniş aralık yaş gruplarına göre dağılımı, Türkiye’de nüfusun geniş aralıklı yaş gruplarına göre dağılımı ile karşılatırıldığında hemen hemen benzer özellikler ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Türkiye’de 0 – 14 yaş grubunda nüfus (2005) %26,0’ı bulurken, Karakoçan’da %3’lk bir oransal artma %29’a (2007) yükselmiştir. Aynı durum 15 -64 yaş grubunda da görülmektedir. Türkiye’de bu yaş diliminde bulunan nüfus, toplam nüfusun % 67,3’ iken, Karakoçan’da bu değer % 64 olmuştur(Tablo 5).

Tablo 5. Karakoçan’da Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılışı (1990-2000)

Yaş grubu	1990					2000				
	T	E	E%	K	K%	T	E	E%	K	K%
0-4	1478	764	5,1	714	4,8	2149	1172	4,9	977	4,1
5—9	2224	1132	7,6	1092	7,3	2438	1356	5,7	1082	4,5
10--14	2301	1257	8,4	1044	7	3124	1842	7,7	1282	5,3
15--19	1879	962	6,4	917	6,1	2798	1654	6,9	1144	4,8
20--24	1304	656	4,4	648	4,3	4352	3374	14,1	978	4,1
25--29	1255	661	4,4	594	4	2315	1478	6,2	837	3,5
30--34	1096	606	4,1	490	3,3	1525	890	3,7	635	2,6
35--39	893	500	3,4	393	2,6	1350	746	3,1	604	2,5
40--44	572	334	2,2	238	1,6	991	558	2,3	433	1,8
45--49	435	238	1,6	197	1,3	788	434	1,8	354	1,5
50--54	375	203	1,4	172	1,2	553	282	1,2	271	1,1
55--59	377	212	1,4	165	1,1	398	188	0,8	210	0,9
60--64	282	142	1	140	0,9	405	223	0,9	182	0,8
65--+	482	246	0,8	236	1,6	808	411	1	397	1
Toplam	14953	7913	52,2	7040	47,1	23994	14608	60,3	9386	38,5

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

Şekil 1. Karakoçan'da Yıllara Göre Nüfus Piramitleri ile Çalışanların Karşılaştırılması (1990 -2000)

Türkiye nüfusunun % 6,7'si 65 ve üzerindeki yaş grubunda bulunurken, Karakoçan'da % 0,3'lük bir artma ile %7'ye yükselmiştir. Bu karşılaştırmanın da gösterdiği gibi Karakoçan, çocuk ve yetişkin nüfus oranı bakımından Türkiye oranından az ve yaşlı nüfus bakımından fazladır. Karakoçan'da nüfusun %29'u 0 – 14 yaş grubunda bulunmaktadır. Nitekim nüfusun %48,4'ünü 0 – 25 yaş arasındaki çocuk ve gençler oluşturmaktadır(Tablo 5.)

Karakoçan İlçesinde genç nüfusun az olmasında etkili olan en önemli faktör iç ve dış göçlerin verilmesidir. Yaşlı oranın yüksek çıkması sonucunda da bu faktör etkili olmaktadır.

2.1.4. Eğitim ve Sağlık Durumu

Karakoçan ilçe merkezi olarak kurulduktan sonra burada açılan ilk eğitim kurumu Kırkpınar Mahallesi'nde bulunan Atatürk İlkokulu'dur. Daha sonra Yeni Mahalle'de Karakoçan Ortaokulu, 1964'te Tepe Mahallesi'nde Yatılı Bölge Okulu 1965'te Yeni Mahalle'de Fatih İlköğretim Okulu açılmıştır. 1977'de Tepe Mahallesi'nde İmam Hatip Lisesi, 1982'de Gölpınar Mahallesi'nde Yüzüncü Yıl İlköğretim Okulu, 1988'de Yeni Mahalle'de Kız Pratik Sanat Okulu, 2000'de Kırkpınar Mahallesi'nde Nuri Özaltın Okulu, 2003'te Kulunbaba Mahallesi'nde Ş.T.K.Ü. Mahir

Özdemir İlköğretim Okulu açılmıştır. Ayrıca Tepe Mahallesi'nde 1192'de Hacı Celal Bey Öğrenci Yurdu ve 2001'de Öğretmen Evi Akşam Sanat Okulu açılmıştır. Kız öğrencilere el becerileri konusunda önemli deneyimler sağlayan, Pratik Kız Sanat Okulu, öğrenci bulamadığı için 2002'de kapanmıştır.

Yatılı Bölge Okulu Karakoçan ve çevresine hizmet veren önemli bir eğitim kurumudur. Yatılı öğrenciler Karakoçan, Mazgirt, Yayladere, Kiğı ve Bingöl gibi yerleşmelerden gelmektedir. Karakoçan Lisesi ve İmam Hatip Liseleri de aynı yerleşmelerden öğrenci almaktadır. Bu şekilde eğitim amacıyla Karakoçan'a gelen erkek öğrencilerin bir kısmı Celal Bey Öğrenci Yurdu'nda kalmaktadırlar. Yatılı Bölge Okulu, Bahçelievler'de yapılmakta olan yeni binada eğitim – öğretime devam edecektir. Karakoçan Kaymakamlığı yatılı bölgede kalan bu eski binayı da Fırat Üniversitesine bağlı bir Meslek Yüksek Okulu olarak değerlendirmeyi planlamaktadır. Ayrıca 2009 yılından itibaren İmam Hatip Lisesi'ne yatılı kısım da eklenecektir (Mor 2007).

Günümüzde Karakoçan Yatılı Bölge Okulu bahçeli evlerde Karakoçan Orta Okulu olarak faaliyet gösterirken, Fırat Üniversitesine bağlı Karakoçan Meslek Yüksek Okulu da eski Yatılı Bölge Okulunun yerinde faaliyet göstermektedir. Taşınmalı eğitim sisteminin yaygınlaşmasından dolayı Karakoçan Orta Okulu pansiyonlu öğrenci bulundurmadağı için çevre il ve ilçelerden öğrenci çekme özelliğini de kaybetmiştir. Yol çatıdaki yeni binasına geçen İmam Hatip Lisesi bünyesinde bulundurduğu pansiyon ile pansiyonlu öğrencide okutmaktadır. Hacı Celal Bey erkek öğrenci pansiyonu da ilçedeki iki dershanenin kapanmasından dolayı öğrenci bulamayıp kapanmıştır.

Karakoçan İlçesinde 1 Anaokulu, 33 İlkokul, 8 Ortaokul, 5 Lise, 1 Halk Eğitim Merkezi, 1 Özel Dershane ve 1 Devlet Yurdu bulunmaktadır. Karakoçan İlçesindeki lise, ortaokul ile ilkokul arasında belirgin bir rakamsal fark bulunmaktadır. Bunun temel sebebi göç olayına katılan genç nüfusun çoğunlukta olmasıdır. İlçedeki genç nüfus 2000 yıllarına kadar ilkokulu bitirdikten sonra ortaokula devam etmeyip Avrupa'ya gitme hevesine kapılıyordu. 2000 yıllarından sonra eğitim zorunluluğunun gelmesiyle eğitim seviyesinin artması sonucu ilçedeki genç nüfus ortaokulu bitirdikten sonra liseye devam etmeyip Avrupa'ya gitmeye başladı. Gençler arasında önemli bir gaye olan Avrupa'ya gitme çabası ilçedeki lise ve ortaokul çağındaki genç nüfus arasında belirgin sayısal farklar oluşturmuştur(Tablo 6).

Tablo 6. Karakoçan İlçesindeki Okul Sayıları

Anaokulu	İlk Okul	Orta Okul	Lise	Halk Eğitim	M.Y.O	Özel Dershane	Devlet Yurdu
1	33	8	5	1	1	1	1

Kaynak: Karakoçan İlçe Milli Eğitim M¼d¼rl¼ė¼

Herhangi bir ¼niversiteyi kazanmak için Elazığ’a dershaneye giden ve orda yurtlarda kalan Karakoçanlı gençler 2006 yılında Karakoçan İlçesinde açılan 2 ¼zel dershane sayesinde İlçede ¼niversiteye hazırlanabiliyorlardı. ¼zellikle son d¼nemlerde Avrupa’ya gerekleğen g¼ olayının gençler arasında eski pop¼lerliėini kaybetmesi ve ilçede açılan ¼zel dershanelerinde etkisiyle birlikte gençler eskiye nazaran daha çok eğitime y¼nelmeye bağlamığtır. Fakat ilçedeki 2 dershaneinin de kapatılması İlçenin eğitim kalitesini d¼ė¼rm¼ė ve Elazığ’a eğitim için gitmeyen gençler için Avrupa’ya gitmekten bağka alternatif kalmamığtır.

Karakoçan İlçesinde okuma yazma bilmeyenlerin sayısı 2008 yılında 4.446 kiği iken, 2014 yılında bu rakam 1.567 kiğiye d¼ėm¼ėt¼r. İlçede okuma yazma bilenlerin sayısı 2008’de 20.388 iken, bu rakam 2014’te 23.846’ya y¼kselmiėtir. 2008-2014 yılları arasında ilçede okuma yazma bilmeyenlerin sayısında kadın sayısı s¼rekli erkek sayısından fazladır. Bu durumun temel sebebi ¼zellikle kırsal kesimde kız çocukların okula g¼nderilmemesinden kaynaklanmaktadır. Karakoçan İlçesinde okuma yazma bilen erkek ve kadınların sayısında erkekler s¼rekli fazla iken bu fark g¼n¼m¼ze doğru gittikçe azalmığtır. Okuma yazma bilen ve bilmeyen kadın ile erkek sayıları arasındaki farkın g¼n¼m¼ze doğru gittikçe azalmasında; eğitimin zorunlu hale getirilmesi, kız çocukların okutulması için eğitli kampanyaların gerekleğtirilmesi sonucu kız çocuklarının eğitime katılması etkili olmuğtur(Tablo 7).

Tablo 7. Karakoçan İlçesinde Okur Yazar Oranı (2008-2014)

Yıllar	Cinsiyet	Okuma yazma bilmeyen	Toplam	Okuma yazma bilen	Toplam	Bilinmeyen	Toplam	Genel Toplam
2008	Erkek	1.050	4446	11.203	20388	1.598	2.529	27.363
	Kadın	3.396		9.185		931		
2009	Erkek	974	4137	10.435	19919	1.200	1.902	25.958
	Kadın	3.163		9.484		702		
2010	Erkek	760	3192	11.315	21560	1.115	1.753	26.505
	Kadın	2.432		10.245		638		
2011	Erkek	619	2468	11.261	22159	885	1.393	26.020
	Kadın	1.849		10.898		508		
2012	Erkek	448	1616	11.539	23086	778	1.189	25.891
	Kadın	1.168		11.547		411		
2013	Erkek	425	1.566	12.006	23.591	761	1.167	26.324
	Kadın	1.141		11.585		406		
2014	Erkek	429	1.567	12.215	23.846	496	804	26.217
	Kadın	1.138		11.631		308		

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

Karakoçan ilçesinde 5 lise, 8 ortaokul, 33 ilkokul ve 1’de okul öncesi okul ile birlikte toplam 47 okul bulunmaktadır. İlçede ki liselerde bir sınıfa düşen öğrenci sayısı 23, ortaokullarda 31, ilkokullarda 21 iken okulöncesi okullarda ise 19 kişidir. Karakoçan İlçesinde ilkokullarda ki öğrenci sayısı 2.328, ortaokullardaki öğrenci sayısı 2.328 iken liselerdeki öğrenci sayısı 1.794 kişidir. İlkokuldan liseye doğru öğrenci sayısındaki düşüşün en önemli sebebi genç nüfusun göç olayında etkin bir şekilde rol almasından dolayıdır(Tablo 8).

Tablo 8. İlçedeki Okul, Derslik ve Öğrenci Sayısı

Okullar	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Bir Sınıfa Düşen Öğrenci Sayısı
Lise	5	80	1794	23
Orta Okul	8	76	2328	31
İlk Okul	33	127	2648	21
Okul Öncesi	1	5	94	19
Toplam	47	288	6864	

Kaynak: Karakoçan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Karakoçan İlçesinde ki merkez okul sayısı 15 iken kırsal okul sayısı 32’dir. Karakoçan İlçesinde merkezde 179 derslik, 212 ğretmen ve 4.575 ğrenci varken kırsalda 109 derslik, 132 ğretmen ve 2.289 ğrenci vardır. Karakoçan merkezine yakın köylerde genellikle ilkokullar varken taşımalı eēitimin yaygınlaşmasıyla birlikte ortaokullar ve liseler ilçe merkezinde toplanmıştır(Tablo 9).

Tablo 9. Karakoçan İlçesinde Kırsal ve Merkezdeki Okul, Derslik, ğretmen ve ğrenci Sayısı

	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	ğretmen Sayısı	ğrenci Sayısı	Sınıf Başına Düşen ğrenci Sayısı
Merkez	15	179	212	4575	26
Kırsal	32	109	132	2289	21
Toplam	47	288	344	6864	

Kaynak: Karakoçan İlçe Milli Eēitim Mdrlēē

Karakoçan’da saēlık hizmetleri, İlçe Saēlık Grup Başkanlıēı’na baēlı; Devlet Hastanesi, Toplum Saēlık Merkezleri tarafından yürütülmektedir. Yine bu başkanlıēına baēlı Sarıcan Toplum Saēlık Merkezi ve Baēyurt Toplum Saēlık Merkezi bulunmaktadır. Karakoçan ŗhrinde saēlık kuruluşlarında 24’ doktor (uzman hekim, diş doktoru, pratisyen hekim) ve diēerleri yardımcı saēlık personeli olmak üzere toplam 120 kişi hizmet vermektedir.

Karakoçan’daki en önemli saēlık kuruluşu hiç şüphesiz, Devlet Hastanesidir. Bu hastane, Kırkpınar Mahallesi’nde kendi adıyla anılan caddenin üzerindedir. İki ve üç katlı olan iki ayrı binanın her biri ortalama 1450 m²’lik bir alana yayılmıştır. Duvarlarla çevrili olan bu hastanenin kapladığı toplam alan 15.082,2 m²’dir.

Yatak kapasitesi 50 olan Devlet Hastanesinde; Dâhiliye, ocuk, Kadın Doēum ve Diş Poliklinikleri bulunmaktadır. Hastaneye Karakoçan dışından gelenler, Yayladere, Nazmiye, Kiēi, Adaklı ve Bingöl’den gelenler oēunluktadır. Bundan da anlaşılaēı üzere saēlık fonksiyonunun etki bölgesi ilçe sınırları dışına taşmaktadır.

Hemodiyaliz nitesi, EKG odası, ambulans (iki tane), çeşitli laboratuvar gibi daha birçok imkânı bulunan hastanede hekim sıkıntısı çekilmektedir. 2005 yılına kadar hastanede ameliyat gerçekleştirilmiştir. Ancak günümüzde genel cerrah ve anestezi uzmanları olmadığı için ameliyatı gereken hastaların bir kısmı başka hastanelere sevk edilmektedir. Eēer hastanenin doktor sıkıntısı giderilirse, ilçenin saēlık fonksiyonu daha

da genişleyecektir. Karakoçan'da yapımı hala devam eden yeni hastane binasının bitirilmesi ile taşınacak olan hastane daha modern bir ortama kavuşup daha fazla dallarda halka hizmet verebilecektir.

Karakoçan'ın diğ er önemli sağlık kuruluşu Toplum Sağlık Merkezleri'dir. Buraya başvuran hastalardan ileri tetkik ve tedavi gerektirenler, Karakoçan Devlet Hastanesi'ne ve Elazığ'daki hastanelere sevk edilmektedir. Toplum Sağlık Merkezleri'nin bu hizmetleri yanında, halk sağlığı eğitimi, doğum,  ocuk sağlığı ve bakımı, ilkyardı , gibi birçok konuda ayrıca hizmet vermektedir.

 l e Sağlık Grup Başkanlığı'na bağlı olan bu kuruluşlar dışında Karakoçan şehrinde; eczane (4 adet), özel muayene (4 adet) ve diş doktoru muayenesi (4 tane) gibi sağlık hizmeti veren kuruluşlar bulunmaktadır. Ayrıca 27 köyde sağlık evi bulunmasına rağmen Yeniköy, Bazlama ve Sarıbaşak köylerinde ebeler görev yapmaktadır. Diğ er sağlık kuruluşları ebe olmadığı için kapalı durumdadır.

2.2. Karakoçan  l esinin Ekonomik  zellikleri

2.2.1. Genel Arazi Kullanım  zellikleri

Karakoçan  l esinin genel arazi kullanım durumunun da gösterdiği gibi  l enin temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Arazinin dağlık olması ve iklimin tarım için çok elverişli olmamasından dolayı hayvancılık ilk sırada gelmektedir. Karakoçan  l esinin tarım ve hayvancılık dışında üçüncü ve beklide en önemli gelir kapısı olan yurt dışından ailelere gönderilen dövizler oluşturmaktadır. Avrupa'dan  l edeki ailelere gönderilen dövizlerinde etkisinden dolayı  l ede yapılan tarım ve hayvancılığın çoğunluğu kar amaçlı olan ticarete yönelik olmayıp geçimlerini sağlamak amaçlı yapılmaktadır.

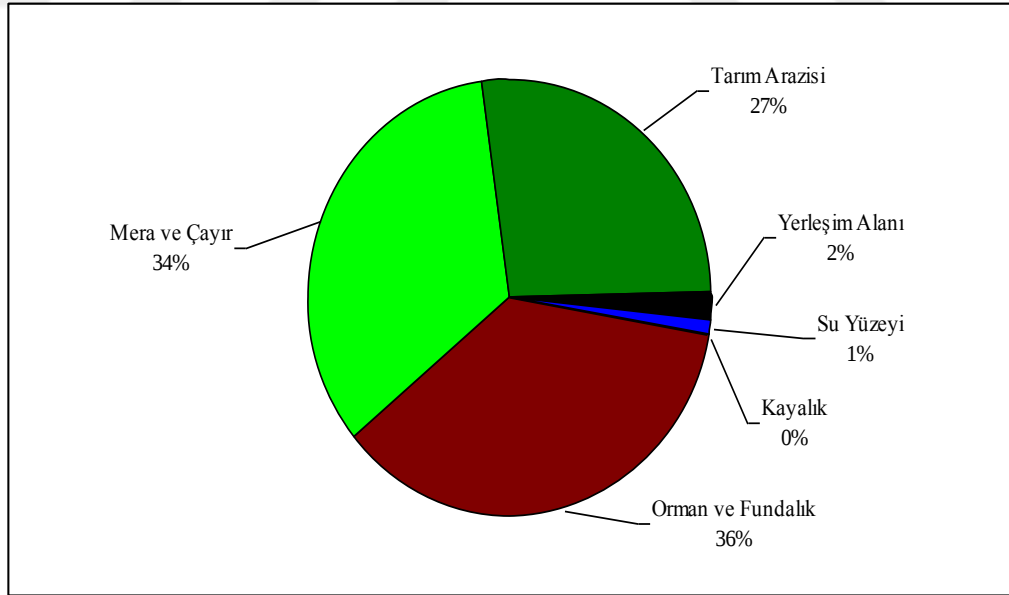
Karakoçan  l esi'nde yüzölçümü 1085 km² olan araştırma alanımızın % 35,5 gibi yüksek bir oranı, (38.566 ha) orman ve fundalık alanlar oluşturmaktadır. Bunu, %34,3'l k bir payla  ayır ve mera arazileri (29.048,7) takip etmektedir. Daha sonra % 26,8'lik oranla (29.048,7 ha) tarım arazileri, % 0,9 (975 ha) su yüzeyi, % 0,8'lik bir payla (2.481,5 ha) yerleşim alanları, % 0,2'lik payla (13.497 ha) taşlık ve kayalık alanlar gelmektedir(Tablo 10).

Tablo 10. Karakoçan İlçesi'nde Arazi Bölünüşü

KULLANIŞ ŞEKLİ	Alanı (ha)	%'si
Orman ve Fundalık	38566	35.5
Mera ve ayır	37252.3	34.3
Tarım Arazisi	29048.7	26.8
Yerleşim Alanı	2481.5	2.3
Su Yüzeyi	975	0.9
Kayalık	209	0.2
TOPLAM	108532.5	100

Kaynak: Karakoçan İlçe Tarım Müdürlüğü

İlçedeki ekonomik faaliyetleri anlamak için ilçenin yeryüzü şekillerinin kullanım durumuna göre dağılışına bakmak lazım. Karakoçan ilçesinin yeryüzü şekillerinin %35.5'i orman ve fundalık alanı ile kaplıdır buda ilçede hayvancılık yapılmasına, özellikle de keçi yetiştiriciliğine elverişli ortam sağlamaktadır. İlçede %34.3'lük alan kaplayan ayır ve mera alanı da hayvan beslenmesine, özelliklede koyun beslenilmesine olanak sağlamaktadır. İlçede tarım arazisi %26.8'lik alan kaplarken, geri kalan yerleşim alanı, su yüzeyi ve kayalık alan %3.4'lük alan kaplamaktadır(Grafik 5).

Grafik 5. Karakoçan İlçesi'nde Arazi Bölünüşü

2.2.2. Tarım

İlçede arazi kullanımı bakımında üçüncü sırda gelen tarım arazileri daha çok Başyurt ve Karakoçan ovalarında bulunmaktadır. Bu iki ova dışında kalan tarım arazileri dağlık ve engebeli sahada yer almaktadır.

Karakoçan Ovası'ndaki tarım arazileri Kalecik Sulama Barajı ile sulanmaktadır. 12.000 dekar alan kaplayan Karakoçan Ovası'nın ancak 3.500 dekarı sulanabilmektedir. Geriye kalan 8.500 dekar arazinin bir kısmı %25'i cazibeli bir şekilde sulanabilmektedir. Özellikle Ohi Çayı'na yakın olan kesimlerde de sulu tarım imkânı bulunmaktadır. Karakoçan Ovası'nın kenar kuşağında bulunan Sarıcan, Altınoluk, Bahçecik, Yenice, Yeniköy, Ağamezrası gibi birikinti konileri üzerinde yer alan köylerde sulu tarım imkânı vardır. Başyurt Ovası'nda Kuşçu Çayı havzası üzerinde bulunan köylerde sulu tarım imkânı vardır. Ayrıca arazinin litolojik yapısından dolayı yeraltı su seviyesi çok yüksektir. Başyurt ve Karakoçan Ovaları'nda açılan kuyularla da sulu tarım imkânı bulunmaktadır. Sulu tarım imkânlarının bulunduğu sahalar daha çok kendi ihtiyacını karşılamaya yönelik, karışık meyve bahçeleri ile sebze ekim alanları olarak kullanılmaktadır. Karakoçan'da 8,2 ha.'lık alanda sebze üretimi ve 175,5 ha.'lık alanda bağ-bahçe tarımı yapılmaktadır(Mor, 2007:323).

Karakoçan ilçesinde en fazla buğday tarımı yapılmaktadır. Buğday tarımından sonra arpa, nohut, kuru soğan, ayçiçeği, şeker pancarı ve mısır tarımı yapılmaktadır. Ekstansif metotlarla yapılan tarım, daha çok kendi ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir.

Karakoçan ilçesindeki engebeli arazi ve iklimin karasal olmasından dolayı tarım istenilen seviyede yapılamamaktadır. Özellikle peri suyu ve kollarının derin vadiler içerisinde akması sulu tarım olanaklarını kısıtlamıştır. Bütün bu olumsuzluklara yurt dışına verilen göç de eklenince tarım arazisi olarak kullanılan alanlar meralara dönüştürülüp hayvancılık için otlak alanları olarak kullanılmaya başlanmıştır.

2.2.3. Hayvancılık

Karakoçan ilçesinde dağlık ve engebeli araziler geniş yer kapladığı için hayvancılık birinci derecede ekonomik faaliyet olarak yapılmaktadır. Mera ve cayır alanlarının geniş yer kaplaması ve tarıma elverişli uygun iklim koşullarının olmaması da hayvancılığı ön planda tutmaktadır.

Karakoçan ilçesinde büyükbaş hayvan sayısı 2013 yılında 28.028 adet iken, bu rakam 2014'te 27.492 ye gerilemiştir. Aynı şekilde ilçedeki küçükbaş hayvan sayısı da 80.000'den 78.000'e düşmüştür. Bu durumun temel sebebi zaman içerisinde Avrupa'ya göç eden nüfusun fazlalaşmasından dolayı ilçedeki insanlar için ek bir gelirin oluşmasıdır. Yani Karakoçan İlçesindeki her aileden muhakkak en az bir veya iki kişi yurt dışında bulunmaktadır. *Yurt dışındaki bireyler İlçede kalan eş, dost ve akrabalarına döviz olarak nakit yardımında bulunmaktadır. İlçede kalanlar için önemli bir ek gelir teşkil eden bu durum insanları çalışmamaya teşvik etmektedir*(Tablo 11).

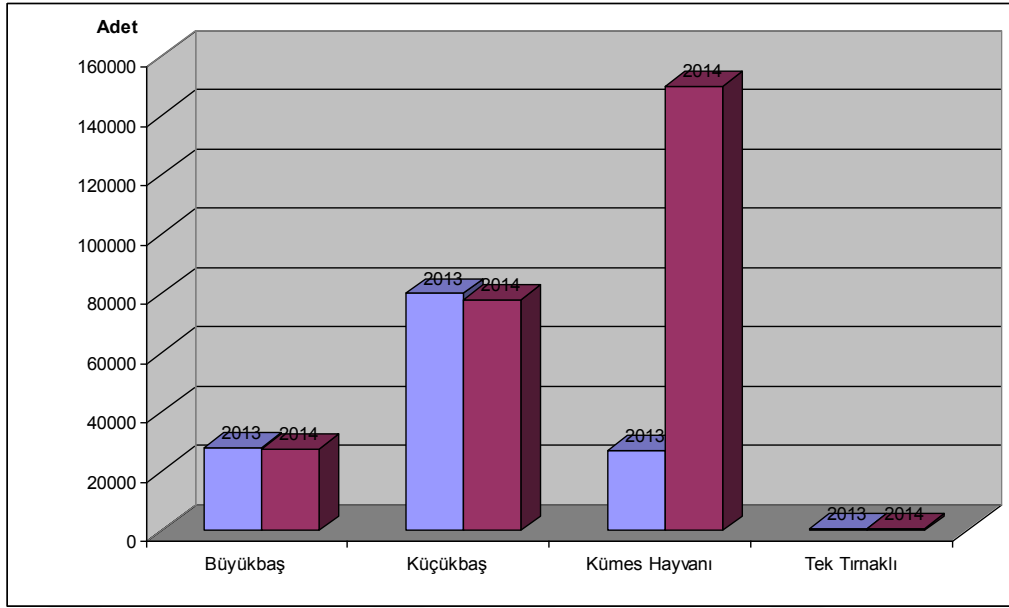
Tablo 11. Karakoçan İlçe Hayvan Varlığı

2013		2014	
Cinsi	Miktarı (Adet)	Cinsi	Miktarı (Adet)
Büyükbaş	28.028	Büyükbaş	27.492
Küçükbaş	80.000	Küçükbaş	78.000
Kümes Hayvanı	27.100	Kümes Hayvanı	150.000
Tek Tırnaklı	550	Tek Tırnaklı	575
Toplam	135.678	Toplam	256.067

Kaynak: Karakoçan İlçe Tarım Müdürlüğü,2014

Karakoçan ilçesinde kümes hayvanı sayısı 2013 yılında 27.100 iken bu rakam 2014 yılında 150.000 ile pik yapmıştır. İlçedeki kümes hayvanı sayısının pik yapmasının temel sebebi devlet teşviklerinden dolayı kümes hayvanı çiftliklerinin açılmasıdır(Grafik 6.).

Karakoçan ilçesinde birinci öncelik olarak yapılan küçükbaş hayvancılık yerini zamanla büyük baş hayvancılığa bırakmıştır. Çünkü küçükbaş hayvancılıkta fazla nüfus gerekmektedir zamanla yurt dışına meydana gelen göçlerin genç nüfusu azaltması ve mevcut genç nüfusun Avrupa özentisinden dolayı hayvancılıkla uğraşmak istememesi, büyük baş mera ve besi hayvancılığı yaygınlaşmıştır.

Grafik 6. Karakoçan İlçesi Hayvan Varlığı, 2013-2014

Karakoçan ilçesi için önemli ve birinci derece geçim kaynağı olan hayvancılık yıllara göre farklı bir seyir göstermiştir. Önceleri yaz aylarında yaylalara çıkan yöre halkı zamanla Avrupa'ya meydana gelen göçlerin artmasıyla hayvan beslemeyi azaltmış ve yaylacılık faaliyetini terk etmiştir. Önceleri kırsal alanda herkesin beslediği hayvanların varlığı zamanla çok azalmış hatta bazı köylerde tamamen bitmiştir.

2.2.4. Sanayi ve Ticaret

Karakoçan'da ticarî faaliyetlerin çoğunluğunu perakende ticaret oluşturur. Şehirdeki toplam işyeri sayısının (imalat dâhil) %56,3'nü perakende ticaret, %5,9'nu toptan ticaret ve geriye kalan %37,8'ini ise genel hizmetler oluşturmaktadır(Mor, 2007:188).

Karakoçan ilçesinde Avrupa'dan gelen insanların hareketlendirdiği üç aylık canlı bir ticari hayat söz konusu iken, bu dönemden sonraki periyotta rutin bir durum meydana gelmektedir. İlçede kiraathanelerin çokluğu işsizliğin varlığının ve ticari hayatın canlı olmadığının en önemli göstergelerindendir. İlçede cumartesi günleri kurulan pazara dönemlere göre çeşitli illerden(Elazığ, Malatya, Diyarbakır, Trabzon, Ordu) getirilen ürünler satılmaktadır. Pazarın kurulduğu cumartesi günü ilçe kırsalındaki köylerden insanlar alışveriş yapmak için ilçeye akın etmektedirler. Bu durum ilçenin cumartesi günleri çok hareketli olmasına sebep olmaktadır.

Karakoçan'da sanayi faaliyetleri genellikle atölye tipidir. Nitekim şehirde oto tamircileri, kereste ve marangoz atölyeleri, alüminyum doğrama, mermer atölyeleri ile madeni eşya imalathaneleri vb. faaliyet yer almaktadır. Bu atölyelerin toplam sayısı 72 kadardır. Karakoçan, özellikle gurbetçilerin desteği ile çok hızlı bir yapılaşma süreci geçirmektedir. Bu nedenle mermer, marangoz, demir doğrama atölyeleri yoğunluktadır.

Karakoçan'da modern sanayi tesisi olarak nitelendirebilecek yem fabrikası, Yesrib süt ve süt mamulleri işletmesi, Karakoçan et kombinası ve Un fabrikası olmak üzere 4 tane sanayi tesisi bulunmaktaydı. Fakat finansman yetersizliğinden dolayı Yesrib süt mamulleri ile Un fabrikası kapalı durumdadır.

Karakoçan'dan yurt dışına meydana gelen göçten dolayı ilçede önemli çapta sanayi gelişmemiştir. Sanayide alışma çağındaki aktif nüfusun çoğunluğunun göçe katılması ve ilçenin zengin iş adamlarının yatırımlarını ilçeye yapmaması (büyük şehirlere yapması) ilçede sanayinin gelişmemesindeki önemli etkenlerdendir.

2.2.5. Diğerleri(Ulaşım, Turizm)

Karakoçan'ın ulaşım fonksiyonu, şehirlerarası ulaşım, şehir ile kırsal yerleşmeler arasındaki ulaşım ve şehir içi ulaşım şeklinde üç ana bölümde incelemek mümkündür. Karakoçan'ın diğer şehirlerle bağlantısını sağlayan karayolu vardır. Elazığ-Bingöl karayolu Karakoçan'ın içinden geçmektedir. Karakoçan'dan ayrılan bir tali yol Kiğı, Yayladere ve Tunceli'ye ulaşmaktadır. Bu bakımdan Karakoçan, Elazığ, Bingöl ve Tunceli karayollarının kavşak noktasında bulunmaktadır. Karakoçan'ın Elazığ il merkezine uzaklığı 104 km, Bingöl'e 46 km, Tunceli'ye 130 km, Kovancılar'a 35 km, Nazmiye'ye 40 km, Mazgirt'e 50 km, Yayladere'ye 60 km, Kiğı'ya 74 km uzaklıktadır. Bu durum Karakoçan ulaşımına canlılık kazandırıp ulaşım olanaklarını kolaylaştırmaktadır.

İlçe Elazığ-Bingöl karayolu güzergâhında yer aldığı için şehirlerarası otobüs firmalarının birçoğundan da faydalanabilmektedir. İlçe şehirlerarası ulaşım bakımından Kiğı-Karakoçan firmasına sahip olup yaz aylarında kalabalıklaşan nüfustan dolayı diğer birçok firmadan yararlanmaktadır.

Karakoçan tarihi eserler bakımından zengin olmamakla birlikte turizm açısından doğal güzellikler, kaplıca, mesire yerleri ve piknik alanları açısından zengindir. Karakoçan ilçesi maden suları açısından da zengin bir potansiyele sahiptir. Kalecik Köyü yolu üzerinde Tuzlu eşme ve Bahçecik Köyü'ndeki Acı Su eşmelerindeki

zengin içerikli madensel suların çeşitli hastalıklara iyi geldiği bilinmektedir. Çan Nahiyesi'ne bağlı Keklik Köyü'nde 400 yıl önce yapılmış bir cami bulunmaktadır. Camii zaman zaman onarım görmüşse de halen duvarlarında 100 – 150 yıl öncesine ait yazılar okunmaktadır.

Yine Çan Nahiyesi'nde kilise yıkıntılarına ve daha önce yaşamış uygarlıklara ait isimlerle anılan çeşme de bulunmaktadır. Yüce konak Köyü'ndeki yüzen ada ilgi çeken yerler arasındadır. Sahamızda asıl ilgiyi Kolan Kaplıcaları çekmektedir. Kaplıcalar çok eski tarihten günümüze kadar gelen süreç içinde tedavi edici özelliklerinden dolayı turizme açık olan yerlerdir. Bu sebeple kaplıcalar bu işte uzmanlaşmış işletmeciler tarafından işletildiklerinden kâr getirme ve böylece turizm faaliyetlerini canlandırarak içerisinde bulunduğu yörenin ekonomisine katkı sağlamaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Nüfus Kavramı

Tarih boyunca ülkeler tarafından bir güç kaynağı olarak görülen nüfusu araştırmacılar çok çeşitli şekillerde açıklamaya çalışmışlardır.

Nüfus, sınırları belli bir alanda(bir kıtada, bir ülkede, bir bölgede veya bir idari ünite) belirli bir anda yaşayan insan topluluğuna denilmektedir(Özgür, 1998:7). En dar anlamı ile nüfus, kişi ya da birey (fert) demektir. Kısmen geniş anlamı ile nüfus, bir hanede yaşayan bireylerin toplam sayısıdır. En geniş anlamı ile nüfus, belirli bir kayıt toplama yöntemi ile bir ülkede belirlenen toplam insan sayısıdır. Nüfus bilimi, insan nüfus sayısının büyüklüğü yapısal özelliklerini ve gelişmesini inceler. Nüfus bilimine Demografi ve nüfus bilimi ile uğraşana demograf denir. Demografide nüfus, belli sayıdaki bir insan topluluğunu ifade eder. Ancak, bu toplulukta meydana gelen olaylar (nüfusun siyasal güç kaynağı oluşur, cinsiyet bileşimi vb.), birbirinden bağımsız olarak incelenemez. İncelemede, her zaman bir korelasyon (karşılıklı ilişki) aramak gerekir. Bu nedenle de, nüfusla ilgili araştırmalarda göz önünde tutulması zorunlu temel ilkelerden biri, korelatif ilişkileri bulunup çıkarmak, çözümlemek ve sentez etmektir. Buna göre, bilimde çok uygulanan analitik(tahlile veya analize ilgili) ve sentetik(birleştirme ile ilgili) yaklaşımlar, bu ilmin temel metotlarında biridir. Bir diğeri ise akıl yürütme metodudur. Ana çizgileriyle nüfus kavramına bakıldığında nüfusun siyasal ve sosyal yönü karşımıza çıkar (Doğanay, 1994:163).

Demografi, çok anlamıyla nüfusun başlıca iki özelliği ile ilgilenir: Birincisi, nüfusun miktarı ve yapısı; ikincisi ise, nüfusun miktarı ve yapısında meydana gelen değişikliklerdir(Tandoğan,1998:4). Bu manada nüfusun miktarı ve yapısının yanında nüfusta meydana gelen değişimler ve gelişmeler nüfus biliminin konuları arasında yer alır.

Nüfus siyasal bir güç kaynağıdır düşüncesi, toplumların aşiretler ve boylar şeklinde yaşadığı tarihi devirlerden beri yaygındır. Bundan dolayı geçmişte her grup(hatta günümüzde bile) ve onun başkanları, güçleriyle erkek çocuk sayılarının eşdeğer olduğuna inanırdı. Siyasal güç devletlerarası ilişkiler yönünden değerlendirildiğinde, eskiden beri nüfus, siyasal bir güç kaynağı olmuştur ve teknolojik

açıdan ileri bir ülkenin fazla nüfusu, kuşkusuz bu günde en önemli siyasal güç kaynağıdır.

3.2. Göçün Tanımı

Bilindiği üzere göç bir nüfus hareketidir. Göç kavramı hakkında araştırmacılar farklı tanımlar yapmışlardır. Bunlara birkaç örnek vermek gerekirse;

Göç “nüfusun; devamlı yaşama bölgelerini birey, aileler, guruplar halinde terk edip, geçici ya da devamlı olarak yerleşmek amacıyla bir başka yere gitme hareketine göç denir”(Doğanay, 1994:165). Tümertekin’e göre göç “bir idari sınırı geçerek oturma yerini devamlı ya da uzun süreli olarak değiştirme hareketidir”. Özer’e göre ise “coğrafi mekan değiştirme sürecinin sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi boyutlarıyla toplum yapısını değiştiren nüfus hareketidir”. Yalçın göçü “ekonomik, siyasi, ekolojik veya bireysel nedenlerle bir yerden başka bir yere yapılan kısa, orta veya uzun vadeli geri dönüş veya sürekli yerleşim hedefi güden coğrafik toplumsal ve kültürel bir yer değiştirme hareketi” olarak tanımlamıştır. Akkayan ise göç “kişinin hayatını gelecekteki kısmının tamamını veya bir kısmını geçirmek üzere bir iskân ünitesinden(köy, kasaba, kent gibi) diğerine yerleşmek kaydıyla yaptıkları coğrafik bir yer değiştirme olayıdır”. Mutluer ise göçü “farklı nedenlerle insanların oturduğu bir yeri, kesin bir şekilde ya da geçici sürelerle terk etmesi” olarak açıklamıştır.

Kısaca, bir yerleşme biriminden diğer yerleşme birimine kalıcı veya geçici olarak yerleşmek amacıyla yapılan nüfus hareketini kapsar. Göç olayı insanlık tarihi kadar eskiye dayanmaktadır. İnsanlar gönüllü olarak ya da zoraki olarak göç olayının içinde yer almaktadırlar. Göç olayının temelinde ise insanların yaşam olanaklarını daha iyi hale getirme isteği yatmaktadır.

Göç olayını sadece insanların yaşadıkları yerlerden başka yaşam alanlarına gitmeleri diye tanımlamak, göç olgusunu tam olarak ifade etmez. Çünkü göç olayı sonucunda bireylerin yaşamlarında ve toplumların sosyal, kültürel ve ekonomik yapısında büyük değişiklikler meydana gelmektedir. Göç olgusu incelenirken bireylerde meydana gelen sosyal, kültürel ve ekonomik değişiklikler ve uyum sorunu ile göç alan ve göç veren toplumlarda meydana gelen sosyal, kültürel ve ekonomik değişiklikler incelenmelidir.

Göç olayının yaşanması beraberinde sorunlar getirmekle birlikte aynı zamanda çeşitli fırsatlarda sunmaktadır. Ülkeler arasında ve aynı ülkenin bölgeleri arasında çoğu

zaman çeşitli faktörler yönünden dengesizlikler vardır. Bu dengesizlikler, nüfus artışı nüfusun niteleyici özellikleri, sosyal, ekonomik imkân ve şartlardaki farklılıklardır. Göç olayı ile mevcut imkânlardan daha fazla nüfusun yararlanmasına olanak sağlanacağı gibi, bazı imkânsızlıklar da giderilebilir(Akkayan, 1979:20).

Türkiye’de göç bir türlü durdurulamayan, insanların hayatını süratle değiştiren ve bölgelerin demografik, sosyo-ekonomik dengelerini alt üst eden bir etken olmaktadır.

Göç kavramını incelerken karşılaşılan en önemli zorluklardan birisi de göçün türlerini ayırt etmektir. Göçler olayın geçtiği yerlere, mesafeye ve sürekliliğine göre ele alınabileceği gibi, göç olayına neden olan faktörlere göre de ayırt edilebilirler. Göçler arasında önemli bir ayırimda göç olayının isteğe bağlı ya da zoraki olup olmamasıdır. Ayrıca göç olayı, daimi ya da geçici olarak da ele alınabilir.

Göç olayı farklı biçimlerde karşımıza çıkmaktadır. Göçün nedenleri, farklı göç türlerini doğurmaktadır. Göç etme şekli, nedenleri, süresi, mesafesi gibi değişkenlerden dolayı göç türlerinde farklı gruplandırmalara gidilmiştir.

Bizim bu çalışmada ele aldığımız konu ise yurtdışı işçi göçleri sınıfında olacak, bu göçlerin yaşandığı yerlerde meydana gelen sosyal, kültürel ve ekonomik değişimleri ele alacağız. Bir insanın veya bir grubun yaşadığı yeri terk edip başka bir yere göç etmesi elbette çok zor ve önemli bir olay iken bu göç olayının hiç tanınmayan bir ülkeye ve hiç bilinmeyen bir kültür alanına olması çok daha zor ve daha önemlidir. İnsanların hiç bilmedikleri bir yer için yaşam alanlarını terk etmelerine neden olan olaylar ve faktörler elbette değinilmesi gereken bir konudur.

3.3. Göç Nedenleri

İnsanların mevcut yaşantılarını sürdürdükleri yerler istek ve ihtiyaçlarına cevap veremediği zaman ve yaşam alanlarından hoşnut olmadıklarında yaşam olanaklarını iyileştirmek ve de değişik konulardaki çok çeşitli beklentilerini gerçekleştirmek için göç ederler.

İnsanların doğup büyüdüğü yerleri bırakarak yeni yaşam alanlarına göç etmelerinin temelinde çok sayıda neden vardır. Çoğunlukla bu göç nedenleri; ekonomik sorunlar, nüfus sorunları, çevre şartlarındaki değişimler, savaşlar ve siyasi problemler olarak sıralana bilir. Sayılan bu nedenlerin en önemlileri siyasi ve ekonomik sorunlardır.

Göç, ekonomik, toplumsal ve siyasi nedenlerle insanların bireysel ve kitlesel olarak yer değiştirme eylemi ya da yaşanılan yerin değiştirilmesi eylemidir. İster kısa

sürekli, ister uzun süreli olsun bu yer değiştirme hareketleri çoğu kez aynı toplumsal sistem içinde “iç göç” biçiminde gerçekleşir. Bazen de kendine özgü koşulları nedeniyle toplumsal sistemler arasında “dış göç” biçiminde ortaya çıkar (Tekeli-Erder, 1978:17).

Göçler otoriteler ya da doğal bir zorlamadan ötürü “zorunlu göç” ve ya kişilerin kendi iradesi ile serbestçe gerçekleştirdikleri “gönüllü göç” niteliğinde olabilirler (Gökdere, 1978:11). Geçen yüzyılda göçler, Afrika’dan Güney ve Kuzey Amerika’ya, Avrupa ülkelerinden Kuzey Amerika’ya, Doğu ve Güney Avrupa ülkelerinden Batı Avrupa’ya fetihler, köle ticareti, ekonomik zorluklar ve benzeri nedenlerle yapılmakta idi (Keskin, 1988:51). Günümüzde ise yerini “göç yoluyla kişilerin iş bulmak, daha iyi şartlar içinde çalışmak veya kendilerine, ailelerine daha iyi yaşama imkanları sağlamak amacı ile iki ülke arasında yer değiştirmesi” (Sağlam, 1985:6) olarak karşımıza çıkmaktadır.

Göç; ekonomik, politik ve toplumsal dönüşümlerin bir sonucu olarak yaşanmaktadır (İçduygu ve Ünal, 1998:42). Sanayi için lüzumlu olan iş gücü talepleri mahallinden temin edilmeyince, özellikle yeni tesislerin ortaya çıkmasına paralel olarak artan istekler, ancak göçler yoluyla karşılanmaktadır (Tümertekin, 1969:78). Türkiye’de özellikle 1950 yılından sonra tarımsal üretimde insan gücünün yerine makine gücüne geçilmesi, kırsal kesimde hızla artan nüfus karşısında yeterli miktarda tarım alanının bulunmaması, tarımsal mülkiyetteki adaletsizlik ve topraksızlaşma nedeniyle kırsal nüfustan kentlere doğru hızlı bir nüfus hareketi başlamıştır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO) 1991 yılında Türkiye’nin dört ayrı bölgesinde bulunan köylerde uyguladığı anketlerle göç olayının nedenlerini üç başlık altında toplamıştır.

- 1- İçinde bulunulan koşullardan hoşnut olmamak ya da işsiz bulunmak.
- 2- Refah- gelir farklılığı yani göç edenlerin tüketim düzeylerinin farklı olduğunu görmeleri.
- 3- Gelecek kuşaklara ya da genç kuşaklara daha iyi gelecek, yaşam, eğitim vs. olanakları sağlama isteği. Anketin sonucunda işsizlik nedeninin en fazla işaretlendiği gözlenmektedir.

Tüm bu açıklamalar sonucunda, insanların daha iyi bir çevrede yaşama istekleri, tarımda makineleşme, aşırı nüfus artışı, çocuklarına daha iyi gelecek sunma isteği, kırsal kesimde tarımın yeteri kadar kazanç getirmemesi, kan davaları, göç eden

insanların tüketim düzeyindeki farklılık vb. nedenlerden dolayı insanlar göç hareketi içerisinde bulunmaktadır.

3.4. Göçün Türleri

Nedenlerine bağlı olarak araştırmacılar göç türlerini farklı gruplara ayırmışlardır. Şahin ve Doğanay (1999: 165–166) nedenlerine göre göç türlerin üç gruba ayırmıştır. Bunlar;Doğal afetlerin neden olduğu göçler: kuraklık, deprem, heyelan v.b. işsizliğin yol açtığı göçler; iş gücü göçü, Sosyal olayların yol açtığı göçler: savaşlar, ihtilaller, terör, sığınma, kan davası vb. Yine Şahin ve Doğanay (1999: 165-166) göçleri: Geçici göçler ve sürekli yerleşme amacına dayanan göçler şeklinde tanımlamıştır.

Yalçın (2004: 14–17) nedenleri ne göre göçleri dört gruba ayırmıştır; İlkel göç, burada ıkellik insanlığın ilkel dönemini değil ekolojik nedenlerden dolayı (doğal afetler) çaresizliğin sonucu meydana gelen göç şeklini ifade eder. Serbest göçler, bireysel nedenlere bağlı olarak meydana gelen yer değişikliği hareketlerini ifade eder. Zorlama ile yapılan göçler; ilkel göçlerde itici faktör doğal yapı iken bu türde daha çok sosyal yapıdır(Nazi Almanyası’daki Yahudi göçü). Serbest göçler, bireysel nedenlere bağlı olarak meydana gelen yer değişikliği hareketini ifade eder (ülkemizden yut dışına işçi göçü). Kitlese! göçler, serbest göçlerin sonucu olarak az sayıda öncü bireyin başka bir yere göçerek ülkeleriyle bir çeşit bağ kurmaları sonucunda o ülkeden göç edenlerin sayısı hızla artar ve kısa sürede göç kitlese! görünüme bürünür.

Yine Kaya (2003:13–18) göçleri gönüllü ve zorunlu göçler olarak incelemiştir. Erder (1995:110) Göçü üç gruba ayırmıştır. Bunlar; bireysel göçler, kitlese! göçler ve zincirleme göçler şeklindedir. Burada zincirleme göç, bireylerin göçü sonrası memleketle bağları sonucu devamında ailelerin grupların göçü şeklinde olan hareketini ifade etmektedir.

Yukarıdaki tanımlamalarla birlikte göç iç göç ve dış göç olmak üzere iki temel gruba ayrılabilir. Nüfusbilim sözlüğümde iç göç ve dış göç şöyle tanımlanmaktadır; iç göç, bir ülke içinde bölge, kent, köy ve kasaba gibi bir yerden diğerine yerleşmek amacıyla yapılan nüfus hareketidir. Kentleşme hareketleri de iç göçlerden sayılır. Dış göç, uzun süre kalmak ve çalışmak ya da yerleşmek amacıyla, bir ülke sınırını her ili yönden aşarak yapılan nüfus hareketleri olarak tanımlanır.

Kısaca bir ayırım yapmak gerekirse, ülke sınırları içerisinde meydana gelen nüfus hareketlerine iç göç ve iki ülke arasında gerçekleşen nüfus hareketine dış göç

diyebiliriz. Göç hareketini süresi bakımından da ikiye ayırmak mümkündür; geçici göçler ve daimi göçler.

Göç türleri konusunda yapılan sınıflandırmaların bu denli çok oluşu göçün birçok nedene ve özelliğe sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Göç eden insanların isteklerinin çokluğu, mesafe kavramı ekonomik ve siyasal açıdan değişen koşullar ve toplumsal olayların çeşitliliği göç konusunda birçok sınıflama ortaya çıkarmaktadır.

3.5. Küreselleşme ve Göç İlişkisi

Küreselleşme, kültürel, siyasal ve ekonomik açıdan bazı değer ve yapıların yerel ve ulusal sınırları aşarak dünya ölçeğinde yayılması anlamını gelmektedir. Bununla birlikte küreselleşme değişik açılardan farklı şekillerde de algılanabilmektedir. Örneğin, küreselleşmeyi çağdaşlaşma ve gelişme olarak algılayanlar olduğu gibi, bunu emperyalizmin 21. yüzyıldaki adı şeklinde yorumlayanlar da bulunmaktadır(Mutluer, 2003:23). Son yüzyılda meydana gelen ekonomik ve siyasi gelişmelere paralel olarak küreselleşme olgusu da tüm dünyada gelişme göstermiştir.

Günümüzde küreselleşmenin ekonomik, siyasal ve kültürel olmak üzere üç boyutu bulunmaktadır. Ekonomik boyutu dünya çapında ekonomik yapıların değişmesi, üretim biçiminin değişmesi, sermaye hareketlerinin akışkanlığı, teknolojik gelişmelerin hızlandığı bir süreçtir. Ancak tüm bu süreçler gelişmiş ülkeler lehine bir durum sergilemekte ve bu ülkelerin özellikle çok uluslu şirketleri aracılığıyla dünya ticaretindeki payları artmaktadır(Mutluer, 2003:23).

Küreselleşmenin siyasal boyutu ise dünyanın politik yapılanmasında meydana gelen değişimlerdir. Soğuk savaş döneminin sonunda SSCB'nin çökmesinden sonra ABD'nin dünyanın farklı yerlerindeki etkinliğini arttırması küresel değişimin bir sonucu olarak gözlemlenmektedir. Küresel dünyada ulus devlet sınırları yerine daha çok ekonomik, siyasal ve kültürel açıdan bölgesel birlikler, yani bölgeselleşme ön plana çıkmaktadır(Hacısalıhoğlu, 2000:25). Tüm bu ekonomik ve siyasal gelişmelerin yanında küreselleşmenin üçüncü boyutunu oluşturan kültürel değişmelerde dünyada hızla yayılmaktadır. Bu kapsamda tüm dünyada kültürel benzeşme olgusu karşımıza çıkmaktadır.

Küreselleşme sonucunda yeni pazarlar oluşmakta, sanayi malları dışında taşımacılık, bankacılık, sigortacılık gibi hizmetlerdeki gelişmeler bu pazarları büyötmektedir. Dünyada küresel yeni aktörler oluşmaktadır. Çok uluslu şirketler yeni

küresel aktörlerin en belirgin türünü oluşturmaktadır. Bu şirketler dünya üretiminde egemen durumdadır. Sivil toplum kuruluşlarının sayısı giderek artmış ve uluslararası bağlantılarla güç kazanmıştır (Mutluer, 2003:24).

Serbest piyasa ekonomisinin tüm kurum ve kurallarının işlerliği artmıştır. Ülkelerin demokratikleşme süreci hızlanmış ve insan hakları ile ilgili yeni normlar getirilmiştir. Küreselleşmeyle birlikte özellikle iletişim ve haberleşme araçlarının gelişiminde büyük bir değişim yaşanmıştır. Ulaşım sistemindeki gelişmelerle taşımacılık ucuzlamış ve hızlanmıştır. Bilgisayar destekli tasarımlar artmıştır. Haberleşme cihazları neredeyse her gün yenilenmektedir. Tüm bu gelişmeler sonucunda dünya küçülmekte, zaman kısalmakta ve sınırlar giderek ortadan kalkmaktadır(Tümertekin/Özgüç, 1998:34–38).

Dünyada meydana gelen bu değişme ve gelişmeler neticesinde ekonomik anlamda merkez olan ülkeler ile çevre ülkeler arasında ekonomik dengesizlik artmaktadır. Gelişmiş ülkelerin çevresi durumunda olan ülkelere yoksulluk artmakta, işsizlik büyük boyutlara ulaşmaktadır. Zaman içerisinde bölgesel dengesizlikler derinleşmekte, açlık tehlikesi artmaktadır. Gelişmenin yaşandığı merkez ülkelerde ise bunun tam tersi bir durum yaşanmakta, bu ülkelere ulusal refah artmaktadır. Böylece çevre ülkelere merkez ülkelere doğru uluslararası bir göç hareketi doğal olarak kaçınılmaz hale gelmektedir. Küreselleşmenin uluslararası göç ile en önemli ilişkisi bu durum oluşturmaktadır. Yani gelişmiş ülkelere oluşan refahtan yararlanmak isteyen çevre ülkelerdeki yoksul insanlar bu ülkelere göç etmişlerdir.

Küreselleşme süreci gelişmiş ülkelerin lehine olmaktadır. 1997 yılı verilerine göre, kişi başına düşen gelirin dünya ortalaması 5 131 ABD dolarıdır. Gelişmiş ülkeler ortalaması 25.700 dolar iken, az gelişmiş ülkelere bu rakam 350 dolara gerilemektedir. Öte yandan, dünya nüfusunun % 16'sının yaşadığı gelişmiş ülkeler dünya gelirinin 1996'da %81'ini elde etmektedir(Hacısalıhoğlu, 2000:75). Dünya Bankası verilerine göre günümüzde yoksul insanların sayısı 2 milyarı aşmış durumdadır. Yine FAO(Gıda ve Tarım örgütü) verilerine göre dünyada 800 000 civarında kişi açlık sorunuyla karşı karşıyadır. Bu ekonomik tablo uluslararası göçü adeta zorunlu hale getirmektedir. Teknolojik gelişmeler üretim araçlarının değişip gelişmesine neden olmaktadır. İnsan gücüne dayalı üretim tekniklerinin yerini zamanla makineye dayanan üretim tekniklerinin alması işsizliği de beraberinde getirmiştir.

Küreselleşmeyle birlikte ulus sınırlarının aşınmakta olması, uluslararası göçü arttıran bir diğer etkidir. Ulus devletin önemli bir unsuru olan sınırlar, ekonomik yada siyasi birleşmelerle önemini kaybetmektedir. Bunun sonucunda sermaye hareketleri, yatırımlar ve iş gücü dolaşımında artış kaydedilmektedir. Bu coğrafi hareketlilik geçici, devreli ve tekrarlanan göç hareketini doğurmaktadır(Abadan, 2002:288).

İşçi olarak yurtdışına göç eden insanlar zamanla küçük ve orta büyüklükte işyeri sahibi olmuşlardır. Bu şekilde farklı ülkelerde kurulan iş yerleri aracılığı ile göç olayı belirli bir sisteme oturmaktadır. İş yeri sahipleri ülkelerinde bulunan işletmelerle kurdukları ilişkilerle güçlenmekte ve iş gücü ihtiyaçlarını göçün kaynağı olan ülkeden sağlama yoluna gitmektedir. Batı Avrupa'nın farklı ülkelerinde bulunan Türk vatandaşlarının büyük bir çoğunluğu Almanya'da olmak üzere 60.000 civarında iş yeri bulunmaktadır. Bu işyerlerinde satılan pek çok ürün Türkiye'den getirilmektedir. Buralarda daha çok Türk vatandaşları istihdam edilmektedir(Mutluer, 2003:25).

Küreselleşme ile birlikte gelişen ve değişen ulusal ve uluslararası ilişkiler günümüzde çok farklı sonuçlar doğurmaktadır. Göç eden insanlar arasında gözükten dayanışma kitlelerin ilişkilerini artırmıştır. Göç eden insanlar, iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla gerek kendi içlerinde gerekse ülkelerinde bulunan akrabalarıyla daha kuvvetli ilişkiler kurmuşlardır. Bu denli yakın ilişkilerin kurulması göç olayını kolaylaştırmakta ve devamını sağlamaktadır.

3.6. İç Göç ve Uluslararası Göçler Arası İlişkiler

İç ve uluslararası göçler arasındaki ilişkiler ve eklemlenme önemli bir olgu olmasına karşın bu güne kadar yeterince irdelenmemiştir. İç ve uluslararası ilişkilerinin yeterince ele alınmamasının nedenleri konunun karmaşıklığında yatmaktadır. Çünkü bu iki unsurun birbirini etkileme yönü farklı olduğu gibi ilişkinin boyutları da çok farklı özellikler taşımaktadır(Mutluer, 2003:27). Sorulması gereken soru ise iç göçler mi dış göçleri etkilemekte, yoksa dış göç hareketi mi iç göçü arttırmaktadır? Her iki görüşü de doğrulamak mümkündür. Hem iç göçün uluslararası göçü arttırdığını hem de dış göçün iç göçe etkide bulunduğunu görmekteyiz. Bu çalışmada ikisi arasındaki ilişkiye biraz değineceğiz.

Yurtdışı göçlerin iç göç üzerine etkilerinden birisi, dışarıdan gelen ucuz işgücünün yerli işgücünün yerine ikame edilmesidir. Yerel işgücü bu hareketten etkilenmekte ve başka iş imkânlarının bulunduğu yerlere göç edebilmektedir. Yurt

dışına göç etmiş işçiler ülkelerine önemli ölçüde finansal kaynak aktarmaktadırlar. Ülkeye gelen bu ekonomik kaynaklar yerel ekonominin canlanmasına yol açmaktadır. Yerel olarak ekonominin gelişmesi ile ekonomik canlanmanın olduğu yerlere iç göç hareketi gerçekleşmektedir.

Yurt dışında bulunan işçilerin ailelerine yaptıkları finansal transferler bu ailelerin özellikle iç göçe katılmalarına önemli ölçüde destek olmuştur. Bu destek sayesinde kırsal alanlarda bulunan aileler kentlere göç etmektedirler. Bu durum, uluslararası göçlerin iç göçler üzerindeki direkt bir etkisidir. Hatta bu destek kentlerde yurt dışı göç arayışını arttırmakta ve kademeli bir göç sisteminin oluşmasına zemin hazırlamaktadır(MaMung, 1996:113).

Uluslararası göç ve iç göç ilişkileri konusunda tipik bir örnek, Irak'taki Mısırlı iş gücü gösterilebilir. İran-Irak savaşı boyunca pek çok Iraklı genç iş gücünün askere alınması sonucunda, bu iş gücünün yerini daha çok Mısırlılar doldurmuştur. Savaş sona erdiğinde, asker iş gücü kendi bölgelerine ve işlerine tekrar geri dönmüş ve bu durum Mısırlı iş gücünü dışarıya itmiştir. Aynı şekilde Körfez krizi de bu bölgede çalışan Mısırlı iş gücünü farklı yönere doğru uluslararası bir göç hareketine yol açmıştır(Ma Mung,1996:113–114).

Uluslararası göçler ile iç göçler arasındaki ilişkiler bağlamında teorik çerçevede yıllardır devam ede gelen iç göç alışkanlıklarının zamanla bir dış göç akını yarattığı da saptanan bir durumdur. Yıllar boyunca, çok farklı iş kollarında çalışmak üzere ülkenin değişik yerlerine giden iş gücü, yurt dışında iş imkanı bulduğunda hemen bu fırsatı değerlendirmek istemektedir. Bu tür gruplar, Türkiye’de olduğu gibi potansiyel bir göçmen ordusu gibidir(Mutluer, 2003:28). Ülke içerisinde çeşitli yerlere geçim temin etmek için göç eden insanlar zaman içerisinde bu hale alışmakta ve yurt dışı göçe katılma konusunda tereddüt etmemektedirler.

Türkiye’de dış göç olgusu 1950’li yılların sonlarında yaşanan yoğun iç göç hareketinin ardından gerçekleşmiştir. Bu tarihsel olarak bir tesadüf değildir. Ülke içerisinde yaşanan yoğun iç göç baskısı ile insanların kentlere ardından da ülke dışına taşması şeklinde olmuştur. Öncelikle Almanya’ya yönelen dış göç daha sonra tüm Avrupa’ya yayılmıştır.

Türkiye’de yurt dışında çalışan iş gücünün yatırımları daha çok ya kırsal alandaki doğum yerlerine, ya da buralara çok yakın yerlerdeki kasaba tipindeki yerleşim birimlerine yapmıştır. Bu yatırımlar kırsal bölgedeki iç göçü, hatta dış göçü

körüklemiştir. Çevresinde Avrupa ülkelerinde çalışan iş gücünün görece ihtişamlı yaşamını (iyi giysiler, lüks otomobiller, bazen villa tipi konutlardaki yaşam vs.) gören yerel halk bundan etkilenmiş ve aynı yaşama kendisinin de sahip olabilmesi için tüm göç fırsatlarını değerlendirmişlerdir(Mutluer, 2003:28).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. TÜRKİYE’DE DIŞ GÖÇLERİN GENEL YAPISI

Bir ülkeden diğer bir ülkeye yapılan göçlere dış göç denilir. Dış göç hareketinin de çok çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Diğer bütün göçlerde olduğu gibi dış göçün en önemli nedeni insanların kendi ülkelerinde geçimlerini rahat biçimde sağlayamamalarıdır. Diğer bir neden ise insanların yaşadıkları ülkede can güvenliklerinin olmayışıdır. Can güvenliğini sağlamak için yapılan göçlere, sığınmacı göçü ya da zorunlu göçlerde denilmektedir.

Türkiye’nin en önemli sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlarından biri dış göç hareketidir. Dünya üzerinde birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de çeşitli zamanlarda göç olayı yaşanmış olup yaşanmaya devam etmektedir. Cumhuriyetin ilanından 1950’li yıllara kadar çoğunluğu balkan ülkelerinden olmak üzere Türkiye’ye göç hareketi olmuştur. 1950’den sonra meydana gelen yurtdışı göç hareketi Türkiye’den Batı Avrupa ülkelerine iş gücü göçü şeklinde gerçekleşmiştir. Türkiye’deki dış göç hareketini ülkemizden başka ülkelere yapılan göçler ve başka ülkelere ülkemize yapılan göçler şeklinde ikiye ayırabiliriz(Köktepe, 2008:48).

4.1. Yurt Dışından Türkiye’ye Yapılan Göçler

Osmanlı Devleti’nin son dönemlerinde yaşanan savaşlar ve kaybedilen topraklar sonucunda, baskı ve zulümden kaçan çoğunluğunu soydaşlarımızın oluşturduğu göç hareketi Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonrada devam etmiştir. Büyük bir kısmı 1923–1989 yılları arasında gerçekleşen bu göç daha çok Balkan ülkelerinden olmuştur. Yurt dışından ülkemize olan bu göçlerin bir kısmı mübadele, bir kısmı da savaşlar ve iç karışıklar nedeniyle meydana gelmiştir.

Cumhuriyet Devri Türkiye’si, 1923–1989 yılları arasında, dış göç almaya devam etmiştir. Sözü edilen bu tarihler arasında, anayurda göçen Türk nüfus, yaklaşık 2,2 milyonu bulur(Doğanay, Özdemir ve Şahin, 2003:127) (Tablo 12).

Tablo 12. Cumhuriyet devrinde Türkiye'ye olan göçler(1923–1989)

Göçün Olduğu Ülke	1923-1989	Toplam %'si
Eski Sovyetler Birliği	2.800	0,1
Afganistan	4.350	0,2
Kıbrıs	30.000	1,3
Romanya	210.000	9,3
Yunanistan	424.627	18,9
Eski Yugoslavya	562.000	25
Bulgaristan	961.740	42,8
Diğer Ülkeler	50.000	2,4
Toplam	2.245.517	100

Kaynak: Doğanay, Özdemir ve Şahin, Coğrafya 'ya Giriş, 2003

Tablodan da anlaşıldığı gibi Türkiye'ye en fazla dışgöç 961.740 kişi ile Bulgaristan'dan olmuştur. Ancak Bulgaristan'ın 1995 yılında Avrupa Birliğine üyelik başvurusu ile birlikte ülkedeki olumsuz koşullar düzelmeye başlamış ve göç ile gelen insanların çoğunluğu Bulgaristan'a geri dönmüşlerdir.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte bu birliği oluşturan ülkelerden çalışmak amacıyla ülkemize göçler olmuştur. Yaşanan bu göçün büyük bir kısmı kaçak işçi göçü şeklinde olmakta ve önemli bir çoğunluğunu Ermenistan'dan yapılan göçler oluşturmaktadır.

4.2. Türkiye'den Yurt Dışına Yapılan Göçler

Ülkemizden yurt dışına olan göçlerin bir bölümü başka ülkeler ile yaptığımız anlaşmalar sonucunda oluşan mübadele göçleridir. Kurtuluş savaşından sonra Türkiye'den, Yunanistan başta olmak üzere diğer ülkelere mübadele şeklinde göç hareketi olmuştur.

Ülkemizden dışarıya yapılan göçlerle karşılaştırıldığında, dışarıdan ülkemize yapılan göçlerin daha az olduğu görülür. Türkiye'den yurtdışına gerçekleşen göçün temel nedeni ekonomiktir. Diğer bir ifade ile ülkemizdeki istihdam olanaklarının yetersizliğinden dolayı, geçimlerini kazanmak üzere insanlar başka ülkelere göç etmişlerdir. Türkiye'de aşırı işgücü fazlasının bulunması yurtdışı göçün nedenlerinden birisidir(Tablo 13). Göç olayının başlangıcı iş bulup ekonomik seviyesini yükseltmek iken zamanla bu nedene, iyi eğitim olanaklarından yararlanmak ve daha rahat yaşam koşullarına ulaşmak amacıyla yapılan göçler de eklenmiştir.

Tablo 13. Türkiye’de İşgücü, İstihdam ve İşsizlik (1962-1978) (Bin kişi)

	1962	1967	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Sivil İşgücü	13 133	13 868	15 013	15 236	15 462	15 692	15 925	16 161	16 161
Sivil İstihdam	12 643	13 238	18 917	14 213	14 452	14 468	14 710	14 784	14 726
Tarım	9 740	9 556	9 307	9 390	9 426	9 463	9 280	9 100	9 085
Sanayi	995	1 222	1 491	1 574	1 650	1 691	1 783	1 857	1 906
Yurt İçi İşgücü Fazlası	1 440	1 680	1 996	1 973	1 930	1 924	2 115	2 117	2 175
Yurt İçi İşgücü Stoku	13	204	634	767	758	711	805	815	711
Toplam İşgücü Fazlası	1 453	1 884	2 630	2 740	2 688	2 635	2 920	2 932	2 886

Kaynak: Apak, Aytaç ve Oğuzhan, 2002, s. 156.

Batı Avrupa Ülkeleri, ikinci Dünya Savaşının ardından savaşın neden olduğu yıkımları 10 yıl gibi kısa bir sürede tamir etmiştir. Özellikle 1960’lı yıllarda önemli bir ekonomik büyüme yakalanmıştır. Savaştan kaynaklanan iş gücü kayıpları, nüfus artış hızının düşük seviyelerde kalması ve ekonomik programlarda hedeflenen tam istihdam nedeniyle dışarıdan işçi göçü almışlardır.

Batı Avrupa Ülkeleri işgücü ihtiyaçlarını 1960’lı yıllara kadar, İspanya, Portekiz, İtalya ve Kuzey Afrika ülkelerinden getirilen işçilerle karşılamaya çalışmışlardır. 1961 yılından itibaren artan sanayileşmeyle birlikte mevcut işgücü yeterli gelmeyen Avrupa Ülkeleri Türkiye başta olmak üzere, Yunanistan ve Yugoslavya gibi işgücü kaynağı fazlası bulunan ülkelere işgücü ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmıştır.

Batı Avrupa’ya yönelen işgücü göçü önce Almanya ile 1961 yılında imzalanan anlaşma ile başlamıştır. Bu anlaşmanın ardından; 1964 yılında Belçika, Avusturya ve Hollanda ile 1965 yılında Fransa 1967 yılında, İsveç ve 1968 yılında Avustralya ile benzer anlaşmalar imzalanmıştır. Federal Almanya’ya 1961 yılında resmi olarak gönderilen 700 kişi ile başlayan işçi göçü bir yıl sonra 18 558 kişi olmuştur(Neriman Abadan Unat, 1975:18). İlerleyen yıllarda hızlı bir şekilde devam eden işçi göçü 1980 yılı sonrasında yavaşlamış ve zamanla durma noktasına gelmiştir(Tablo 14).

Tablo 14. Türkiye’den Yurtdışına İşgücü Göçü

Dönemler	Yurt dışına Olan İş Gücü göçü
1961-1964	109 205
1965-1969	241 056
1970-1974	459 321
1975-1979	76 453
1980-1986	317 847
1987-2000	20 350
Toplam	1 742 069

Kaynak: Doğanay, Özdemir ve Şahin, Coğrafya ’ya Giriş,2003.

Bazı araştırmacılar yurtdışına olan Türk işçi göçünü beş döneme ayırmaktadırlar(Nermin-Abadan, 2002:37-38).

1. 1950’li yıllar: Bireysel girişimler ve özel araçlar
2. 1960’lı yıllar: İkili anlaşmalara dayanılarak devlet eli ile düzenlenen artan işgücü ihracı
3. 1970’li yıllar: Ekonomik kriz, yabancı işçi alımının durdurulması
4. Turist (İllegal) göçmenlere yasal bir statü kazandırılması
5. Ailelerin birleşmesi, çocuk paraları

Bu sınıflandırmaya göre, 1950’li yıllardaki bireysel girişimler incelendiğinde, gelişen Avrupa Devletleri yatırımların az gelişmiş ülkelere yönlendirmek istiyordu. Bu yatırımlarda görev yapacak olan az sayıdaki teknik personelin yetiştirilmesi amacıyla ilk insan gücü çağrısı Federal Alman girişimcilerden gelmiştir. 1 Nisan 1957 yılında yapılan bir anlaşma ile 12 kişilik bir zanaatkar grubu Kiel’de bulunan Schleswig-Holstein eyaletinde Çalışma Bakanlığı idaresinde bulunan kurumlara yerleştirilmişti(Abadan-Unat, 2002:40-41). Bu dönemden ikili anlaşmaların olduğu 1961 yılına kadar geçen dönemde özel aracılar eli ile Türkiye’den Avrupa’ya bireysel göç devam etmiştir.

Başlangıçta mesleki eğitim ve bilgilerini geliştirmek amacıyla başlayan bir olay, başta Almanya olmak üzere hızla gelişen Batı Avrupa Devletlerinin endüstrilerindeki aşırı iş gücü ihtiyacı ve daha iyi bir iş imkanı arayan Türk işçilerinin baskısı sonucunda ikili anlaşmalarla 1961 yılından itibaren büyük çaplı bir işgücü göçü hareketine dönüşmüştür. Türkiye başlangıçta, işçi gönderme olayını mesleki bilgi geliştirme

olanağı olarak görmüş, işlemleri etkilemekten çok konuyu aracı firmalara bıraktığından bu göç dalgasını denetleyememiştir.

Ayrıca Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile birlikte Türk işçilerinin yurtdışına gitmeleri desteklenmiş ve “fazla işgücünün ihracı” gelişme hızı için önemli unsurlar olarak değerlendirilmiştir (Abadan-Unat, 1975:17). Yurtdışı göçünün katkı sağlayacağı hesap edilerek bu durumun doğuracağı sonuçlar ve etkileri değerlendirilmemiştir. 1961 yılında, önce Batı Almanya ile başlayan Batı Avrupa’ya dış göç dalgası ve işçi akımının giderek büyümesi sonucunda önemli bir toplumsal dönüşüm yaşanmıştır (Gitmez, 1983:10).

1970’li yıllarda Dünyada yaşanan enerji krizi ile Batı Avrupa ülkeleri artık karşılıklı anlaşmalarla işçi alımını durdurmuştur. 1974 Stagflasyonuyla birlikte, Batı Avrupa ülkelerine işçi alımlarının durdurulması sonucu iş gücü göçü, Kuzey Afrika ve Ortadoğu ülkelerine yönelmiştir. 1974’ten sonra Libya ve Suudi Arabistan Türkiye’den işçi alımında ilk sırada yer almıştır (Gönüllü, 1996:99). Bu tarihten sonra Batı Avrupa ülkelerine işçi olarak göç olayı önemli ölçüde durmuş sadece turist (illegal) göçmen olarak ya da aile birleşmeleri yolu ile Türkiye’den dış göç hareketi gerçekleşmiştir.

Orta Doğu Ülkelerine yaşanan Türk işgücü göçü hiçbir zaman Avrupa Ülkelerine olan işgücü göçü kadar yoğun yaşanmamıştır. Orta Doğu Ülkeleri arasında en fazla Türk işgücü istihdam eden ülkeler, Suudi Arabistan (1992’de 97.6 bin) ve Libya’dır (1992’de 86 bin kadar). Onları Kuveyt, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkeler izlemektedir (Doğanay, 1994:195). Türk işgücünün Orta Doğu ülkelerine Avrupa’ya göre çok daha az miktarda yönelmesinin sebepleri arasında çok zor olan iklim ve çalışma koşulları, katı toplumsal kurallar, baskıcı ve aşırı dinci devlet yapısı, sosyal hakların yetersizliği ve yeteri miktarda bulunmayan can güvenliği sayılabilir. 1991 yılında Sovyetler Birliği’nin resmen dağılması ve Türk ülkelerinin bir kısmının bağımsızlığını kazanması, bu ülkelerde, Türkiye iş adamları ve işgücü için yeni bir iş alanı doğurmuştur. Bu gün, hem Türk ülkelerinde hem de Rusya Federasyonu’nda, Türk işadamları ve işgücü faaliyet halindedir (Doğanay, 1994:195).

Ülkemizden yurtdışına olan işgücü göçü incelendiğinde, başlangıçta yalnız erkek işçilerin bu harekete katıldığı görülür. Daha sonraki yıllarda kadın işçiler de Batı Avrupa Ülkelerine işgücü olarak gönderilmiştir. Zaman içerisinde yurtdışına göç eden işçilerin bir kısmının kesin dönüş yaptığı ama büyük bir kısmının da ailelerini yanlarına aldıkları gözlenir. Başlangıçta geçici olarak başlayan yurtdışı işgücü göçü zamanla sürekli kalmak maksadıyla yapılan göçlere dönüşmüştür. 2005 yılı itibariyle yurtdışında bulunan işgücü sayımız 1.381.657 kişi ve toplam vatandaş sayımız 3.829.378 kişidir(Tablo 15)

Tablo 15. Yurtdışında Bulunan İşçi ve Vatandaşlarımız

Yıllar	İşçi Sayısı*	Vatandaş Sayısı*
1985	1 071 313	2 282 743
1986	1 088 653	2 329 608
1987	1 058 014	2 347 807
1988	1 060 450	2 377 438
1989	1 109 965	2 540 530
1990	1 149 466	2 539 677
1991	1 250 964	2 857 696
1992	1 332 017	3 076 434
1993	1 320 093	3 075 997
1994	1 331 019	3 304 204
1995	1 323 486	3 368 675
1996	1 268 502	3 443 898
1997	978 578	3 455 402
1998	991 832	3 457 489
1999	1 180 420	3 571 771
2000	1 008 929	3 570 447
2001	1 178 412	3 529 528
2002	1 200 725	3 600 961
2003	1 195 612	3 551 544
2004	1 313 691	3 659 967
2005	1 381 657	3 829 378

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2005 Yılı Raporu

* İşçi ve toplam vatandaş sayısına çifte vatandaşlar eklenmemiştir.

Yurtdışında bulunan işçi ve vatandaş sayımızın son yıllarda azaldığı görülmektedir. Bu azalmanın en önemli nedeni Batı Avrupa Ülkelerinin yurtdışı işgücü alımını durdurması ve yurtdışında bulunan insanlarımızın bulundukları ülkenin uyruğuna geçmeleridir. Yurtdışında bulunan vatandaşlarımızın bulundukları ülkelerin uyruklarına geçme nedeni, yaşadıkları ülkelerin imkânlarından daha fazla yararlanmak istemeleridir. Yurtdışında bulunan toplam vatandaş sayısının içerisine Türk nüfusun yoğun olarak yaşadığı ülkelerin uyruğuna geçen 1.323.162 vatandaşlarımızı da eklersek bu rakam 5.152.540 kişiyi bulur(Tablo 16).

Tablo 16. Yabancı ülke uyruğuna geçen vatandaşlarımız

Ülke	Yıllar	Yurttaşlık Değiştirenlerin Sayısı
Federal Almanya	1972–2005	666 475
Hollanda	1946–2004	231 786
Belçika	1985–2005	125 614
Avusturya	1983–2003	88 734
Fransa	1991–2004	49 873
İsveç	1990–2004	26 892
Danimarka	1980–2003	21 544
İngiltere	1989–2004	46 570
İsviçre	1990–2003	26 328
Avustralya	1986–2005	39 346
Toplam		1 323 162

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2005 Yılı Raporu

Yurtdışı işgücü göçü olayı azalmakla birlikte günümüzde de hala varlığını korumaktadır. Özellikle küçük nüfuslu ilçe ve köylerde aile birleşmesi yoluyla azımsanmayacak oranda devam etmektedir. Bunun yanında yurtdışı ülkelerdeki tanıdıklar vasıtasıyla ülkemizden kaçak göç olayı da sürmektedir.

Yurtdışına göç eden vatandaşlarımız 2005 yılı itibariyle en fazla 1.764.041 (Alman vatandaşlığına geçen 666.475 vatandaşımız ile 2.430.516) kişi ile Almanya’da bulunmaktadır. Almanya’yı sırası ile 359.034 kişi ile Fransa ve 358.846 kişi ile Hollanda izlemektedir(Tablo 17).

Tablo 17. Yurtdışında bulunan vatandaşlarımızın ülkelere göre dağılımı (2005)

Ülke Adı	Vatandaş Sayısı	İşçi Sayısı
Federal Almanya	1 764 041	522 843
Fransa	359 034	92 992
Hollanda*	358 846	129 500
A.B.D.	250 000	114 000
Avusturya	116 882	55 021
İngiltere	150 000	63 00
İsviçre	75 446	35 016
Avustralya	63 000	29 500
Danimarka*	54 859	23 774
Yunanistan	48 880	3 563
Kanada	41 000	29 000
Belçika**	39 885	15 155
İsveç	34 965	5 000
Norveç	15 356	-
İtalya	14 124	6 414
Romanya	12 000	3 200
Finlandiya	7 000	-
Azerbaycan	15 000	10 500
Kazakistan	10 000	5 611
Türkmenistan	7 000	6 170
Kırgızistan	3 380	1 967
K.K.T.C.	146 442	46 010
S. Arabistan	115 000	115 000
İsrail	30 000	6 000
Lübnan	7 748	188
B.Arap Emirlikleri	5 484	2 650
Kuveyt	3 202	2 700
Rusya Federasyonu	22 808	22 808
Japonya	6 309	1 300
Afganistan	4 500	4 500
Ukrayna	2 250	1 900
Gürcistan	2 000	1 000
Diğer	42 875	25 293
Genel Toplam	3 829 378	1 381 167

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2005 Yılı Raporu

*. Çifte uyruklu vatandaş sayısı dahildir.;** T.C Bürüksel Başkonsolosluğu 25 Aralık 2007 itibariyle Veri güncellemesi yaptığıında Belçika'da buluna Türk Vatandaşı sayısı 94 394 kişidir, Bu rakama çifte vatandaşlar dahil değildir.

Yurtdışı göç hareketinin, Türkiye açısından birtakım sosyal ve ekonomik zararları da vardır. Türkiye aleyhine gelişen sosyal ve ekonomik zararları Doğanay üçe ayırmıştır(Doğanay, 1999:129).

- 1- Nitelikli işgücünün (Teknisyen, Mühendis vb.) becerisi, başta Alman ekonomisi olmak üzere, işgücü arz edilen ülkelerin toplumları için değerlendirilmektedir.
- 2- Bu ülkelerde doğan çocuk nüfus, Türk kültürüne yabancılaşmaktadır
- 3- Yurt dışındaki nüfusumuz, o toplumlar tarafından yabancı diye tanımlanır.

Avrupa Ülkelerinden yurdumuza işçilerin bilgili ve becerili olarak dönüp, ulusal sanayinin gelişmesine katkıda bulunmaları beklenirken bu işçiler dönmemişlerdir. İstidamı oluşturacak olan tesislerde çalışacak kalifiye işgücü ülkemize geri gelmediği gibi mevcut kalifiye işgücü de bu göçe dahil olmuştur. Yurtdışına gönderilen işgücünün niteliğine bakıldığı zaman sanılanın aksine ülkemiz, Akdeniz'den işgücü gönderen ülkelere göre 1973 yılına kadar en yüksek miktarda nitelikli işçi gönderen ülkedir. Bu da göstermektedir ki, o yıllarda döviz transferi bu nitelikli işgücünün kaybına tercih edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BELÇİKA'NIN GENEL ÖZELLİKLERİ VE KARAKOÇAN İLÇESİNDEN VERİLEN GÖÇ

5.1. Belçika'nın Genel Özellikleri

Resmi adı Belçika Krallığı olan bu ülke, Avrupa'nın en küçük ve en yoğun nüfuslu ülkelerinden biridir. Kıtanın kuzeybatısında 30.518 kilometrekarelik bir alanı kaplar. Kuzey ve doğuda Hollanda, doğuda Almanya ve Lüksemburg, güney ve güneybatıda Fransa ile çevrilidir. Kuzey Denizi'ne bakan kuzeybatı kıyıları 68 km uzunluğundadır. Anayasal monarşi ile yönetilen Belçika'nın başkenti Brüksel, nüfusu 10 318 000'dir. Ülke nüfusunun % 57 sini oluşturan Flamanlar Hollandaca (Flamanca) konuşurken, nüfusun % 42 sini oluşturan Valonlar ve Brükselliler ise Fransızca konuşurlar. Doğuda Almanya sınırına yakın bölgede oturan ve Almanca konuşanlar çok küçük bir azınlığı oluştururlar(Güner-Ertürk, 2005:105), (Harita 11).

Bölge ve topluluklar üzerine kurulmuş federal bir devlet olan Belçika Krallığı kurulduğu 1830 yılından bu yana anayasal, parlamenter bir monarşi rejimi ile yönetilmektedir. Anayasa, Belçika'da üç topluluğun ve üç bölgenin varlığını kabul etmektedir. Topluluklar; Fransız, Flaman ve Alman Topluluklarıdır. Topluluğu belirleyen temel unsur kültür ve dildir. Bölgeler ise; Valon, Flaman ve (iki dilli) Brüksel bölgeleridir(Öngör, 1967:21).

Belçika coğrafi ve demografik açıdan oldukça küçük bir ülke olmasına karşın, siyasi açıdan son derece karmaşık bir yapıya sahiptir. Ülkenin kuzey bölgesinde Flaman, güney bölgesinde Fransız ve doğudaki çok küçük bir alanda da Alman toplulukları yaşamakta; bu üç ayrı topluluk Brüksel'deki Parlamentoda ayrı ayrı temsil edilmekte ve her birinin hükümeti de yine başkentte bulunmaktadır. Ülkenin, kıta Avrupası'nın merkezinde yer alan konumu, çok çeşitli ticaret yollarının Belçika'dan geçiyor olması, ekonomik açıdan son derece gelişmiş ülkelerle yakın komşuluğu ve AB kurumlarının Brüksel'de bulunması, Belçika'nın kıta çapındaki ekonomik ve siyasi önemini de arttırmıştır(Güner-Ertürk, 2005:105-106).

Harita 11. Belçika Lokasyon Haritası

Bürüksel merkezli Belçika Federal yönetimi Flaman bölgesi, Valon bölgesi ve Brüksel başkent bölgesi ile Flaman topluluğu, Fransız topluluğu ve Alman topluluğu diye üç ana bölge ve üç topluluğa ayrılmaktadır. Topluluklar ve bölgelerin örtüşen sınırları iki kayda değer özellik oluşturmaktadır: Brüksel Başkent Bölgesi (diğer bölgelerden birkaç yıl sonra oluşturulmuş) Fransız ve Flaman topluluklarının ikisini birden içerir ve Almanca konuşulan bölge tamamıyla Valon Bölgesi sınırları içindedir(Şekil 3).

Şekil 3. Belçika’da Konuşulan Dillere Göre Ayrılan Topluluklar

Belçika’da Felemenkler tarafından Felemenkçe, Valonlar tarafından Fransızca ve küçük bir Alman grup tarafından Almanca konuşulur. Belçika federal bir devlet yapısına sahip olup Felemenkçenin resmî dil olduğu Flaman Bölgesi, Fransızcanın resmi dil olduğu Valon Bölgesi ve her iki dilin de resmî dil sıfatını taşıdıkları Brüksel Başkent Bölgesi’nden oluşur.

Belçika, Fransa (620 km), Almanya (167 km), Lüksemburg (148 km) ve Hollanda (450 km) ile sınır komşusudur. Belçika coğrafi olarak, güneyden kuzeye doğru Yukarı, Orta ve Aşağı Belçika olarak üç ana bölgeye ayrılır. Aşağı Belçika’daki

Batı Flanders eyaleti 500 km kıyı kesimleri polder denilen setlerle çevrilidir. Böylece okyanus taşmalarına karşı korunmaktadır. Kuzeydeki Kampenlanda ve doğu kısımları kumlu ve tarıma elverişli olmayan topraklara sahiptir. Ancak önemli kömür kaynakları burada yer alır. Anthracite kömürü Belçika'nın başlıca gelir kaynağıdır. Kaolin, demir ve kireç taşı da bol miktarda bulunur.

Nüfusun büyük bir kısmı Orta Belçika'da bulunur ve burası yumuşak dalgalı vadilerle bölünmüştür. Bu bölge son derece münbit bir arazi olup, son zamanlara kadar Belçika'nın başlıca kömür kaynağı idi. En yüksek yer, Botrange olup 694 metreyi bulur. Bucaklı ve Şist bölgesinde toprak tarıma elverişli değildir. Yer yer tarım alanları ile kesilen ormanlara rastlanır. Belçika'nın ortalama yüksekliği 160 metredir. Belçika'nın % 18'i ormanlarla kaplıdır ve kerestesi çok makbuldür.

Belçika devletinde nüfusun çoğunluğu Flaman bölgesinde yaşamaktadır. Flaman bölgesinden sonra nüfusun çoğunluğu sırasıyla Valon bölgesi, Brüksel başkent bölgesi ve Almanca konuşan topluluğun yaşadığı bölgede yaşamaktadır. Belçika devletinin nüfusu 2010 ila 2014 yılları arasında sürekli artmıştır ve 2014 yılında 11.226.789'a ulaşmıştır(Tablo 18).

Tablo 18. Belçika Devletinin Bölgelere Göre Nüfusu(2010-2014)

Bölgeler	2010		2011		2012		2013		2014	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
Flaman Bölgesi	3.085.34	3.166.69	3.113.39	3.193.29	3.135.52	3.215.23	3.151.46	3.230.33	3.165.79	3.244.96
Valon Bölgesi	1.700.10	1.798.24	1.714.42	1.811.08	1.725.35	1.820.94	1.734.32	1.828.68	1.741.90	1.834.35
Almanca Konuşan Topluluk	37.456	37.766	37.679	38.096	37.872	38.311	37.827	38.315	37.943	38.330
Brüksel Başkent Bölgesi	526.787	562.751	542.383	576.705	552.864	585.990	561.660	592.975	566.630	596.856
Toplam	5.349.67	5.565.40	5.407.93	5.619.18	5.451.63	5.660.48	5.485.35	5.690.31	5.512.22	5.714.57
Genel Toplam	10.915.127		11.027.041		11.112.131		11.175.696		11.226.789	

Kaynak: INS (Ulusal İstatistik Enstitüsü), 2014

Belçika'da okyanus iklimi etkilidir. Ülke topraklarının % 21'i ormanlarla, % 21'de çayır ve otlaklarla kaplıdır. Her mevsim yağın yağmurlar sayesinde bol ve düzenli rejime sahip akarsuları bulunan ülkede en önemli ırmaklar Maas ve Schelde nehirleri ile onların kollarıdır. Belçika ekonomisi ticaret, sanayi ve hizmetlere dayalıdır. Ülkede çalışan nüfusun % 2'si tarımla uğraşır. Ülke Avrupa'nın önemli et ve süt ihracatçıları arasındadır. Sanayi sektörü ulusal gelirin % 25'ini üretir(Güner-Ertürk, 2005:107).

Belçika devletinde yabancı uyruklu nüfusun çoğunlukta yaşadığı yerler Belçikalıların çoğunlukta yaşadığı yerler ile paralellik göstermektedir. Yabancı uyrukluların çoğunlukta yaşadığı Flaman bölgesinden(467.888 kişi) sonra sırasıyla Brüksel başkent bölgesi(381.771 kişi), Valon bölgesi(345.469 kişi) ve Almanca konuşan topluluğun(15.313 kişi) yaşadığı bölge gelmektedir. 2013 yılı itibariyle toplamda Belçika devletinde 1.210.435 yabancı uyruklu vatandaş yaşamaktadır(Tablo 19).

Tablo 19. Belçikalı ve Yabancı Uyruklu Nüfusun Bölgelere Göre Dağılışı(2013)

Bölgeler	Belçikalı		Toplam	Yabancı Uyruklu		Toplam	Genel Toplam
	Erkek	Kadın		Erkek	Kadın		
Flaman Bölgesi	2.909.423	3.004.554	5.913.977	242.043	225.839	467.882	6.381.859
Valon Bölgesi	1.558.628	1.658.963	3.217.591	175.734	169.735	345.469	3.563.060
Almanca Konuşan Topluluk	30.184	30.645	60.829	7.643	7.670	15.313	76.142
Brüksel Başkent Bölgesi	371.554	401.310	772.864	190.106	191.665	381.771	1.154.635

Kaynak: INS (Ulusal İstatistik Enstitüsü), 2014

Belçika devletinde yaşayan yabancı uyruklu vatandaşların çoğunlukta yaşadığı bölge sıralaması 2014 yılında değişmeyip 2013 yılı ile paralellik göstermektedir. 2014 yılında toplamda 1.229.879 yabancı uyruklu kişi Belçika devletinde yaşamaktadır(Tablo 20).

Tablo 20. Belçikalı ve Yabancı Uyruklu Nüfusun Bölgelere Göre Dağılışı(2014)

Bölgeler	Belçikalı		Toplam	Yabancı Uyruklu		Toplam	Genel Toplam
	Erkek	Kadın		Erkek	Kadın		
Flaman Bölgesi	2.916.854	3.011.969	5.928.823	248.865	233.017	481.882	6.410.705
Valon Bölgesi	1.565.430	1.663.553	3.228.983	176.530	170.812	347.342	3.576.325
Almanca Konuşan Topluluk	30.328	30.671	60.999	7.615	7.659	15.274	76.273
Brüksel Başkent Bölgesi	374.622	403.483	778.105	192.008	193.373	385.381	1.163.486

Kaynak: INS (Ulusal İstatistik Enstitüsü), 2014

5.2. Türkiye'den Belçika'ya Yaşanan Göç

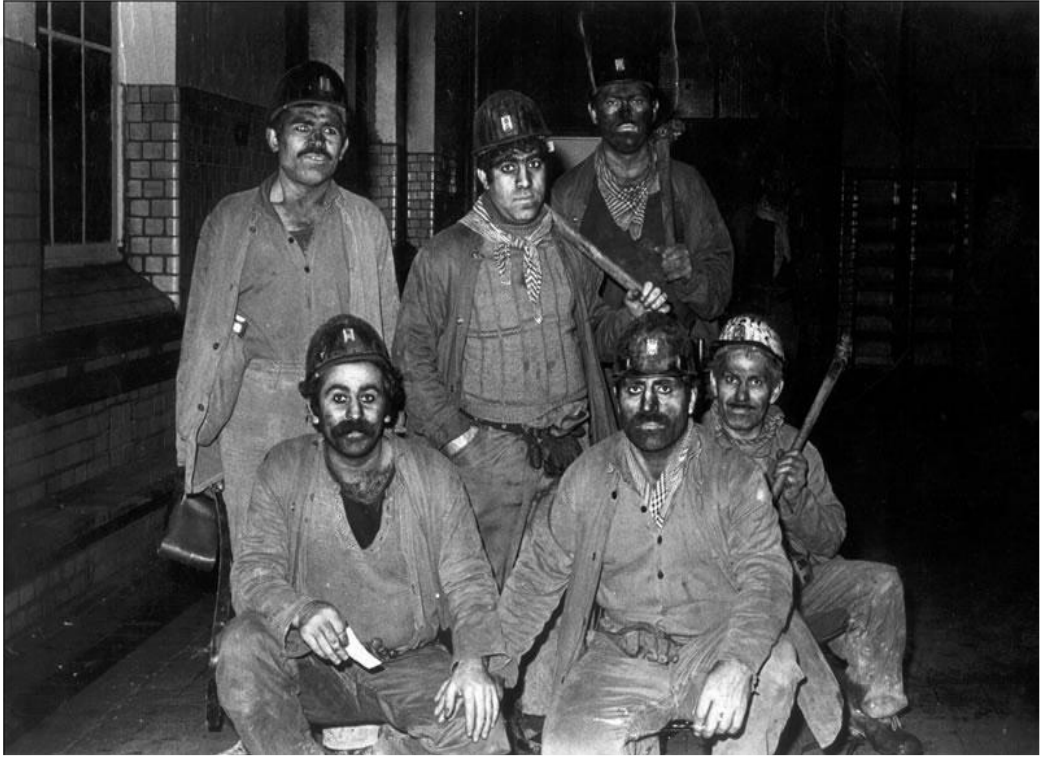
Belçika nüfusunun % 10'dan fazlası yabancı kökenlilerden oluşmaktadır. Belçika'da yaklaşık 125.000 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı veya Türk asıllı Belçika vatandaşı yaşamaktadır. Yirminci yüzyıl başından beri hızla endüstrileşen Belçika, önemli bir maden havzasıdır. Özellikle ikinci dünya savaşından sonra çok sayıda İtalyan kömür işçisi Belçika'ya çağırılmıştır. 1960 başlarında Belçika'yı yeniden etkisi altına alan işçi göçleri, bu kez Türk ve Faslı göçmenleri içermektedir(Türkler, 2002:856).

Bugünkü Türkiye sınırları içerisinde Belçika'ya yönelen ilk göçler, 20. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı İmparatorluğunun çöküş dönemine rastlar. 1900–1923 yıllarında Osmanlı Türklerinin Belçika'daki varlığı hissedilse bile, Türk nüfusunun Belçika'da önemli bir şekilde artışı 1961 yılından sonra olmuş ve 1964 yılında Belçika ile Türkiye arasında imzalanan göç antlaşması çerçevesinde belli bir hareketlilik kazanmıştır. Ancak, işgücü ihtiyacını ülke dışından karşılayan Belçika'nın, kapılarını resmen 1974 yılında kapatarak işçi alımlarını durdurmasıyla ülkede Türk nüfusunun artması, doğal olarak, aile birleşimine ve doğumlara bağlı hale gelmiştir.

Belçika devletinin başkenti olan Brüksel şehri aynı zamanda Avrupa Birliğinin de başkenti kabul edilmektedir. Bu durum ekonomisi oldukça gelişmiş olan ülkenin daha fazla gelişmesine yol açmıştır. Ekonomik ve sosyal açıdan gelişen ülkeye insanlar işçi olarak gitmek istemektedirler.

İşçi göçü Batı ekonomilerinin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak gelişen bir olgudur. Bunu, nüfus artışı kısıtlı olan Avrupa ülkelerinin demografik destek ihtiyacına cevap olan aile göçleri izlemektedir. Ancak, bu tür ihtiyaçların giderildiği kanısı yaygınlaştığında, Avrupa Hükümetleri'nin göç yollarını tek yönlü olarak kapattığı gözlenmektedir. Nitekim 1974 yılında toplu işçi alımları durdurulmuş ve aile birleşmelerine de kısıtlamalar getirilmiştir. Bu durum, Avrupa'ya dağılan Türk nüfusunun giderek artma çabasını ve Avrupa'da yetişen nesilde akraba evliliklerini gündeme getirmiştir. Eşlerini çoğunlukla Türkiye'den getiren Türkler de göçmen nüfusun artışına katkıda bulunmaktadır.

Belçika'ya 1960-1970'li yıllarda Türk işçiler trenlerle gidiyorlar ve bu seyahat üç dört gün sürmekte idi (Brüksel Başkonsolosluğu). Ülkelerinden ekonomik sıkıntıdan kurtulmak ve daha iyi bir ortamda çalışmak için Belçika'ya gelen Türk işçileri en ağır maden işlerinde çalışmakta idiler(Fotoğraf 1). Tüm bu sağlıksız ve ağır iş şartlarına rağmen insanlar Belçika'da çalışıp ailelerini yanlarına almışlardır. Bu durum da bize o dönemde ülkemizin içinde bulunduğu olumsuz ekonomik ve sosyal şartları ortaya koymaktadır. Gerçekten o dönemde Türkiye'de istihdam imkânları oldukça kısıtlıydı.

Fotoğraf 1. Türk Maden İşçileri 1963

Türkiye'den Belçika'ya olan bu işçi göçü hareketine daha sonradan erkeklerle birlikte kadınlar da katılmıştır. Yaşadığı topraklarda geçimini sağlayamayan Türk insanı gerek erkek gerekse kadın olarak sanayileşmiş Belçika'ya daha iyi şartlarda yaşamak için göç etmiştir. Belçika'ya göç eden erkekler gibi kadınlar da maden işçiliği gibi ağır işlerde çalışmışlardır (Fotoğraf 2.).

Fotoğraf 2. Belçika'da Madende Çalışan Türk Kadını (Anvers Başkonsolosluğu) 1963

Belçika'da madenlerde genellikle maden işçisi olarak çalışan Türkler zamanla yaşadıkları ülkeyi tanımaya ve uyum sağlamaya başladılar. Anadolu'nun çoğunlukla kırsal kesiminden gelen Türk işçisi Belçika dilini ve kültürünü zaman içerisinde öğrenmiştir. Ekonomik olarak durumlarını iyileştiren işçiler yaşayacakları yerleri belirledikten sonra ailelerini de yanlarına getirmişlerdir. Başlangıçta biraz para kazanıp dönmek niyeti ile gelinen Belçika artık sürekli kalınacak yer olmuştur. Bürüksel

Başkonsolosluğunda bulunan fotoğraflarda Belçika'ya göç eden işçilerimizin yaşadıkları topluma ayak uydurmaya çalıştıkları gözlemlenmektedir (Fotoğraf 3.).

Fotoğraf 3. Zamanla Belçika'ya Uyum Sağlayan Kadın İşçilerimiz (Brüksel Başkonsolosluğu)1973

Belçika Devletinin işçi hakları ve sosyal haklar konusunda diğer Avrupa ülkelerine kıyasla daha iyi oluşu burada yaşayan göçmen işçilerin ülkeye uyum süreçlerini hızlandırmıştır. Belçika'ya göç etmiş işçilerimiz yaşadıkları topluma zor da olsa uyum sağlamışlar, işçi hakları için yapılan etkinliklere de katılmışlardır(Fotoğraf 4.).

Belçika'da 2005 yılı verilerine göre 10 472 842 kişi yaşamakta bunun 882.031 kişisini yabancı uyruklular oluşturmaktadır. Ülkede 42 813 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı bulunmaktadır. Ancak ülkedeki Türk varlığı bu kadar değildir. Bu rakamın içinde Belçika vatandaşlığına geçen Türkler bulunmamaktadır. 1985-2005 yılları arasında Belçika vatandaşlığına geçen Türklerin sayısı 125 614 kişidir. Belçika vatandaşlığına geçen Türkler ile ülkedeki toplam Türk sayısı 168 427 kişiyi bulmaktadır.

Bu rakamın içinde kaçak olarak Belçika'da bulunan Türkler bulunmamaktadır. Kaldı ki bu durum 10 milyon nüfuslu bir ülkenin % 1,6'sı demektir ki buda oldukça önemlidir(Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2005 Yılı Raporu).

Fotoğraf 4. 1973 Yılında Temse Grevine Katılan Türk İşçileri (Bürüksel Başkonsolosluğu)

Türkiye'den 1960'lı yıllarda Belçika devletine başlayan işçi göçü her geçen yıl hızlanarak devam etmiştir. Belçika devletinin 1974 yılında resmi işçi alımını durdurması Türkiye'den işçi gelişini önemli ölçüde azaltsa da aile birleşimi, kaçak ve istek yolu ile göç devam etmiştir. Belçika devletindeki Türk nüfusun 1974 yılından sonraki artışında doğal nüfus artışı ve aile birleşmeleri önemli etken olmuştur. Belçika Devletine 1900'lü yıllardan itibaren Türk göçü verilerine rastlanmakta 2000 yılı itibariyle 126 806 Türk kökenli insan yaşamaktadır(Tablo 21).

Tablo incelendiğinde 1961 yılında Belçika'da 320 olan Türk sayısı sadece 10 yılda 19 992 kişi artarak 1971 yılında 20 371 kişiye yükselmiştir. Belçika'da iş olanaklarının iyi olması işçi göçünü tetiklemiştir. Türkiye'de özellikle kırsal kesimde çok zor hayat şartlarında yaşayan insanlar daha iyi yaşam koşullarına ulaşabilmek için Belçika'ya büyük kitleler halinde göç etmişlerdir. Belçika'da en önemli Türk işçi

nüfusunun artışı 1971–1975 yılları arasında gerçekleşmiştir. 1971 yılında 20 371 olan Türk nüfus, sadece 4 yılda 29 688 kişi artarak 50 000 kişiye ulaşmıştır(Tablo 21).

Belçika'daki Türk nüfusun gelişimi 1974 yılından sonra Belçika devletinin resmen işçi alımını durdurması oldukça yavaşlamıştır. Nitekim 1975-1978 yılları arasında Belçika'da bulunan Türk sayısı sadece 9.371 kişi artarak 59.371 kişiye ulaşmıştır. Bu tarihten sonra Belçika Devletindeki Türk nüfusunun artışı sadece doğal artış hızı ve aile birleşmesi yolu ile gerçekleştiğinden nüfusun artış hızı düşmüştür(Tablo 21).

Çifte vatandaşlığa geçen Türklerin sayısı 1985 yılından itibaren artmaya başlamıştır. 1985 yılında 2 505 kişi olan çifte vatandaş statüsündeki Türk sayısı, 9 yılda 15 559 kişi artarak 1994 yılında 18.064 kişiye ulaşmıştır. Aynı dönemde 74 200 olan Türk sayısı sadece 11 781 kişi artarak 1994 yılında 85 981 kişiye ulaşmıştır (Tablo: 5.4.).

Belçika devletinde bulunan Türk vatandaşlarının sayısı 1994 yılından itibaren düşüşe geçmiş, 1995 yılında 83 752 kişiye, 1996 yılında 81 744 kişiye, 1997 yılında 78 532 kişiye ve 2000 yılında 70 000 kişiye kadar düşmüştür. Bu sayı 2005 yılında 39 885 kişiye kadar düşmüştür. Bu düşüşün temel nedeni yaşanan ülke olan Belçika'nın hak ve imkânlarından daha fazla yararlanma isteğidir. Bu nedenle 1994 yılında çifte vatandaşlığa geçen Türk sayısı 18 064 kişi iken bu rakam hızla atmış ve 2000 yılında 56 806 kişiye ulaşmıştır. 2005 yılına gelindiğinde Belçika vatandaşlığına geçen Türk sayısı 125 614 kişiye ulaşmıştır(Tablo 21).

Tablo 21. Belçika’da Yaşayan Türkler ve Türk Kökenliler

Yıllar	Belçika'da Yaşayan Türklerin Sayısı	Çifte Vatandaşlık Sahibi Türklerin Sayısı	Belçika'da Yaşayan Türklerin ve Türk kökenlilerin Sayısı	Çifte Vatandaşlık Sahibi Türklerin Oranı(%)	Belçika'daki Türkler ve Türk Kökenlilerin Toplam Nüfusa Oranı (%)	Türk Anadan Doğan Çocuk sayısı	Her 100 Türk'e Düşen Doğum Sayısı
1900	414		414		0,006		
1910	759		759		0,011		
1920	428		428		0,006		
1930	1350		1350		0,017		
1946	590		590		0,007		
1961	320	439	759	57,84	0,008		
1971	20312	430	20742	2,07			
1975	50000						
1978	59371						
1980						2652	
1981	65587	856	66443	1,29	0,675	2563	3,9
1982						2452	
1983	66400					2157	3,2
1984						2209	
1985	74200	2505	76705	3,27	0,778	2221	3
1986	76331	2639	78970	3,34	0,801	2180	2,86
1987	78308	2789	81097	3,44	0,822	2288	2,86
1988	80622	2906	83528	3,48	0,846	2378	2,95
1989	81775	3010	84785	3,55	0,854	2264	2,8
1990	84935	3721	88656	4,21	0,891	2442	2,9
1991	88365	4600	92965	4,95	0,931	2711	3,1
1992	88269	8486	96755	8,77	0,965	2719	3,1
1993	88302	11791	100093	11,78	0,994	2677	3
1994	85981	18064	104045	17,36	1,031	2631	3,1
1995	83752	24636	108388	22,73	1,071	2675	3,22
1996	81744	31245	112989	27,65	1,114	2707	2,86
1997	78532	38129	116661	32,68	1,147	2789	2,87
1998	73818	44306	118124	37,51	1,159	2800	3,79
1999	70701	50306	121007	41,57	1,185		
2000	70000	56806	126806	44,8	1,241	2750	3,93

Kaynak: Türkler, Ankara, 2002. C.20, ss.856-868.

Belçika devletinin 10 472 842 kişi olan toplam nüfusunun 882 031 kişisini yabancılar oluşturmakta, ülkedeki yabancı nüfusun 39 885 kişisini Türk vatandaşları meydana getirmektedir. Belçika’daki Türk vatandaşlarının 19 835 kişisi erkek, 20 050 kişisi kadın nüfustan oluşmaktadır. Erkek nüfusun göç olayına önce başlamasına rağmen kadın nüfusun bugün daha fazla olmasındaki nedenlerin en önemlisi erkeklerin iş imkanlarından dolayı kadınlardan daha fazla Belçika vatandaşlığına geçmeleridir(Tablo 22).

Tablo 22. Belçika Genel Nüfusu, Yabancı ve Türk Nüfus Miktarı

	Genel	Belçikalı	Yabancı	Türk
Erkek	5.125.387	4.644.537	450.828	19.835
Kadın	5.347.455	4.891.597	431.203	20.050
Toplam	10.472.842	9.590.811	882.031	39.885

Kaynak: Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2005 yılı raporu

Ekonomik olarak belirli bir kazanç elde edip ülkesine dönmek üzere Belçika'ya gelenlerin Belçika vatandaşlığına bu kadar çok fazla geçmeleri ülkelerine dönme düşüncesinden vazgeçtiklerini gösterir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 2005 yılı raporuna göre Belçika devletinde 39.885 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yaşamaktadır. Bu rakama çifte vatandaşlığa geçen kişiler dahil değildir. Belçika'da 2006 yılı verilerine göre 125.614 kişi Belçika vatandaşlığına geçmiştir(Tablo 23).

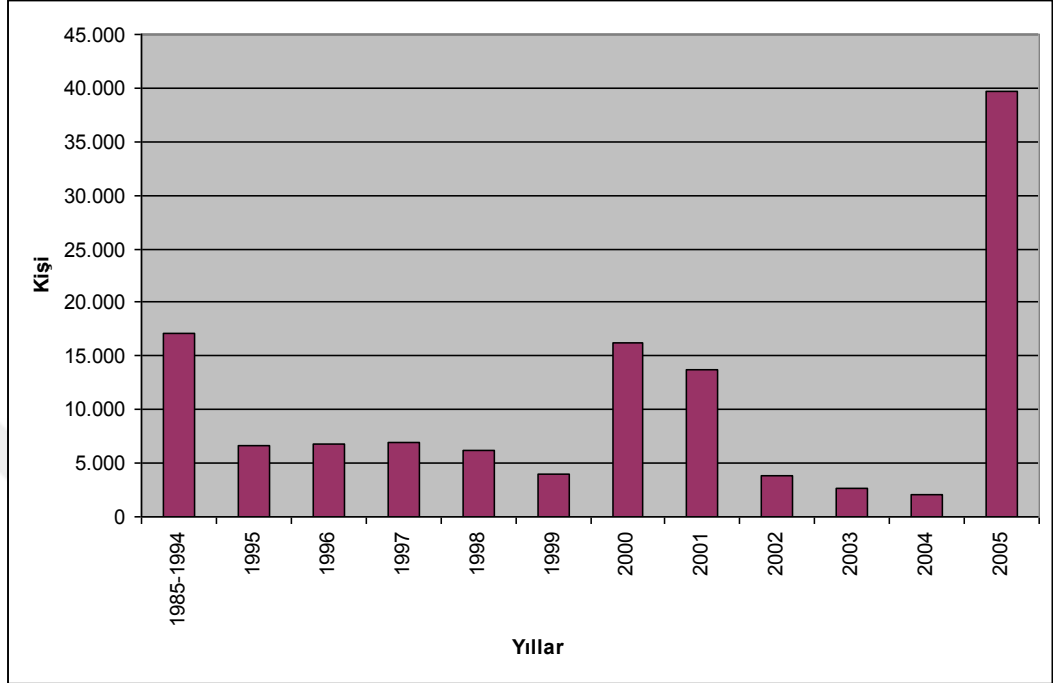
Tablo 23. 1985–2005 Döneminde Belçika Vatandaşlığına Geçen Türklerin Sayısı

Yıllar	Sayı	Yıllar	Sayı
1985-1994	17.113	2000	16.189
1995	6.572	2001	13.689
1996	6.809	2002	3.823
1997	6.884	2003	2.626
1998	6.177	2004	2.060
1999	4.040	2005	39.632

Kaynak: Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2005 yılı raporu

Belçika'da bulunan Türk nüfusun Belçika vatandaşlığına geçiş konusunda en ısrarcı olduğu yıl 39.632 kişi ile 2005 yılıdır(Grafik 7.). Ülkelerine dönmek konusunda kararsız olan insanların 2005 yılı itibariyle artık dönmekten vazgeçtiklerini söyleyebiliriz. İnsanların kesin dönüşten vazgeçme nedenlerine gelince Türkiye'ye dönüp iş kurmaya çalışan insanlar ülkede yaşanan ekonomik krizlerden etkilenerek birikimlerinin önemli bir kısmını ya da tamamını kaybedebilmekte Türkiye koşullarına ayak uyduramadığı için geri Belçika'ya dönmek zorunda kalmaktadırlar. Bir diğer sebep ise Belçika'nın rahat yaşam olanaklarına alışan insanların Türkiye şartlarında

zorlanmalarındır. En önemli sebeplerden bir tanesi de Belçika’da doğan ikinci ve üçüncü neslin Belçika yaşam biçimini benimsemeleri bu insanların Türkiye’ye kesin dönüşlerini engellemektedir.

Grafik 7. Yıllara Göre Belçika Vatandaşlığına Geçen Türklerin Sayısı

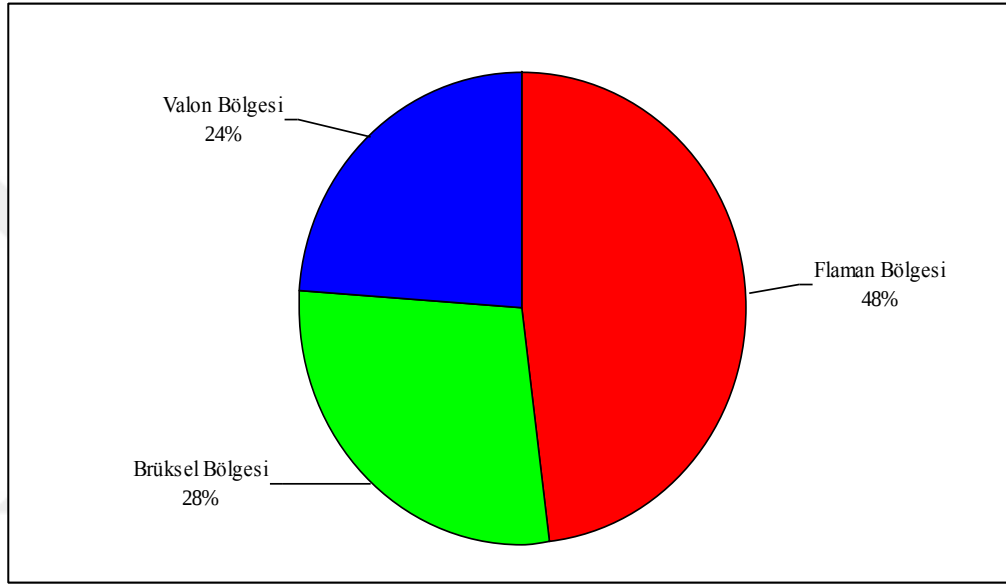
Belçika’da Türklerin en çok bulunduğu önemli şehirler Brüksel (Schaerbek ve Saint-Josse-ten- Noode belediyeleri), Limbırg, Anver, Gand (Gent), Genk, Liege ve Charleroi’dır. Belçika’da yaşayan Türklerin yarısı sadece dokuz şehirde ikamet etmektedirler(Manço, 2000:142).

Belçika’ya göç eden Türkler ülkenin belirli bölgelerinde toplanmışlardır. Belçika toplumu içerisinde yabancı oldukları için birbirlerine yardımcı olmak ve birbirlerinden destek almak için ilk göçen insanların kaldıkları yerlerde toplanmışlardır. Belçika’daki Türklerin yarıya yakını % 47,89’u (19 104 kişi) Hollandaca konuşan Flaman Bölgesinde yaşamakta, % 27,65’i ise (11 030 kişi) Brüksel’de ve geriye kalan %24,46’sı olan (9 751 kişisi) ise Fransızca konuşan Volan Bölgesinde yaşamaktadır(Tablo 24; Grafik 8).

Tablo 24. Türklerin Belçika’da Dağılımı

Bölgelere Göre Dağılım	Erkek	Kadın	Toplam
Brüksel Bölgesi	5.460	5.570	11.030
Flaman Bölgesi	9.396	9.708	19.104
Valon Bölgesi	4.869	4.882	9.751
Toplam	19.725	20.160	39.885

Kaynak: INS (Ulusal İstatistik Enstitüsü),2005.

Grafik 8. Türklerin Belçika içerisindeki dağılımı.

Türklerin Belçika’da yoğun olarak bulundukları bölgelerde zaman içerisinde Türk kültürünü temsil eden kurum ve kuruluşların varlıkları kendini göstermiştir. Türk kültürünü yansıtan Camiler, dernekler, Lokaller, ticaret merkezleri hızla çoğalmıştır. Belçika genelinde çoğunlukla din ve kültür temsilciliklerinin yönetiminde olan bu merkezlerin Türk gençleri üzerinde birleştirici bir etkisinin olduğu görülür.

Brüksel’de bulunan Flaman Üniversitesinin 1995 yılında Belçika’da bulunan Türk toplumu hakkında yaptığı bir araştırmaya göre, Türk erkekleri genelde haftada en az bir kere mahallede bulunan camiye gitmekte ve çocuklarını Kuran kurslarına gitmeleri yönünde teşvik etmektedirler. Bu durum göç eden insanların dinlerini ve kültürlerini çocuklarına öğretme isteğidir. Belçika’da yaşayan insanlar çocuklarının Türk kültürünü öğrenmeleri için Türk derneklerine aynı zamanda kendi anadilini

öğrenmesi için Türk okullarına göndermektedirler. Özellikle son yıllarda özel Türk televizyon kanallarının artması Belçika'da yetişen gençlerin anadillerinin gelişmesine yardımcı olmuştur(Köktepe, 2007:91).

Türkiye'den insanların 1960'lı yıllardan başlayarak Belçika'ya göç etmeleri hiç bilmedikleri bir toplumun içine kendi değer yargıları ile girmelerine neden olmuştur. Türklerin Belçika toplumunda önemli bir sayıya ulaşmaları uyum sorunlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Elbette yaşanan ülkenin kurallarına uyarak ve uyum sağlayarak insanlar daha verimli ve başarılı olurlar. Ancak sosyal uyum Avrupa'da göçmen gruplarının asimilasyonu şeklinde algılanmıştır. Sosyal uyumun kültürel asimilasyon şeklinde algılanması beraberinde sorunları da getirmiştir.

Türk toplumu genel olarak bu asimilasyon karşısında öz değerlerini korumuştur. Türk toplumunun genelde öz değerlerini korumasının nedeni asimilasyonun unsurları olan karma evliliklerin Türk toplumu arasında az oluşu, yaşadığı bölgede genelde Türklerle ilişki kurmaları ve içlerine kapalı oluşları şeklinde sıralanabilir. Bunun yanında ikinci ve üçüncü kuşağın eğitim seviyesi artmış ve Belçika toplumu ile olan ilişkileri geliştiğinden Türk kültüründen uzaklaştıkları görülmektedir.

Türk nüfusunun 1998 yılı itibariyle beşte birini oluşturan 19-31 yaş gençlerinin, önemli bir bölümü Belçika doğumlu, % 80'i evli ve çocuk sahibidir. Ancak aile başına ortalama çocuk sayısı bir önceki göçmen kuşağa göre daha azdır(Türkler, 2002:856-868).

Günümüzde yaşlı nüfusun aksine genç nüfus Türkiye'ye kesin dönüş yapmayı düşünmemektedir. Belçika'da yaşayan gençler bu ülkenin değerlerini ve yaşam biçimini öğrenmiş ve çoğunlukla kabullenmişlerdir. Kendilerini tanımlarken de sadece Türk olarak tanımlamaktan ziyade Belçikalı Türk olarak tanımlamaktadırlar.

Belçika eğitim sistemindeki Türk öğrenci sayısı 1970'ten günümüze neredeyse ikiye katlanmıştır. Fransızca konuşulan Volan ve Brüksel Bölgelerinde (3-24 yaş) 27 bin Türk genci yaşamaktadır. Bir o kadar genç de Flaman Bölgesinde bulunmaktadır. Bu Türk gençlerinin 19 bin'i ülkenin Fransızca konuşulan güneyinde, 17 bin'i ise ülkenin Hollandaca konuşulan kuzeyinde bir okula devam etmektedir(Türkler, 2002:856-868).

Belçika devletinde bulunan Türklerin kesin sayısı tam olarak bilinmemektedir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 2005 yılı raporunda INS (Ulusal İstatistik Enstitüsü) den aldığı veriye

göre, 01.01.2005 tarihi itibarıyla Belçika’da 39.885 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve 125.614 Türk asıllı Belçika vatandaşı ile birlikte toplam Türk kökenli insan sayısı 165 499 kişiyi bulunmaktadır (Tablo 25.).

Bu verilerin yanında Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 2005 yılı raporunda yer alan 01.01.2006 yılı Brüksel ve Anvers Başkonsolosluklarına kayıtlı vatandaşlarımızın (Belçika vatandaşlığını kazananlar dahil olmak üzere) sayısı 170 863 kişi olarak verilmiştir. Belçika’da bulunan vatandaşlarımızın 88 411’inin Brüksel Başkonsololuğuna, 82 452’sinin ise Anvers Başkonsololuğuna kayıtlı olduğu gözükmektedir.

Yine aynı raporda yer alan Belçika Yabancılar Ofisinin 05.09.2005 tarihli verilerine göre ise Belçika devletinde 42 813 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının yaşadığı belirtilmektedir. Bu durum ise bize 2005 yılında Türk nüfusun 9 ay gibi kısa bir sürede 2 928 kişi arttığını göstermektedir. Ancak bu artışın içerisine Belçika’ya okumak için gelen öğrenciler de dahil edilmiştir. Bu çalışmada daha sağlıklı ve güvenilirliği fazla olan INS (Ulusal İstatistik Enstitüsü) verileri esas alınmıştır.

Avrupa ülkelerinde yaklaşık olarak 4 milyon Türk vatandaşı yaşamakta, Belçika devletinde ise Brüksel Başkonsololuğuna kayıtlı Türk vatandaşı sayısı 94 394 kişi ve Anvers Başkonsololuğuna kayıtlı 31 222 kişi olmak üzere toplam 125 499 kişidir. Bu rakama kaydı bulunmadan kaçak olarak yaşayan insanlar, Belçika vatandaşı olup doğan çocuklarını konsolosluklara bildirmemiş insanlar ve Türkiye’den okumak için gelenler dahil değildir(Tablo 25).

Tablo 25. Belçika’da Yaşayan Türklerin Vatandaşlık Oranları

	Sayısı	Oranı %
Belçika Vatandaşı	125.614	75,9
Türk Vatandaşı	39.885	24,1
Türk Kökenli Toplam	165.499	100

Kaynak: INS 2004.

Her kurum ve kuruluş kendi ihtiyaçlarına göre nüfus verisi topladığından Belçika’da yaşayan Türklerin tam sayısı bulunamamaktadır. Ancak Belçika’da yaşayan Türklerin sayısı 150 000 kişinin oldukça üzerindedir. Her ne kadar farklı kurumlar değişik nüfus sayıları verseler de bunların tamamının doğruluk değeri vardır. Çünkü

Belçika’da bulunan her kurum kendi ihtiyacı doğrultusunda nüfus verisi topladığından Belçika’da bulunan Türk sayısı konusunda ortaya farklı sayılar çıkmaktadır. Ama bu sayıların tamamı bize Belçika’da önemli miktarda Türk nüfusunun olduğunu göstermektedir.

Belçika’da yaşayan vatandaşlarımız etkin olarak çalışma hayatının içinde yer almaya çalışmaktadırlar. Belçika Federal Çalışma ve İstihdam Bakanlığının 1999 yılı verilerine göre Belçika’da ücretli olarak çalışan Türklerin sayısı 13 412 kişidir. Ücretli olarak çalışan Türklerin sayısı her geçen yıl azalmakta, 1996 yılında 16.442 olan bu rakam 1999 yılında 13 412 kişiye gerilemiştir(Tablo 26).

Yukarıda yer alan verilere göre 1996 yılında 16.442 olan ücretli çalışan sayısı, 1997 yılında 15 938 kişiye, 1998 yılında 15 434 kişiye, 1999 yılında ise 13 412 kişiye gerilemiştir. Bu durumun sebepleri arasında Belçika’da çalışan Türklerin son yıllarda kendi işlerini kurmaları, birinci kuşak göç edenlerin gelişmelere ayak uyduramayıp işsiz kalmaları ve işsizlik parası almak isteyenlerin işten ayrılıp kaçak olarak çalışmaları sayılabilir(Tablo: 5.9.).

Tablo 26. 1996–1999 Yılları Arası Ücretli Çalışan Türklerin Sayısı.

	1996	1997	1998	1999
Erkek	10.912	10.677	10.442	8.987
Kadın	5.530	5.261	4.992	4.425
Toplam	16.442	15.938	15.434	13.412

Kaynak: Belçika Federal Çalışma ve İstihdam Bakanlığının,1999.

Türklerin genelde herhangi özel bir yetenek ve vasıf gerektirmeyen işlerde çalıştığı görülmektedir. Ücretli çalışan Türk vatandaşları en çok 3 232 kişi ile hizmet sektöründe iş bulmuşlardır. Hizmet sektörünü 2 920 kişi ile Tarım, orman ve balıkçılık sektörü, 2 513 kişi ile imalat sanayi ve 2 145 kişi ile inşaat sektörü izlemektedir (Tablo 27).

Tablo 27. Ücretli Çalışan Vatandaşlarımızın İşkollarına Göre Dağılımı

İş Kolları	Ücretli Çalışan Sayısı		
	Erkek	Kadın	Toplam
Bilinmeyen	44	14	58
Tarım, Ormancılık, Balıkçılık	975	1.945	2.920
Hammadde Çıkarımı	7	-	7
İmalat Sanayi	2.325	188	2.513
Gaz, Elektrik Üretim, Dağıtım	1	1	2
İnşaat	2.045	100	2.145
Parakende Ticaret, Tamirat	628	239	867
Otel, Lokanta	361	170	531
Ulaşım, Haberleşme	314	64	378
Bankacılık, Kredi	16	17	33
Hizmet	1.966	1.266	3.232
Kamu Yönetimi	6	10	16
Eğitim	39	52	91
Sağlık, Sosyal Yardım	87	165	252
Toplu, sosyal, Özel Hizmetler	169	192	361
Ev Hizmetleri, Yurtdışı Merkezli İşletmeler	4	2	6
Toplam	8.987	4.425	13.412

Kaynak: Belçika Federal Çalışma ve İstihdam Bakanlığı, 1999.

Belçika’da ücretli çalışan 13.412 kişinin yanı sıra serbest çalışan 1.743 Türk vatandaşı daha vardır. Özellikle son yıllarda serbest çalışan Türklerin sayısında artış olmuştur. Ancak bu artış istikrarlı bir şekilde olmamakta bazı yıllar serbest çalışanların sayısında düşüşler meydana gelmektedir. Bunun yanı sıra Belçika vatandaşlığına geçen serbest çalışan Türklerin sayısı bilinmemektedir. Bununla birlikte 1997 yılında 1.870 olan serbest çalışan sayısının 2004 yılında 1.743’e gerilemesinin en önemli sebebi olarak Belçika vatandaşlığına geçen Türkler gösterilebilir (Tablo 28).

Tablo 28. Serbest Çalışan Türk Vatandaşları

Yıllar	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Serbest Çalışan Sayısı	1.870	1.894	1.848	1.767	1.555	1.451	1.752	1.743

Kaynak: Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2005 yılı raporu

Belçika'dan Türkiye'ye yukarıda yer alan dolaylı yolların dışında 2005 yılında 38.221.391,35Avro tutarında aylık para transferi gerçekleşmiştir. Bu paranın doğrudan ve dolaylı yollardan Türk ekonomisine katkıda bulunduğu söylenebilir. Türkiye'de ikamet edip Belçika Hükümetinden yaşlılık aylığı almakta olan 8 104 kişi bulunmaktadır(Tablo 29.).

Tablo 29. Türkiye'de İkamet Edip Belçika Hükümetinden Aylık Alanlar

	Kişi Sayısı	Aylık Miktar (Avro)
Yaşlılık Aylığı Alan Ücretliler	8.076	2.986.558,90
Yaşlılık Aylığı Alan Bağımsız Çalışanlar	28	4.269,24
Bütün Rejimler Toplamı	8.084	2.990.828,14
Toplam İçimdeki Yaşlılık Aylılığı	5.688	2.245.671,47
Toplam İçimdeki Dulluk Aylılığı	2.438	745.156,67

Kaynak: ONP(Belçika Ulusal Emeklilik Kasası),2003.

Belçika devletinde 2005 yılı verilerine göre 22 yaşında bir işçiye net asgari ücret olarak 1 258,18 Avro verilmektedir. Ücretli çalışan 13 412 kişinin 1 258,18 Avro asgari ücret aldığını var sayarsak, bir ayda yaklaşık 16.874.710,16 Avro kazandıklarını söyleye biliriz. Bunun yanı sıra serbest çalışan, Belçika vatandaşlığına geçenler ve işsizlik parası alanları da eklediğimizde oldukça büyük bir rakamla karşılaşırız. Bu paranın bir kısmı da yatırım, turizm, akraba yardımı gibi yollarla Türkiye'ye girmektedir.

Belçika'da okula devam eden Türk öğrenci (Belçika vatandaşlığına geçenler hariç) sayısı 12 114'tür. Okula devam edenlerin arasında en fazla sayıyı 5 393 kişi ile ilkokul öğrencileri oluşturmaktadır. Valon Bölgesinde kız öğrenci sayısı erkek öğrencilerden 102 kişi fazla iken Flaman bölgesinde erkek öğrenci kız öğrenciden 62 kişi daha fazladır(Tablo 30).

Tablo 30. Okula Devam Eden Türk Çocuklarının Sayısı ve Dağılımı.

	Valon Topluluğu		Flaman Topluluğu		Toplam
	Erkek	Kız	Erkek	Kız	
Okul Öncesi	452	412	668	696	2.228
Özel Eğitim	2	4	2	5	13
İlk Okul	801	908	1.883	1.801	5.393
Özel Eğitim	97	70	198	135	500
Orta Öğretim	901	959	741	811	3.412
Özel Eğitim	61	28	112	91	292
Yüksek Okul	22	52	32	34	140
Üniversite	35	40	30	31	136
Toplam	2.371	2.473	3.666	3.604	12.114

Kaynak: Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2005 yılı raporu

Tüm bu bilgilerin ışığında 40 yılı aşkın bir zamandan beri Belçika’da yaşayan Türk göçmenler artık Belçika toplumunun bir parçası olmuşlardır. İlk zamanlarda sadece para biriktirip Türkiye’de yaşadığı yere gayrimenkul yatırımı yaparken, günümüzde Belçika’ya yatırımını yapmaktadır. Ev ve işyerleri satın almakta ve bütün hayatını Belçika’ya göre planlamaktadır. Elbette doğup, büyüdükleri yerleri hiçbir zaman unutmamakla birlikte, emekli olan insanlar yaz mevsimini Türkiye’de kış mevsimini Belçika’da geçirmektedir. Ancak kesin dönüş yapanların sayısı çok azdır. Göç eden insanların ifadesiyle kesin dönüş ancak ölünce doğulan topraklara olmaktadır.

5.3. Karakoçan’dan Belçika’ya Yaşanan Göç

Karakoçan ilçesinde göç hareketini başlatan faktörler ile Türkiye’de göç hareketini başlatan faktörler benzerlik göstermektedir. Karakoçan ilçesinden yurt dışına gerçekleşen göçün temelinde kırsal kesimde yaşanan ekonomik ve sosyal çalkantılar yatmaktadır. 1950-1960’lı dönemlerinde Türkiye’de özel sektörün gelişmesi, birçok sosyal ve ekonomik etkinin yanında, tarımda yeniliklere ve mekanik gelişmelere de yol açtı. Hızla artan doğal nüfus ile birlikte kısıtlı olan tarım alanlarında makinelerin kullanılması tarımdaki insan gücüne olan ihtiyacı azalttı. Bununla birlikte ilçe arazilerinin büyük bir kısmının sulanamaması, karasal iklim koşullarından dolayı tarım alanından elde edilen gelirin çok az olması ve insanların ihtiyaçlarını karşılayamaması

ile birlikte kırsal alanda yapılan hayvancılığın ve hayvan ürünlerinin ekonomik piyasasının düşük olması etkili olmuştur.

Karakoçan ilçesinde nüfusun artmasıyla birlikte kuru tarım yapılan tarım arazilerinin yetersiz gelmeye başlamasının yanı sıra kırsalda yapılan ve en önemli geçim kaynağı olan hayvancılık da 1980'lerden sonra artan güvenlik olaylarından dolayı önemini kaybetmiştir. 1961'de başlayan yurt dışı göç olayına İstanbul, İzmir, Elazığ, Adana ve Mersin gibi illere yapılan iç göç hareketi de eklenmiştir. İç ve dış göç hareketine katılan insanların gittikleri yerlere zamanla uyum sağlamaları ve düzen kurmalarından sonra ilçedeki akraba ve yakınlarını yanlarına çekmeye başlamaları göç olayına ivme kazandırmıştır.

Yurt dışına yapılan göç hareketine katılan insanların ilk başlarda yeterli parayı biriktirip geri dönme düşüncesi zamanla karşılaşılan daha iyi olanaklar ve fırsatlardan dolayı zayıflamıştır. Hatta yurt dışında çalıştıkları devletin olanaklarından daha iyi istifade etmek isteyen Karakoçanlıların zamanla ikamet ettikleri devletin vatandaşlığına geçmeleri memlekete geri dönüş fikrini tamamen ortadan kaldırmıştır. Göç etmek isteyen insanların göç ile ilgili fikirlerinde değişikliğe sebep olup temelli göç etme fikrini insanlara aşılarmıştır.

Sanayileşmede yarış içerisinde olan Avrupa ülkelerinin işçi açıklarını kapatmak için göçmen şartlarında sağladıkları esneklikle birlikte hız kazanan göç olayı 1974'te Avrupa ülkelerinin ortak anlaşmalarla göçmen alma şartlarında yaptığı kısıtlayıcı değişikliklerle yavaşlamıştır. Yurt dışında bulunan ve belli bir düzen kuran insanlar bu kısıtlamalara rağmen eş, dost, akrabalarını yanlarına çekmek için farklı yollara başvurmuşlardır. Özellikle 1974'ten sonra Karakoçan ilçesindeki insanlar için göç etme şekli değişmiş ve çoğunlukla illegal yollarla (kaçak olarak) göç hareketine devam etmişlerdir. Yurt dışında bulunan çifte vatandaş veya bulunduğu ülkenin vatandaşı olan Karakoçanlılar 1990'lardan sonra kaçak yollarla göçe katılmanın yanı sıra özellikle evlilik yolu ile göç hareketini devam ettirmişlerdir.

Karakoçan'dan yurt dışına gerçekleştirilen göçün ülke dağılımına bakıldığında Almanya birinci sırada gelmektedir. Almanya'dan sonra Karakoçan'dan en fazla göç alan Avrupa ülkeleri sırasıyla Hollanda ve Belçika'dır. Almanya'nın birinci sırada gelmesinde ki temel sebep Almanya'nın 1961'de işçi almasıyla yurt dışına ilk gidenlerin Almanya'ya yerleşmesi ve akrabalarını yanlarına almasıdır. Daha sonraki yıllarda Almanya'ya fazla göç olmasından dolayı Alman hükümetin göç politikalarında

yaptığı değişiklikler ve Hollanda, Belçika gibi sonradan sanayileşen ve gelişen Avrupa ülkelerinin işçi ihtiyaçlarından dolayı göç eden insanlar ilk başlarda Hollanda'ya ve daha sonraları da Belçika'ya yöneldiler. Bu yönelmenin sıralaması ve zamanlaması da en fazla göç edilen ülke sıralamasını şekillendirmiştir.

Karakoçan ilçesinden yurt dışına gerçekleşen göç en fazla Almanya'ya olurken diğer Avrupa ülkelerine de önemli miktarda göç meydana gelmiştir. Dışişleri Bakanlığının verilerine göre Avrupa ülkelerinde Karakoçan nüfusuna kayıtlı insanların sayısına bakıldığında; Almanya devleti 10.660 erkek, 10.120 kadın olmak üzere 20.780 kişi ile birinci sırada gelmektedir. Hollanda 9.592 erkek, 9.048 kadın olmak üzere toplamda 18.640 kişi ile ikinci sırada gelmektedir. Belçika 9.119 erkek, 8.351 kadın olmak üzere toplamda 17.470 kişi ile üçüncü sırada gelmektedir. Önemli miktarda Karakoçanlı barındıran bu üç ülkeyi sırasıyla Fransa (3.400), İtalya (1.500) ve İsviçre (450) takip etmektedir(Tablo 31).

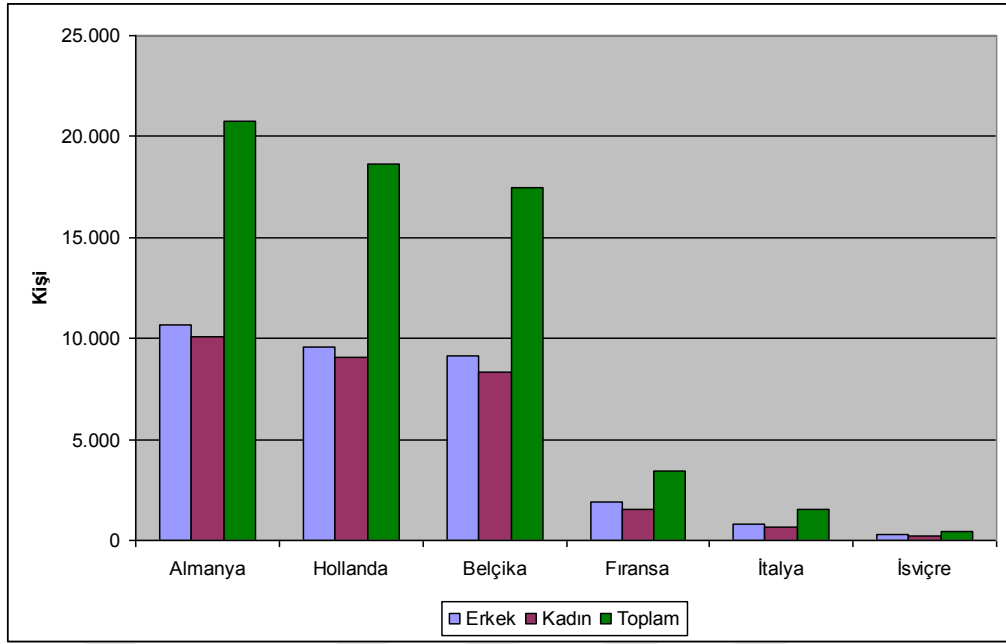
Tablo 31. Karakoçan Nüfusuna Kayıtlı İnsanların Ülkelere Göre Dağılımı

Ülkeler	Erkek	Kadın	Toplam
Almanya	10.660	10.120	20.780
Hollanda	9.592	9.048	18.640
Belçika	9.119	8.351	17.470
Fransa	1.872	1.528	3.400
İtalya	820	680	1.500
İsviçre	264	186	450
Toplam	32.327	29.913	62.240

Kaynak: Dış İşleri Bakanlığı, 2008

*Avrupa vatandaşlığına geçen kişiler dahil değildir

Avrupa ülkelerine göç eden Karakoçanlıların cinsiyet oranına bakıldığında bütün ülkelerde erkek oranı kadın oranından fazladır. Erkek nüfusunun kadın nüfusundan en fazla olduğu ülke 768 kişi ile Belçika'dır. Belçika'yı 544 kişilik erkek nüfus fazlalığı ile Hollanda takip etmektedir. Erkek nüfusun kadın nüfustan daha fazla oluşunun sebepleri arasında bu ülkelere işçi göçünün daha fazla gerçekleşmesi, illegal yollarla gerçekleşen göç olayında erkelerin ağırlıkta olması ve göç olayına ilk olarak erkeklerin katılıp daha sonraları evlilik ve başka yollarla kadınları göçe katmaları etkili olmuştur(Grafik: 5.3.).

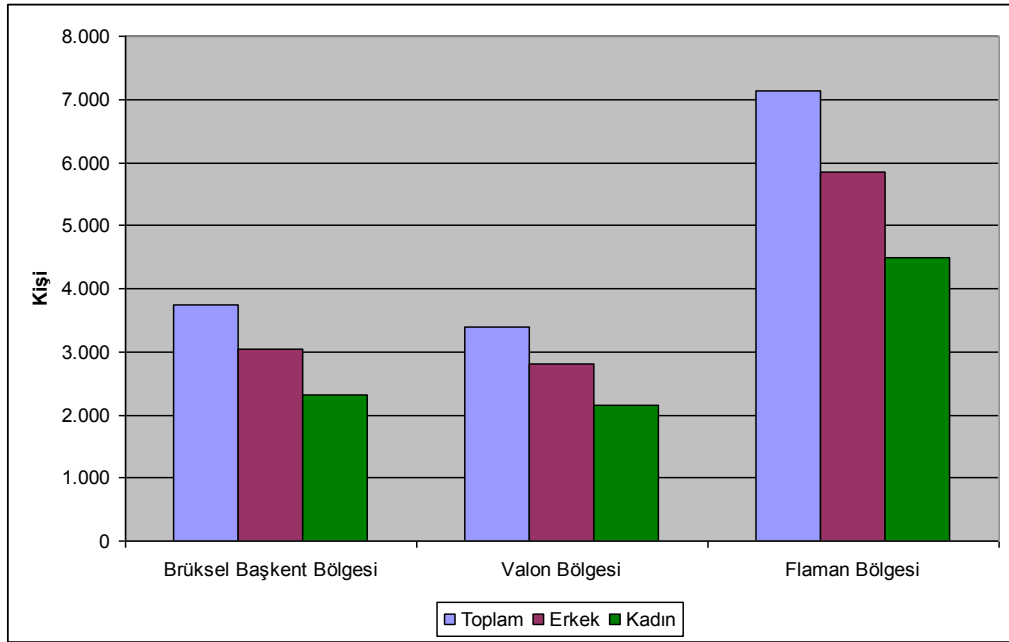
Grafik 9. Karakoçan Nüfusuna Kayıtlı İnsanların Avrupa Ülkelerine Göre Dağılımı

Dışişleri Bakanlığı verilerine göre Elazığ ili Karakoçan ilçesi nüfusuna kayıtlı 17.470 kişi Belçika devletinde bulunmaktadır. Belçika’da bulunan Karakoçanlıların 7.140’ı Flaman bölgesinde, 5.850’si Brüksel başkent bölgesinde, 4.480 kişi ise Valon bölgesinde ikamet etmektedir(Tablo 32.; Grafik: 9).

Tablo 32. Belçika’da Yaşayan Karakoçanlıların Ülkedeki Dağılımı

Bölgeler	Erkek	Kadın	Toplam
Flaman Bölgesi	3.753	3.387	7.140
Brüksel Başkent Bölgesi	3.046	2.804	5.850
Valon Bölgesi	2.320	2.160	4.480
Toplam	9.119	8.351	17.470

Kaynak: Dış İşleri Bakanlığı, 2008

Grafik 10. Belçika’da Yaşayan Karakoçanlıların Ülkedeki Dağılımı

Yukarıdaki tablo ve grafiklerden de anlaşılabacağı gibi 2014 yılı TUIK verilerine göre toplam nüfusu 28.884 olan ilçe için göç eden nüfus oldukça önemli bir rakam oluşturmaktadır. Karakoçan nüfusuna kayıtlı toplamda 62.240 kişi yurt dışındaki ülkelerde bulunmaktadır. Bu rakama kayıt altında olmayıp yurt dışında bulunan ve bulunduğu ülke vatandaşlığına geçen kişiler dahil değildir. Bunlarda eklenecek olursa mevcut rakam daha fazla olacaktır. Buna rağmen yurt dışında ikamet eden Karakoçanlı sayısı ilçe mevcut nüfusunun iki katından fazladır. Buda Karakoçan’dan yurt dışına gerçekleşen göçün boyutunu gözler önüne sermektedir.

5.4. Belçika’ya Yaşanan Göçün Sonuçları

Karakoçan ilçesinde 1961 yılından itibaren yaşanan göç olayı gerek göç eden insanlarda gerekse göçün yaşandığı mekânlarda önemli ekonomik, sosyal ve kültürel değişmelere neden olmuştur. Göçün en önemli etkisi ilçenin nüfusu üzerine olmuştur. 1961 yılından itibaren başlayan yurt dışına göç olayı ilçe nüfusunun gelişmesine engel olmuştur.

Dışişleri Bakanlığının verilerine bakılırsa günümüzde mevcut Karakoçan ilçe nüfusunun iki katından fazla nüfus yurt dışında bulunmaktadır. Buda Karakoçan ilçesindeki göç olayının nüfus üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır.

1960'da 26.726 olan ilçe nüfusu, 1990 yılına kadar artmış ve 43.523 kişiye ulaşmıştır. İlçede 1961'de başlayan göç hareketi 1990 yılına kadar yaşansa da ilçede nüfus artış hızı fazla olduğu için ilçe nüfusu artmıştır. Fakat 1990 ve 2000 yılları arasında artan güvenlik olaylarından dolayı dış göç hareketine iç göç de eklenince, ilçenin nüfus artış hızı yüksek olsa da ilçe nüfusunda belirgin bir düşüş yaşanmıştır. Nitekim 1990 yılında 43.523 olan ilçe nüfusu 1997 yılında 30.730 kişiye düşmüştür(Tablo 33).

İlçe nüfusu 2000 yılında tekrar yükselip 45.023'e ulaşsa da, 2007 yılında tekrar düşerek 30.020 kişiye gerilemiştir. 2007'den itibaren genel bir düşüş seyri izleyen ilçe nüfusu 2014 yılında 28.884 kişiye düşmüştür. İlçedeki nüfus artış hızı yüksek olduğu için göç olayı 1990'lara kadar ilçe nüfusunda belirgin bir azalışa sebep olmamıştır. Özellikle 1990 ve sonrasında artan terör olaylarından dolayı dış göç hareketine iç göç olayının da eklenmesi ilçenin yüksek olan nüfus artış hızını da düşürerek nüfusta belirgin düşüşlere sebep olmuştur(Tablo 33).

Tablo 33. Karakoçan İlçe Nüfusu 1960-2014

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1960	13.434	13.292	26.726
1965	15.331	15.519	30.850
1970	16.901	17.924	34.825
1975	19.744	19.715	39.459
1980	18.950	20.423	39.373
1985	20.640	21.576	42.036
1990	21.301	22.222	43.523
1997	15.230	15.500	30.730
2000	24.734	20.289	45.023
2007	15.168	14.852	30.020
2010	14.697	14.791	29.488
2014	14.518	14.366	28.884

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları,2014

Karakoçan'dan Belçika'ya göç eden insanlar yatırım yapmak için Karakoçan'ı tercih etmek istemişler. Fakat bu insanların Karakoçan'da nasıl bir yatırım yapacaklarını bilmemeleri, mevcut yatırımların var olan ilçe nüfusu için yeterli olması ve daha

önceleri yapılmaya çalışılmış birkaç yatırım denemesinin başarısızlığa uğramasından dolayı ilk başlarda insanlar ilçede arsa satın almaya yönelmişlerdir. Ancak zaman içerisinde özellikle tarım arazilerinin gelir getirmemesi, ikinci ve sonraki kuşakların konuya ilgisizliği nedeniyle arazi almak şeklinde gerçekleşen yatırımlar nerede ise bitmiştir.

Karakoçan'dan Belçika'ya göç etmiş insanlar ilerleyen yıllarda yazın ailelerinin yanında tatil yapmak için gerek kırsalda gerekse ilçe merkezinde konut inşa etmeye ve ilçe merkezinde özellikle Avrupa'dakiler için yapılmış lüks konutları satın almaya başlamışlar. Birikimlerinin bir kısmını ilçede konut satın almaya veya kırsalda ve ilçe merkezinde lüks konutlar inşa etmeye harcayan gurbetçilerin bu yatırımları devam etse de zamanla yavaşlamıştır.

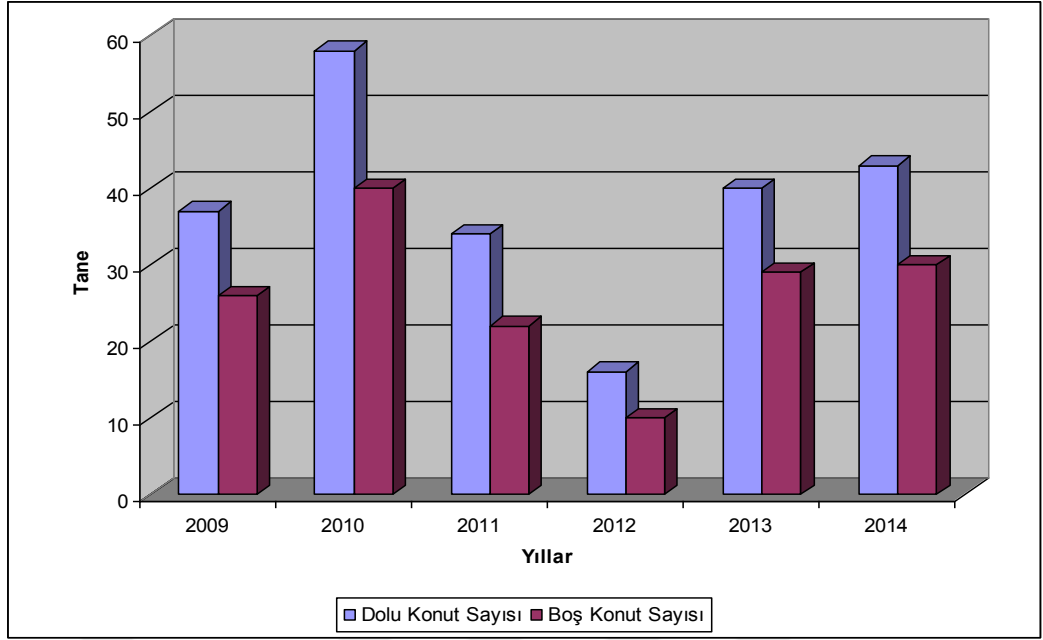
Özellikle yurt dışında doğup büyüyen sonraki jenerasyonun anne baba memleketinde tatil yapmak istememeleri, birkaç dil bildikleri için başka ülkelere gitmek istemeleri gibi sebepler gurbetçilerin ilçede konut satın alma ve kırsalda ev yapma yatırımlarını azaltmıştır.

İlçe merkezinde 2009 ile 2014 yılları arasında yapılan konut sayısına bakıldığında dolu konut sayısı fazla olmasına rağmen boş konut sayısı dolu konut sayısına yakın rakamlardadır. İlçe merkezinde 2014 yılında inşa edilen 63 konutun 43'ü dolu iken 30'u boştur. İlçe merkezinde ev satın alan gurbetçiler yazın tatile geldiklerinde iki veya üç ay oturmaktadırlar geri kalan aylarda evler boş kalmaktadır. Belçika'ya olan göç en fazla inşaat sektörünün gelişmesine neden olmakla birlikte, ilçede kiralık ev sıkıntısı vardır. Bunun nedeni Belçika'da çalışan işçiler ve yurt dışında yaşayanların, Karakoçan'da bulunan konutlarını kiraya vermek yerine yaz ayları dışında kapalı tutmalarıdır(Tablo 34.; Grafik 11).

Tablo 34. Karakoçan İlçe Merkezinde İnşa Halindeki Konut Sayıları

Yıllar	Konut sayısı		Resmi Konut Sayısı	Toplam Konut Sayısı
	Dolu	Boş		
2009	37	26	3	66
2010	58	40	4	102
2011	34	22	5	61
2012	16	10	1	27
2013	40	29	1	70
2014	43	30	2	75

Kaynak: Karakoçan Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü

Grafik 11. Karakoçan İlçe Merkezinde İnşa Halindeki Konut Sayıları

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 16.maddesinde; ailenin toplumun bir birimi olarak devlet tarafından korunması gerektiği belirlenmiştir. Tüm Göçmen İşçiler ve Aileleri sözleşmesinin 14.maddesi, göçmen işçi ailelerinin korunmasını açık bir şekilde vurgulamıştır. Aile hayatı hakkı ailelerin oluşumu, ailelerin birleştirilmesi ve ailelerin korunması hakkını içermektedir. Aile oluşumu ile bir kişinin yabancı bir kişiyle yapmış olduğu evliliğe bağlı olarak eşine ülkede ikamet izni verilmesini, ailenin birleşimi yolu ile de daha önce evli olduğu eşi ve diğer aile bireylerinin ülkeye girişini ve ikametini isteme hakkı bulunmaktadır. Bu hak 1980'lerden beri özellikle Avrupa'da gerçekleşen yasal göçün önemli bir parçasını oluşturmuştur(Özcan, 2005).

Avrupa Sosyal Şartı'nda da benzer hükümler bulunmaktadır. Sosyal Şart'ın 19.Maddesinde üye devletlerin ülkesinde yerleşmelerine izin verdikleri göçmenlerin aileleri ile bir araya getirilmeleri için gereken kolaylıkları göstermek zorunda olduğu hükme bağlanmıştır. Bu hakkın kullanılmasında ki temel ölçüt; göçmenin yaşam koşulları açısından ailesine bakabilecek mali kazanç elde etmeleri ve yaşamak için konutlarının bulunmasıdır. Aile hayatının devam etmesi için Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8.maddesinde güvence altına alınarak devletin menfaatleri ile bireylerin menfaatleri arasında makul bir noktaya ulaşılması gerektiği belirtilmiştir(Çiçekli, 2007:9).

Avrupa'daki sınır kontrol politikaları 1974'e kadar fazla sıkı olmadığı için göçmenler Avrupa'ya gitme aşamasında fazla sıkıntı çekmemektedir. 1974'ten sonra petrol krizinin verdiği ekonomik sıkıntılar nedeniyle Avrupa Birliği dışarıdan gelebilecek potansiyel göçmenleri kendi bünyesine almak istemediğinden, etkin bir sınır kontrolü politikası başlatmıştır. 1980'lerde küreselleşmenin, 1990'larda iletişim devriminin ve bu süreçlere eşlik eden teknolojik gelişme insan hareketlerine ivme kazandırmıştır. Bütün bu gelişmelere paralel olarak Karakoçan'dan Belçika'ya devam eden göç hareketi 1974'ten sonra kısmen şekil değiştirip evlilik yoluyla devam etmiştir.

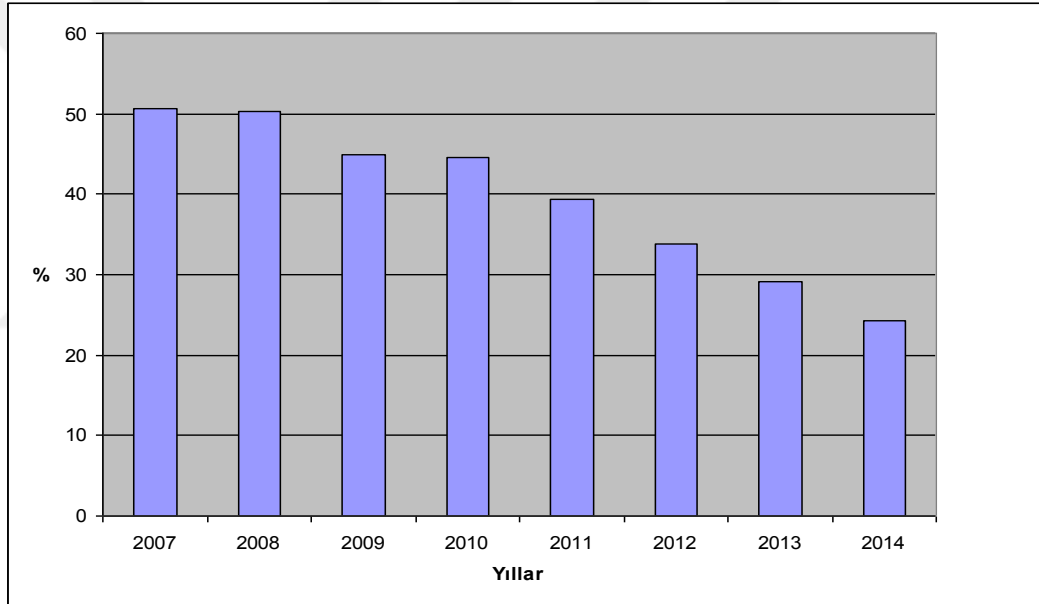
Özellikle Belçika'da doğup büyüyen gurbetçilerin çocukları Belçika kültürü ile büyümekte Türk kültüründen ve Türk aile yapısının değerlerinden uzaklaşmaktadır. Belçika kültürü ile yetişen çocuklarını yeniden kazanmak isteyen aileler genelde çocuklarını Türkiye'den gençlerle evlendirmektedirler. Gerçekleşen bu evlilik olaylarında çiftlerin birbirlerini çok kısa sürede tanıyıp hemen evlenmesi ve bazı evliliklerin sadece yurt dışına gitmek için yapılmasından dolayı kısmi anlaşmazlıklar ve boşanmalarda meydana gelmektedir.

Karakoçan'dan yurt dışına evlilik yoluyla meydana gelen göç olayında geçmişten günümüze doğru düzenli bir azalış söz konusudur. Evlenerek yurt dışına gidenlerin oranı 2007 yılında %50,6 iken, 2010'da %44,52'e, 2014'te ise %24'e düşmüştür. Bu durumun temel sebeplerinden birincisi ilçede kaçak yolla ve evlilik yoluyla yurt dışına gerçekleşen göç olayının zamanla azalmasıdır. Evlilik yoluyla gerçekleşen göç olayının zamanla azalmasında eşler arasındaki geçimsizlik de etkili olmuştur. Bazıları yurt dışına gitmek için anlaşmalı evlilik yapmaktadır. Yapılan bu anlaşmalı evliliğin nihai sonucu boşanma olmaktadır (Tablo 35; Grafik 13).

Tablo 35. Karakoçan İlçesinde Evlenerek Yurt Dışına Gidenlerin Sayıları

Yıllar	Toplam Nikah Sayısı	Evlenerek Yurtdışına Gidenlerin Sayısı	Evlenerek Belçika'ya Gidenlerin Sayısı	Evlenerek Yurtdışına Gidenlerin %'si
2007	288	146	40	50,6
2008	262	132	32	50,3
2009	267	120	27	44,9
2010	256	114	25	44,5
2011	269	106	23	39,4
2012	280	95	20	33,9
2013	275	80	16	29,1
2014	255	62	12	24,3

Kaynak: Karakoçan Evlendirme Memurluğu, 2014

Grafik 12. Karakoçan İlçesinde Evlilik Yoluyla Yurt Dışına Gidenlerin Oranı

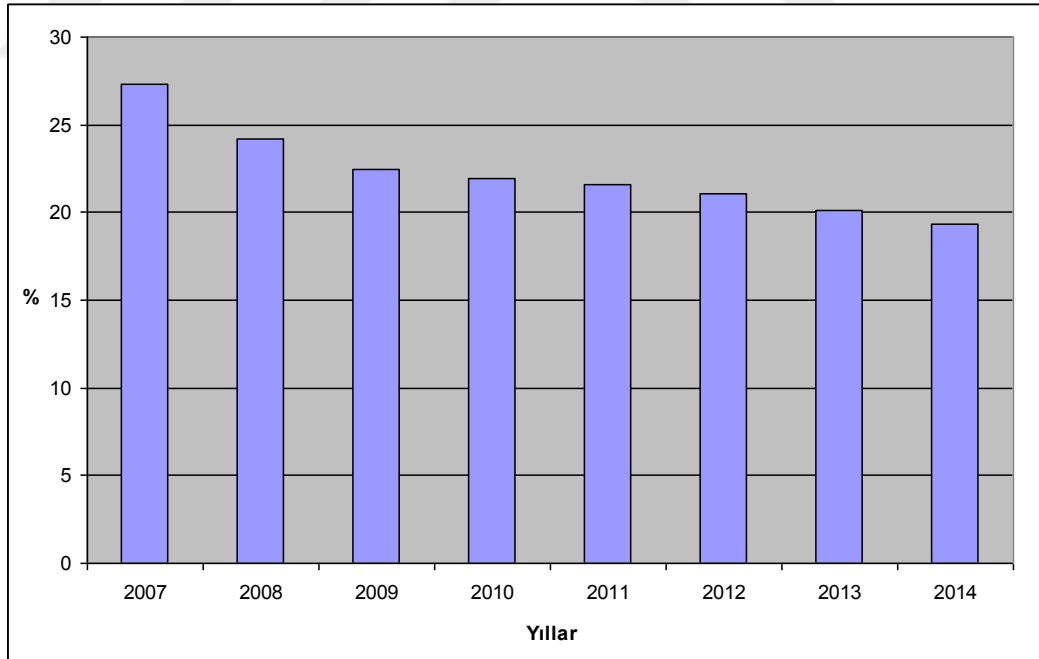
Karakoçan İlçesinden evlenerek Belçika'ya gidenlerin oranında da geçmişten günümüze düzenli bir azalış söz konusudur. Karakoçan İlçesinden evlenerek Belçika'ya gidenlerin oranı 2007'de %27,3 iken, bu oran 2010'da %21,9'a 2014'te ise %19,3'e gerilemiştir. Karakoçan İlçesinde 2007 ile 2014 yılları arasında toplam 2.152 evlilik gerçekleşmiştir. Bu evliliklerin 855'i yurt dışındaki ülkelere gerçekleşmişken, bununda 195'i Belçika ülkesine gerçekleşmiştir(Tablo 36).

Tablo 36. Karakoçan İlçesinde Evlenerek Belçika'ya Gidenlerin Sayıları

Yıllar	Toplam Nikah Sayısı	Evlenerek Yurtdışına Gidenlerin Sayısı	Evlenerek Belçika'ya Gidenlerin Sayısı	Evlenerek Belçika'ya Gidenlerin %'si
2007	288	146	40	27,3
2008	262	132	32	24,2
2009	267	120	27	22,5
2010	256	114	25	21,9
2011	269	106	23	21,6
2012	280	95	20	21,1
2013	275	80	16	20,1
2014	255	62	12	19,3

Kaynak: Karakoçan Evlendirme Memurluğu, 2014

Karakoçan ilçesinden evlilik yoluyla Belçika'ya gidenlerin oranında 2007'den 2014'e doğru düzenli bir azalış söz konusudur. 2007 yılında ilçeden Belçika'ya evlilik yoluyla gidenlerin oranı %27 iken, bu oran 2010 yılında %24'e, 2014'te ise %19'a gerilemiştir(Grafik 14).

Grafik 13. Karakoçan İlçesinde Evlilik Yoluyla Belçika'ya Gidenlerin Oranı

Evlilik yoluyla Belçika'ya gidenlerin oranındaki bu azalışın sebepleri arasında: Daha önce evlilik yoluyla Belçika'ya gidenlerin yaşadığı geçimsizlikler, Belçika

kültürüne ve oradaki yaşam tarzına alışamama ve benimseyememe, resmi işlemlerin uzun sürmesi gibi olumsuzluklar evlilik yoluyla Belçika'ya gitmek isteyenleri korkutmakta hatta bir kısmını bu istekten vazge irmektedir.

ALTINCI BÖLÜM

6. BULGULAR VE YORUM

Yukarıdaki genel açıklamalara paralel olarak burada yörede yapılmış olan dış göçlere ilişkin tespitlere yer verilerek, yorumlar yapılacaktır. Nitekim bu amaçla Karakoçan ilçesinden Belçika'ya yaşanan göç olayı ile ilgili Karakoçan ilçesinin kırsal kesiminde yer alan 85 köy muhtarına, Belçika'da yaşayan 100 kişi ve evlenerek Belçika'ya giden 80 kişiye anket uygulaması yapılmıştır. Toplamda yapılan 265 anket ışığında Karakoçan ilçesinde faal olarak yaşanan göç olayının özellikleri açıklanmaya çalışılmıştır.

Karakoçan'dan Belçika'ya olan göçün neden ve hangi yollarla gerçekleştiği ve dağılışının nasıl olduğu açıklanmıştır. Göç eden ve kalan insanların sosyal ve ekonomik durumları, değişimleri, göç özellikleri ve göç eden insanların geleceğe yönelik beklentileri incelenmiştir. Halen devam etmekte olan göçün sonucunun ne olacağı ve insanların göç olayına yaklaşımları açıklanmaya çalışılmıştır. Göç olayının göç eden insanlar üzerinde bıraktığı etkiler ile Karakoçan'a yaptığı etkiler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

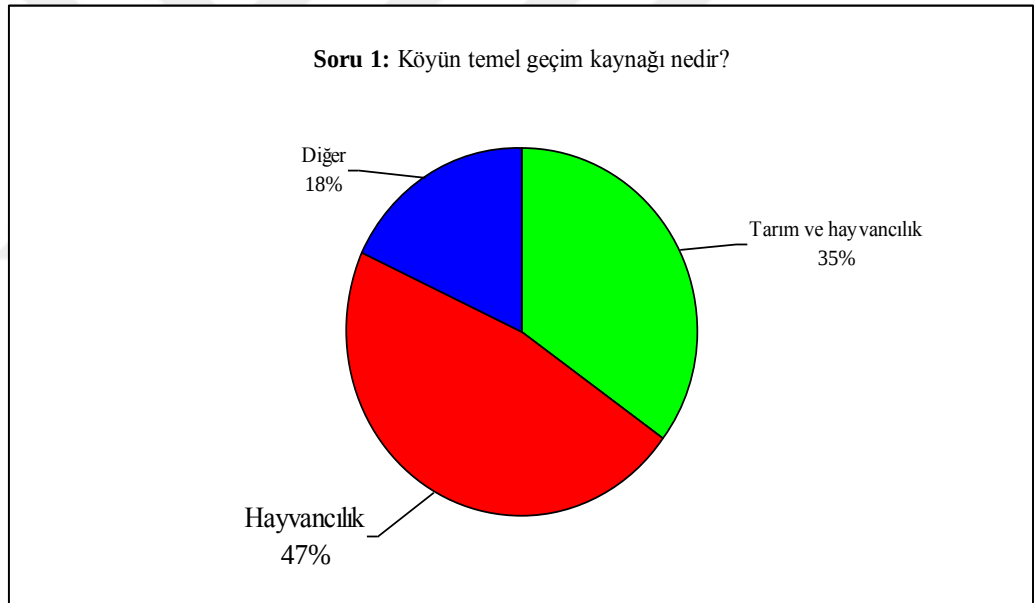
6.1. Karakoçan İlçesinde Yaşanan Yurtdışı Göç Olgusu

Karakoçan İlçesi muhtarları ve birikişileri ile yaptığımız anket ve mülakatlar neticesinde Karakoçan'dan Avrupa'ya (Almanya) ilk olarak 1961 yılında göç edildiği anlaşılmıştır. Özellikle 1961'de Almanya'nın işçi talebiyle başlayan yurt dışı göç olgusu daha sonraki süreçte çeşitli sebeplerden dolayı artış ve farklılık göstermiştir. Yurt dışına ilk göç edenlerin hayatlarını bir düzene sokmalarından sonra ailelerini ve yakın akrabalarını yanına çekmek istemeleri, tarım arazilerinin dar ve verimin az olması, hayvancılık ürünlerinin pazarlanamaması veya düşük değerlere sahip olması yurt dışına göçün artmasının ilk belirgin sebepleri olarak değerlendirilebilir.

Aile nüfusunun kalabalık olmasına karşın köylerde yapılacak işin sınırlı olması, yurt dışına gidenlerin köydeki akrabalarının gelir seviyesindeki artışın yaşayışlarına yansımaları ile birlikte yakın çevredeki aileleri Avrupa'ya özendirmesi ve özellikle 1990 da meydana gelen güvenlik olayları iç göçü ve akabinde Avrupa'ya göç olayını hızlandırmış ve farklı bir boyuta taşımıştır.

Belçika'ya göçün oldukça fazla yaşandığı Karakoçan kırsalında ki insanların temel geçim kaynakları konusundaki anketler sonucunda; köyde yaşayan insanların %47'sinin ana geçim kaynağının hayvancılık, %35'inin geçim kaynağının tarım ve hayvancılık, %18'inin diğer olduğu tespit edilmiştir(Grafik: 6.1.).

Özellikle 1990'larda ve sonrasında artan güvenlik olaylarının kırsal yaşamı zorlaştırmasından dolayı artan iç göç hareketinin dış göçüde hızlandırmasıyla hayvancılıkla birlikte yaylacılık faaliyeti de azalmıştır. Göçün sağladığı ekonomik rahatlıktan dolayı bazı köylerde hayvancılık bitme noktasına gelmiştir. İlçede yapılan tarım çoğunlukla nadasa bırakılan kuru tarım şeklinde olup kendi ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yapılmaktadır. Özellikle her aileden en az 2-3 kişinin yurt dışında olması ve geride kalan aile bireylerine gönderdikleri dövizler %18'lik diğer kısmı oluşturmaktadır(Grafik 15).

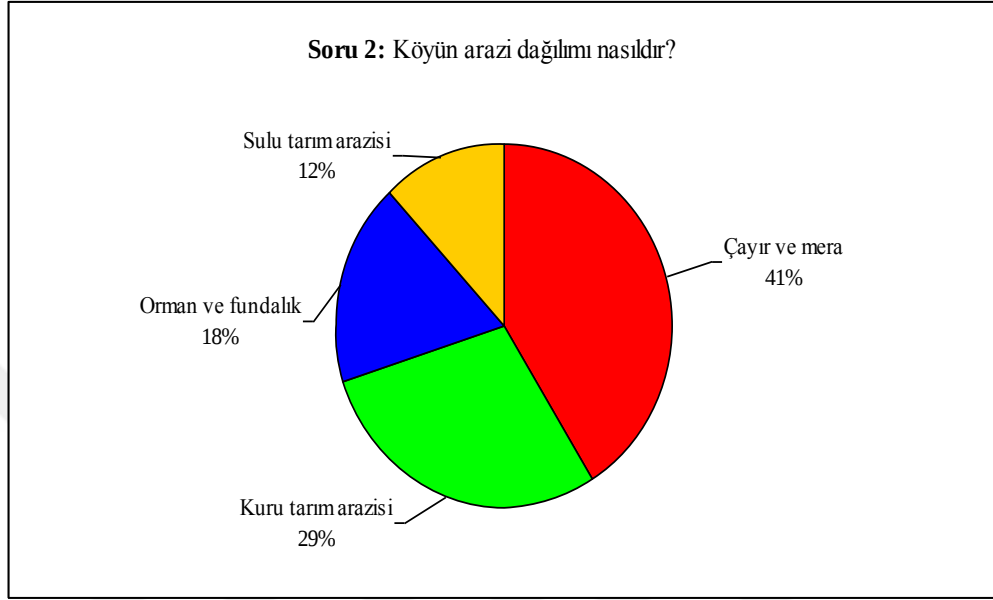

Grafik 14. Kırsal Kesim Temel Geçim Kaynağı Dağılımı

Karakoçan ilçesinde arazinin engebeli olması ve sulanabilir arazinin az olmasından dolayı hayvancılık geçim kaynağı olarak ilk sırada yer alır. Avrupa'ya göç olayı yaygınlaşmadan önce kırsalda yaşayan her aile hayvancılıkla uğraşıp yazın yaylalara gitmekte ve kışın geri dönmekteydiler.

Karakoçan ilçesi kırsal yerleşmelerin arazi dağılımı incelendiğinde, %41'inin çayır ve mera alanı, %29'unun kuru tarım arazisi alanı, %18'inin orman ve fundalık alanı, %12'sinin sulu tarım arazisi alanı olduğu görülmektedir. Kırsal kesim arazilerinin

yarıya yakınının çayır ve mera arazisi olması hayvancılığın ön planda olduğunun göstergesidir. Kuru tarım arazisinin %29'luk bir oranla ikinci sırada yer alması tarımın ekstansif yöntemlerle yapıldığının ve nadasın yaygın olduğunun göstergesidir (Grafik 16).

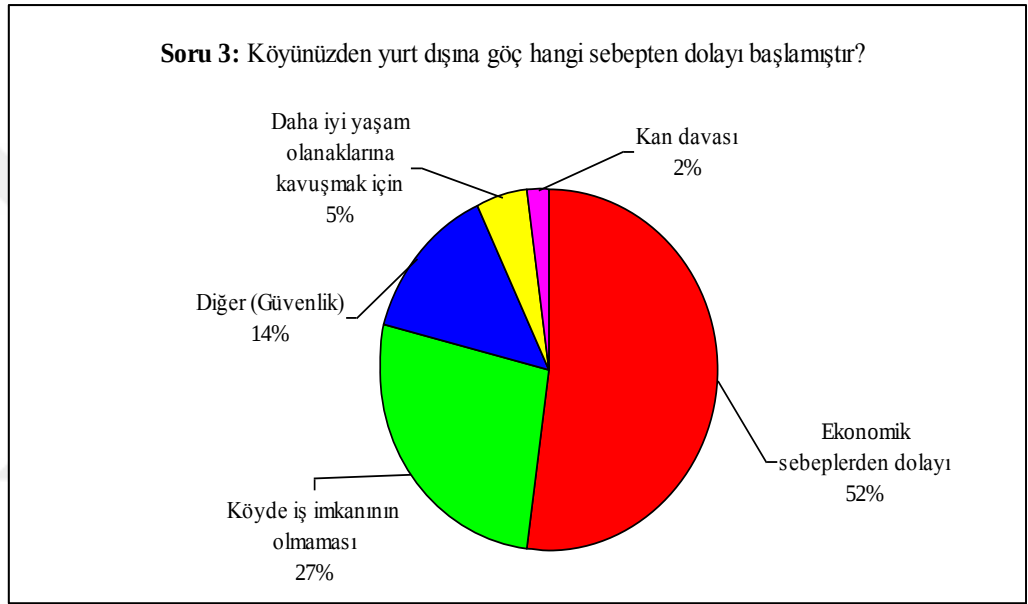
Grafik 15. İlçe kırsal Kesim Arazi Dağılımı

Sonuç olarak: ilçenin arazi durumuna bağlı olarak yapılan hayvancılık piyasada yeterince değerini bulamamıştır. 1990'lerden sonra artan güvenlik olayları hayvancılığı yapılamaz hale getirmiştir. Dar olan tarım alanlarında makineleşme artmıştır. Yurt dışına gidenlerin sahip olduğu ekonomik durum geride kalanları Avrupa'ya özendirmiştir. Bütün bu sonuçlar kırsal kesimi itici hale getirirken Avrupa'yı ve Avrupa'ya göç etmeyi çekici hale getirmiştir.

6.2. Başlangıcı ve Nedenleri

Karakoçan İlçesinden yurt dışına göç olayının başlamasında ki en büyük etkenler %52 ile ekonomik sebepler ve %27 ile köyde iş imkânının olmayışıdır. Özellikle yaşadığı çevrede iş bulamayan gençler yurt dışını bir kurtuluş olarak görmektedirler. Kalabalık olan ailenin ekonomik yükünü hafifletmek için erken yaşta çalışmak zorunda kalan gençler yurt dışındaki daha iyi yaşam koşullarının cazipliğine kapılarak göç etmeyi tek seçenek olarak görmektedirler(Grafik 16).

Yurt dışına göç eden komşusu ya da bir akrabasının kısa sürede gelir düzeyinin artması köydeki diğer insanları da göçe teşvik etmektedir. Özellikle çalışma çağının en verimli dönemlerinde olan gençler köylerini terk etmektedirler. İlçeden yurt dışına göç etmelerinin bir diğer sebebi %14'lük bir oranla özellikle 1990'larda artan güvenlik olaylarıdır. 2000 yılından sonra kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, medyanın gençler üzerindeki etkisi ve kırsal kesimin iticiliğinden dolayı başka yaşam tarzlarına özenen gençlerin daha iyi yaşam koşullarına kavuşmak istemeleri %5'lik bir oran oluşturmaktadır. Kan davasından dolayı göçe katılanların oranı %2'dir(Grafik 17).

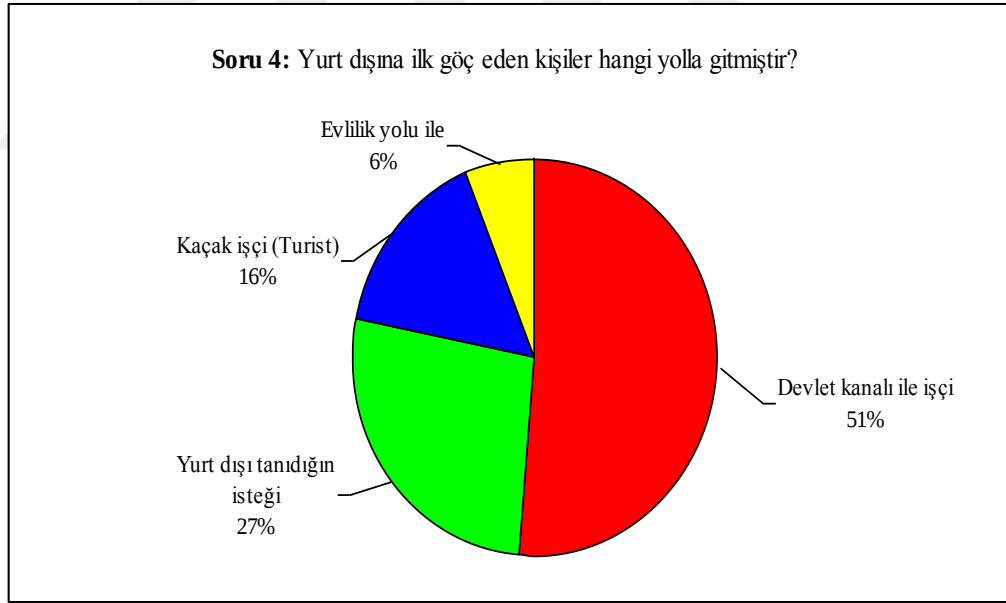
Grafik 16. Karakoçan İlçesinden Yurt dışına göç etme Sebepleri

Sonuç olarak: kırsal kesimde artan nüfus için yeterli iş imkânlarının olmaması, kırsalda yapılan çiftçiliğin zahmetli olması ve getirisinin olmaması insanları göç etmeye yönlendirirken, çevrelerinde Avrupa'ya göç ettikleri için ekonomik durumları iyileşen insanların etkisi kırsaldaki göç olayını pekiştirmiştir.

İlçede ekonomik olarak zor durumda yaşayan insanlar çeşitli yollarla yurt dışına göç etmişlerdir. Devlet kanalı ile işçi olarak göç edenlerin oranı %51 ile ilk sırada gelir. Bunun sebebi 1974 yılına kadar Avrupa ülkelerinin resmi yollarla Türkiye'den işçi almalarıdır. Yurt dışı tanıdığın isteğiyle göç edenlerin oranı %27 ile ikinci sırada gelir. İlk olarak yurt dışına gidip yerleşenler şartlara alışıp öğrendikten hemen sonra yakın akrabalarını yanlarına almak istemişler buda göç dalgasını hızlandırmıştır(Grafik: 6.4.).

Kaçak turist olarak giden %16'lık oran ise eş, dost, akrabaların birbirlerine yardım etmeleri sonucu gelişmiştir. 1974'ten sonra Avrupa ülkelerinin göçe ve göçmenlere karşı uyguladıkları politikaları değiştirmesinden dolayı illegal şekilde Avrupa'ya gidişler başlamıştır. Bu durumdan nemalanmak isteyen göçmen tacirlerin den dolayı bu illegal şekildeki göç olaylarında ise birçok dramatik olaylar ve kayıplar yaşanmıştır(Grafik: 6.4.).

Buna rağmen insanlar göç etmekten geri durmamışlardır. İlk olarak gidenler orda belli bir düzen kurup ekonomik olarak refaha kavuştuktan sonra evlenmek için kendi yakın akrabalarından veya yakın çevreden kişilerle evlilik yapıp yanlarına götürmüşlerdir. Göçe ilk katılanların çoğunluğunu erkekler oluşturduğu için evlilik yoluyla ilk göç edenlerin %6'lık oranının çoğunluğunu ise kadınlar oluşturmaktadır. Yörede bilirkişiler ve muhtarlarla yaptığımız anket çalışmaları esnasında yapılan açıklamalar ve ilçe evlendirme dairesinden edindiğimiz adres bilgileri bu görüşü desteklemektedir(Grafik 18).

Grafik 17. Yurt dışına İlk Gidenlerin Gitme Şekilleri

Karakoçan ilçesinden yurt dışına göç eden insanların ilk olarak %59 oranında Almanya'ya, %21 oranında Hollanda'ya, %14 oranında Belçika'ya, %6 oranında Fransa'ya gittikleri görülür. Birinci sırada Almanya'ya giden göçmen sayısının fazla olması Almanya'nın çok sayıda işçi talebinde bulunmasıyla ilgilidir(Grafik 19).

Almanya'nın 1961 yılındaki işçi talebiyle ilk olarak oraya giden ve yerleşen kişiler zamanla akrabalarını da yanına almışlardır. Buda Almanya'nın birinci sırada gelmesindeki en büyük etkidir. 1974'ten sonra Avrupa'daki ülkelerin ve özellikle Almanya'nın göç politikasını değiştirmesinden dolayı göç dalgası, şartları Almanya'ya göre daha esnek olan Hollanda ve Belçika gibi ülkelere yönelmeye başlamıştır(Grafik 19).

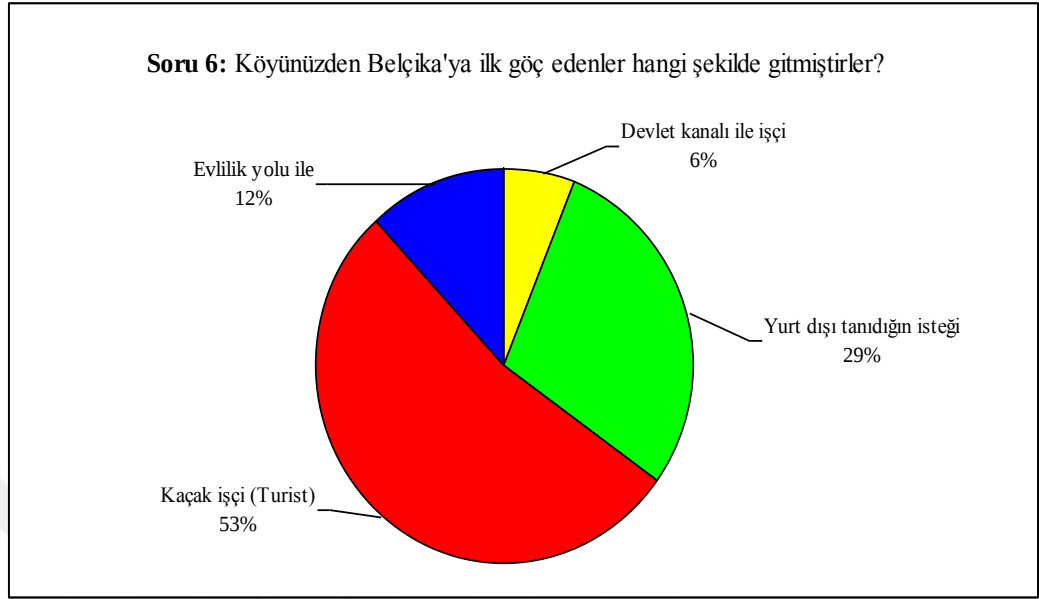
Grafik 18. İlçeden Yurt Dışına İlk Göçlerin Gerçekleştiği Ülkeler

İlçeden ilk olarak göç eden insanların çoğunluğunu erkekler oluşturmaktadır. Özellikle Almanya işçi talebini karşıladıktan sonra göçmenlerle ilgili politikasını değiştirmiştir. Önceden Almanya'ya yerleşenler Avrupa'daki başka ülke kanunlarının göçmenler için daha esnek şartlara sahip olduğunu öğrendikten sonra Avrupa'daki diğer ülkelere göç etmeye başladılar. Belçika'ya kaçak turist olarak göç edenlerin oranı %53'tür(Grafik 20).

Avrupa'daki başka ülkelerden Belçika'ya geçenler daha sonraları akrabalarını kaçak yollarla yanlarına almaya başladılar. Yurt dışı tanıdığın isteğiyle Belçika'ya gidenlerin oranı %29 ile ikincidir. Genç nüfusu az olan Belçika'nın belli bir dönemde göçmenlere sağladığı esnek şartlardan dolayı Belçika'daki göçmenler akraba ve yakın eş dostlarını farklı yollarla yanlarına aldılar(Grafik 20).

Belçika'ya dolan genç nüfus evlenmek için kendi memleketlerindeki tanıdıkları daha çok tercih ettikleri için göçün evlilik yoluyla gerçekleşen basamağı hız kazanmaya

başladı ve %12'lik bir oran oluşturmaktadır. Devlet kanalı ile işçi olarak gidenlerin oranı ise %6'dır(Grafik 20).

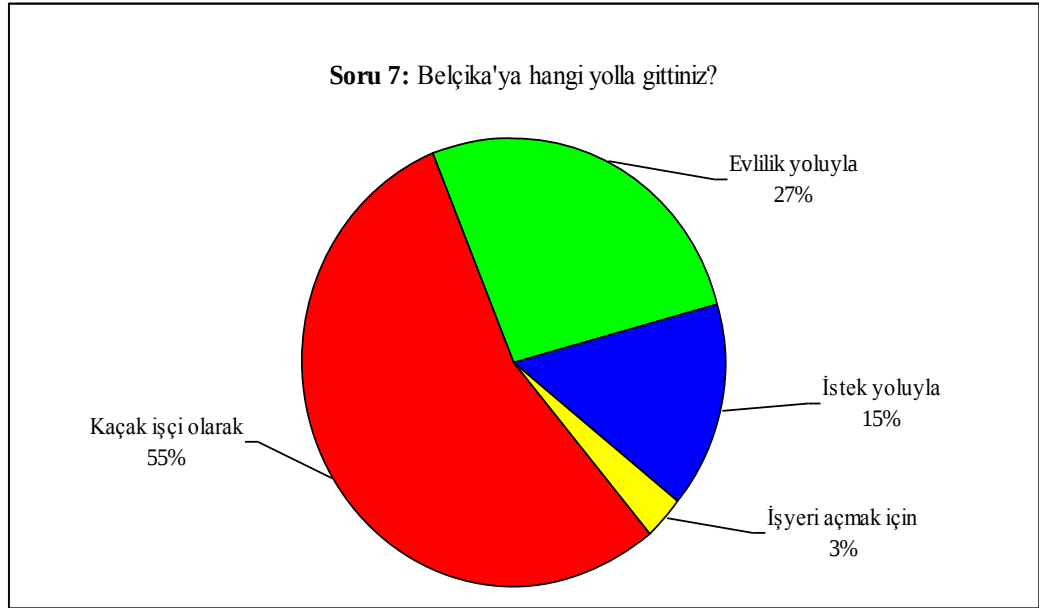
Grafik 19. Köyünüzden Belçika'ya İlk Gidenlerin Gitme Şekilleri

Sonuç olarak: Avrupa ülkeleri gittikçe artan göçmenlerden dolayı 1974'te göçmenlerle ilgili politikalarını değiştirmiştir. Almanya'da ki mevcut göçmenlerin bir kısmı şartları Almanya'ya göre daha esnek olan Hollanda ve Belçika'ya yönelerek kaçak yollarla ve daha sonraları evlilik yoluyla akrabalarını yanlarına almışlardır.

6.3. Göçün Gelişim süreci ve Günümüzdeki Durumu

Karakoçan İlçesinde 1961'li yıllarda başlayan Belçika'ya göç artarak günümüze kadar devam etmiştir. Belçika'ya 1974 yılında resmi işçi alımının sona ermesi kaçak yollarla ve daha sonraları evlilik yoluyla gerçekleşen göçü artırmıştır.

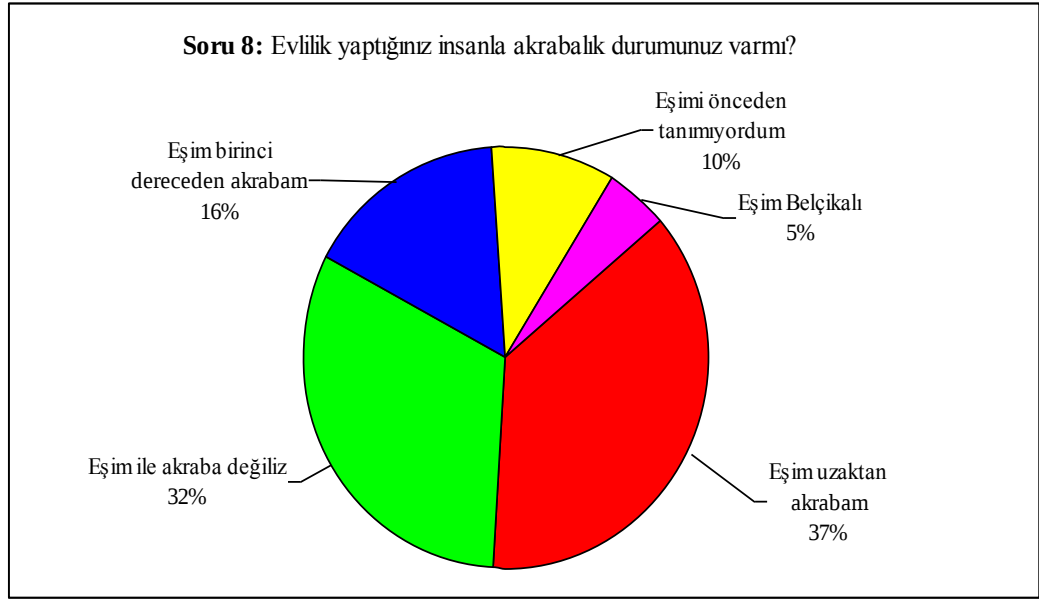
Karakoçan İlçesinden Belçika'ya olan göçler en fazla %55 oranı ile kaçak işçi olarak gerçekleşmektedir. İkinci sırada %27'lik oranla evlilik yoluyla gerçekleşen göç gelmekte, 1973-74 yıllarından sonra resmi işçi alımı sona erdiği için öncesinde Belçika'ya yerleşip çifte vatandaş olan genç nüfus evlilik yoluyla göçe farklı bir boyut kazandırmıştır. Özellikle evlilik yoluyla gerçekleşen göçün büyük çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır. İstek yoluyla gerçekleşen göç %15'lik bir oran teşkil ederken, iş yeri açmak için gerçekleşen göç %3'lük bir orana tekabül etmektedir (Grafik 21).

Grafik 20. Karakoçanlıların Belçika'ya Gidiş Şekilleri

Evlilik yoluyla Belçika'ya göç edenlerin %32'sinin eşi ile akrabalık bağı bulunmuyor. Eşini hiç tanımayanların oranı ise %10'dur. Eşi uzaktan akrabası olup evlenenlerin oranı %37 ile birinci sıradayken, eşi birinci dereceden akrabası olup evlenenlerin oranı %16'dır. Toplamda %53'lük bir orana tekabül eden tanıdık birileriyle evlilik, kişilerin evlilik tercihlerinde ailelerinin etkisinin baskın olduğunu göstermektedir. Eşi Belçikalı olanların oranı ise %5'tir. Buda orda ki vatandaşlarımızın kendi kültürünü bilen ve güvенеbildiği kişileri tercih etmesinin belirginliğini göstermektedir (Grafik 22).

Hiç tanımadığı bir insanla çok kısa sürede evlenip Belçika'ya gidenlerin sayısı % 42'yi bulmaktadır. Belçika'ya evlilik yolu ile giden insanların %42'sinin eşini hiç tanımadan evlenmiş olması toplumsal açıdan oldukça olumsuz sonuçlar doğuracak bir olaydır. Birbirlerini hiç tanımadan evlenen insanlar çoğunlukla kültür çatışması yaşamakta ve alışma süreçlerinde evliliklerinde büyük problemler oluşmakla birlikte bir kısmı da boşanma ile sonuçlanmaktadır(Grafik 22).

Grafik 21. Evlilik Yolu İle Belçika'ya Gidenlerin Akrabalık Durumları

Sonuç olarak: Göç edenlerin çoğunluğu tanıdık birileri ile evlenmeyi tercih etmiştir. Çifte vatandaşlık statüsü alanlar yakın akrabalarını evlilik yoluyla göçe dâhil etmiştir. Evliliklerde akraba olmasa bile kültürel çatışma yaşamamak için yöreden insanların tercih edilmesi ebeveynlerin evlilik olayındaki ağırlıklarını ortaya koymakla birlikte yaz tatillerinde birlikteliği sağlamak amaçlanmıştır.

Belçika'ya işçi olarak göç eden insanlar para kazanıp köylerine geri dönmek niyeti ile yola çıkmışlarsa da, zaman içerisinde elde edilen ekonomik refah pek çoğunun kalıcı olmasına yol açmıştır. Bu nedenle göçe yalnız katılan ilçenin erkekleri, işe girip ekonomik olarak kazanç elde etmeye başladıktan sonra ortama alışıp ev sorununu gidererek eşlerini ve çocuklarını yanlarına getirmişlerdir. Belçika'ya göç edenlerin %83'ü işini ve iskân sorununu giderdikten sonra ailesini yanına almıştır(Grafik 23).

Yöredeki bilirkişilerle yaptığımız mülakatlar sonucu; Belçika'ya göç edip işini ve iskân sorununu ayarlayanlardan turist olarak devam edip çifte vatandaşlık statüsü almayanların ailelerinin bir kısmını kaçak yollarla yanlarına almışlardır. Bu durum bazıları için uygun olmadığı için çifte vatandaşlık statüsü aldıktan sonra aile birleşimiyle ailesini yanına almışlardır. Belçika'ya gittikten çok sonra ailelerini yanlarına alanların oranı %14'tür(Grafik 23).

Geri dönme düşüncesiyle Belçika'ya gidenler uzun bir süre bu düşünceden vazgeçemedikleri için birde orda iş, iskân ve vatandaşlık konusunda uzun süre sıkıntı yaşayanlar ailelerini çok sonra yanlarına almak zorunda kalmışlardır. Ailelerini hiç götürmeyenlerin oranı %2 iken, aileleri ile Belçika'ya göç edenlerin oranı %1'dir (Grafik 23).

Grafik 22. Belçika'ya Göç Edenlerin Ailelerini Götürme Zamanları

Karakoçan İlçesinden yurt dışına işçi olarak giden insanların büyük bir kısmı kesin dönüş yapmamış ve gittikleri ülkelerde kalmışlardır. Yurt dışına çalışmaya giden işçilerden kesin dönüş yapanların %12'si Almanya'dan, %7'si Hollanda'dan, %5'i Belçika'dandır. Kitle iletişim araçlarının gelişmesiyle birlikte küreselleşen dünyada insanların birbirleriyle iletişim kurması kolaylaştığı için mesafelerin önemi azalmıştır. Belçika ve Hollanda'dan kesin dönüş yapanların çoğunluğu çifte vatandaş olup emekli olanlardır. Bir kısmı da gittiği ülkenin kültürüne ve yaşam tarzına alışamadığı için geri dönmüştür (Grafik 24).

Kesin dönüşün en fazla olduğu ülkenin Almanya olmasının nedenleri arasında Almanya'ya ilk giden insanların kesin dönüş fikri ile gitmeleri, çalışma koşullarının ağır oluşu, sosyal güvenlik olanaklarının yetersizliği, ırkçılık, siyasi ve kültürel hakların diğer ülkelere oranla Almanya'da kısıtlanması sayılabilir. Ancak göç ile gidenlere nazaran geri dönen insanların sayısı oldukça azdır.

Grafik 23. Yurt Dışından Kesin Dönüş Yapanların Oranı

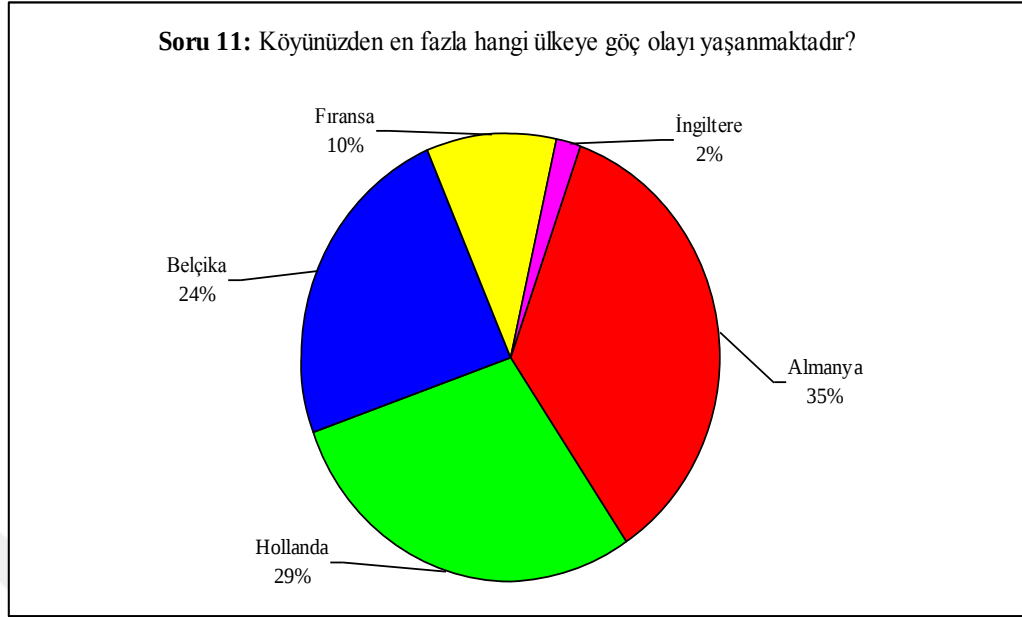
Sonuç olarak: işçi göçüyle yurt dışına gidenlerin birçoğu geri dönme fikriyle gitmişken şartlara uyum sağlanması ve ekonomik olarak refaha ulaşılması onları geri dönme fikrinden vazgeçirmiştir. Tam aksine yakın akrabalarını yanlarına alma fikrini kuvvetlendirip göç olayına hız kazandırmışlardır.

Karakoçan İlçesinden en fazla göç %35'lik oran ile Almanya'ya, %29'luk oranla Hollanda'ya ve %24'lük oranla Belçika'ya gerçekleşmektedir. Fransa ve İngiltere'ye sırasıyla %10'luk ve %2'lik oranlarla göç gerçekleşmektedir. Birinci sırada Almanya'ya giden göçmen sayısının fazla olması Almanya'nın 1961'de çok sayıda işçi talebinde bulunmasıyla ilgilidir. Hollanda ve Belçika'nın sırasıyla ikinci ve üçüncü sırada yer almaları, özellikle genç nüfusa olan ihtiyaçlarından dolayı göçmen şartlarının esnek olması ve ilk gidilen yer olan Almanya'ya yakın olmalarından kaynaklanmaktadır(Grafik 25).

İlk olarak 1961'de işçi talep eden Almanya giden işçiler başlangıçta biraz para biriktirip dönmeyi düşünüyordu. Almanya'da çalışan işçiler zamanla ülkedeki refahı görüp para biriktirdikten sonra geri dönmekten vazgeçip kendi akrabalarını da yanlarına almaya başladılar ve böylece zamanla Almanya'nın istihdam açığını kapatacak nüfustan fazla göçmen gelmeye başladı.

Bu durumun Alman ekonomisini olumsuz etkileyeceğini düşünen yetkililer 1974'te göçmen politikalarında değişikliğe gittiler ve ülkedeki mevcut göçmen haklarını kısıtladılar. Almanya'da ki göçmenler ve Avrupa'ya göç etmeyi düşünenler aynı

dönemde şartları Almanya'ya göre daha esnek olan Hollanda ve Belçika'ya göç etmeye başladılar.

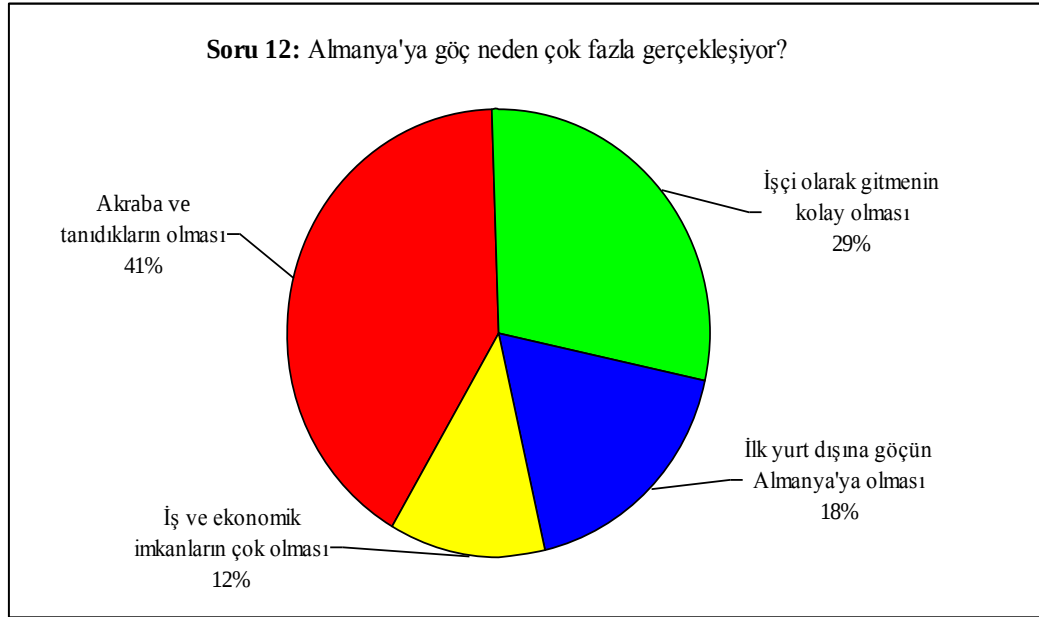

Grafik 24. Karakoçan İlçesinden Ülkelere Göre Göç Dağılımı

Sonuç olarak: Almanya'nın ilk sırada yer alması işçi olarak gidenlerin ilk olarak Almanya'ya gitmesi ve akrabalarını yanlarına alması etkili olmuştur. Hollanda ve Belçika'nın sırasıyla ikinci ve üçüncü sırada yer alması ise Almanya'ya yakın olmaları ve şartlarının belli dönemlerde Almanya'ya göre daha esnek olması etkili olmuştur.

İlçede Almanya'ya göçün fazla olmasını etkileyen sebeplerin başında, Almanya'nın çok sayıda işçi talebinde bulunması gelmektedir. İşçi olarak ilk gidenler Almanya'da belli bir düzen kurduktan sonra akrabalarını yanına almaya başlamaları %41'lik oranla akraba ve tanıdıkların olması seçeneğini etkin kılmıştır. Hiç bilmediğiniz bir ülkeye göç etmede en etkili şey tanıdık ve güvenilir birilerinin olmasıdır. Bu faktör kaçak yollarla yabancı bir ülkeye gitmenin bütün risk ve zorluğuna rağmen göçü insanlar için cazip kılmaktadır(Grafik 26).

İşçi olarak gitmenin kolay olması %29'luk oranla ikinci sırada yer almaktadır. Almanya işçi talebinin belli bir süre devam etmesi ve Almanya'da ki eş dostun yanına alacakları akrabalara gerekli yönlendirmeleri yapıp yardımcı olmaları etkili olmuştur. İlk yurt dışına göçün Almanya'ya olması %18'lik bir oran teşkil ederken, iş ve ekonomik imkânların çok olması %12'lik bir oran göstermektedir(Grafik 26).

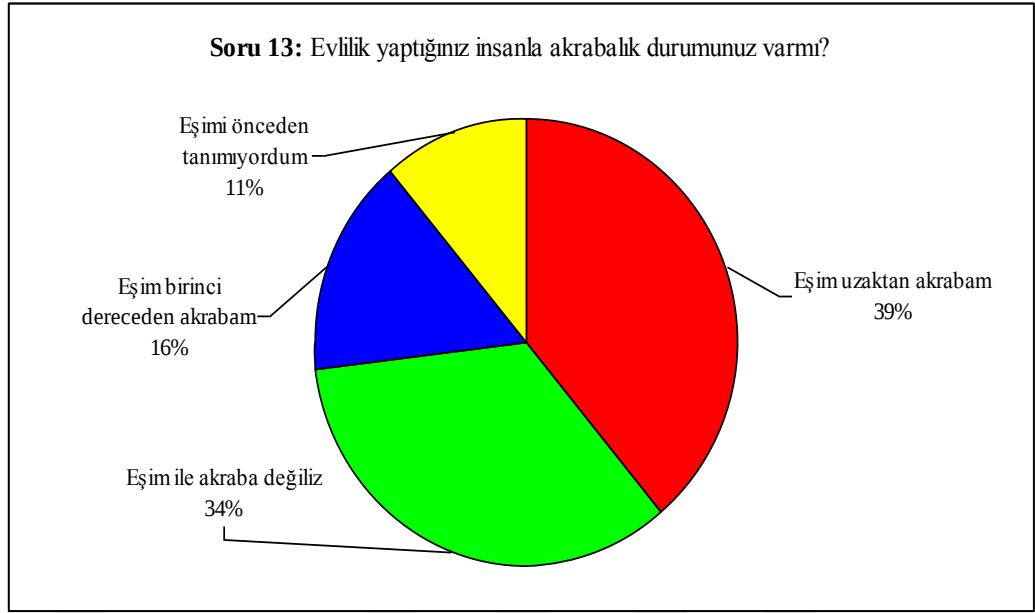
Grafik 25. Almanya'ya Göçün Fazla Oluşunu Etkileyen Nedenlerin dağılımı

6.4. Evlilik Yolu İle Belçika'ya Gerçekleşen Göç Olayı

İlçede evlilik yoluyla Belçika'ya gidenlerin çoğunluğunu kadınların oluşturması sebebiyle 50 kadın 30 erkek toplam 80 kişiye evlilik anketi uygulanmıştır. Özellikle göç edenlerin kültürel bağlılıkları ve anne baba etkisi evlilik konusunda ki tercihlerinin yakın çevreden olmasını sağlamıştır.

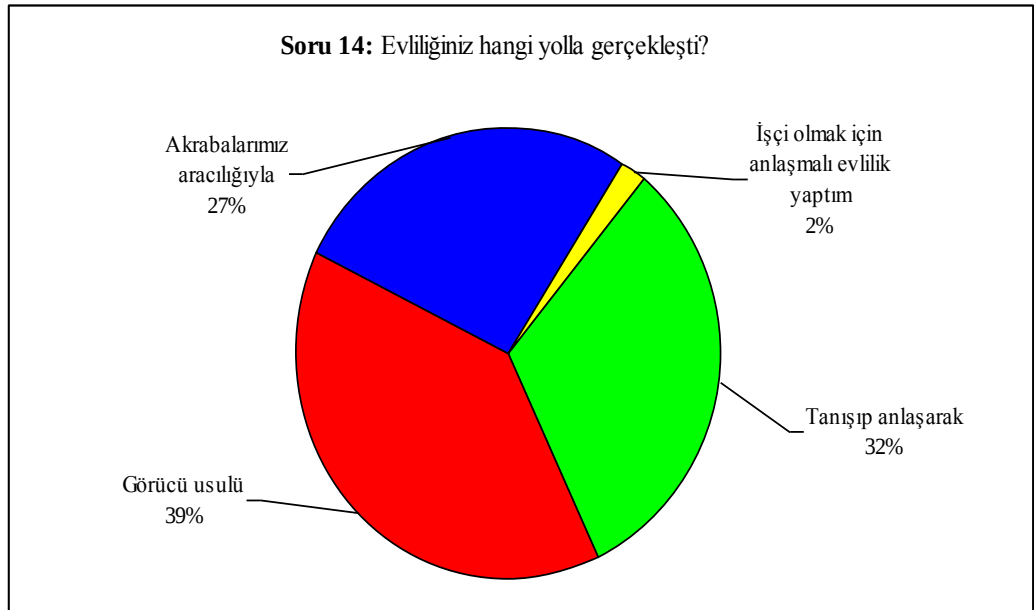
Evlilik yoluyla Belçika'ya giden insanların %39'u uzaktan akraba, %34'ü akraba değilken, %16'sı birinci dereceden akraba, %11'i eşini önceden hiç tanımıyor. Uzaktan akraba ve birinci dereceden akraba oranlarının %55'lik bir değerle ön planda olması, eş tercihinde tanıdık birilerinin seçilmek istenmesi ile yakın çevrenin göçte etkinleşmesini sağlamak belirleyici olmuştur (Grafik 27).

Sonuç olarak: özellikle kırsal alanlardaki ebeveynler kendi çocuklarının tanıdık bildik birileri ile evlendirmek ve yurt dışında başka kültürden insanlarla evlenmesini önlemek için akraba olmazsa bile yakın çevreden eş seçmeyi tercih etmektedirler. Bırakıp gittiği çevreden uzun zaman uzak kalan kişinin çevredeki insanları fazla tanımaması ve kısmen de olsa ilk başlarda yabancılık çekmesi ebeveynleri evlilik olayında etkili kılmıştır. Buda evlilik olayında akraba evliliğini baskın kılmıştır.

Grafik 26. Evlilik Yolu İle Belçika'ya Gidenlerin Akrabalık Durumları

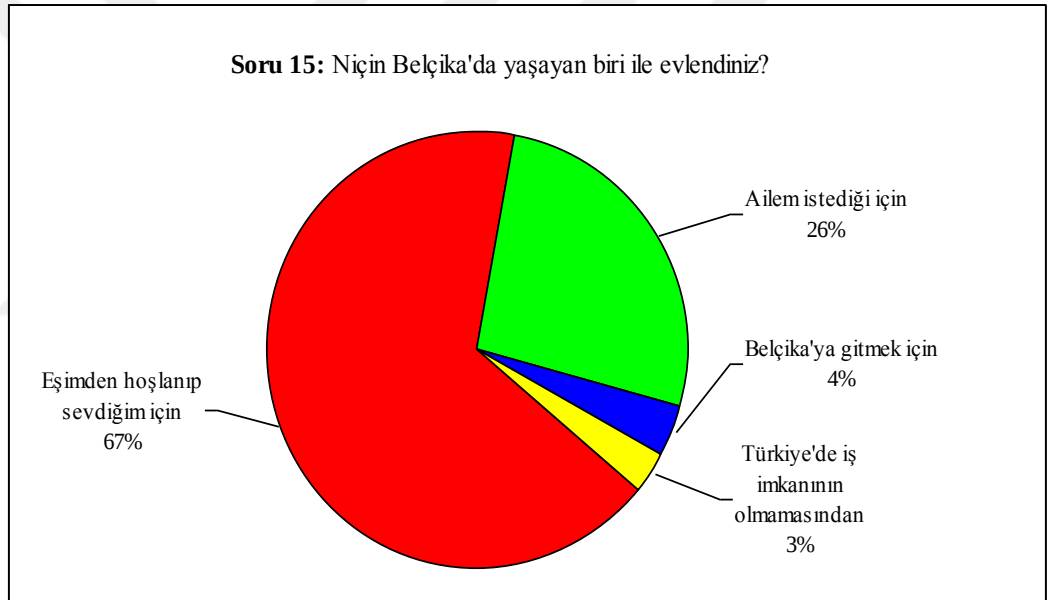
Karakoçan'da evlilikleri görücü usulü ile gerçekleştirenlerin oranı %39, tanışıp anlaşarak evlenenlerin oranı %32, akrabaları aracılığıyla evlenenlerin oranı %27, işçi olmak için anlaşmalı evlilik yapanların oranı %2'dir. Yurt dışında gerekli işlemlerini hallettikten sonra evlilik için ülkelerine dönen Karakoçanlıların eş tercihinde genellikle yakın çevre ve aile etkindir buda görücü usulünün ön planda olmasına sebep olmuştur(Grafik 28).

Grafik 27. Belçika'daki Karakoçanlılarla Evliliklerin Gerçekleşme yolları

Tanışıp anlaşılarak evlenenlerde ise genellikle yazın tatilini geçirmek için memleketlerine gelen Karakoçanlılar düğünlerde, farklı sosyal etkinliklerde veya yurt dışındaki organizasyonlarda görüşüp anlaşılarak gerçekleşmektedir. Yurt dışında refah seviyesi iyi olanların evlilik tercihlerinde akrabaların baskın olması, yurt dışına evlilik yoluyla yakın akrabaların gitmesini sağlamak içindir. Yurt dışına gitmenin zor olduğu bazı dönemlerde özellikle anlaşmalı evlilikler yapılarak bu süreç kolaylaştırılmaya çalışılmıştır.

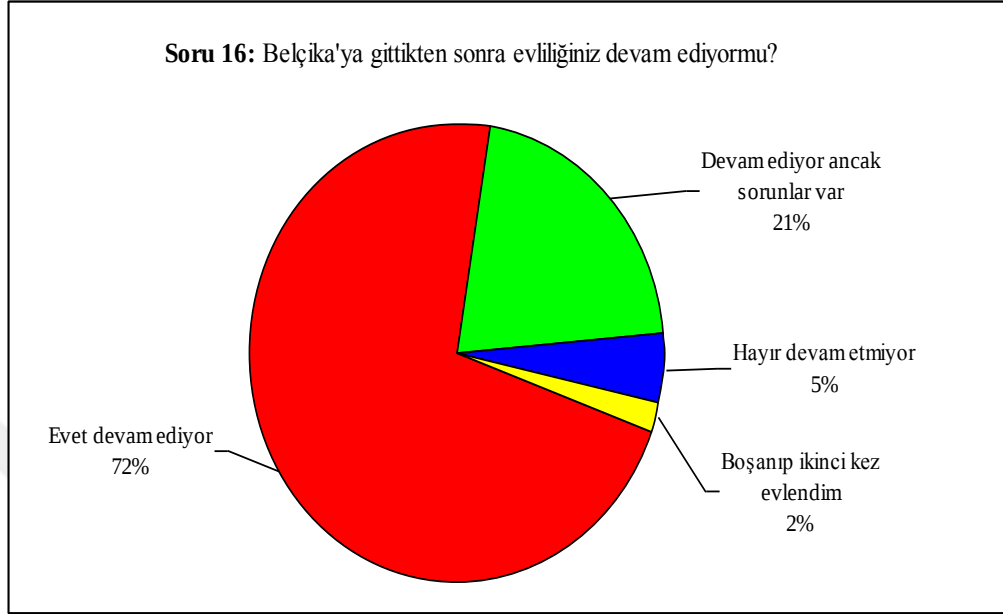
Karakoçan ilçesinde Belçika kaynaklı evliliklerin %67'si tanışıp hoşlanma sonucu gerçekleşmekte, %26'sı ailelerin istemesi sonucu gerçekleşirken, %4'ü Belçika'ya gitmek için, %3'ü de Türkiye'de iş imkânlarının olmamasından dolayı gerçekleşmektedir (Grafik 29).

Grafik 28. Belçika'da İkamet Eden Biri İle Evlenme Nedeni

Sonuç olarak: eşimden hoşlanıp sevdiğim için seçeneği her ne kadar yüksek bir oranda olsa da, ilçede özellikle yurt dışına gidenlerin yaşamlarına olan özenti ve ailelerin kızlarını yurt dışında ki refah seviyesi iyi olan akraba veya tanıdıklara vermek istemeleri etkili olmaktadır. Özellikle yurt dışında doğup büyüyen ikinci ve üçüncü neslin kültürlerini tamamen kaybetmemeleri ve yaz tatillerinde memleketi tercih etmeleri için ebeveynler bilinçli olarak tanıdık birilerini seçmektedirler.

Evlenerek Belçika'ya gidenlerin %72'sinin evliliği devam ediyorken, %21'inin evliliği sorunlu bir şekilde devam etmekte, evliliği devam etmeyenlerin oranı %5, boşanarak ikinci kez evlenenlerin oranı ise %2'lik bir oran teşkil etmektedir(Grafik 30).

Grafik 29. Belçika'ya Gittikten Sonra Evliliklerin Durumu

Sonuç olarak: özellikle ailelerin isteği doğrultusunda evlenenlerin yurt dışındaki sosyal yaşama kolay bir şekilde adapte olamamaları, eşlerinin yaşam tarzının istedikleri gibi olmaması, dil öğrenmede zorlanmaları sonucu istedikleri şekilde sosyal ve ekonomik yaşama katılamamaları gibi sebepler evlilikte problemlere sebep olup bazılarında boşanma ile sonuçlanmaktadır.

Belçika'ya evlenerek gidenlerin %68'i uyum sorunu yaşamamışken, %27'si kısmen uyum sorunu yaşamış, %5'i çok fazla uyum sorunu yaşamıştır. Eşiyle çok fazla uyum sorunu yaşayanların çoğunluğu boşanma ile sonuçlanmışken, kısmen uyum sorunu yaşayanlarda genellikle geçimsizlik söz konusu olmaktadır(Grafik 31).

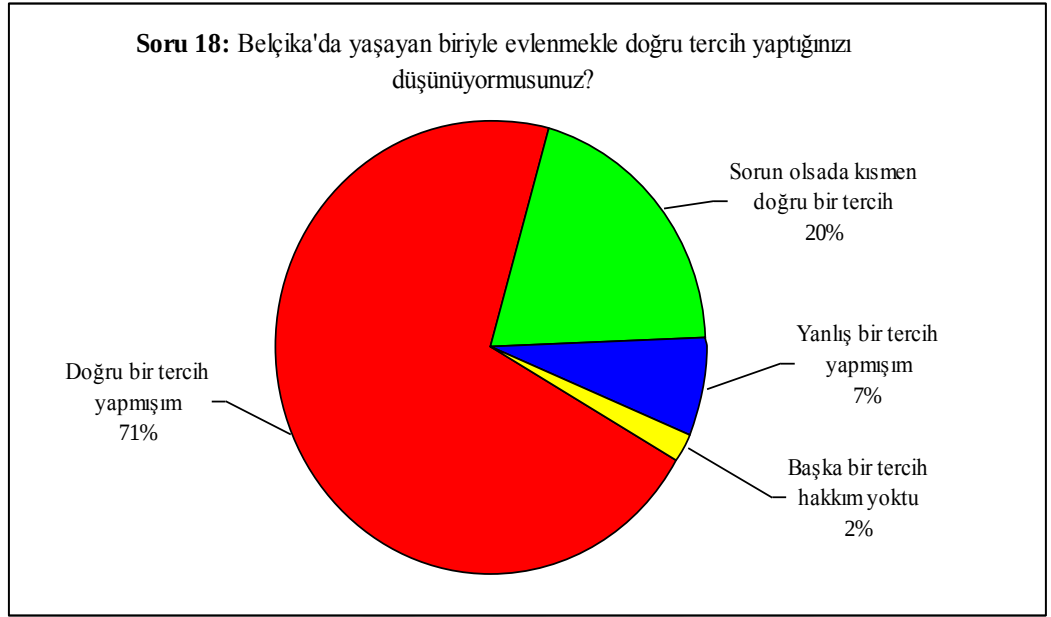
Evlenenlerin çoğu ya akraba ya da yakın çevreden olduğu için evlilik yaptığınız kişi ile uyum sorunu yaşadınız mı sorusuna doğru cevap vermekten kaçındıklarını düşünüyorum. Evlendikten kısa bir süre sonra hiç tanımadıkları ve bilmedikleri bir ortama gidip yerleşen eşlerin bulundukları ortama alışamamaları, ilk başlarda dil bilmedikleri için sosyal bir faaliyette bulunamamaları ve psikolojik olarak kendilerini yalnız hissettikleri için memleketlerine özlem duymaları evlilikte bazı problemlere

sebepe oluşturmaktadır. Bu problemleri atlatamayan bazı evlilikler boşanma ile sonuçlanmaktadır.

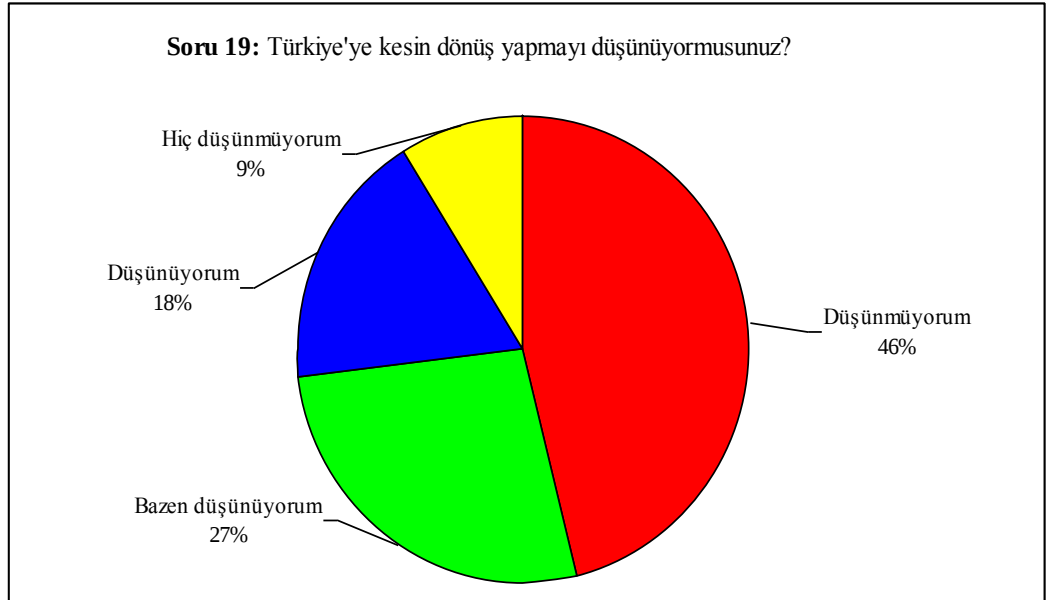
Grafik 30. Evlilik Yoluyla Belçika'ya Gidenlerin Eşleri İle Uyum Durumu

Evlilik yoluyla Belçika'ya gidenlerin %71'i doğru bir tercih yaptığını düşünüyor, %20'si sorun olsa da kısmen doğru bir tercih yaptığını düşünmektedir. Yanlış tercih yaptığını düşünenlerin oranı %7 iken, başka tercih hakkı olmayanların oranı %2'dir. Evliliğinde problemler söz konusu olanların çoğunluğu ailelerinin isteği doğrultusunda görücü usulü ile karşısındaki eş adayını fazla tanımadan evlenenlerdir(Grafik 32).

Grafik 31. Evlilik Kararının Doğruluk Oranı

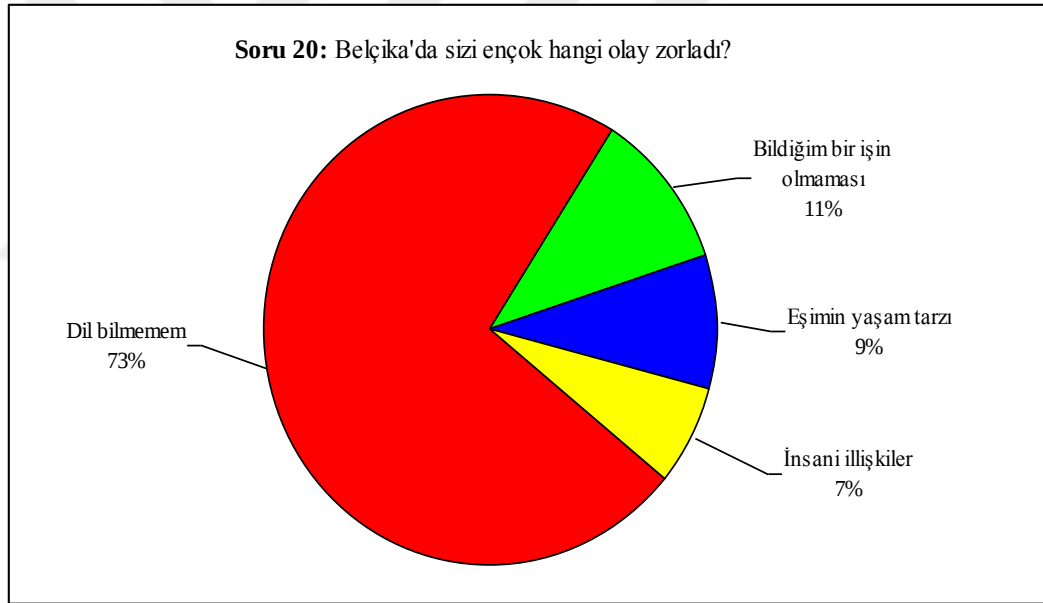
Karakoçan'dan Belçika'ya evlilik yoluyla giden insanlardan kesin dönüş yapmayı düşünmeyenlerin oranı %46 iken, bazen dönmeyi düşünenlerin oranı %27, dönmeyi düşünenlerin oranı %18 ve dönmeyi hiçbir zaman düşünmeyenlerin oranı ise %9'dur (Grafik 33).

Grafik 32. Türkiye'ye Kesin Dönüş Yapma Konusunda Ne Düşündüklerinin Oranı

Sonuç olarak: ilçeden evlilik yolu ile Belçika'ya gitmek için uğraşan insanlar Belçika'ya gidince karşılaştıkları olumsuzluklara rağmen geri dönememektedirler. İnsanların bu kadar sıkıntılara rağmen dönememelerinin en önemli sebebi ilçeye geldiklerinde yapacak işlerinin olmamasıdır. Bunun yanında göç eden kişilerin aileleri ve toplum tarafından kişiler üzerinde uyguladıkları sosyal baskı neticesi, gitti de yürütemedi geldi demesinler diye geri dönemeyen insanlar da bulunmaktadır.

Evlenerek Belçika'ya giden insanların %73'ü dil bilmedikleri için çok zorluk çektiklerini belirtmektedirler. Dil bilmedikleri için sosyal ve ekonomik yaşamda fazla etkin olamamışlar buda psikolojik ve bazen de evlilikte problemlere sebep olmaktadır. Dil sorunundan sonra insanları zorlayan sebepler ise %11'lik bir oranla bildikleri bir işin olmaması, %9'u eşinin yaşam tarzına alışamaması veya kabullenememesi, %7'lik bir kesim ise yurt dışındaki insani ilişkilerden sıkıntı çekmektedir(Grafik 34).

Grafik 33. Belçika'ya Gidenlerin Yaşadıkları Sorunların Dağılımı

6.5. Belçika'ya Olan Göçün Karakoçan İlçesine Etkileri

Karakoçan'dan Belçika'ya olan göçün ilçede sosyal-ekonomik ve kültürel açıdan farklılıklara sebep olduğu hemen hemen herkesçe aşikârdır. Tarım ve hayvancılık dışında önemli bir gelir kaynağı olmayan ilçede iki devlet bankası, bir özel dersane, lüks konutlar ve otomobiller bulunmaktadır. Belçika'ya meydana gelen göçten özellikle en fazla inşaat sektörü etkilenmektedir.

Belçika'ya olan işçi göçünün genel tablosuna bakıldığı zaman ekonomik yönden Karakoçan İlçesi için olumlu, kültürel değişim yönünden olumsuz olduğu söylenebilir. Belçika'ya olan göçün Karakoçan ilçesi üzerine etkisi araştırıldığında, göçe katılan insanların %50'sinin göçün Karakoçan için olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Göçün Karakoçan için kısmen olumlu olduğunu belirtenlerin oranı %29'dur. Toplamda %79'luk bir oran göçün Karakoçan için olumlu olduğunu ifade etmiştir(Grafik 35).

Bu durumun temel sebebi ilçede insanların geçimini sağlayacakları iş imkânlarının kısıtlı olmasıdır. Öbür yandan göçün Karakoçan için olumsuz olduğunu düşünenlerin oranı %17 iken, bu konuda bir fikre sahip olmayanların oranı ise %3'dür. Göçün ilçe için olumsuz olduğunu düşünenlerin gerekçeleri ilçede meydana gelen kültürel değişimdir(Grafik 35).

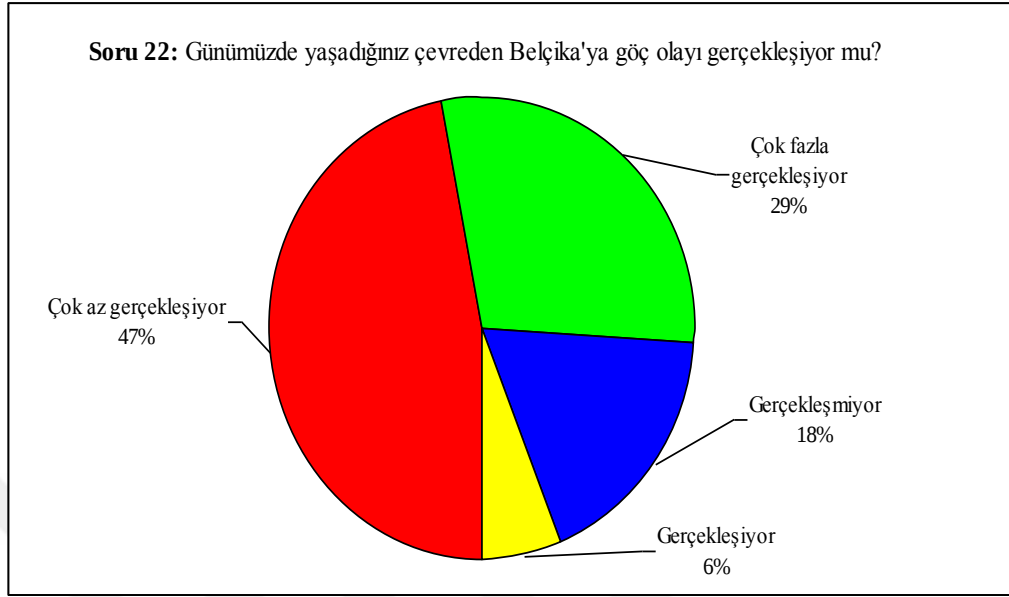
İlçe halkı Belçika'ya olan göçü % 79 oranında olumlu karşılamakta ve göçün oluşunu fırsat olarak görmektedir. Çünkü ilçede bu kadar nüfusun geçimini sağlayacak yeterince ekonomik kaynak yoktur(Grafik 35).

Grafik 34. Belçika'da İkamet Edenlerin Nazarında Göçün Karakoçan İçin Oluşturduğu Durum

İlçede iş imkânlarının kısıtlı olması, sanayinin gelişmemiş oluşu, tarım alanlarının yetersizliği, hayvancılığın eskisi gibi yapılamaması ve kuraklık gibi olumsuzluklar günümüzde hala Belçika'nın önemli bir cazibe merkezi oluşunu sürdürmektedir. Günümüzde ilçeden Belçika'ya gerçekleşen göç yerleşim alanlarının

%47'sinde çok az gerçekleşiyor, %29'unda çok fazla gerçekleşiyor, %18'inde artık gerçekleşmezken, %6'sında hala normal seyrinde gerçekleşmektedir(Grafik 36.).

Grafik 35. Günümüzde Köylerden Belçika'ya Gerçekleşen Göç Olayının Durumu

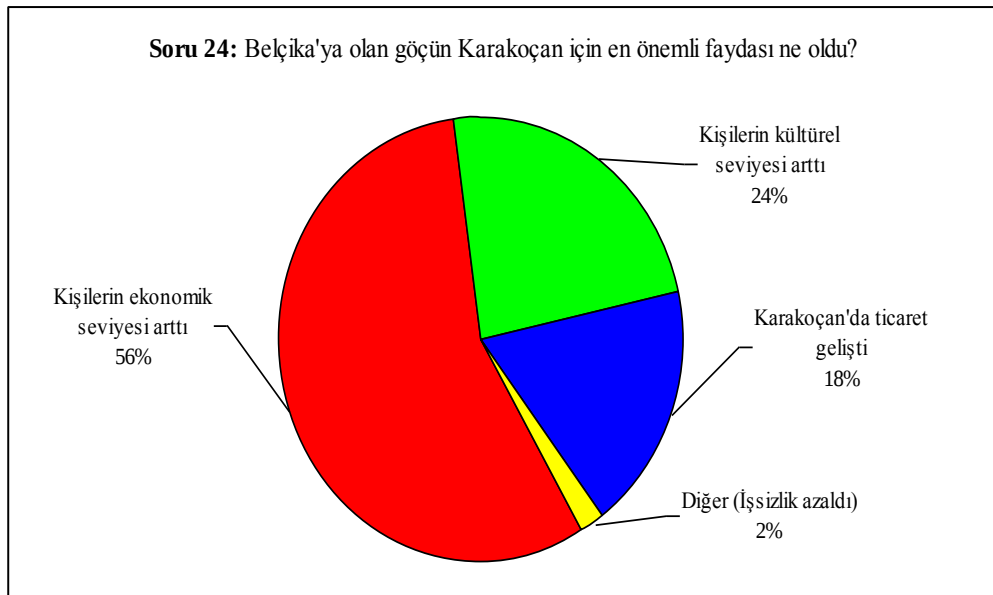
Sonuç olarak: Karakoçan ilçesinden yurt dışına göç olayı eskiye nazaran biraz azalsa da hala gerçekleşmektedir. Karakoçan halkının büyük çoğunluğu, Karakoçan'da gençlerin çalışabileceği iş imkânlarının kısıtlı olması ve göç olayının ekonomik yönden Karakoçan'a olumlu yansımalarından dolayı göç olayını olumlu bulmaktadır. Öte yandan Karakoçan halkının az bir kısmı ise, farklı bir kültürle büyüyen yetişen üçüncü ve dördüncü neslin kültürel bozulmalara sebep olduğunun farkındadır.

Günümüzde Belçika'ya devam etmekte olan göçün %68 gibi yüksek bir oranı hala kaçak turist olarak gerçekleşmektedir. Geçmiş yıllara nazaran azalış gösterse de kaçak yollarla hayallerinin peşinden gitmek gençlerin tek seçeneği olarak görünmektedir. Özellikle son zamanlara göre yükselişe geçen evlilik yoluyla gerçekleşen göçün oranı ise %30'dur. Kaçak yollarla yurt dışına gitmenin gittikçe zorlaştırılmasından dolayı gençlerin son dönemlerde evlilik yoluyla gitmesini teşvik etmiştir. İş yeri açmak için gidenlerin oranı ise %2'dir(Grafik 37).

Grafik 36. Günümüzde Belçika'ya Olan Göçün Gerçekleşme Yolları

Belçika'ya olan göçün Karakoçan'a en büyük faydasının ne olduğu göçün gerçekleştiği 85 köy muhtarına, köylerdeki bilirkişilere ve ilçe merkezdeki esnaflara soruldu. %56'lık bir oran ile kişilerin ekonomik seviyesinin artmış olduğunu, %24'lük bir oran ile kişilerin kültürel seviyesinin artmış olduğunu, %18'lik bir oran ile ilçede ticaretin gelişmiş olduğunu, %2'lik bir oran ise işsizliğin azaldığını belirtmişlerdir(Grafik 38).

Grafik 37. Belçika'ya Olan Göçün Karakoçan İlçesine Katkısı

Belçika'ya olan göç, Karakoçan'daki ticari hayatın gelişimine katkıda bulunup işsizliği azaltmaktan ziyade göç eden insanların kişisel olarak zenginleşmelerine neden olmuştur. İkinci katkısı ise insanların kültür seviyelerinin nispeten gelişmesidir. Buna karşılık Belçika'ya gerçekleşen büyük göçün ilçeye ekonomik olarak yeterince katkı sağlamadığı ve ilçede işsizliğin hala büyük oranlarda devam ettiği söylenebilir. İlçe ticaretindeki hareketlilik ise yazın tatil için memleketlerine gelen gurbetçiler zamanında gerçekleşmektedir. Bu sürede genellikle üç veya dört ay sürmektedir.

Karakoçan'da yaşayan insanlar açısından Belçika'ya gerçekleşen göç %59 oranında çok kötü bir olay olarak görülmektedir. Özellikle kültürel değişime uğrayan gençlerin ilçede oluşturduğu kötü izlenim, evlilik yoluyla yurt dışına giden genç kızlardan gelen şikâyetlerin ailelerde oluşturduğu olumsuz durum ve yaz tatillerinde bile memleketi gelmeyi tercih etmemeye başlayan gençlerin bıraktığı izlenimler, yöre insanında göç olgusunun kötü olarak görülmesine sebep oluşturmıştır(Grafik 39).

Göçün ilçe için çok iyi olduğunu düşünenlerin oranı %35 iken, göçün ilçede önemli bir etkiye sahip olmadığını düşünenlerin oranı ise %6'dır. Göçün çok iyi olduğunu düşünenlerin elde ettikleri bireysel zenginlik böyle düşünmelerinde en büyük etkidir. Özellikle yurt dışından ilçeye akan dövizin Türkiye'nin yaşadığı ekonomik kriz dönemlerinde bile ilçenin krizi hissetmemesine neden olmasından dolayı yastık altı zenginler tarafından çok iyi bir olay olarak görülmektedir (Grafik 39).

Grafik 38. Karakoçan'da Kalan İnsanlar Açısından Belçika'ya Olan Göçün Sonuçları

Karakoçan'da yaşayan insanların %24'i Belçika'ya olan gu iyi olarak görüp gn devam etmesi gerektiğini düşünmektedirler. Gn kesinlikle devam etmesi gerektiğini düşünen %6'lık bir kesimle beraber düşünüldüğünde %30'luk bir kesim gn devam etmesi taraftarıdır. Gn ilçe için iyi bir süreç olduğunu düşünmeyen ve gn durması gerektiğini düşünenlerin oranı ise %68'dir(Grafik 40).

Gn kesinlikle devam etmemesi gerektiğini düşünen %2'lik bir oranla beraber düşünüldüğünde %70 gibi yüksek bir oran gn bitmesi gerektiğini düşünmektedirler. İlçe ve kırsal kesimde genç nüfusla beraber hızla azalan nüfustan dolayı bazı köylerin boşaltılacak seviyeye gelmesi, mevsimlik olarak ilçe merkezi ve kırsal arasında yer değişimi yapılması, yaşlı nüfusun yalnız kalması gibi sebeplerden dolayı ilçede genel olarak g olgusuna olumsuz bakılmaktadır(Grafik 40).

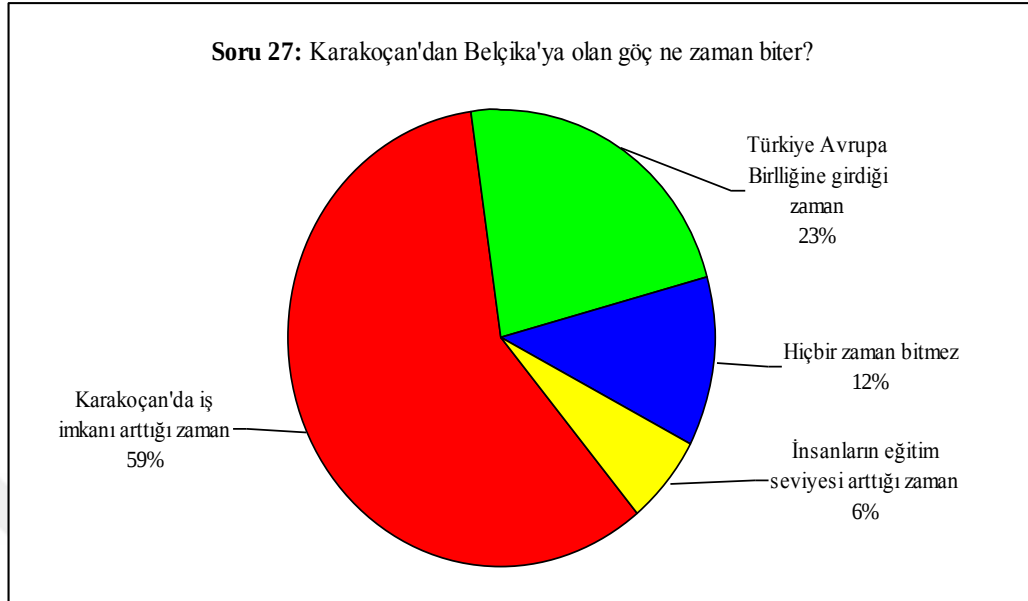

Grafik 39. Karakoçan'da Yaşayanların Gn Devamı Konusundaki Tutumu

Karakoçan'da yaşayan insanların %59'u Karakoçan'da iş imkânları arttığı zaman gn biteceğine inanıyorken, %23' Türkiye Avrupa birliğine girdiği zaman gn biteceğini düşünmektedirler. Gn hiçbir zaman bitmeyeceğini düşünenlerin oranı %12'iken, insanların eğitim seviyeleri arttığı zaman gn biteceğini düşünenlerin oranı ise %6'dır(Grafik 41).

Oranların yükseklik durumuna bakıldığında ilçede iş imkânlarının olmayışı ve işsizlik gn en büyük sebebini oluşturmaktadır. Sonuçlara bakıldığında devlet destekli yatırımlarla ilçede iş olanakları oluşturulmadıka, yörenin zengin insanları

tarafından ilçeye yatırım yapılmadıkça ilçedeki işsizlik bitmeyecek ve yurt dışına göç devam edecektir(Grafik 41).

Grafik 40. Karakoçan'da Yaşayanlara Göre Belçika'ya Olan Göçün Sonlanma Durumu

Belçika'da yaşayan insanlarda Karakoçan'da yaşayan insanlar gibi ilçede iş olanakları arttırıldığı zaman göçün azalacağı hatta biteceğini düşünmektedirler. Göç etmiş insanların %40'ı ilçede iş olanakları arttırıldığı zaman göçün biteceğini düşünmekteyken, %35'i göçün hiçbir zaman bitmeyeceğini düşünmektedirler. Türkiye Avrupa birliğine girdiği zaman göçün biteceğini düşünenlerin oranı %20 iken, göçün bitmesinde farklı sebeplerin etkili olacağını düşünenlerin oranı ise %5'dir (Grafik 42).

Belçika'ya gidenlerden, Türkiye'nin Avrupa Birliğine girmesinin göçün durmasında etkili olacağını düşünenlerin oranı %20 iken, Türkiye'de kalanlarda bu oran %23'tür. Belçika gibi Avrupa Birliğinin başkentinin bulunduğu bir ülkede yaşayan insanlar Avrupa Birliğini daha iyi tanımlarına rağmen, Türkiye'nin birliğe üye olmasının göçü durdurmada çok fazla etkili olacağını düşünmemektedirler (Grafik 42).

Grafik 41. Belçika'da Yaayanlara Göre Gn sonlanma durumu

İki grafiğin seçeneklerini karşılaştırdığımızda yurt dışında yaşayan insanlar ilçede yaşayan insanlara göre daha gerçekçi düşünüp daha sağlam öngörülere sahiptirler. İlçede yaşayıp gn hiç bitmeyeceğini düşünenlerin oranı ile yurt dışında yaşayıp gn bitmeyeceğini düşünenlerin oranı arasında %23'lk bir fark mevcuttur. Buda yurt dışında yaşayanların hayatlarının ilçedeki genç nüfus üzerindeki etkisinin farkında olduğunu göstermektedir. İlçede i imkanları arttırılrsa bile bir kişinin yılda ilçede kazanacağı kazancın yurt dışında yaşayan birinin kazancının yarısını olduğunu bilen genç nüfus tercih hakkını yurt dışından yana kullanmaktadır.

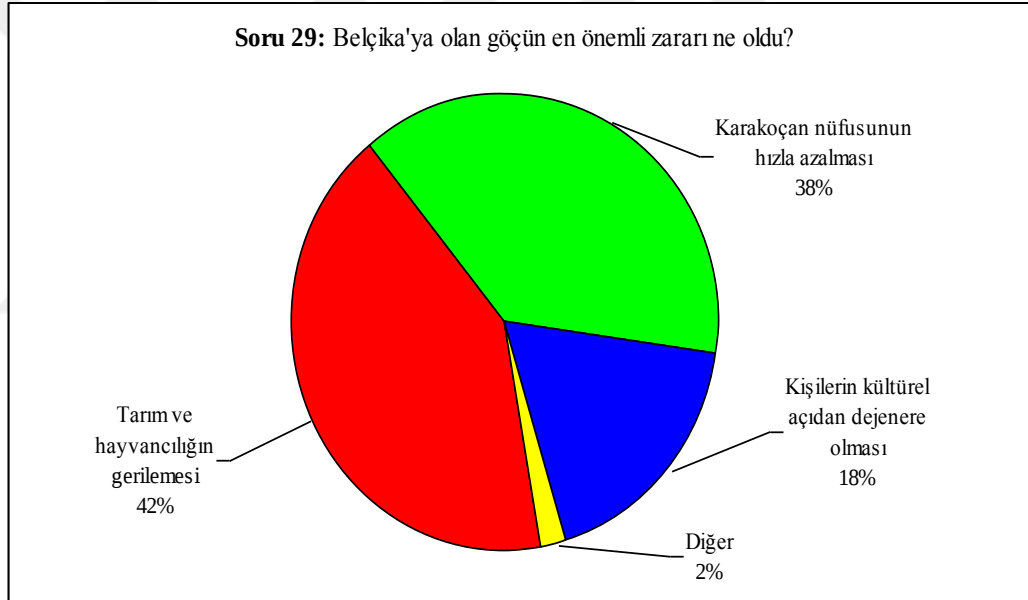
Yazın tatilini geçirmek için memleketine gelen insanlar yurt dışındaki i imkânlarının zorluğunu ve yurt dışında oturma almanın zorluklarından bahsetseler bile bunlar genç nüfus için caydırıcı sebepler olmuyor. İlçede veya kırsalda baba mesleklerini devam ettirmek istemeyen genç nüfus üzerinde yurt dışındaki cazip edici olanaklar ve özellikle yazın tatilini geçirmek için lüks arabalarla ilçeye gelen turistlerin yaayışları, ilçede yaptırdıkları lüks konutlar da eklenince gençler bütün olanakları zorlayıp yurt dışına gitmek konusunda ısrarcı olmaktadır.

6.6. Belçika'ya Göç Eden Nüfusun Entegrasyonu ve Yaşadıkları Sorunlar

İlçede yaşanan göç olayının zararlarına bakıldığında %42'ile tarım ve hayvancılığın gerilemesi ve %38'lik bir oranla ilçe nüfusunun hızla azalması gelmektedir. Bu iki seçenek birbiriyle bağlantılı olarak azalış göstermektedir. İlçenin

temel geçim kaynağı olan tarım ve hayvancılık, genç nüfusun yurt dışına hızlı bir göç gerçekleştirmesi sonucuna paralel olarak hızla azalış göstermeye başladı. Eskiden kırsal kesimde ortalama her aile hayvancılıkla uğraşırken günümüzde bazı köylerde tamamen terk edilmişken diğer köylerde ise bir iki aile sadece uğraşmaya devam etmektedir.

Her ne kadar herkes tarafından tam olarak fark edilmese de göçün ilçe için bir diğer önemli ve göze çarpan zararı %18'lik bir oranla insanların kültürel açıdan değişime uğramasıdır. Özellikle yurt dışında doğup büyüyen ikinci ve üçüncü nesil insanlar oranın kültürüyle yetiştikleri ve şekillendikleri için anne ve baba memleketine geldiklerinde kültürel çatışma yaşamaktadırlar. Bu kültürel çatışma yöredeki genç nüfusu da şekillendirip Avrupa'ya özendirilmektedir. Göçün ilçe için sebep olduğu diğer bazı zararların oranı ise %2'dir(Grafik 43).

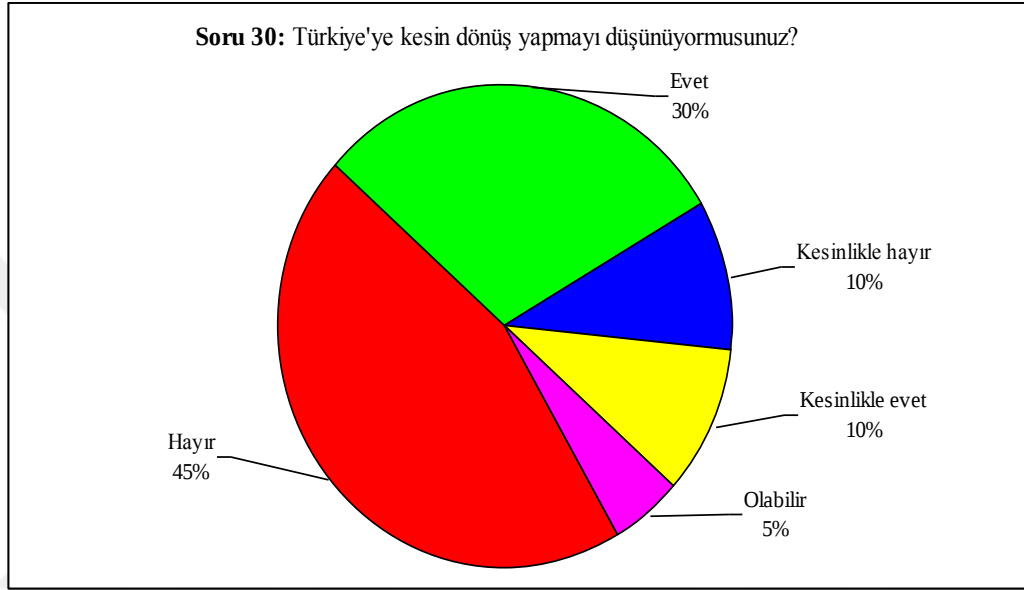
Grafik 42. Göçün İlçeye Olan Zararının Dağılımı

Sonuç olarak: Karakoçan'da genç nüfusun azalması ve yaşlı nüfusun artması, yeni nesil gençlerin Avrupa' da ki gençlere özenip kültürel açıdan değişmesi, tarım ve hayvancılığın gerilemesi, yurt dışından gelen ekonomik yardımlardan dolayı ilçede kalanların çalışmaması ilçe için öne çıkan en önemli zararlardır.

Belçika'ya göç eden insanların %45'i geri dönüş yapmayı düşünmemekte, kesinlikle geri dönüş yapmayı düşünmeyenlerin oranı ise %10'dur. Göç eden insanlardan %30'u geri dönüş yapmayı düşünüyorken, %10'u kesinlikle geri dönüş

yapmayı düşünmektedir. Şekillenecek şartlara bağlı olarak geri dönüş yapmayı düşünüyor olanların oranı ise %5'dir(Grafik 44).

İnsanların % 55 gibi büyük bir kısmının Belçika'dan dönmeyi düşünmemesinin nedenleri arasın de İlçede iş imkanın olmayışı ve Belçika'da iyi kazanç elde etmeleridir. Bunun yanında Belçika'da doğan ve büyüyen gençler Belçika yaşam tarzını benimsediğinden Türkiye'de yaşamak istememektedirler(Grafik 44).

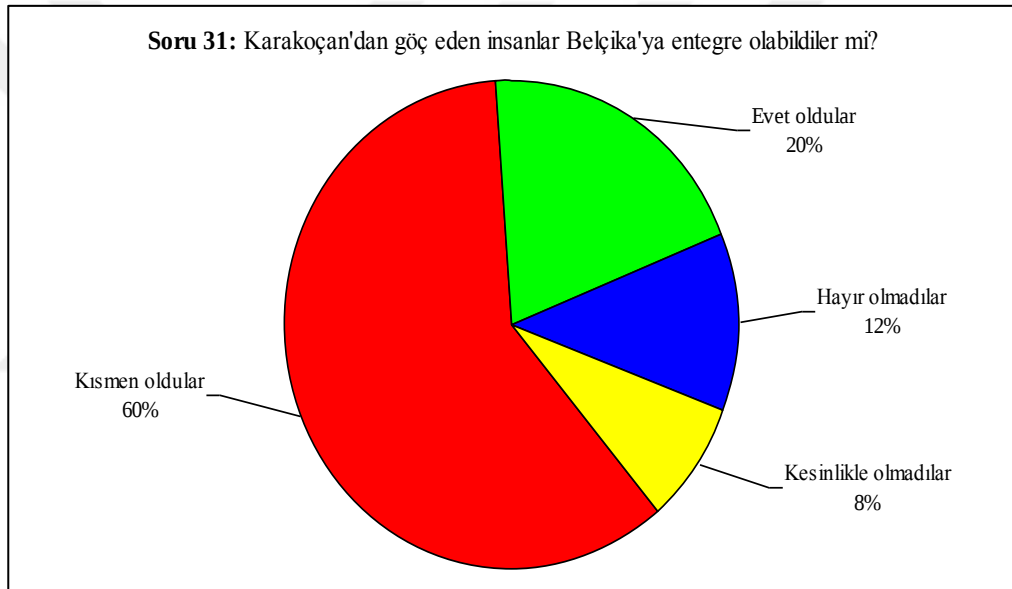
Grafik 43. Türkiye'ye Kesin Dönüş Yapmayı Düşünenlerin Oranı

Kesin dönüş yapmayı düşünen insanların büyük bir kısmı Belçika'dan birisi ile evlenerek göçe sonradan katılan ve kaçak yollarla yurt dışına gidip oranın kültürüne alışamayan Türkiye doğumlulardır. Bu insanlar Türkiye'de doğup büyüdüklerinden dolayı, Belçika kültürü etkisi altında yetişen eşleri ile sorunlar yaşamakta ve Belçika toplumuna uyum sağlayamadıklarından dolayı kesin dönüşü düşünmektedirler. Ancak böyle düşünenlerin çok azı kesin dönüş yapmaktadır. Tüm bu uyum sorunlarına ve çatışmalara rağmen insanlar Belçika'da yaşamaya devam etmektedirler. Bu durumun ana nedeni ise Karakoçan'da çalışacakları ve kazanç elde edecekleri iş imkânlarının olmamasıdır.

Belçika'ya göç eden insanların %60'ı kısmen, %20'si çok iyi olmak üzere toplamda %80 gibi yüksek bir oran Belçika toplumuna entegre olmuşken, %8'lik bir oran kesinlikle entegre olamamış, %12'lik oran ise entegre olmamakla birlikte toplamda

%20'lik bir kesim Belçika toplumuna ve yaşayış şekillerine entegre olamamıştır(Grafik:6.31.). Belçika toplumuna uyum sağlayan bu çoğunluğun büyük bir kısmını orda doğmuş ve oranın kültürüyle yetişmiş insanlar oluşturmaktadır.

Özellikle oranın kültürüyle büyüyen ikinci ve üçüncü nesil gençlerin kararları, Türkiye'de yetişip sonradan göç eden ebeveynlerin kararları ve entegre olma süreçleri üzerinde de etkili olmaktadır. Ebeveynler memlekete özlem duyup geri dönüş yapmayı istese de çocuklarının gelecekleri ve eğitimleri söz konusu olduğu için geri dönme fikrinden vazgeçmek zorunda kalıyorlar. Entegre olamayan %20'lik bir kesim ise genellikle evliliklerinde problem yaşayanlar ile orda zor şartlarda çalışıp yıllarca işçi statüsünü elde edemeyen insanlardan oluşmaktadır(Grafik 45).

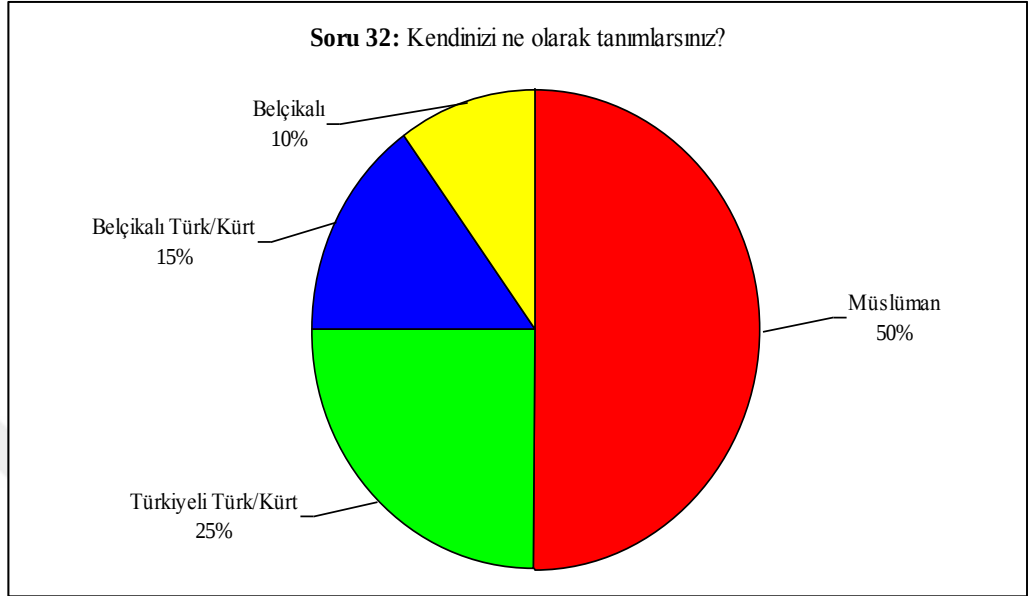

Grafik 44. Göç Eden İnsanların Belçika'ya Uyum Sağlama Oranları

Belçika'ya göç eden insanların %50'si kendini Müslüman olarak tanımlarken, %25'i Türkiyeli Türk/Kürt olarak tanımlamakta, %15'i Belçikalı Türk/Kürt olarak, %10'luk bir oran ise kendini Belçikalı olarak tanımlamaktadır. Kendini Müslüman olarak tanımlayanların çoğunlukta olması özellikle yurt dışında fazla kültürel değişime uğramamak için yurt dışındaki cemaatlere, sivil toplum kuruluşlarına ve kurdukları derneklere üye olarak kendilerini muhafaza etmeye çalışmaktadırlar(Grafik 46).

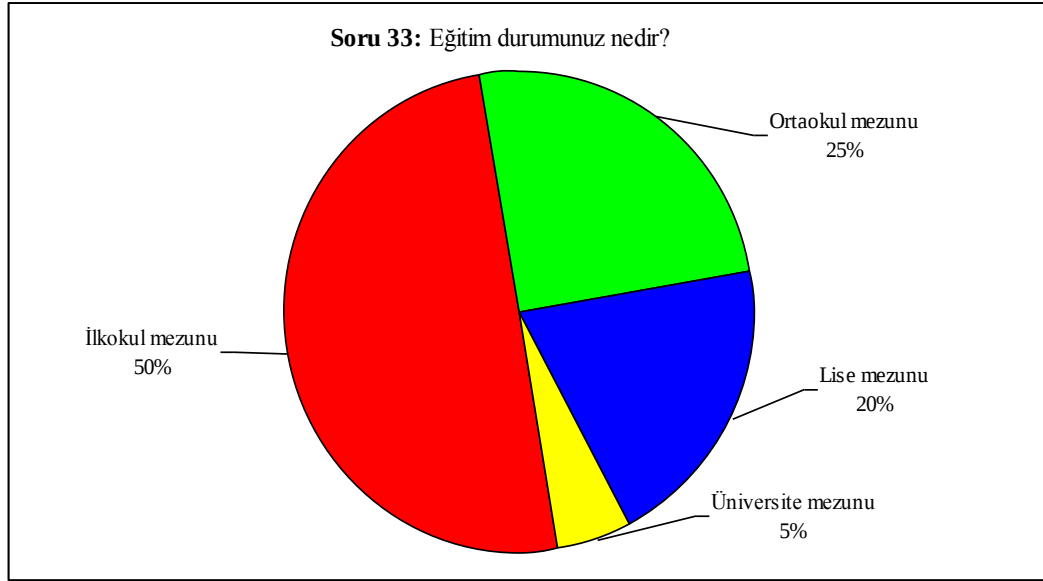
Kendini Türkiyeli Türk/Kürt olarak tanımlayanlar ise Belçika'ya hala entegre olamamış ve kendi kültürleri doğrultusunda yaşamaya çalışan insanlardır. Kendini Belçikalı olarak tanımlayanların çoğunluğu ise orada doğup büyüyen ve Belçika

kültürünü benimseyen gençlerden oluşmaktadır. Kendini Belçikalı olarak tanımlayan %10'luk bir kesim ise ya uzun yıllar orda kalmış ya da orda doğmuş büyümüş ve artık geri dönüş yapmayı düşünmeyen insanlardan oluşmaktadır(Grafik 46).

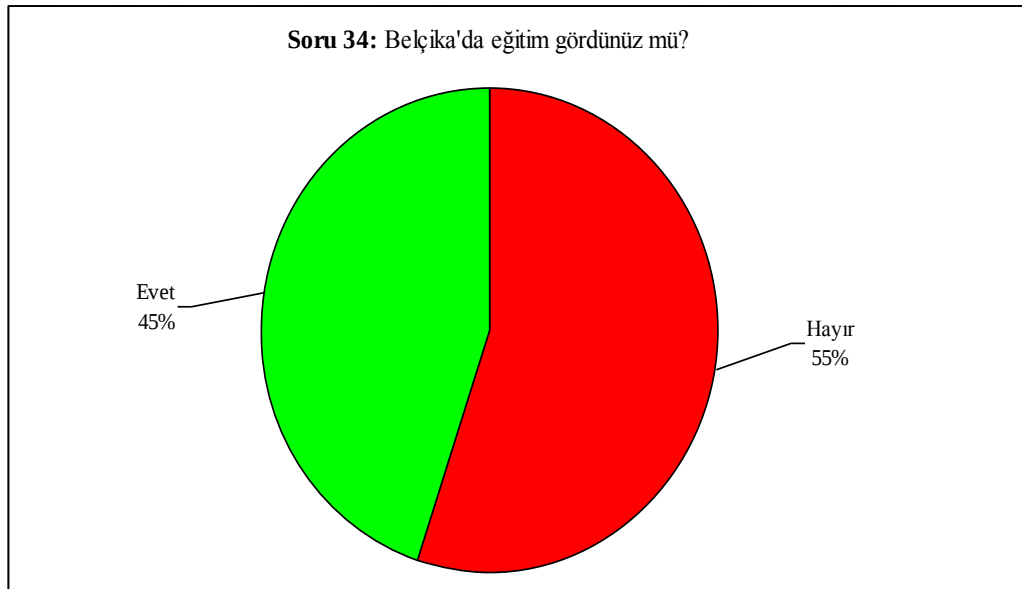
Grafik 45. Belçika'ya göç Etmiş İnsanların Kendilerini Tanımlama Oranları

Karakoçan'dan Belçika'ya göç etmiş insanların %50'si ilkokul mezunu, %25'i ortaokul mezunu, %20'si lise mezunu, %5'i üniversite mezunudur. İlçeden Belçika'ya göç etmiş insanların eğitim seviyesi genel olarak düşüktür. Özellikle genç nüfus arasında özenti şeklini alan yurt dışına gitme konusu kişilerin eğitime devam etmemesine veya yarıda bırakmasına sebep olmaktadır. Buda göç eden eğitim seviyesi düşük bir kitlenin yurt dışında belirli sektörlerde çalışmasına neden olmaktadır(Grafik 47).

Grafik 46. Belçika'ya Göç Etmiş Karakoçanlıların Eğitim Durumu

Karakoçan'dan Belçika'ya göç etmiş insanların %45'i Belçika'da eğitim görmüşken, %55'i herhangi bir eğitim görmemiştir(Grafik 48). Eğitim seviyesi düşük olan insanların Belçika'ya göç ettikten sonra özellikle dil bilme veya öğrenme konusunda zorluk çektikleri için uyum ve dil kursu almışlardır.

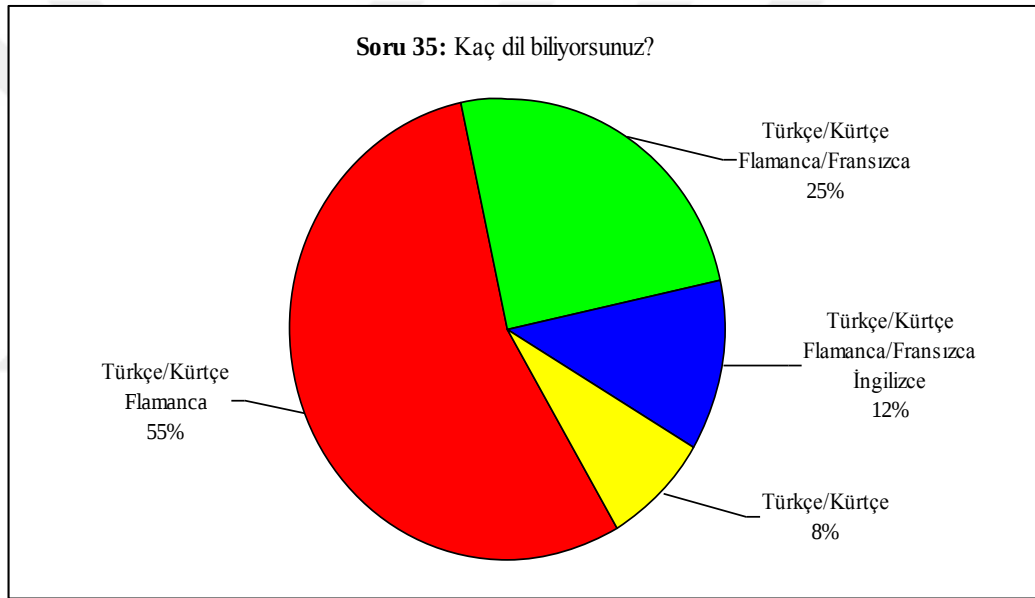

Grafik 47. Göç Eden İnsanların Belçika'da Eğitim görme Durumu

Göç etmiş insanların Belçika'da oturma izni almaları için entegrasyon ve uyum politikası çerçevesinde hükümetin bir dönem öngördüğü uyum sağlama ve dil öğrenme

politikası da göç etmiş insanların dil öğrenmesinde etkili olmuştur. %55'lik bir oran ise çalıştıkları kurumlarda sokak dilini öğrendikleri için her hangi bir dil kursuna gidip dil öğrenme ihtiyacı duymamışlardır(Grafik 49).

İlçeden Belçika'ya göç etmiş insanların %55'i Türkçe, Kürtçe, Flamanca(Nederland) biliyorken, %25'i Türkçe, Kürtçe, Flamanca(Nederland), Fransızca bilmektedir. Türkçe, Kürtçe, Flamanca(Nederland), Fransızca, İngilizce bilenlerin oranı %12'iken, sadece Türkçe ve Kürtçe bilenlerin oranı %8'dir. Karakoçan'dan Belçika'ya göç eden insanlar Türkçe ve Kürtçeyi zaten biliyorken, Belçika'da Flamanca, Fransızca, İngilizce ve kısmen de Almanca öğrenmektedirler (Grafik 49).

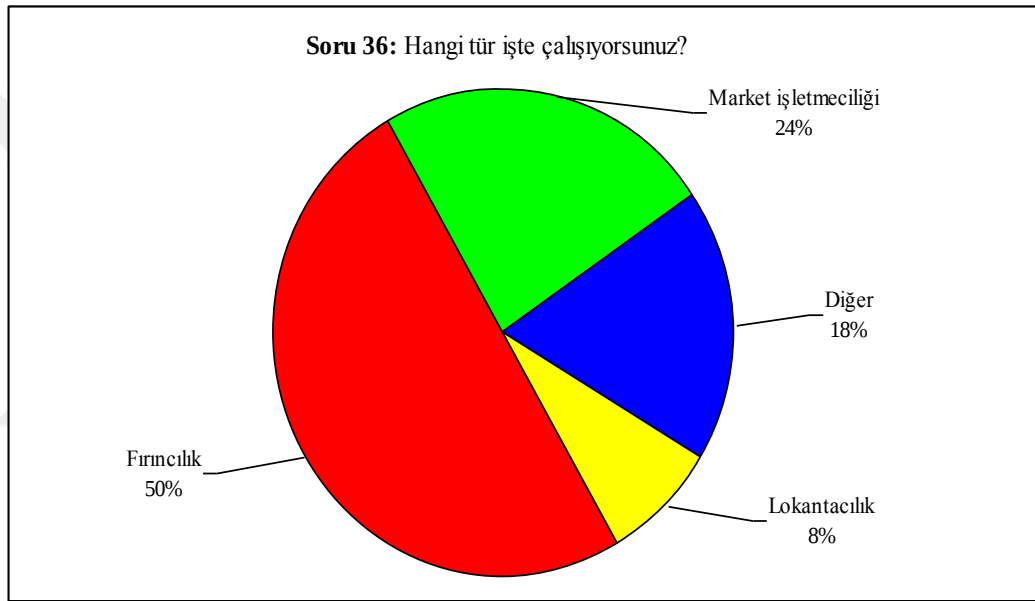

Grafik 48. Belçika'da Yaşayan Karakoçanlıların Bildikleri Dillerin Oransal Dağılımı

Belçika devletinin kozmopolit demografik yapısından dolayı kendi içinde eyaletlere ayrılmış olması göç eden insanların çeşitli diller öğrenmesine sebep olmuştur. Özellikle zaman içerisinde iş değişikliğinden dolayı Belçika'da bölgeler içerisinde yer değiştiren Karakoçanlılar Belçika'da konuşulan dilleri öğrenmek zorunda kalmışlardır. Genel tabloya bakıldığında Türkçe ve Kürtçe dışında Belçika devletinin resmi dilleri olan Flamanca ve Fransızca iyi bilinen diller arasındadır. İlçeden göç eden insanlar devletin resmi dillerini (Flamanca ve Fransızca) dertlerini anlatacak kadar bilip

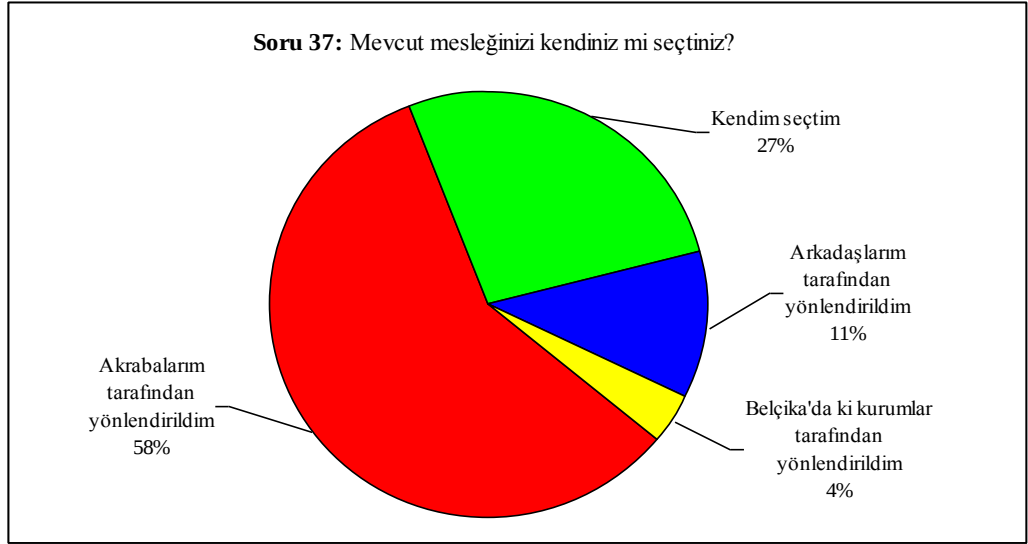
konusurken, Belçika’da doğup büyüyen sonraki nesiller ana dilleri gibi bilip konuşmaktadırlar.

Belçika’ya göç eden Karakoçanlıların %50’si fırıncılık yapıyorken, %24’ü market işletmeciliği yapmaktadır. %18’i diğer iş türlerinde (sera ve bahçe ağırlıklı olarak) çalışırken, %8’i lokantacılık sektöründe çalışmaktadır. Belçika’ya göç eden Karakoçanlıların çoğunluğu yakın akraba vasıtasıyla göç ettiği için genellikle akrabalarının çalıştığı fırıncılık sektöründe çalışmaktadırlar. Göç edenlerin çoğunluğunun herhangi bir mesleği olmadığı için Belçika’da ki akrabalarının yaptığı mesleği orda öğrenip yapmaktadırlar(Grafik 50).

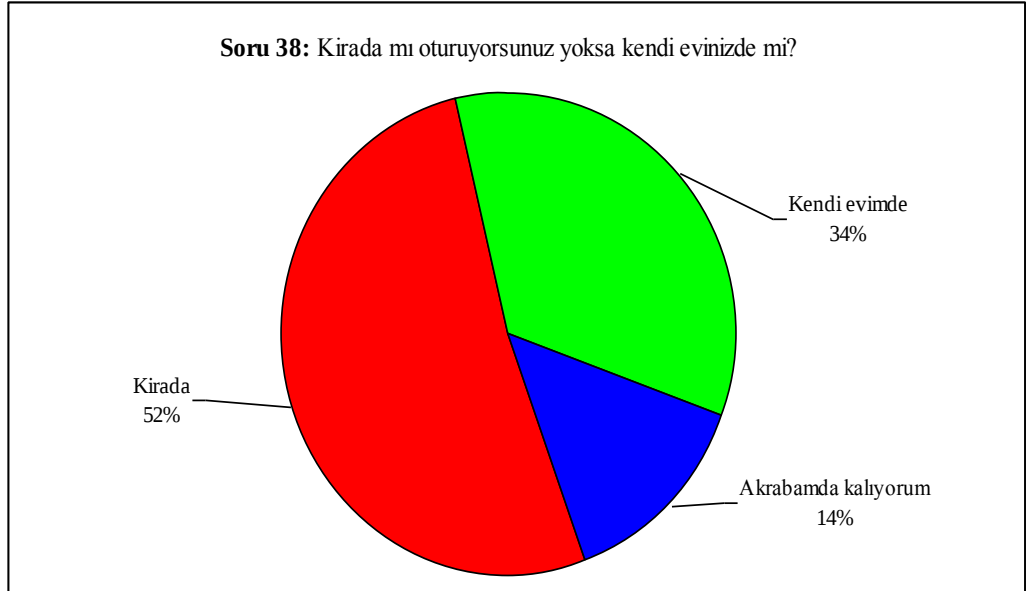
Grafik 49. Belçika’ya Göç Eden Karakoçanlıların Çalıştıkları Sektörlerin Dağılımı

İlçeden göç eden insanların %58’i Belçika’da çalıştıkları sektöre akrabaları tarafından yönlendirilirken, %27’si çalıştıkları meslekleri kendileri tercih ettiklerini ifade etmektedirler. %11’i çalıştıkları mesleğe arkadaşları tarafından yönlendirilirken, %4’ü Belçika’da ki herhangi bir iş bulma kurumu tarafından yönlendirilmiştir. Bu herhangi bir mesleğe sahip olmadan göçe katılan Karakoçanlıların kalifiye eleman olmadıkları için yakın akraba ve arkadaşları tarafından yönlendirildiğini göstermektedir(Grafik 51).

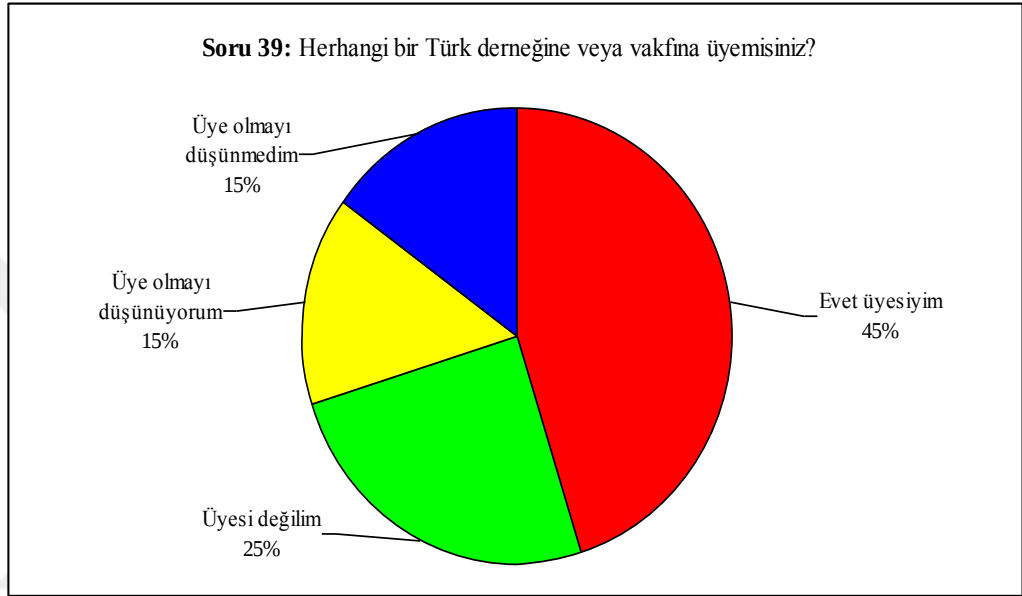
Grafik 50. Belçika'da Yaşayan Karakoçanlıların Meslek Seçiminde Etkili Olan Faktörler

Belçika'da ikamet eden Karakoçanlıların %52'si kirada oturuyorken, %34'ü kendi evinde, %14'ü akrabasının yanında kalmaktadır. Belçika'da yaşayıp maddi durumu iyi olmayan veya kaçak işçi statüsünde olan kişiler kirada oturmaktadır. Belçika'da özellikle gayrimenkul fiyatlarının yüksek olması göçmenleri kirada oturmaya sevk etmektedir(Grafik 52).

Grafik 51. Belçika'da Yaşayan Karakoçanlıların İkametgâh durumu

Belçika'ya göç eden Karakoçanlıların %25'i herhangi bir vakfa veya derneğe üye değilken, %45'i bir vakfın ya da derneğin üyesidir. %15'i bir vakfa veya derneğe üye olmayı düşünüyorken, %15'i üye olmayı düşünmemektedir. Belçika'da yaşayan Karakoçanlıların çoğunluğunun bir vakfa veya derneğe üye olması kültürlerini bir şekilde yaşama ve gelecek nesillere aktarıp yaşatmaya çalışmaları etkili olmaktadır(Grafik 53).

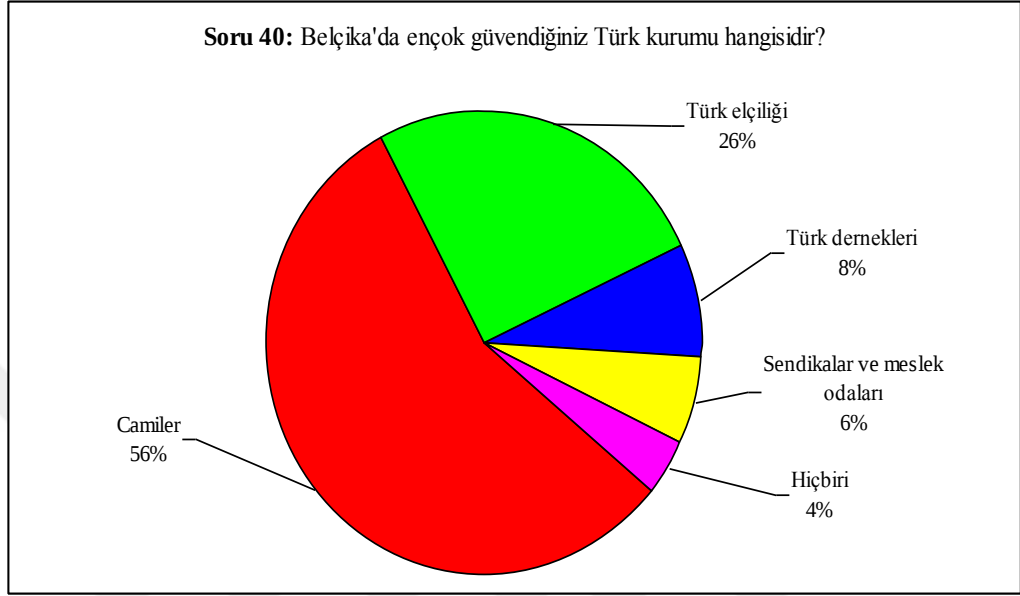
Grafik 52. Belçika'da Bulunan Karakoçanlıların Örgütlük Durumu

Özellikle memlekete duyulan özlemi bir nebze olsa gidermek için bir araya gelmek ve geleneksel faaliyetlerde bulunmak onlar için önem arz etmektedir. Herhangi bir derneğin veya vakfın üyesi olmayanların çoğunluğunu orada yetişmiş gençler teşkil etmektedir. Zaten dil konusunda sıkıntı çekmeyen hatta birkaç dil bilen ikinci üçüncü nesil gençler Belçika kültürüne ait faaliyetlerde bulunarak sosyalleşmekte ve zaman geçirmektedirler.

İlçeden göç etmiş insanların Belçika'da en çok güvendiği Türk kurumları arasında %56'lık oranla camiler(Diyanet) ilk sıradayken, %26'lık bir oranla Türkiye elçilikleri ve konsoloslukları ikinci sırada gelmektedir. Geri kalanın %8'i Türk derneklerine, %6'sı sendikalar ve meslek odalarına güvenmekteyken,%4'ü herhangi bir Türk kurumuna güven duymamaktadır(Grafik 54).

Muhafazakâr bir kültürde büyüyüp şekillenen Karakoçanlılar Belçika'ya göç ettikten sonra kültürlerini muhafaza etmek adına, çocuklarının tamamen Belçika

kültürüyle şekillenmemesi için ve sahip oldukları kültürü temsil etmek adına çeşitli kuruluşlar organize ederek bu hedefleri sağlamaya çalışmaktadırlar. Camilerin %56'lık yüksek bir oranla ön plana çıkması Karakoçanlıların dini hassasiyetlerin yüksek olduğunun göstergesidir(Grafik 54).

Grafik 53. Belçika'da Yaşayan Karakoçanlıların En Çok Güvendiği Türk Kurumları

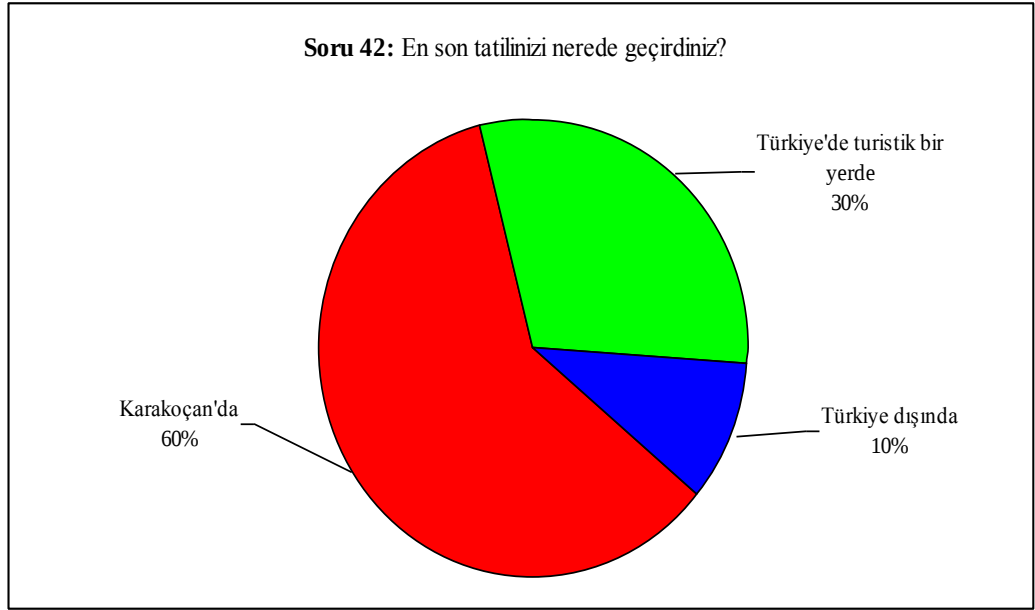
Belçika'ya göç eden Karakoçanlıların çocuklarının %58'i Türkçeyi iyi bir şekilde okuyup konuşabiliyorken, %31'i Türkçeyi orta derecede okuyup konuşabilmekte, %11'i Türkçeyi iyi bir şekilde okuyup konuşamamaktadır. Genellikle evde Türkçe konuşan ebeveynler çocuklarının Türkçeyi konuşabilmesini teşvik etmektedirler. Evde Türkçe konuşan çocuklar, okulda ve sosyal çevrede genellikle Belçika devletinin resmi dillerini(Flamanca ve Fransızca) konuşmaktadırlar(Grafik 55).

Grafik 54. Belçika’da Yaşayan Karakoçanlıların Çocuklarının Türkçeyi Bilme Seviyeleri

Karakoçan’dan Belçika’ya göç eden insanların %60 gibi yüksek bir oranı yaz tatillerini memleketlerinde anne babasının yanında geçirmektedirler. Bu da gurbetteki vatandaşlarımızın doğup büyüdüğü, hatıralarıyla dolu olan topraklara ve yakın eş, dost, akrabalara ne kadar özlem beslediklerinin göstergesidir(Grafik 56).

Uzun süredir Avrupa’da olup ekonomik durumunu düzelten ve genellikle Türkiye’de turistik bir yerde tatilini yaptıktan sonra son bir veya iki haftasını ailesinin yanında geçirip sonra yurt dışına geri dönenlerin oranı ise %30’dur. %10’luk bir oran ise orda doğup büyüyen, birkaç dil bilen ve oranın kültürüyle şekillen gençlerden oluşmaktadır. Bunlar ise çoğunlukla Avrupa’nın herhangi bir ülkesinde tatillerini geçirmektedirler(Grafik 56).

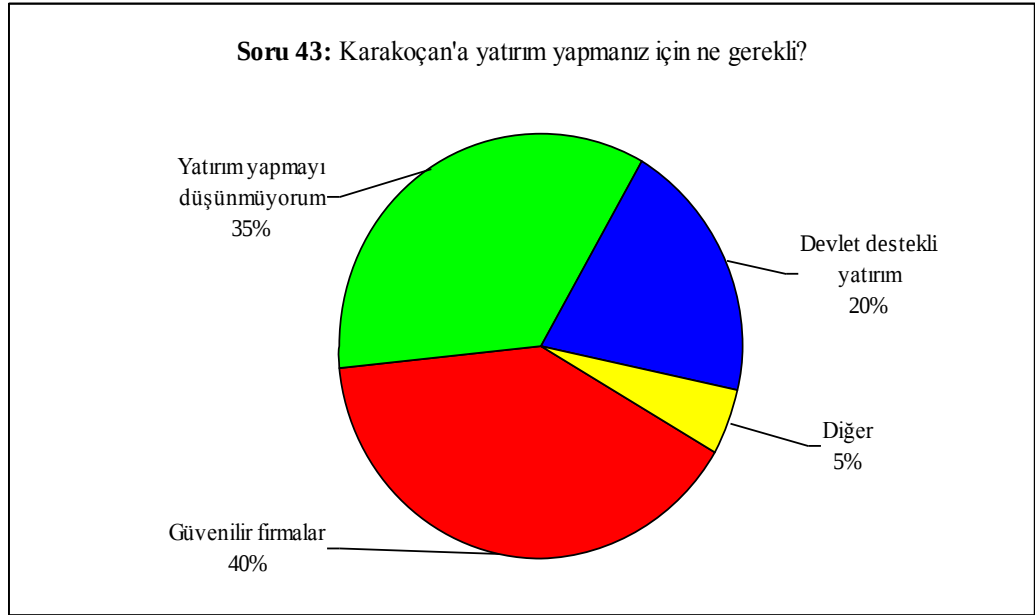

Grafik 55. Belçika'ya Göç Eden İnsanların Tatil Yeri Tercihleri

6.7. Göç Eden İnsanların Türkiye'ye Bakış Açıları ve Beklentileri

Göç eden insanların elde ettikleri kazançlar Karakoçan'a yatırım olarak dönmemektedir. Göçün başladığı yıllarda insanlar kazançlarının önemli bir kısmını göndermekte iken, günümüzde yatırımlarını Belçika'ya yapmaktadırlar. Bunun nedeni ekonomik olarak Karakoçan'ın insanlara cazip gelmemesidir.

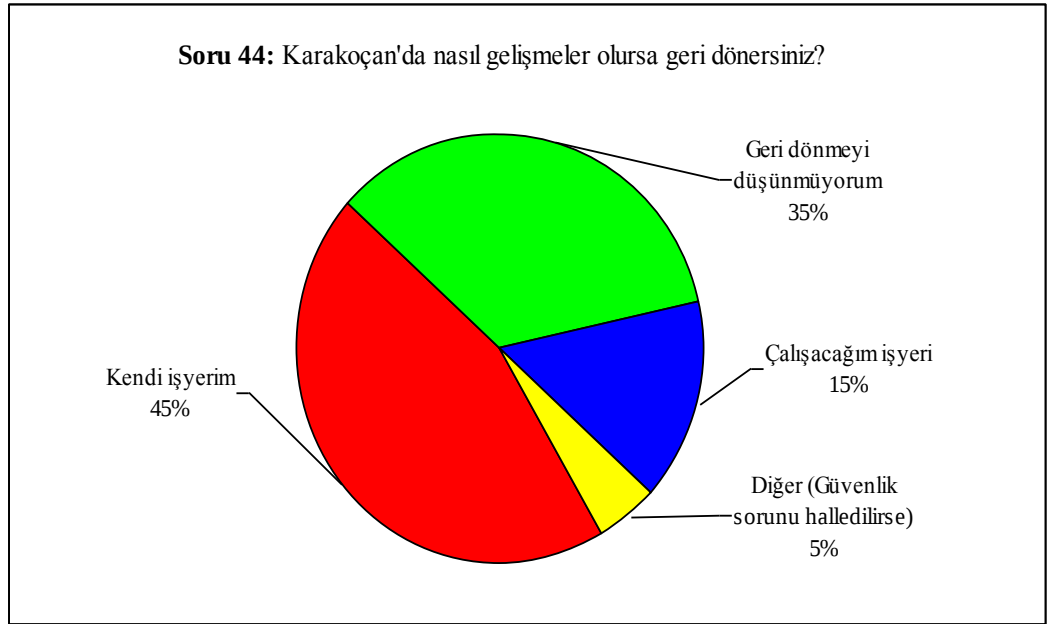
Belçika'ya göç eden insanların % 35'i Karakoçan'a yatırım yapmayı düşünmemekte, % 20'lik kısmı devlet destekli yatırım olursa katılacağını ve % 40'ıda güvenilir firmaların yapacakları yatırıma katılacaklarını, %5'i diğer alternatifler olursa yatırım yapacaklarını belirtmişlerdir. Bu durum göç eden insanların Karakoçan'ı yatırım yapılacak bir yer olarak görmediklerini ortaya koymaktadır(Grafik 57).

Grafik 56. Göç Eden İnsanların Karakoçan'a Yatırım Konusuna Bakış Açıları

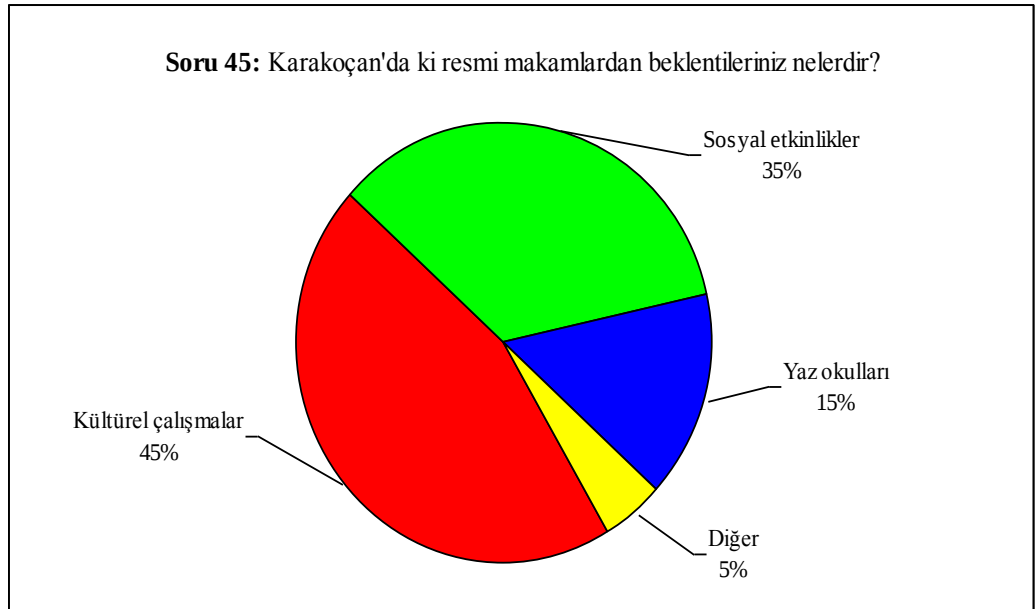
Göç eden insanların % 35'i Karakoçan'da ne değişim olursa olsun dönmeyeceğini, %45'i kendi işyeri olursa geri döneceğini, %15'i de çalışacağı iş yerinin olması durumunda döneceğini, %5'i de güvenlik sorunu (Diğer) halledilirse geri döneceğini belirtmektedir. Karakoçan ilçesinin ekonomik olarak gelişmemesi insanların ilçeye geri dönmelerine engel olmaktadır(Grafik 58).

Belçika'ya göç eden insanların çocukları ekonomik, sosyal ve kültürel yönden Belçika toplumuna uyum sağladıkları için ilçede meydana gelecek hiçbir değişim bu insanların geri dönmelerini sağlamayacaktır. Ancak Belçika'ya göçen insanların %60'lık bir kısmı ekonomik olarak ilçede yeterli kazancın sağlanması durumunda geri döneceğini belirtmektedir. Fakat geri dönmek çoğu insan için sadece bir hayal durumundadır. Çünkü insanların geri geldiklerinde yapacakları iş olanakları ilçede mevcut değildir(Grafik 58).

Grafik 57. Karakoçan’a Geri Dönüşü Etkileyen Faktörlerin Dağılımı

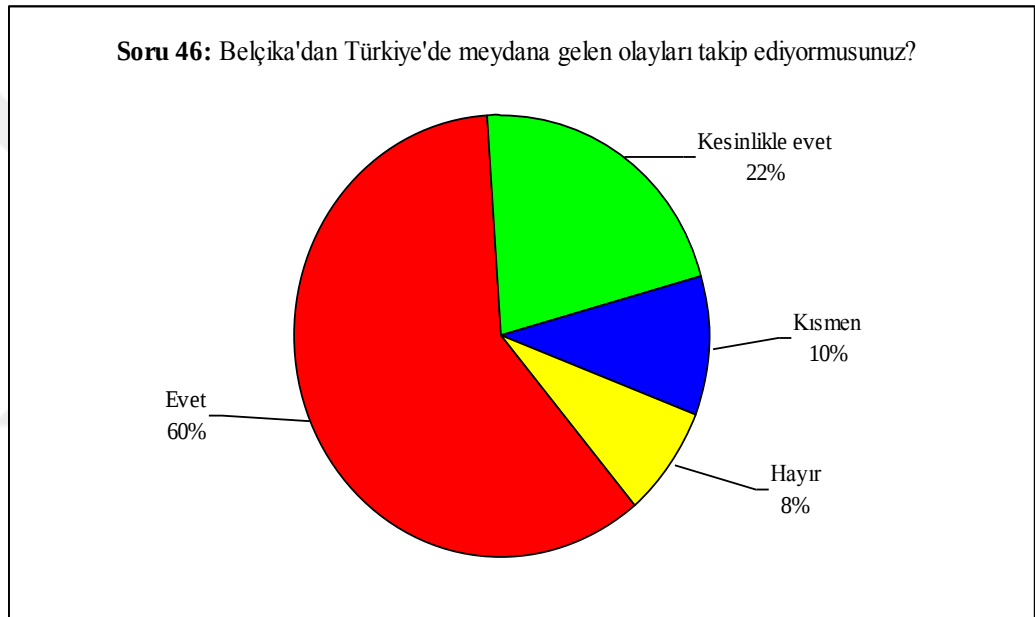
İlçeden Belçika’ya göç eden insanların %15’i resmi makamlardan yaz tatilinde çocukları için yaz okulu açmasını, %45’i kültürel etkinlikler düzenlemesini, %35’i sosyal faaliyetler yapmasını ve %5’lik kesimi ise bunların dışında diğer çalışmaların yapılmasını beklemektedir(Grafik 59).

Grafik 58. Belçika’ya göç Eden İnsanların Resmi Makamlardan Beklentileri

Çocuklarının sadece Belçika kültürüyle yetişmesini istemeyen ebeveynler yazın açılacak yaz okulları, yapılacak kültürel etkinlikler ve sosyal faaliyetlerle her yaştan çocuğun kendi kültürlerini öğrenmesi açısından faydalı faaliyetlerin yapılması beklentisi içerisinde.

İlçeden Belçika'ya göç etmiş ve orda yaşayan insanların %60'ı Türkiye'de meydana gelen olayları takip etmekteyken, %22'lik bir oranı ise Türkiye'de meydana gelen olayları yakından takip etmektedir. Meydana gelen olayları %10'luk bir kesim kısmen takip ediyorken, %8'i Türkiye'de meydana gelen olayları takip etmemektedir (Grafik 60).

Grafik 59. Belçika'da Yaşayanların Türkiye'de Meydana Gelen Olayları Takip Etme Durumu

Türkiye'de meydana gelen gelişmeleri takip etme oranlarına baktığımızda yurt dışındaki Karakoçanlıların %82 gibi yüksek bir oranı Türkiye'de meydana gelen olayları merak edip takip etmektedirler. Bu durum yurt dışında yaşayan Karakoçanlıların memleketlerinden tamamen kopmadıklarını ve ülke ile ilgili sosyo-ekonomik, kültürel, siyasi gelişmeleri takip ettiklerini göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'nin genelinde olduğu gibi Karakoçan'da da 1950 yılından sonra önemli miktarda nüfus artışı yaşanmıştır. İlçede yaşanan aşırı nüfus artışına karşın hem tarımda makinelerin kullanılması hem de tarım alanlarının yetersizleşmesi işsizliği artırmıştır. Tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlayamayan özellikle Karakoçan kırsalındaki insanlar başta İstanbul ve Elazığ olmak üzere büyük şehirlere göç etmeye başlamışlardır.

İkinci Dünya Savaşından sonra Batı Avrupa'da artan iş gücü ihtiyacı ve ülkemizde yaşanan ekonomik ve siyasal gelişmeler insanları yurt dışı göçe yönlendirmiştir. Tüm ülkede olduğu gibi Karakoçan ilçesinden de ilk yurt dışı göç 1961'li yıllara rastlamaktadır. İlçede 1961'li yıllardan itibaren başlayan yurt dışı göç, farklı yollarla ve sayılarla günümüze kadar devam etmiştir.

Günümüzde Karakoçan ilçesinden 20.000'den fazla kişi Almanya'da, 18.000'den fazla kişi Hollanda'da ve 17.000'den fazla kişide Belçika'da yaşamaktadır. Önemli miktarda Karakoçanlı barındıran bu üç Avrupa ülkesinin sıralamasında Belçika'nın ön sırada geldiğini düşünerek yaptığımız bu çalışmanın neticesinde yanlışlığımızı fark ettik.

Almanya'nın birinci sırada gelmesinde ki temel sebep Almanya'nın 1961'de işçi almasıyla yurt dışına ilk gidenlerin Almanya'ya yerleşmesi ve akrabalarını yanlarına almasıdır. Daha sonraki yıllarda Almanya'ya fazla göç olmasından dolayı Alman hükümetin göç politikalarında yaptığı değişiklikler sonucu Hollanda ve Belçika gibi Almanya'dan sonra sanayileşen ve gelişen Avrupa ülkelerinin işçi ihtiyaçlarından dolayı göç eden insanlar ilk başlarda Hollanda'ya ve daha sonraları da Belçika'ya yöneldiler. Bu yönelmenin sıralaması ve zamanlamasının da en fazla göç edilen ülke sıralamasını şekillendirdiğinin farkına vardık.

Karakoçan'dan yurt dışına gerçekleşen göçler en fazla Avrupa ülkelerine olmaktadır. Ancak Avrupa ülkeleri 1974 yılından itibaren yeni girişleri engellemenin yanı sıra, ülkedeki Türk iş gücünü geri gönderecek uygulamalara başlamıştır. Bununla birlikte Avrupa'nın uyguladığı tüm bu uygulamalar başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Özellikle Almanya, Hollanda ve Belçika başta olmak üzere Avrupa'daki Karakoçanlı sayısı her geçen yıl daha da artmıştır. Karakoçanlılarda diğer Türk vatandaşları gibi, çalıştıkları ülkelerden ayrılmak yerine ya o ülkenin vatandaşlığına geçmişler ya da çifte

vatandaşlık hakkından yararlanarak bulundukları ülkelerde yasal olarak kalma ve bütün haklarından faydalanma yolunu gitmişlerdir. Belçika’da kalma hakkını elde eden pek çok Karakoçanlı Belçika’da iş yeri açarak ekonomik yaşama katkıda bulunmaktadır.

Bu durum Karakoçan’dan Belçika’ya göç eden insanların artık burada kalıcı oldukları sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Başlangıçta Karakoçan’da en fazla göç veren köyler tarım alanlarının kısıtlı, ilçe merkezine uzak olan kuzey ve kuzey doğudaki dağlık köyler iken, özellikle 1980 ve 1990’lı yıllar arasında artan güvenlik olaylarından dolayı ilçe merkezine yakın dağ köylerinde de göç hareketleri yaygınlaşmıştır. Bu durum 1990’lardan günümüze kadar bütün ilçede yaygınlaşıp günümüzde de devam etmektedir.

Uyguladığımız anketler, Karakoçan’dan yurt dışına yaşanan göç olayının temelinde % 79 gibi yüksek oranda ekonomik sebeplerin yer aldığı görülmektedir. Yurt dışına ilk göç eden insanların %51’i devlet kanalı ile işçi olarak gitmişken, %27’si yurt dışındaki tanıdığının isteğiyle gitmiştir. İlçenin yerleşim yerlerinin % 59’unda ilk yurt dışı göç Almanya’ya gerçekleşirken, %21’inde Hollanda’ya, %14’ünde Belçika’ya gerçekleşmiştir. Bu gün yurt dışında bulunan Karakoçanlıların % 36’sı Almanya’da, %33’ü Hollanda’da, %31’i Belçika’da bulunmaktadır. Karakoçan’dan Belçika’ya ilk göçler genellikle kaçak yollarla (turist) olarak gerçekleşmiştir. Yapılan anketler Belçika’ya göç edenlerin % 83’ünün iş ve iskân sorununu çözer çözmez ailelerini yanlarına getirdiklerini göstermektedir.

Karakoçan ’dan Belçika’ya olan göçün ekonomik sebepler dışında, nüfus artışının yüksekliği, tarımsal arazilerin verimsizliği, yapılan hayvancılık faaliyetlerinin getirisinin az olması, terör olaylarından dolayı oluşan güvensizlik ortamı, coğrafi yapı, akrabalık/hemşerilik ve soyso-psikolojik faktörler çerçevesinde gerçekleştiği ve geliştiği anlaşılmaktadır.

Belçika’ya göç olayı günümüzde azalmakla birlikte, evlilikler yoluyla ve kaçak yollarla hala devam etmektedir. Belçika’ya gerçekleşen göçün %55’i kaçak yollarla, %27’si evlilik yolu ile gerçekleşmektedir. Evlilik yolu ile Belçika’ya göç edenlerin % 16’sı birinci dereceden olmak üzere % 55’i eşi ile akraba durumundadır. Bu bize Belçika’ya gitmek için yapılan evliliklerin çoğunluğunun akraba evliliği olduğu sonucunu vermektedir. Evliliklerin büyük bir çoğunluğu akrabaların aracılığı ve görücü usulüyle gerçekleşmektedir. Birbirini hiç tanımadan yapılan evliliklerde çiftler arasında çoğu zaman uyum sorunları yaşanmaktadır.

Yurt dışına gidip kesin dönüş yapanların çoğunluğunu Almanya'ya ilk gidenler oluşturmaktadır. Almanya'yı Hollanda, Belçika ve diğer Avrupa ülkeleri izlemektedir. Avrupa'dan kesin dönüş yapanların toplamı Almanya'dan kesin dönüş yapanların toplamına eşittir. Almanya'dan kesin dönüş yapanların sayısının fazla oluş nedenleri arasında ağır çalışma koşulları, dönüş primleri, emeklilik, yorgunluk ve bıkkınlık sayılabilir.

Yaptığımız anketler sonucunda İlçede yaşayan insanlar açısından Belçika'ya göç % 35 oranında olumlu karşılanırken, göçe katılan insanlar açısından % 50 oranında olumlu, %29 oranında kısmen olumlu olarak karşılanmaktadır. Belçika'ya göç etmiş insanların yaşadığı olumsuzluklara rağmen göç konusunda Karakoçan'da kalanlara oranla daha olumlu yaklaşımları olaya sadece ekonomik yönden yaklaştıklarını göstermektedir.

Belçika'ya göçün en önemli faydası göç eden kişilerin ekonomik olarak zenginleşmesidir. Bu zenginlik ilçede en fazla inşaat sektöründe yapılan lüks binalarda ve lüks araçlarda kendini göstermektedir. Bu durum Belçika'da bulunan Karakoçanlıların olaya pozitif bakmasına sebep olmaktadır. Diğer taraftan ilçedeki tarım ve hayvancılığın azalması, gençlerin çalışabileceği herhangi bir iş imkânının olmayışı ve gençlerin kültürel açıdan değişmesinden dolayı ilçedeki insanların göçe bakış açılarının olumsuz olmasına sebep olmuştur.

Karakoçan çevresinde yaptığımız anketlerde, yurt dışına yaşanan göçün genel olarak ilçe için iyi olmadığı ve göçün artık devam etmemesi gerektiği kanaati ağırlıklı olarak öne çıkmaktadır. Bunun yanında ilçede iş olanaklarının hala gelişmemiş oluşu ve sosyal özenti insanları göçe zorlamakta ve yurt dışına olan göçün hiçbir zaman bitmeyeceği düşüncesini yaşatmaktadır. Belçika'ya göç etmiş Karakoçanlıların %40 ise Karakoçan'da iş olanakları arttığı zaman göçün biteceğini düşünürken, %35'i Karakoçan'dan yurt dışına gerçekleşen göçün hiçbir zaman bitmeyeceğini düşünmektedir.

Karakoçan'dan Belçika'ya göç etmiş insanların sorun yaşadığı konulardan biri de çocuklarına kendi kültürlerini yeterince öğretememeleri sonucunda çocuklarının kendi dillerini ve kültürlerini zamanla kaybetmeleri ve kültürel çatışma yaşamalarına sebep olmaktadır. Çok dilli ve yeterli ekonomik imkana sahip olan çocuklar bundan dolayı yaz tatillerini baba memleketinde geçirmek istememektedir. Buda yaz tatillerini baba memleketinde geçirmek isteyen ebeveynler ve çocuklar arasında anlaşmazlıklara sebep olmaktadır.

Evlilik yolu ile Belçika'ya göç eden kişilerin bir kısmının birbirlerini yeterince tanıma imkanı bulamamalarından ve yaşam farklılıklarından dolayı evliliklerinin başlangıç dönemlerinde bazı uyum sorunları yaşamışlardır. Bu durum Belçika'ya işçi olarak gitmek için yapılan evliliklerin bir kısmının ya boşanmayla bittiği ya da büyük sıkıntılarla devam ettiği tespit edilmiştir.

Belçika'ya göç eden insanları en fazla dil bilmemeleri zorlarken, göçe katılanların büyük çoğunluğunun tekrar Karakoçan'a dönmeyi düşünmediği anlaşılmaktadır. Bunun nedenleri arasında ise geri döndüğünde geçimini sağlayacak olanakların bulunmaması ve zamanla Belçika kültürüne uyum sağlamaları önemli yer tutar.

Belçika'ya göç etmiş Karakoçanlılara uyguladığımız anketlere göre Belçika'da yaşayan Karakoçanlıların %50'si kendini Müslüman olarak tanımlarken, %25'i kendini Türkiyeli Türk/Kürt olarak tanımlamakta, geriye kalan %25'i kendilerini Belçikalı olarak tanımlamaktadır. Büyük çoğunluğu Belçika'ya uyum sağlamış olsa da kendilerini doğup büyüdükları ülkeye ait hissetmektedirler ve %82'lik büyük bir çoğunluk Türkiye'de meydana gelen olayları yakından takip etmektedir. Fakat Belçika doğumlu yeni nesil ise daha çok kendilerini Belçikalı hissetmektedirler.

En son tatillerini Karakoçan'da geçirenlerin oranı %60'larda olsa da, özellikle yeni nesil gençlerin birkaç dil bilmesi, Belçika kültürü ile şekillendikleri için Türkiye'de kültürel ikilemler yaşamaları bu oranı her geçen gün azaltmakta ve ebeveynlerin tatil tercihlerini de zamanla değiştirmektedir. Karakoçan'da gençlerin ilgisini çekecek yeterli olanak ve eğlence alternatiflerinin olmayışı da ailelerin tatil yeri seçme tercihlerini şekillendirmektedir. Karakoçan'da ki yetkililer tarafından organize edilecek çeşitli kültürel organizasyon ve festivallerle hem genç nüfusun tatil tercihlerini Karakoçan'dan yana kullanmalarına vesile olacak hem de bu tür etkinliklerle yeni jenerasyona kendi kültürlerini öğrenmede yardımcı olunacaktır.

Belçika'da yaşayan Karakoçanlılar arasında gerçekleştirdiğimiz anketlere göre; toplamda %60'lık bir kesim güvenilir firmalar veya devlet destekli yatırımlar olursa Karakoçan'a yatırım yapmayı düşünmektedirler. Geçmişte yaşanan olumsuz bazı tecrübeler ve Karakoçan'da yatırım yapmak için gerekli alt yapının henüz oluşmamasından dolayı %40'lık geri kalan kesim Karakoçan'a yatırım yapmayı düşünmemektedir. Belçika'da ikamet eden zengin Karakoçanlıların çoğunluğu yaşadıkları ülkede yatırımlarını yaparken bir kısmı da Türkiye'deki bazı büyük şehirlere

yatırım yapmaktadırlar. Bugün Belçika’da yaşayan Karakoçanlıların Brüksel başta olmak üzere birçok kentte küçük ve orta büyüklükte yüzlerce işletmeleri bulunmaktadır.

Ticari işletmelerin yanında çok sayıda insan Belçika’ya temelli yerleşmiş ve kendilerine ait gayrimenkullere sahip olmuşlardır. Yörenin ekonomik açıdan kalkınması konusunda önem taşıyan yurt dışı iş gücü yatırımları ile ilgili olarak Karakoçan’da az miktarda da olsa belli bir potansiyelin ve yatırım yapma isteğinin var olduğu anlaşılmaktadır. Güvenilir firmalar veya devlet destekli oluşturulacak yatırım ortamı sayesinde Karakoçanlıların yatırımları ilçeye çekilerek işsizlik azaltılarak gençlerin göçe katılma oranı düşürülebilir.

Göç etmiş insanların resmi makamlardan en önemli beklentileri çocuklarının kendi dilini ve kültürünü öğrenecekleri yaz okulları açmalarıdır. Hiç şüphesiz böyle bir girişim göç etmiş olan binlerce insanın kendi öz kültürlerini unutmamalarına ve yurt dışında doğan yeni neslin dillerini öğrenmelerini sağlamaya katkıda bulunacaktır. Kendi dilini ve kültürünü öğrenen gençlerin Avrupa’da Türkiye için çok önemli bir misyon üstlenecekleri kanaatindeyiz.

Türkiye’nin göç veren bir ülke oluşu Avrupa Birliğine giriş yolunda en önemli engellerden birisi olarak gözüксе bile, yurt dışında iyi bir şekilde örgütlenmiş Türk iş gücü Türkiye için her zaman kazanç olacaktır.

KAYNAKÇA

- ABADAN-UNAT, N., 2002, Bitmeyen Göç, Konuk İşçilikten Yurttaşlığa, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları No:30, İstanbul.
- ABADAN-UNAT, N., vd.; 1975 Göç ve Gelişme, Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi İskan ve Şehircilik Enstitüsü, Ajans-Türk Matbaacılık, Ankara, S.17–18.
- AKKAYAN, T., 1979, Göç ve Değişme, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları No:2573, İstanbul.
- ÇİÇEKLİ, B., “Uluslararası Hukukta Yabancıların Hak ve Özgürlükleri”, Uluslar arası Hukuk ve Politika, Vol.3, No:12, Ankara, 2007.
- DOĞANAY, H., 1994, Türkiye’nin Beşeri Coğrafyası, Gazi Büro Kitapevi, ANKARA.
- DOĞANAY, H., ve ÖZDEMİR,Ü., ŞAHİN, İ.F., 2003, Coğrafya’ya Giriş 2., Aktif Yayınevi, Erzurum.
- ERDER, S.,1995, Yeni Kentliler ve Kentin Yeni Yoksulları, Toplum ve Bilim Dergisi,2 (66), Ankara.
- GİTMEZ, A.S., 1983, Yurtdışına İşçi Göçü ve Geri Dönüşler (Beklentiler, Gerçekleşenler), Alan Yayıncılık, İstanbul.
- GÖKDERE, A.Y., 1978, Yabancı Ülkelerde İşgücü Akımı ve Türk Ekonomisi Üzerine Etkileri, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Doğu Matbaası, Ankara.
- GÖNÜLLÜ, M., 1996, Dış Göç, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Denizli, S.99.
- GÜNER,İ., ve ERTÜRK, M., 2005, Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası, Nobel Yayınları, İstanbul.
- HACISALİHOĞLU, Y., 2000, Küreselleşme, Mekansal Etkileri ve İstanbul, Akademik Düzey Yayınları, İstanbul.
- İÇDUYGU, A. ve ÜNELAN,T.,1998. Türkiye’de İç Göç: Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri, A. İÇDUYGU (derleyen.) İçinde, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbulS.38–52.
- KAYA, A., ve KENTEL, F., Euro- Türkler Türkiye ile Avrupa Birliği Arasında Köprümü Engel mi? İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

- KÖKTEPE, M, 2008 , Emirdağ İlçesinden Belçika'ya Olan Göçler, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, AFYONKARAHİSAR.
- KAYA, H., 2003, Göç Yolları Ve Göçenlerin Sorunları, Senfoni Yayınları, İstanbul.
- MA MUNG, E., 1996 Mobilites Et Investissements DesEmigres (Maroc,Tunisie,Turquie, Senegal), L'Harmattan, Paris.
- MANÇO, A., 2000, Sociographie De La PopulotionTurque Et D'OrigineTurque DeBelgique, Ed. Europeennes CRE, Brüksel.
- MUTLUER, M., 2003, Uluslararası Göç Ve Türkiye, Çantay Kitapevi, İstanbul,
- MOR, A., 2007, Karakoçan'ın Coğrafi Etüdü, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, Doktora Tezi, ELAZIĞ.
- ONULDURAN, E., ve RENSELAAR, U. H, 1975, Göç ve Gelişme, Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi İskan Ve Şehircilik Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- ÖZCAN, M., Avrupa Birliği Sığınma Hukuku, Ortak Bir Sığınma Hukukunun Ortaya Çıkışı, USAK Yayınları, Ankara, 2005.
- ÖZGEN, A Ö, 2010, Avrupa Birliği Göçmenlik Politikaları: Tarihsel Geçmiş ve Mevcut Durum, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslar Arası İlişkiler Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, ISPARTA.
- ÖZGÜR,M., 1998, Türkiye Nüfus Coğrafyası, GMC Basın Yayın (Ltd. şti.) Ankara.
- ÖNGÖR, S., 1967, Devletler Ve Ülkeler Ansiklopedisi, (Aden-Zengibar) Ankara.
- ÖZCAN, M., Avrupa Birliği Sığınma Hukuku, Ortak Bir Sığınma Hukukunun Ortaya Çıkışı, USAK Yayınları, Ankara, 2005.
- RENSLAAR, H., ve PENNİN, R., 1975, Göç ve Gelişme, Ajans-Türk Matbaacılık Sanayi, Ankara.
- SAĞLAM, M.,1985, Yurt Dışından Dönen Öğrenciler İçin Uyum Programı Modeli, Ankara Üniversitesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- ŞAHİN, C. ve DOĞANAY, H., 1999, Türkiye Coğrafyası (Fiziki, Beşeri, Ekonomik Ve Jeopolitik) Gündüz Eğitim Ve Yayıncılık Öğretmen Kitapları Dizisi No: 4Ankara.
- ŞEN, F., ve KORAY, S., 1999, Türkiye'den Avrupa Topluluğu'na Göç Hareketleri, Önel Yayınevi, İstanbul.

- TANDOĞAN, A., 1998, Demokratik Temel Kavramlar Ve Türkiye Nüfusu, Lega Yayınları, Trabzon.
- TEKELİ, İ. ve ERDER, L.,1978, Yerleşme Yapısına Uyum Süreci Olarak İç Göçleri, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, No: D-26, Ankara.
- TEZCAN, M., 2000, Dış Göç ve Eğitim, Anı Yayıncılık, Ankara.
- TOKSÖZ, G., 2006, Uluslararası Emek Göçü, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E., 1994, Beşeri Coğrafya'ya Giriş, İ.Ü. Yay. No: 3819, Edb. Fak.Yay. No: 2464, İSTANBUL.
- TÜMERTEKİN, E. ve ÖZGÜÇ,N.,1998, Beşeri Coğrafya, İnsan, Kültür, Mekân, Çantay Kitapevi, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E., 1969, Sanayi Coğrafyası, İstanbul Üniversitesi Yayınları No:751İstanbul.
- TÜRKLER, A., 2002, Belçika'daki Türk Yerleşmenin Sosyal, Ekonomik Ve Tarihi Boyutları, C.20.55, Ankara.
- YALÇIN, C., 2004, Göç Sosyolojisi, Anı Yayıncılık, Ankara.

EKLER

Ek 1. Orjinallik Raporu

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	İbrahim GÜNEŞ
Öğrenci Numarası	101202104
Enstitü Anabilim Dalı	Coğrafya
Programı	Bölgesel Coğrafya
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Zeki BOYRAZ
Tez Başlığı (Türkçe)	Karakoçan'dan (Elazığ) Belçika'ya Göçler

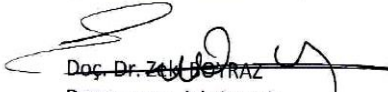
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

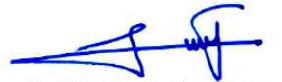
Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 156 sayfalık kısmına ilişkin, 25/03/2016 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orjinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 18'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin doktora tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığını ve tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Gereğini saygılarımla arz ederim.

Doç. Dr. Zeki BOYRAZ
Danışmanın Adı-Soyadı
(İmzası)

Prof. Dr. Saadettin TONBUL
Anabilim Dalı Başkanı
(İmzası)

F.Ü.LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ÖĞRETİM YÖNETMELİĞİ

Madde 41- Lisansüstü tezleri ile birlikte teslim edilmesi gereken belgeler şunlardır:

- a) Lisansüstü tezler, savunma öncesinde **intihal program raporu** ve ilgili makale şartını¹ sağladığına dair belgeleri ile birlikte enstitüye teslim edilir.
- b) İntihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "alıntılar hariç" en fazla %10, "alıntılar dâhil" % 30'u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

¹ Makale şartı doktora öğrencilerini kapsamaktadır.

Ek 2. Göç Anketi 1

KÖY MUHTARLARI ANKET FORMU

Köyün adı: Muhtarın adı soyadı:

1. Köyün ilçe merkezine uzaklığı ne kadar? km

2. Köyün konumu nedir? a- Dağ Köyü b- Ova köyü

3. Köyün temel geçim kaynağı nedir?

a- Tarım b- Hayvancılık c- Tarım ve hayvancılık d-Diğer.....

4. Köyün arazi dağılımı nasıl?

a- Sulu tarım arazisi.....

b- Kuru tarım arazisi.....

c-Çayır-mera.....

d- Orman ve fundalık.....

e- İşlenmeyen arazi.....

5. Köyün hayvan varlığı ne kadar?

a- Büyükbaş..... b- Küçükbaş..... c- Tek tırnaklı..... d- Kanatlı.....

6. Köyünüzden ilk yurtdışına göç hangi tarihte nereye olmuştur?

a- Almanya..... b- Belçika..... c- Fransa..... d- diğer.....

7. Yurtdışına ilk göç eden kişi hangi yolla gitmiştir ve cinsiyeti nedir?

a- Devlet kanalı ile işçi..... b- Yurtdışı tanıdığın isteği.....

c- Kaçak işçi(Turist)..... d- Evlilik yolu ile..... e- Diğer.....

8. Köyünüzden Belçika'ya ilk göç hangi tarihte ne şekilde olmuştur?

a- Devlet kanalı ile işçi..... b- Yurtdışı tanıdığın isteği.....

c- Kaçak işçi(Turist)..... d- Evlilik yolu ile..... e- Diğer.....

9. Belçika'ya işçi olarak ilk gidenlerin aileleri göçe ne zaman katıldılar?

a- İşçi ailesi ile beraber yurtdışına gitti

b- Belçika'da işini ve kalacak yerini ayarladıktan hemen sonra

c- Gittikten çok sonra

d- Ailelerini hiç götürmediler

10. Köyünüzden yurtdışına çalışmak için giden toplam kaç kişi var?

(Aileleri ile birlikte)

a- Almanya..... b- Belçika..... c- Fransa..... d-Diğer.....

11. Yurtdışına işçi olarak gidip kesin dönüş yapan kaç kişi var?
a- Almanya..... b- Belçika..... C- Fransa..... d- Diğer.....
12. Köyünüzde 2012 yılında kaç evlilik olayı oldu? Evliliklerin ne kadarı yurtdışında yaşayanlar ile oldu?
Toplam evlilik sayısı:
- a- Almanya..... b- Belçika..... C- Fransa..... d- Diğer.....
13. Yurtdışı göç olayı köyünüzde neden dolayı başlamıştır?
a- Köyde iş imkanının olmaması b- Ekonomik sebeplerden dolayı
c- Kan davası d- Daha iyi yaşam olanaklarına kavuşmak için e- Diğer.....
14. Köyünüzden en fazla hangi ülkeye göç olayı yaşanmaktadır?
a- Almanya..... b- Belçika..... c- Fransa..... d- Diğer.....
15. Köyünüzden neden en fazla o (Yukarıda belirtilen ülke) devlete göç olayı olmaktadır?
a- İlk yurtdışına göçün o ülkeye olması
b- işçi olarak gitmenin kolay olması
c- Akrabalarının ve tanıdıkların olması
d- iş ve ekonomik imkanların çok olması
e- Diğer.....
16. Günümüzde yaşadığınız çevreden Belçika'ya göç olayı gerçekleşiyor mu?
a- Gerçekleşmiyor b-Çok az gerçekleşiyor c- Gerçekleşiyor d- Çok fazla gerçekleşiyor
17. Belçika'ya olan göç en fazla hangi yolla olmaktadır?
a- Evlilik yoluyla
b- Kaçak turist olarak
c- İşyeri açmak için
d- Diğer.....
18. Belçika'ya olan göçün bölgeye en önemli faydası ne oldu?
a- Karakoçan'da kişilerin ekonomik seviyesi arttı
b- Karakoçan'da kişilerin kültürel seviyeleri arttı
c- Karakoçan'da Ticaret gelişti
d- Diğer.....
19. Belçika'ya olan göç Karakoçan'da hayvancılığı nasıl etkiledi?
a- Olumlu b- Olumsuz
20. Belçika'ya olan göçün bölgeye en önemli zararı ne oldu?
a- Karakoçan'ın nüfusu hızla azaldı
b- Kişiler kültürel olarak değişti
c- Tarım ve hayvancılık geriledi
d- Diğer.....
21. Karakoçan ilçesinden Belçika'ya olan göç genel olarak Karakoçan için nasıl bir sonuç ortaya çıkarmıştır?
a- Karakoçan için çok iyi bir olay b- Karakoçan için çok kötü bir olay
c- Karakoçan'da göç önemli değil d- Fikrim yok

22. Karakoçan'dan Belçika'ya olan g sizce devam etmeli mi?

a- Evet kesinlikle devam etmeli

b- Evet devam etmeli

c- Hayır devam etmemeli

d-Hayır kesinlikle devam etmemeli

23. Karakoçan'dan Belçika'ya olan g olayı sizce ne zaman biter?

a- Hiçbir zaman bitmez

b- Türkiye Avrupa birliğine girdiği zaman

c- Karakoçan'da iş imkanı arttığı zaman

d- İnsanların eğitim durumları yükseldiği zaman biter

24. Belçika'ya olan g Karakoçan'ın konut yapısını etkiledi mi?

a- Evet

b- Hayır.....etkilediyse nasıl bir değişim söz konusudur ?

a- Binalar çok katlı ve daha kaliteli oldu

b- Binalar Avrupai tarzda oldu

c- Binaların iç yapısı değişti

d- Binaların dış yapısı değişti

TEşEKKüR EDERİM

Ek 3. Göç Anketi 2

GÖÇ ANKETİ II (Yurtdışında Yaşayanlarla Yapılacak)

1.Adı Soyadı: (İsteğe bağlı):

2-Doğum Tarihi ve Yeri:

3- Belçika'ya gittiği tarih ve gitme şekli:

a-Dedesi..... Tarihinde gitmiş.

b-Babası.....tarihinde gitmiş.

c-Kendisi..... Tarihinde gitmiş.

4.Belçika'ya hangi yolla (Nasıl)gittiniz?

a-Evlilik yoluyla ()

b-Kaçak (Turist olarak) ()

c-İstek yoluyla (işçi olarak) ()

d-İş yeri açmak için ()

5.Evlilik yolu ile gitmiş ise eşi ile akrabalık durumu nedir?

a- Eşim akrabam (Amca, dayı, hala, teyze çocuğu)

b-Akrabam değil ama yakın çevremden

c-Eşimi önceden tanıımıyordum d-Eşim Belçikalı

6. Hangi tür işte çalışıyorsunuz?

a- Fırıncılık b- Lokantacılık d- market işletmeciliği e- diğer.....

7. İşyeri sizin mi ? a- Evet b- Hayır c- Akrabamın d- Belçikalıların

8. Mevcut mesleğinizi kendiniz mi seçtiniz?

a- Evet b- Hayır

Kendiniz seçmediyseniz hangi kişi/kurum tarafından yönlendirildiniz?

a- Akrabalarım tarafından yönlendirildim

b- Arkadaşlarım tarafından yönlendirildim

c-kurumu tarafından yönlendirildim

9. Sizden önce Belçika'ya gelen babanız/abiniz veya akrabalarınız hangi sektörde çalışıyor siz hangi sektörde çalışıyorsunuz?

a- Aynı sektörde (ismi:)

b- Farklı sektörde (ismi:)

10. Kirada mı oturuyorsunuz yoksa kendi evinizde mi ?

a- Kirada

b- Kendi evimde

c- Akrabamda kalıyorum

e-Diğer.....

11. Kaç dil biliyorsunuz ve hangileri ?

- a- 1.....
 b- 2.....
 c- 3.....
 d- 4.....
 e- Diğer.....

12. Karakoçan'dan mı ev aldınız yoksa köyünüzde mi ev yaptınız?

- a- Karakoçan'da ev aldım b- Köyümde ev yaptım
 c- Başka yerden ev aldım d- Diğer.....

13. Eğitim durumunuz nedir? a- İlk okul b- Orta okul c- Lise d- Üniversite

14. Belçika'da eğitim gördünüz mü

- a- Evet b- Hayır..... gördüyseniz ne tür bir eğitim aldınız?.....eğitimi aldım.

15. Kaç kardeşsiniz?..... Kaçı Belçika'da kaç Türkiye'de? Belçika'da..... Türkiye'de

16. Belçika'ya niçin göç ettiniz? a- Köyde iş imkanının olmaması

- b- Ekonomik sebeplerden dolayı c- Daha iyi yaşam olanakları için d- Kan davası e-
 Diğer.....

17. İlk olarak Belçika'nın hangi şehrine gittiniz?.....gittim. Şuan orda mı yaşıyorsunuz?

- a- Evet b- Hayır Cevabınız hayırsa şuan Belçika'nın hangi şehrinde yaşıyorsunuz?
de yaşıyorum.

18. Türkiye'ye kesin dönüş yapmayı düşünüyor musunuz?

- a- Kesinlikle hayır b- Hayır c- Evet d- Kesinlikle evet

19. Belçika'dan Türkiye'de meydana gelen olayları takip ediyor musunuz?

- a- Evet b- Hayır c- Kesinlikle evet d- Kısmen

20. Karakoçan'da nasıl gelişmeler olursa dönersiniz? a- Çalışacağım işyeri olursa

- b- Kendi işyerim olursa c- Hiçbir zaman dönmeyi düşünmüyorum
 d- Diğer.....

21. Karakoçan'dan Belçika'ya olan göç ne zaman son bulur?

- a- Karakoçan'da iş olanakları arttığı zaman b- Karakoçan Avrupa Birliğine girdiği zaman
 c- Hiçbir zaman d- Sizce ne zaman.....

22. Karakoçan'dan Belçika'ya göçen insanlar bu devlete uyum sağlayabildiler mi?

- a-Evet uyum sağladılar b-Kısmen uyum sağladılar
c-Hayır uyum sağlayamadılar d-Kesinlikle uyum sağlayamadılar

23.Kendinizi ne olarak tanımlarsınız?

- a-Belçikalı Türk b-Türk c-Müslüman d-Belçikalı

24.Herhangi bir Türk derneğinin ya da vakfının üyesi misiniz?

- a-Evet üyesiyim Adı:..... b-Üyesi değilim
c-Üye olmayı düşünüyorum d-Üye olmayı hiç düşünmedim

25.En son tatilinizi nerede geçirdiniz?

- a- Karakoçan'da b-Türkiye'de turistik bir yerde c-Türkiye dışında

26.Yatırım için Karakoçan'a gelmeniz için ne gerekli?

- a-Devlet destekli yatırım b-Güvenilir firmalar c- Karakoçan'a yatırım yapmayı düşünmüyorum

27. Karakoçan'da bulunan yetkililerden beklentileriniz nelerdir?

- a-Kültürel alışmalar b-Yaz mevsiminde gurbetçi çocukları için yaz okulları
c-Sosyal etkinlik d-Diğer.....

28. Karakoçan'dan Belçika'ya olan g Karakoçan için olumlu mu yoksa olumsuz mu olmuştur?

- a-Olumlu olmuştur b-Kısmen olumlu olmuştur c-Olumsuz olmuştur d-Fikrim yok

29. Belçika'da en çok güvendiğiniz Türk kurumu hangisidir?

- a) Türkiye cumhuriyeti temsilcilikleri (Elçilikler, Konsolosluklar) b) Türk dernekleri
c) Camiler d) Sendikalar ve meslek odaları

30. Türkiye Avrupa birliğine girerse Türkiye'ye dönmeyi düşünüyor musunuz?

- a) Evet b) Hayır c) Olabilir

TEşEKKÜR EDERİM

Ek 4. Göç Anketi 3**GÖÇ ANKET FORMU**

(Evlilik yolu ile Belçika'ya gidenlerle yapılacaktır)

1. Anket yapılan kişinin cinsiyeti.

- a) Kadın b) Erkek

2. Karakoçan ilçesinde kaldığınız yer neresi?

- a) İlçe Merkezi b) Kırsal

3. Evlilik yaptığınız insan ile akrabalık durumunuz var mı?

- a) Eşim birinci derecede akrabam (Amca, dayı, hala, teyze çocuğu) b) Eşim uzak akrabam
c) Eşim ile akraba değiliz d) Eşimi tanıımıyordum

4. Evliliğiniz hangi yolla gerçekleşti?

- a) Görücü usulü b) Tanışıp anlaşılarak
c) Akrabalarımız aracılığıyla d) İşçi olmak için anlaşmalı evlilik yaptım

5. Neden Belçika'da yaşayan birisi ile evlendiniz?

- a) Belçika'ya gitmek için b) Ailem istediği için
c) Eşimden hoşlanıp sevdiğim için d) Türkiye'de iş imkanının olmamasından

6. Belçika'ya gittikten sonra evliliğiniz devam ediyor mu?

- a) Evet devam ediyor b) Devam ediyor ancak sorunlar var
c) Hayır devam etmiyor d) Boşanıp ikinci kez evlendim

7. Evlilik yaptığınız insanla uyum sorunu yaşadınız mı?

- a) Evet çok fazla uyum sorunu yaşadık b) Kısmen uyum sorunu yaşadık c) Uyum sorunu yaşamadık

8. Belçika'da yaşayan bir insanla evlenmekle doğru bir tercih yaptığınızı düşünüyor musunuz?

- a) Evet doğru bir tercih yaptım b) Sorun olsa da kısmen doğru bir tercih
c) Hayır yanlış bir tercih yapmışım d) Başka bir tercih hakkım yoktu

9. Türkiye'ye kesin dönüş yapmayı düşünüyor musunuz?

- a) Evet düşünüyorum b) Bazen düşünüyorum
c) Düşünmüyorum d) Hiç düşünmüyorum

10. Belçika'da sizi en çok hangi olay zorladı?

- a) Dil bilmemem b) Bilmediğim bir işin olmaması
c) Eşimin yaşam tarzı d) İnsani ilişkiler e) Diğer.....

11. Bulunduğunuz yere yakın Türk okulu var mı?

a) Var b) Yok..... varsa çocuğunuzu hangi okula gönderiyorsunuz?

a) Türk okuluna b) Belçika okuluna

12. ocuklarınızı Türkiye’de okutmak ister mi siziz?

a) Evet b) Hayır c) Olabilir d) Kesinlikle evet

13. Çocuklarınız Türkçeyi iyi bir şekilde okuyup konuşabiliyor mu?

a) Evet b) Hayır c) Orta derecede

ANKET BİTTİ TEşEKKüRLER

ÖZGEÇMİŞ**KİMLİK BİLGİLERİ**

Adı: İbrahim	Uyruğu: T.C
Soyadı: GÜNEŞ	Askerlik: Bitirmiş(2015)
Doğum Tarihi: 02.03.1987	Medeni Hali: Bekâr
Doğum Yeri: Karakoçan/ELAZIĞ	Ehliyet: B(2010)

EĞİTİM BİLGİLERİ

Yüksek Lisans: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya bölümü
Bölgesel Coğrafya Anabilim Dalı (2010-2016)

Lisans: Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi
Coğrafya bölümü (2006-2010)

Lise: Karakoçan Lisesi (2000-2003)

Yabancı Dil: İngilizce

Sertifikalar: Environmental Systems Research İnstitute, Pc Hardware and Software

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres: Yeni Mahalle Didem Sokak No: 9/5 Karakoçan/ELAZIĞ

Cep numarası: 0535 864 42 46

E-Posta: gunes_963@hotmail.it